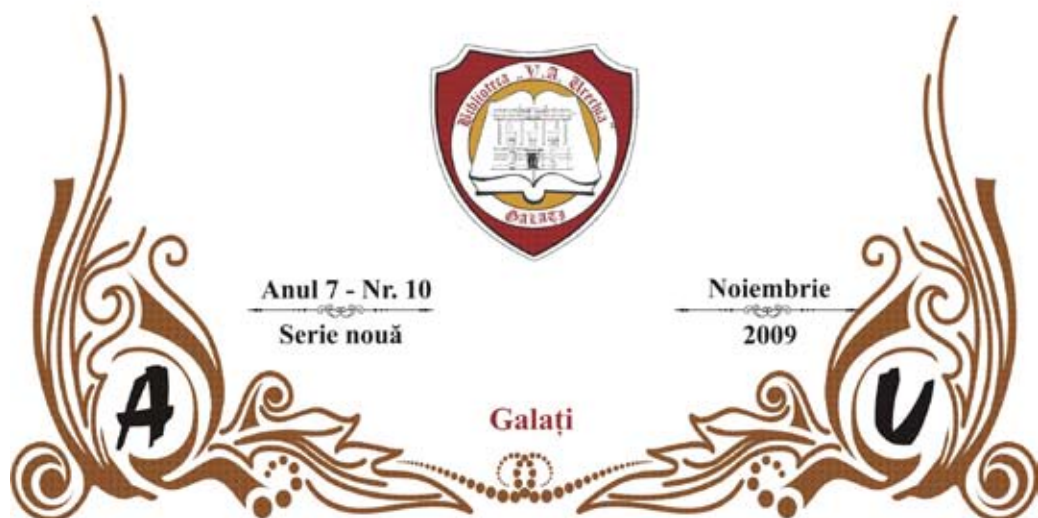

BULETINUL

Fundației Urechia

Anul 7 - Nr. 10

Serie nouă

Noiembrie

2009

Galați

Biblioteca „V. A. Urechia“ Galați

Buletinul Fundației Urechia

Publicație anuală • an 7, nr. 10 • 2009

ISSN: 1220-3459

Buletinul Fundației Urechia / Biblioteca „V.A. Urechia” - Serie nouă, anul 1, nr. 1 (nov. 1990) - anul 7, nr. 10 (2009). - Galați (Str. Mihai Bravu, nr. 16, cod 6200) : Biblioteca „V.A. Urechia”, 1990 - 2009

Continuă *Buletinul Fundației Urechia. Bibliotecă.*

Pinacotecă. Muzeu, cu apariție lunară, din care a apărut numai numărul 1 (nov. 1901).

Seria nouă apare trimestrial.

Numărul 1 din noua serie apare cu ocazia aniversării centenarului Bibliotecii „V.A. Urechia”.

Între anii 1993-1995 își întrerupe apariția.

Nu apare în perioada 1998-2007.

ISSN 1220-3459

Biblioteca are:

An I (1990) nr. 1 (nov.)

An II (1991) nr. 2-3(iun.)-4(nov.)

An III (1992) nr. 5 (iun.)

An IV (1996) nr. 6 (iun.)-7(sept.)

An V (1997) nr. 8 (mart.)

An VI (2008) nr. 9 (dec.)

An VII (2009) nr. 10 (nov.)

Colectivul de redacție:

Director: **Zanfir Ilie**

Redactor șef: **Letiția Buruiană**

Secretar general de redacție: **Mia Bararu**

Redactori:

Valentina Oneț

Violeta Moraru

Dorina Bălan

Machetare și tehnoredactare: **Adina Vasilică**

Editura „Axis Libri” Galați

Mihai Bravu, nr. 16, Galați, 800208

Tel: 0236-411037; 0336 -101037

Fax: 0236-319408

site: <http://www.bvau.ro/axislibri>

e-mail: axislibri@bvau.ro

axislibri@gmail.com

Copyright © 2009 Editura „Axis Libri” Galați

CUPRINS

Contraargument

Director general prof. *Zanfir Ilie* 5

In memoriam la petrecerea pe ultimul drum al domnului

Nedelcu Oprea 7

Eveniment

- **“Istoria critică a literaturii române” de Nicolae Manolescu**
Literatura și critica ei într-o nouă oglindă a istoriei
Prof. *Virginia Bobaru* 10
- **180 ani de presă românească**
Contribuția lui V.A. Urechia la dezvoltarea presei românești
Lector drd. *Letiția Buruiană*
Prof. drd. *Zanfir Ilie* 17
- Presa românească în timpul Unirii*
Conf. univ. dr. *Coriolan Păunescu* 27

Bibliophilus

- Vizita Regelui Carol I la Galați și donația regală către Biblioteca „V.A. Urechia” (1893)*
Valentina Oneț 36
- Biblioteca „Ionel I.C. Brătianu”*
Ing. *Radu Mihai Moțoc* 47

BiblioPolis

- Genocid, etnocid, libricid*
Conf. univ. dr. *Petru Iamandi* 56
- Limba română*
Prof. *Theodor Parapiru* 62
- Contribuții la o istorie a literaturii (gălățene) contemporane*
a. g. secară 68

Pro Domo

<i>Managementul comunicării în biblioteci</i>	
Dr. Eduard Claudiu Brăileanu	76
<i>Educația utilizatorilor pentru cultura informației în bibliotecile școlare</i>	
Adrian-Valentin Vesel	83
<i>Clasificarea publicațiilor: Literatură – aspecte practice</i>	
Violeta Moraru	100
<i>Fișierul de autoritate nume de persoană (II). Atribute, reguli și principii</i>	
Dorina Bălan	
Mia Bararu	116
<i>Retrospectiva activității Bibliotecii „V.A. Urechia” în anul 2008</i>	
Florina Diaconeasa	127

Personalia

<i>Opera științifică a istoricului Paul Păltănea</i>	
Lect. univ. Constantin Ardeleanu	137
<i>Viața și personalitatea lui Costache Negri</i>	
Prof. Valentin Bodea	143

Portret

<i>Omagiu Lievei Bacăru</i>	
Ioana Dragotă	150
<i>Interviu cu Leo Butnaru</i>	
Angela Baci	153

Eseu

<i>Hârtie și carne</i>	
Florina Zaharia	167
<i>Silmarillion (de J.R.R. Tolkien)</i>	
Andrei Parapiru	171

Restitutio

<i>Ceramica deruteză</i>	
Simona Moțoc	178
<i>Din opera lui V.A. Urechia – citate</i>	
Culese de Paula Balhui	188

Abstracte

Traducere: Ioana Chicu	193
-------------------------------------	-----

CONTRAARGUMENT

*Director General,
prof. Ilie Zanfir*

În plină **criză economică** mondială și națională, se pune firesc problema modului în care cultura se adaptează și suportă (de nimeni dorit) crahul.

Interesat de subiect, am urmărit cu atenție reacțiile celor din sistem. Am fost surprins să identific elemente comune (conducând până la similitudine) cu opinia pe care o împărtășesc: „nu cred în existența unei crize financiare, ci doar în existența unei crize de management”.

Că așa stau lucrurile, logic, se poate constata prin evidența faptelor. În timp ce, la nivel central, s-au comasat instituții, s-au operat reduceri de personal (oricum insuficient pentru îndeplinirea atribuțiilor și programelor culturale!), **Biblioteca „V.A. Urechia”** și-a putut continua proiectele din 2008, la acestea adăugându-se altele noi, propuse pentru anul în curs.

Editarea unei noi reviste trimestriale de cultură „**Axis Libri**”, reluarea, după o întrerupere de 11 ani, a „**Buletinului Fundației Urechia**”, precum și continuarea publicării buletinului informativ „**Asociația**”, reprezintă realizări ale proiectelor editoriale desfășurate din anul 2008 până în prezent.

La Galați, în 2009, s-a organizat pentru prima dată, în perioada 27-30 iunie 2009, Târgul și **Festivalul Național de Carte „Axis Libri”**, la care au participat 83 de edituri cu o generoasă ofertă de peste 3000 de titluri, acoperind o impresionantă gamă de teme și domenii, începând de la carte pentru copii, elevi, studenți, carte științifică și enciclopedică, de artă, religie, la divertisment și gastronomie. I-a urmat, ca realizare, **înființarea unei edituri proprii** sub aceeași denumire – deja (re)cunoscută - „**Axis Libri**”.

La 15 iunie a.c., și-a deschis porțile, pentru cititorii gălățeni, dar și pentru cei aflați în tranzit, o **nouă filială** a Bibliotecii, în Gara Galați CFR Călători, purtând numele marelui **Grigore Vieru**, poet național de peste Prut. Obiectiv prioritar în proiectul de management, apropierea optimă a serviciilor de beneficiarii lecturii și studiului, prin înființarea de noi filiale, va continua cu organizarea în această toamnă a **Filialei „Paul Păltănea”**, în cartierul Aeroport.

Congresul Internațional de la Helsinki (2002) lansa o nouă emblemă pentru biblioteci. Bibliotecile trebuie să fie „AL TREILEA LOC, al treilea loc în care îți face plăcere să stai! (după *casă* și *locul de muncă*, ori după *casă* și *școală*)”. Această chemare animă și colectivul **Bibliotecii „V.A. Urechia”**, preocupat să confere o nouă dimensiune de creativitate și inovare acțiunilor culturale. La o

astfel de manifestare, „**Salonul literar Axis Libri**”, în parteneriat cu scriitorii gălățeni, este invitat publicul larg, *în fiecare zi de joi începând cu orele 17,00*, la sediul central (pe Str. Mihai Bravu), la sărbătoarea lecturii, la petrecerea timpului într-un ambient privilegiat, elevat, spiritualizat, fermecător, la recitaluri de muzică, poezie și proză, lansări de carte, la divertisment, expoziții, reprezentații de actorie.

Evenimentul cultural-artistic a fost întâmpinat cu receptivitate optimistă de participanți și cu încredere și sensibilitate literară de către, deja, membrii Salonului literar „Axis Libri“.

Acestea sunt motive de satisfacție și, totodată, prilej de a exprima mulțumirile noastre autorităților locale, care printr-o politică de ierarhizare înțeleaptă a priorităților, unde chibzuința și eficiența au desemnat mereu cadrul de gestiune financiară, au susținut proiectele și acțiunile noastre.

Iată de ce, în concluzie, în opinia noastră, cultura trebuie să reacționeze la actuala criză economică, pentru diminuarea, stoparea, înlăturarea efectelor sale, printr-un efort de creativitate și inovare, care să producă rezultate rapide și eficiente în statutul spiritual al omului modern, al culturii actuale și de viitor.

Galați

30 octombrie 2009

IN MEMORIAM
la petrecerea pe ultimul drum a domnului
NEDELCU OPREA

Ne este greu să exprimăm prin cuvinte emoția ce ne cuprinde în aceste momente de adâncă tristețe, când ne luăm rămas bun de la cel care, prin toate fibrele ființei sale, era legat de tot ceea ce înseamnă Universul cărții,

OMUL

NEDELCU OPREA,

neobosit cercetător, mentor desăvârșit, cetățean de onoare al orașului său pe care l-a îndrăgit până la identificare.

La fel ca și Urechia, a iubit Biblioteca ca pe „copilul său de suflet” și i-a condus destinele timp de peste 35 de ani cu înțelepciune, responsabilitate și dăruire.

Om între oameni, Nedelcu Oprea, și-a fixat de-a lungul timpului cea mai dreaptă și mai nobilă linie de conduită. Remarcabila sa capacitate intelectuală, munca fără răgaz i-au adus respectul și admirația celor ce știu să prețuiască aceste daruri.

Spiritul de dreptate, verticalitatea, conduita principială și dragostea pentru semeni au dat măsură faptelor sale și i-au făcut, chiar și pe neprieteni, să-i recunoască valoarea umană și

onestitatea. Nu pregeta să ofere din bogăția cunoștințelor sale celor care-l asaltau cu întrebări și găsea întotdeauna tonul, argumentul și demonstrația potrivite ca să obțină pentru Bibliotecă și oamenii ei acele lucruri și decizii de care era nevoie.

A fost, în egală măsură, bibliotecar, manager, om de cultură, sfătuitor înțelept, dascăl și părinte pentru toți acei care-și începeau cariera profesională în lăcașul care i-a fost casă, familie și prieten devotat.

Pentru bibliotecarul și directorul Nedelcu Oprea niciodată ziua de lucru nu se limita la 8 ore, iar pensionarea n-a însemnat diluarea timpului consacrat

Bibliotecii. Dimpotrivă, abia atunci, redevenind un SIMPLU bibliotecar, a găsit răgazul mult așteptat să dea conținut visului său de a lăsa moștenire Monografia completă a Bibliotecii „V. A. Urechia”.

Ni-l vom aminti mereu așa cum era: ținuta dreaptă, inconfundabilă, pasul vioi, mereu tânăr, cu care pășea spre locul de muncă, grăbit să mobilizeze prin cuvânt, prin energia sa inepuizabilă, istoria celei care a reprezentat pentru el aproape totul timp de peste patru decenii.

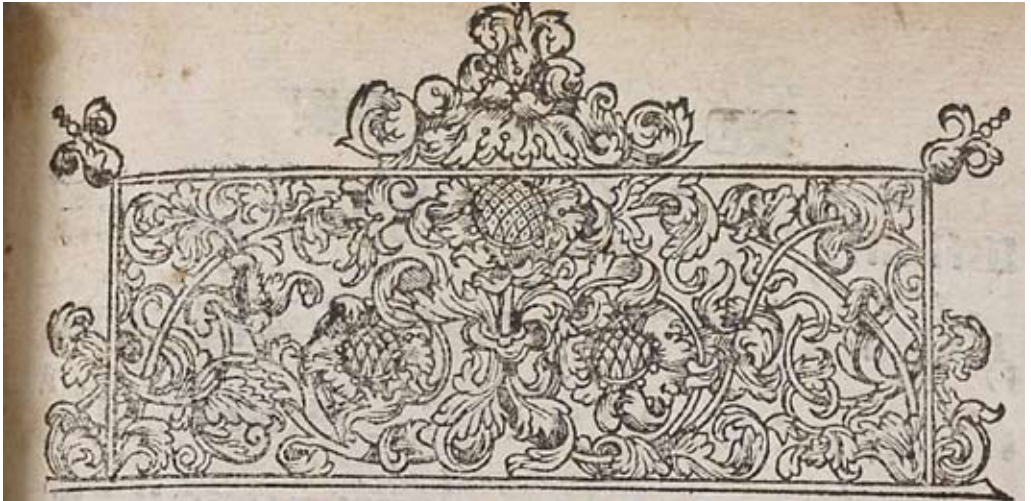
Plecarea sa dintre noi este o pierdere imensă atât pentru comunitatea bibliotecarilor, cât și pentru întreaga cultură gălățeană, opera sa rămânând reper pentru știința și spiritualitatea noastră, iar amintirea omului cu alese calități intelectuale și morale, o prezență de neșters în memoria celor care l-au cunoscut, respectat și admirat.

Fie ca pilda sa să ne fie călăuză în tot ceea ce proiectăm și înfăptuim, ca urmași și discipoli ai săi, iar bunul Dumnezeu să-i dăruiască odihnă veșnică în împărăția Sa!

Galați
25 august 2009

Conducerea și întreg colectivul
Bibliotecii Județene „V.A. Urechia“

ДОМѢНЕСКІА ДОЛ. ЕУЛІА

Днѣ Млѣнѣ Риолж Капетѣ.

Вѣрѣть, кѣндѣ вѣ съжѣщѣаеи кж
кѣрѣжѣбѣнѣ ѿпрѣтѣвѣ ѿлѣтѣнѣ ѿпѣрѣ
ѿтѣуѣнѣнѣ мѣнѣтѣ етѣрѣнѣце вѣннѣнѣ
ѿтѣрѣрѣмѣлѣнѣ. шнѣ дѣтѣѣлѣ пѣрѣтѣѣде съ

Eveniment

лѣлѣ. съжѣловолазе рѣдѣлѣ ѿмѣнескѣ днѣ рѣвѣѣлѣ
лѣнѣ чѣѣ ѿмѣрѣжѣ. вѣннѣ ѿмѣрѣѣ гѣлнѣлѣнѣлѣнѣ. шнѣ
дѣѣколо ѿчѣепѣу ѿтѣѣнѣ ѿетѣрѣнѣце ѿпѣлнѣ етѣрѣлѣчѣ
етѣтѣрѣѣѣжѣ, кѣдѣмѣ ѿдѣннѣмѣ етѣдннѣдѣ вѣѣтѣлѣ еѣлѣе.

„ISTORIA CRITICĂ A LITERATURII ROMÂNE“ DE NICOLAE MANOLESCU

SAU

LITERATURA ȘI CRITICA EI ÎNTR-O NOUĂ OGLINDĂ A ISTORIEI

Prof. Virginia Bobaru
Colegiul Național „A.I. Cuza“

Apariția „Istoriei critice a literaturii române” a fost precedată de așteptarea în care câteva superlative erau deja fixate în mentalitatea publicului avizat: „monumentală”, „încununare”, „minunată” etc. Cea mai autorizată voce a criticii de întâmpinare postbelice, Nicolae Manolescu, trebuia să aibă parte de o operă fundamentală, de sinteză, totodată vie și seducătoare.

Lansată la Târgul de carte „Gaudemus” (2008), cartea a înregistrat un mare succes de vânzare, ocazie de a blama, prin contrast, tradiționalismul receptării literaturii în școală, lipsa de credibilitate a criticii postmoderniste, apetitul scăzut pentru cultură, la nivel mediu, al tinerei generații. O operă singulară și ridicată pe pedestal.

Însă întâlnirea decisivă cu textul este doar lectura. Iar aceasta a produs confirmări, satisfacții, uimiri, dezamăgiri. Până la reacțiile intelectuale și afective, ar fi bine să ascultăm mai întâi vocea autorului.

Introducerea cu titlul metaforic „Istoria literaturii la două mâini” îi aparține. Aceasta transpune în domeniul istoriei și criticii literare metafora plastică din litografia „Mâini care desenează” de M. C. Escher. Continuitatea circulară a mâinilor ar sugera coexistența discursurilor critice și astfel se justifică și termenul „critică” din titlu, ce desemnează în fond specificul abordării istoriei literaturii aici.

Autorul amintește că istoriile literaturii au constituit inițial o specie didactică, lipsită de originalitate, apărută în urma criticii. Dar este adevărat și că istoriile de autor pot fi atât de originale, încât exclud orice trimitere la opiniile anterioare. În „Istoria literaturii române de la origini până în prezent” de G. Călinescu nu există trimiteri la perspective ale altor critici, cu excepția unor capitole dedicate în mod particular criticii literare.

Autorul își propune evitarea celor două extreme: didacticismul gen dicționar de autor și ignorarea receptării critice. Dar pe drumul de mijloc pândesc și alte pericole pentru abordarea estetică a literaturii: culturalismul, structuralismul, semiotica.

Așadar, o împăcare a diacronicului cu sincronul, care să evidențieze

opera literară prin valoarea ei estetică și totodată să urmărească destinul receptării ei critice.

În privința „metodei”, N. Manolescu semnaleză că a lăsat la o parte prezentarea cadrului extern, biografiile și istoria evenimentelor culturale, indicând doar anii neapărat necesari. Este inutil a căuta confirmarea modelului de istorie narativă („histoire récit”), abordat de G. Călinescu. Apoi, conceptele operaționale, de exemplu curentele literare, nu mai coincid cu concepția didactică.

Un mod de ordonare mai puțin practicat în istoriile noastre literare este canonul. Evoluția canonică a literaturii noastre nu se poate schița fără următoarele repere: canonul pașoptist – junimist – modernist (lovinescian) – postmodernist. Iar în zilele noastre, după ce și postmodernismul pare a fi o vârstă depășită, cu destulă timiditate se pot vedea semnele unui „prezenteism” al scriitorilor din anii 2000.

Pe parcursul „Istoriei”, cititorul va aștepta, probabil, pentru fiecare autor, o confirmare a propriilor opinii sau “impresii”, un caleidoscop critic și desigur o abordare originală, interesant, eventual (puțin) șocantă a autorului. Multora poate le vor reveni în memorie cărțile, articolele criticului sau vocea profesorului N. Manolescu. Așteptăm să regăsim autorul, dar și ca el să fie altfel.

În continuare, selectăm câteva momente din cei „500 de ani de literatură”.

În mod firesc, o primă problemă examinată este limba – acel „miracol al spiritului cu care începe orice cultură”. Până la Mihai Eminescu, poeții s-au plâns mereu de insuficiența ei, simțindu-se datori să o reformeze. Nu există la începuturile poeziei culte sentimentul continuității, fiecare poet pornește pe cont propriu, iar tradiția populară nu asigură un termen de referință. Valoarea estetică a folclorului avea să fie descoperită abia de pașoptiști. Astfel, se pune și problema originalității. „A existat un baroc românesc?” Autorul respinge argumentele altora, pentru care Psalmii în versuri ai lui Dosoftei sau “Viața lumii” de Miron Costin ar schița forme autohtone al barocului, răspunsul fiind finalmente – nu.

Abordarea cronicarilor moldoveni se soldează cu verdicte axiologice (Grigore Ureche: „Letopisețul Țării Moldovei” - „prima noastră cronică este o operă clasică a prozei istorice”; I. Neculce – “cel mai mare povestitor român de până la Creangă și Sadoveanu”) sau cu emoția elogiului „scrisorii” care îl cheamă pe acela al lecturii, odată cu citarea sensibilelor slove ale lui M. Costin despre cea mai “frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă”. În privința cronicilor muntene, N. Manolescu caută soluția justă între refuzul valorii estetice și supralicitarea ei.

Dimitrie Cantemir, cea mai strălucită personalitate culturală a secolului

al XVIII-lea, este reținut pentru „proza de idei” și „romanțul cult” – „Istoria ieroglică”, „cea mai originală scriere medievală”. Totuși limbajul filozofic și literar al principelui moldav rămâne fără urmași. Partea dedicată istoriei literaturii române vechi se încheie cu “Sursele imaginației medievale”, referitoare la cărțile populare („Esopia”, „Viațile sfinților” etc.). Autorul contrazice pe G. Călinescu, considerând că acestea au avut cel puțin o influență indirectă asupra literaturii culte, amintindu-i pe D. Cantemir și pe pașoptiști.

Începuturile literaturii moderne nu pot fi separate de celebra contradicție „între Orient și Occident”. Autorul modifică accentele receptării unor autori, spre exemplu îl consideră pe Anton Pann un exponent al lumii vechi, spre deosebire de Paul Cornea, pentru care acesta exprimă însăși tranziția către valorile occidentale.

Insuficient studiată se consideră a fi poezia epică și evoluția speciilor ei pe parcursul secolului al XIX-lea. „Țiganiada” de I. Budai-Deleanu – o scriere modernă în spirit, un joc al literaturii ar fi cu adevărat “singura operă barocă”, de la noi, umplând întrucâtva golul semnalat anterior. Ceilalți reprezentanți ai Școlii Ardelene sunt amintiți mai succint, schițându-li-se câteva trăsături ale personalității, și semnalând talentul literar, acolo unde există.

Raportarea teoretică a scriitorilor români la romantism (1840-1881) va ține cont de despărțirea în două categorii: High Romanticism (radicalism ideologic, vizionarism, coerență, simț cosmic, misticism și intensitate pasională) și Biedermeier Romanticism (eclectism, intimism, idilism, militantism, ironie, resemnare). Se pare că acest din urmă tip a avut o priză mai bună asupra ideologiei literare de la noi.

Urmărind ideea de evoluție canonică a literaturii române, autorul se oprește asupra unui prim canon stabilit de M. Kogălniceanu în „Introducție” la „Dacia literară” (1840). Prima generație romantică va respecta celebrele recomandări tematice ale acestuia - istoria noastră, natura, obiceiurile poporului.

În tabloul cuprinzător al scriitorilor pașoptiști, criticul caută, așa cum și-a propus, valoarea estetică, atât cât poate fi separată de ideologie, politică etc. Abordarea lui V. Alecsandri pornește de la modul propriu de tratare a folclorului – „un material”, care suportă apoi „o croială proprie”, fără a i se respecta pe total autenticitatea - idei susținute și prin mărturisirile biografice ale acestuia. Cel mai interesant capitol din proza lui V. Alecsandri ar fi corespondența privată (peste 2500 de scrisori). Creațiile dramatice ale celui care scria: „Nu știu dacă am creat Teatrul Național, dar i-am adus un mare concurs” au avut un imens succes de public și cel puțin bunăvoința criticii literare. Dacă aceste date ale receptării „nu mai pot fi înțelese”, este clară rezerva autorului „Istoriei” asupra valorii lor artistice.

Junimismul (1867-1881) a generat „prima bătălie canonică”, impunând așadar o a doua mare paradigmă. Rămâne de rediscutat caracterul cultural al junimismului, luând în considerare și latura sa politică. Iar în privința literaturii, ținta criticii lui T. Maiorescu nu era doar literatura, ci și receptarea ei. În replică la remarcile nefavorabile, N. Manolescu susține arta critică a marelui său predecesor, punându-i meritele sub semnul excepționalului, la fel și personalitatea sa umană, a cărei reflectare rămâne „Jurnalul”. Cel dintâi critic care afirmă că arta nu se confundă cu morala, având legi proprii, deține totodată o logică a argumentării și o superioritate incontestabilă a tonului. Actualizând, logica limpede și nenegociabilă a spiritului maiorescian ar fi o salvare în confuzia de azi a valorilor.

Sinteza ideilor critice asupra lui M. Eminescu a fost una dintre părțile cele mai așteptate din „Istorie”, mai ales că prima ei versiune se oprise după romanul postpașoptist. Accesul la operă este mediat de istoria mitului eminescian („solid pusă în pagină de Ioana Bot”). Mitul consacră un Eminescu paradigmatic și anistoric, neschimbător și pururi exemplar pentru toată suflarea românească, aceasta presupunând lipsa spiritului critic. La polul opus se află atitudinea demolatoare a critilor de la „Dilema”, sancționată, de altfel, de public și de alți confrăți. Dintre critici, doar trei sunt numiți ca deschizători de drumuri: Titu Maiorescu, George Călinescu, Ion Negoïtescu. Dar „critica caleidoscopică” a pus în lumină mai mulți Eminescu, potrivit premiselor propuse de fiecare.

Autorul nu este de acord cu supraevaluarea postumelor. Unele au fost lăsate în stare de șantier, ceea ce arată că însuși poetul le considera nefinisate, iar voința lui ar trebui să rămână suverană.

Cât privește pe ceilalți mari clasici, istoricul literaturii caută anumite constante în spectacolul receptării critice, pentru a-și susține apoi opiniile. Pentru fiecare, există unele surprize care țin de reconsiderarea ierarhiei valorice a operelor, de introducerea unor criterii diferite de abordare sau măcar de sesizarea unor amănunte trecute anterior cu vederea. Astfel, nu „Povestea lui Harap-Alb” de I. Creangă, secătuită de comentariile hermeneutice, reprezintă o capodoperă, ci „Povestea lui Stan Pățitul” și „Moș Nechifor Coțcariul”. La Caragiale, se urmărește criteriul cronologic și în final autorul este apreciat drept un genial epistolier. „Momente și schițe” rămâne partea cea mai originală, mai „caragialiană”, dacă acest termen este echivalat cu comicul. Ioan Slavici, creatorul prozei realiste la noi, cu o operă inegală, este singurul scriitor care consideră capitalismul în latura lui pozitivă (idee de filozofie socială).

Modernismul (1889-1947) este acel concept cuprinzător care domină sfârșitul de secol al XIX-lea și aproximativ prima jumătate a secolului al XX-lea. Notă aparte fac George Coșbuc, cel mai popular poet român dinainte de Primul

război mondial, pus sub semnul micului clasicism poetic, O. Goga, cu poezia sa neoromantică. Mutația fundamentală o aduc simboiștii, pentru care poeticul devine lirism. În acest sens, istoria poeziei române ar începe cu simbolismul. Înainte de 1900, istoria poeziei se poate echivala cu istoria literaturii, iar înainte de 1800, cu istoria culturii.

A doua bătălie canonică are ca premisă conștiința de sine, care premerge poezia și care generează manifestele poetice. Piatra de hotar a modernității fusese E. A. Poe, care a stimulat geniul poetic, dar și teoretic al lui Ch. Baudelaire. Poezia modernă este orgolioasă și se consideră deschizătoare de drumuri, de unde și intoleranța. Așa cum consideră și E. Lovinescu, poezia va însemna tot mai mult subiectivitate și lirism. Pe de altă parte, poezia tradițională, descriptivă, descifrabilă, populară se retrage doar din sensibilitatea critică, nu din cea publică, școala cultivând-o în continuare.

Părerea unificatoare asupra lirismului modern și a conștiinței de sine a poeziei îi aparține lui I. Bogdan-Lefter, în „Recapitularea modernității”. Ca exemplu, I. Barbu, se înscrie în paradigma modernității, fiind în mod bizar lipsit de analize critice propriu-zise. Cât despre poezia avangardistă, ignorată de Hugo Friedrich, considerată extremistă de E. Lovinescu, ea trebuie evaluată cu luciditate. În afara atitudinii „revoluționare”, inovațiile sale sunt mai ales de lexic și de gramatică.

Rămân termenii „roman doric, ionic și corintic”, consacrați de studiul „Arca lui Noe. Eseu asupra romanului românesc”. Autorul își corectează concepția anterioară asupra romanului, în sensul că nu mai crede atât de mult în social. Formula neștirbită în timp – „creator al romanului românesc modern”, referitoare, desigur, la Liviu Rebreanu, necesită următoarele particularizări: „Ion”, primul nostru roman românesc modern este, de fapt, unul tradițional (în sensul realismului din secolul al XIX-lea). Iar scriitorul dă naștere la două tipuri de roman, unul social, iar altul moral, ambele fiind ilustrative pentru vârsta clasică a romanului la noi, numită de Nicolae Manolescu „dorică”.

Dacă lui Eugen Lovinescu i se recunosc meritele de mentor al modernismului, continuând principiul de autonomie a esteticului, moștenit de la Titu Maiorescu, George Călinescu apare aici drept „unicul critic literar care a avut geniu” și unul dintre cei mai mari scriitori români.

Contemporanii (1947-2000) nu pot fi înțeleși fără o prezentare a contextului politic și social în care s-au manifestat. Niciodată presiunea ideologiei politice, cu tot cu promovarea unor false principii artistice, nu a fost atât de dramatică precum în anii comunismului. Și totuși, generația șaizecistă are șansa de a aduce un „remake modernist”, departe de poezia referențială, militantă a realismului socialist. Versul emblematic pentru această atitudine lirică pare să-i aparțină

lui Nichita Stănescu: „El începe și se sfârșește în sine”. Poetul, considerat de Gh. Grigurcu un „idol fals”, trece și el printr-un examen critic al operei excepționale și inegale. Noutatea lui frapantă ține de poezia metalingvistică, într-un limbaj ce cultivă lirismul fonetic, morfologic – o poezie a poeziei – „la fel de liberă și de încântătoare precum zborul păsării în văzduh”. Între revizionismul inițiat de Gh. Grigurcu și I. Negoïtescu și elogiile pline de căldură pentru Marin Preda ale lui Eugen Simion, N. Manolescu caută să separe capodopera de scrierea tributară epocii. Diferența se află chiar între cele două volume ale romanului „Moromeții”. „Cel mai iubit dintre pământeni” – un roman complicat și inegal, bazat pe o premisă senzațională, inform și greoi lasă cititorul să opteze asupra modului de lectură dorit.

În lumea criticii contemporane, autorul notează două constante ale personalității lui E. Simion: lovinescianismul și tradiționalismul. Neagațiile sunt mai degrabă constatative decât denigratoare: „Nu i-a plăcut să riște, nu are suficientă vigoare nici în entuziasm, nici în dispreț. Nu a propus și nu a demolat vreun autor”.

Generația '80 aduce cu sine o schimbare de canon, teoretizată îndeosebi de I. Bogdan-Lefter și M. Cărtărescu: nonidentificarea emoțională, discursivitatea, ludicul, livrescul, prozaicul, înclinația retro și intertextualitatea. Proza revine la speciile scurte, după „tirania romanului șaizecist”. Este evocată apariția la „Cenacul de luni” a lui Mircea Cărtărescu, liderul acestei generații. De la Nichita Stănescu, niciun poet nu mai dăduse impresia că reconstruiește lumea prin cuvintele sale. Astfel, „Faruri, vitrine, fotografii” este considerat cel mai strălucit eveniment din poezia postbelică. Cel care a fixat fizionomia literară a generației optzeciste rămâne „un profesionist al literaturii și unul dintre rarii mari scriitori” de la trecerea dintre secole și milenii.

În trecut, se deplânge precaritatea literaturii pentru copii și tineret și lipsa aproape desăvârșită a romanului și nuvelei polițiste. În schimb, literatura română are o puternică vocație a traducerii.

O ultimă listă de autori de dicționar încheie și acest capitol. Cele mai neașteptate „intrări” sunt poate: Ioana Em. Petrescu, I. Bot, Adrian Marino, Grigore Vieru. Anterior, s-au regăsit în asemenea enumerări Emil Gârleanu, Mircea Vulcănescu și Panait Istrati.

După 1989, în ciuda așteptărilor, se instalează și în lumea literară confuzia, partizanatul politic, revizuirea de multe ori după criterii inadecvate. Criza culturală se datorează și disprețului față de trecut, refuzului memoriei literare. Scriitorii basarabeni sunt respinși *in corpore*: numeroși, inegali, depășiți, defazați. Literatura de sertar iese la iveală după Revoluție, iar o piață a ideilor filosofice tinde să ia ființă.

Postfața cărții este o pledoarie pentru estetic, pe fondul unui sentiment al tradiției, pierdut de generațiile tinere.

Reacțiile avizate la lectura masivei și îndrăzneței „Istoriei” nu au fost numeroase; trecând peste unele remarci superficiale sau nedemne. Reținem opiniile lui Alex Goldiș și Dan C. Mihăilescu, constituite în comentarii pertinente fundamentate pe o lectură onestă. Nu poate fi ignorată premisa că N. Manolescu se menține ca un critic tradiționalist care crede în obiectivitatea valorii estetice („La noi cronicarul și-a păstrat până astăzi statutul de dispecer al valorilor – N. Manolescu – Teme”). Dar relief au îndeosebi minusurile cărții, pe care probabil că și alți cititori le vor fi sesizat, începând chiar cu lipsa de profesionalism a editării (Ed. „Paralela 45”). O „anxietate a influenței” constă în faptul că modelul axiologic al „Istoriei literaturii române” de G. Călinescu este mereu un termen de referință. Aplicarea principiului critic din titlu e inconsecventă. Dacă unii scriitori sunt cu totul omiși, iar alții decăzuți printre cei de dicționar, nici clasicii nu sunt cruțați, operele lor viabile fiind înjumătățite. Mai mult, la Camil Petrescu se ajunge la concluzia că niciun roman nu este capodoperă. Rezultă o viziune exclusivistă și purificată excesiv.

Relativa ignorare a grupărilor și curentelor literare duce la pierderea sensului ideologic al evoluției literaturii, reținând numai formele sale. G. Călinescu avusese în „Istoria” sa nu doar intuiții și exprimări pitorești, ci și o mai acută conștiință a formulelor literare.

Ajuns pe terenul contemporaneității, N. Manolescu alcătuiește un rechizitoriu criticii postbelice, care a preferat analize sofisticate și nu judecăți clare și simple. Dar nici autorul nu e interesat de ierarhie, și nici aprecierile nu sunt sigure și concrete, pierzându-se chiar în termeni prea generali. Realității Marin Preda, Augustin Buzura, Bujor Nedelcovici sunt minimalizați, iar capitolele „Mari scriitori” și „Bătălie canonică” lipsesc de la interbelici încoace. Alex Goldiș scrie cu tristețe: „Frumoasă și instructivă în multe părți, „Istoria critică” ratează prin neglijență și permanenta schimbare de optică și de mize tocmai perioada pe care N. Manolescu a consacrat-o vreme de trei decenii, în calitate de cronicar literar. El rămâne doar cronicarul numărul unu al literaturii postbelice, nu și istoricul ei literar, gata s-o consacre definitiv”.

Diferențele de abordare și de stil dintre capitole se datorează și redactărilor la vârste diferite. Au deci câștig de cauză autorii mai depărtați în timp. O oarecare îndrăzneală se observă în folosirea unor termeni mai puțin academici și în citarea unor pasaje licențioase, ocolite sau ignorate de critica anterioară.

Orgolioasă și emoționantă, subiectivă și erudită, cartea își ocupă locul într-o istorie a istoriilor literare. Destinul ei îl vor hotărî interesul pentru judecățile de valoare și influența pe care o va avea în rândul cititorilor și criticilor.

180 DE ANI DE PRESĂ ROMÂNEASCĂ

CONTRIBUȚIA LUI VASILE ALEXANDRESCU URECHIA LA DEZVOLTAREA PRESEI ROMÂNEȘTI

Lector drd. *Letiția Buruiană*

Prof. drd. *Zanfir Ilie*

Biblioteca „V.A. Urechia“

*Moto: “Generațiunea mea v-a dat România,
voi aveți să-i asigurați existența și mărirea”.*
(V.A. Urechia)

I. Profilul publicistului.

Personalitate cu o cultură de tip enciclopedic, V.A. Urechia (1834-1901), considerat de unii biografi ca fiind “cărturarul luminat”, tipic pentru secolul iluministilor (Vistian Goia) sau, dimpotrivă, un intelectual cu spirit vizionar, aspirant la primul premiu Nobel pentru pace (1901), patriot și pacifist, puternic ancorat în realitățile vremii (Anișoara Popa), a jucat un rol însemnat în peisajul presei românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Fire ambițioasă, V. A. Urechia, născut la Piatra Neamț în 1834, a studiat sârguincios. Format la Iași și ajuns la studii la Paris a ținut cu tot dinadinsul să susțină examenele de Bacalaureat, deși privilegiile acordate tinerilor români i-ar fi asigurat o echivalare certă. Carisma și cultul prieteniei i-au asigurat alianțe valoroase și prietenii durabile cu Leon de Rosny, președintele *Societății Etnografice de la Paris*, Albert Gobat, președintele Biroului Permanent de la Berna al *Uniunii Interparlamentare*, poezii Felibrige, scriitori influenți spanioli, M. Kogălniceanu, Al. Odobescu, B.P. Hașdeu etc.

V.A. Urechia a contribuit la fondarea și susținerea prin diferite mijloace a multor publicații, printre care: *Familia*, *Informațiunile bucureștene*, *Convorbiri literare*, *Literatorul*, *Pagini literare*, *Revista contemporană*, *România literară*, *Secolul XX*, *Revista nouă*, *Viața*, *Universul*, *Universul literar*, *Arhiva istorică a României*, *Atheneul Român (Iași)*, *Apărarea națională*, *Analele Academiei Române*, *Buciumul român*, *Buletinul Instrucțiunii Publice*, *Calendarul gospodarilor*, *Calendarul*

Olteniei, Calendarul "Românului", Calendarul ziarului "Universal".

Deși a servit numeroaselor studii și lucrări (78 referințe în *Dicționarul presei românești*, Răduică și 56 în *Dicționarul presei literare românești*, Hangiu), activitatea lui Urechia în sfera presei nu a fost abordată decât de Vistian Goia. Acesta îi dedică un capitol în monografia sa, intitulat "Gazetar și polemist, prieten și adversar", urmărind preponderent amicițiile și adversarii ideologici și mai puțin o evaluare sub aspectul cantității și calității actului jurnalistic, a evoluției stilului sau impactului. O încercare de încadrare tematică a articolelor lui Urechia a fost făcută de Al. Iordan, care a identificat și materialele de presă pe care Urechia le-a semnat, ulterior tipăririi, în cerneală, cu pana (v. *Informațiunile bucureștene, 1869, 1870*).

Nicolae Iorga îi redă, totuși, locul cuvenit în lupta pentru Unire, descriindu-l drept "un altul din ajutorii în ziaristică ai mișcării pentru Unire, V. Alexandresco (Alexandrescu Urechia), începe, în timpul când era director la Ministerul Instrucției din Moldova, cu sprijinul lui Kogălniceanu, care se ocupa numai de literatură, împreună cu mulți colaboratori, noua sa revistă *Ateneul Român*"¹.

II. Etapele activității în câmpul mass-media.

II.1. Entuziasmul începuturilor. În activitatea jurnalistică a lui V.A. Urechia se disting mai multe etape conturate, în principal, în funcție de implicarea sa politică, dar și mai pregnant de apartenența la orientarea de emancipare a culturii românești după modelul țărilor latine din Europa. Perioada formării sale ca gazetar a fost marcată de prietenia cu Mihail Kogălniceanu, intensificată mult de unirea celor două ziare *Steaua Dunării* și *Zimbrul și Vulturul*, în 1858, și a fost fundamentată pe idealurile pașoptiste.

Fiind un bun comunicator, Urechia a intuit încă din studenție importanța presei în formarea opiniei publice, fondând ziarul *Opiniunea* la Paris (8 numere între 30 martie - 14 mai 1857), după ce, anterior, colaborase la mari cotidiene franceze, care agreau și susțineau ideea Unirii Principatelor (*Le Constitutionne, Gazette de France, La Patrie, Le Siècle*). Urechia a încercat să sprijine prin intermediul acestui ziar cauza unionistă, realizând un organ de propagandă, fără a reuși însă performanța lui Costache Negri, căruia i se datorează, probabil, provocarea prin intermediul presei a unui eveniment diplomatic european de mare însemnătate pentru alegerile din Moldova din 1859².

1 IORGA, Nicolae. *Istoria presei românești*. București: Muzeul Literaturii Române, 1999, p. 121;
2 Se presupune că scrisorile caimacamului Nicolae Vogoride, care au ajuns la cunoștința ambasadorului Franței, ca urmare a publicării în *L'Etoile du Danube* (variantea franceză a revistei "Steaua Dunării", apărută la Bruxelles sub conducerea lui Ion Ionescu de la Brad), atestând implicarea Turciei în falsificarea alegerilor din Moldova și complicitatea cu Anglia și Austria în susținerea lui Vogoride în lupta antiunionistă, au fost furnizate lui Dimitrie Rallet de către Costache Negri.

Întors în țară în 1858, după studiile la Paris, Urechia a editat la Iași împreună cu Iancu Codrescu ziarul unionist *Zimbrul și Vulturul*, în regim cotidian. Nu trebuie să uităm însă că: “La școala de la *Steaua Dunării* și-a perfectat și V.A. Urechia cunoștințele de ziaristică pe care și le însușise încă de pe când învăța la Paris. Ajuns în redacția gazetei lui Kogălniceanu prin fuziunea foii *Zimbrul și Vulturul* cu *Steaua Dunării* (2 ianuarie 1859), nu după mult timp, împrejurările au făcut să rămână în seama lui redacția *Stelei*.”³. Apoi cei doi prieteni au colaborat strâns în editarea altor ziare cum ar fi *Progresul* (1 martie 1863) și *Adunarea Națională* (11 mai 1869). Titlul arată că este vorba de o publicație care dorea numai să susțină interesele din acea vreme ale părții române cu privire la Dunăre, Kogălniceanu ezitând să vorbească explicit în acel moment despre Unirea Principatelor Române, pentru că dorea să ocolească cenzura drastică. Ființarea noii publicații, care avea ca redactor pe Kogălniceanu între 1856 – 1860, dar și pe V. A. Urechia, pe V. Mălinescu și I. Codrescu, se va desfășura de-a lungul a trei intervale de timp: 1 oct 1855 – 3 mart 1856, 22 mai – 11 sept 1856 și 1858 – 5 nov 1860. După cum se vede intervalul din urmă, după fuziunea celor două gazete, cuprinde și evenimentele de la 24 ian 1859 - Unirea Principatelor, eveniment la care Urechia s-a angajat trup și suflet. Deși e considerat jurnalul Unirii, acesta se va asocia cu opiniile și tendințele literare pașoptiste și va contribui la perpetuarea spiritului critic promovat anterior de *Dacia Literară*. În *Steaua Dunării* vor publica versuri, proză, articole, recenzii scriitorii: G. Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, George Sion, R. Rosetti, ultimul semnând un comentariu amplu al volumului „Doine și lăcrămioare” a lui V. Alecsandri, iar A. Russo va polemiza cu filologia din Transilvania pe teme privind unele aspecte lingvistice. De asemenea, V. Alexandrescu Urechia semnează un important studiu, „Schițări ale Literaturii române”, precum și capitole din cursurile destinate studenților săi de la Facultatea de Litere din Iași. Totodată, așa cum a observat și D. Coval, *Steaua Dunării*, încearcă, de voie sau de nevoie, să păstreze o echidistanță jurnalistică găzduind în paginile sale nu doar teme unioniste, ci și materiale care familiarizau cititorul cu platforma separatiștilor, depășind statutul unei gazete propagandistice. Încetarea apariției gazetei *Steaua Dunării* și a altor publicații dintre 1856 și 1858, s-a produs ca o consecință directă a cenzurii, dar și a altor măsuri represive pe care le-au luat potențarii vremii în vederea protejării intereselor lor⁴. O soluție pentru a ocoli autoritatea refractară la schimbare a fost aceea de a realiza o încercuire în presa românească din țările occidentale.

Cât despre gazeta *Zimbrul și Vulturul*, aceasta s-a remarcat în publicistica

3 HÂNCU, Gh. *Mihai Kogălniceanu îndrumător al presei românești*. Sibiu, 1969, p. 164

4 HANGIU, I. *Dicționarul presei literare românești*. Ed. a 3-a. București: Editura Institutului Cultural Român, 2004, p. 653

românească ca fiind primul ziar politic cu foileton literar, prezent atât în corpul publicației, cât și separat, cu titlul “Foiletonul Zimbrului”. Întâmplarea face să devină astăzi celebră și din alt motiv: este cotate drept cel mai scump periodic din lume (ultimul preț de licitație fiind 830.000 euro) și cea mai prețioasă piesă filatelică românească, inclusă în *Expoziția Filatelică Mondială EFIRO 2008*. Explicația este simplă: fiind primul exemplar dintr-un teanc trimis la Galați, în data de 11 noiembrie 1858, acesta a fost francat cu opt mărci poștale Cap de Bour (cu mare valoare filatelică) și ulterior a ajuns în circuitul colecționarilor de timbre din Europa⁵.

II.2. Maturitatea prolifică. Următoarea perioadă, conturată în etapa de “eflorescență publicistică”, ca o consecință a apariției *Legei presei* din 1862 (V. Vișinescu a constatat că centrul publicisticii românești se mutase la București, unde existau cca 75% din totalul publicațiilor) parcurge un traseu pornind de la un liberalism echilibrat până la orientarea liberal radicală, polemizând cu adversarii politici și promovând ideile liberale și idealurile de emancipare națională prin cultură și învățământ (*Ateneul român, Informațiunile bucureșcene, Românul*). În această perioadă, datorită funcțiilor politice deținute, a sprijinit și a publicat foarte mult în gazetele “parlamentare” (*Adunarea Națională, Buletinul Instrucțiunii Publice*). Totodată, sprijinind activitatea Societății Ateneul Român, desfășoară o bogată activitate științifică, participând la conferințe, expoziții, manifestări culturale și științifice din țară și din străinătate. Concomitent cu campania “Dați un leu pentru Ateneu”, organizată pentru construirea Ateneului Român, V.A. Urechia și C. Esarcu fondează revista cu aceeași denumire în 1869, cu apariție lunară, cu un caracter pronunțat de popularizare a culturii în rândul maselor largi.

Informațiunile bucureșcene (1869-1872) a însemnat pentru Urechia o probă de maturitate în jurnalism. Având o formulă îmbunătățită față de publicațiile anterioare, cu apariție cotidiană la început, apoi neregulată, ziarul cuprindea două pagini cu articole politice, literare, artistice și două cu anunțuri publicitare. Subtitlul “Organ al faptelor politice, comerciale, industriale, profesionale, literare bibliografice și artistice” ilustra conținutul variat al materialelor de presă, însă foarte multe articole aveau tentă politică. Una dintre cele mai dezbătute probleme era cea a crizei. Formula se apropia foarte mult de cotidienele zilelor noastre. În general, materialele nu erau semnate, dar o bună parte dintre acestea au fost scrise

⁵ TELEGRAF on-line, 19 iunie 2008, ediție on line:

<http://www.telegrafonline.ro/pdf/cb44624f486f3c8a6abd633afe12647b.pdf>. (vezi și articolul)

de Urechia. Tirajul de 30 000 de exemplare era distribuit în hoteluri, cafenele, restaurante, gări, dar și în străinătate (la Viena).

În aceeași perioadă, Urechia conducea și redacția ziarului liberal, bisăptămânal, cu foileton literar, *Adunarea Națională* (1869), care publica și acte oficiale pe lângă diverse alte materiale. Primele foiletoane semnate de Urechia sunt însă criticate de Titu Maiorescu din cauza unor afirmații eronate scăpate “din fuga condeiului”. Polemica întreținută cu Titu Maiorescu, mai ales în *Revista contimporană* (1873-1876), a fost factorul care a antrenat asupra sa un întreg curent de antipatie a conservatorilor, scrierile sale cu caracter literar și istoric fiind “desființate” cu perseverență de aceștia (v. T. Maiorescu, “Beția de cuvinte”).

Referitor la stilul publicistic prolix care i s-a reproșat lui Urechia, cât și altor publiciști ai vremii, posteritatea a devenit mai îngăduitoare decât Maiorescu. Astfel, Pamfil Șeicaru afirma despre *Românul*, unde a colaborat Urechia, că a avut meritul de “a deprinde publicul românesc cu problemele constituționale [...] prin polemica lui politică, prin felul de a ataca problemele, prin entuziasmul retoric cu care a apărut ideea libertății, a făcut pedagogia politică a corpului electoral”.⁶

În studiul “Oratorul, frate al poetului”⁷, Virgil Nistru Țigănuș reliefează preocupările permanente ale lui Urechia de a se adapta la noua retorică din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, “mai mobilă, mai nuanțată sub aspectul finalităților morale, dar mai puțin aforistică”. Cel mai bun produs al preocupărilor sale în această direcție este lucrarea “Despre elocința română”, 1867, larg comentată de exeget.

În ceea ce privește *Revista contimporană*, este de remarcat faptul că Urechia reușește să adune în jurul său o grupare a orientării latiniste (P. Grădișteanu, August Treboniu Laurian, temporar și V. Alecsandri etc.), reușind să țină piept ofensivei junimiste, prin revista “Convorbiri literare”, care devenise un lider în peisajul revistelor literare, propunând o paradigmă de influență germanică. Nucleul acestei reviste, mai ales după fuziunea cu *Revista literară și științifică* (în iulie 1876), când își schimbă și titlul în *Revista contimporană literară și științifică*, își propunea să lărgească grupul țintă și domeniul preocupărilor jurnalistice către sfera științifică. Din păcate formula nouă nu rezistă decât până în august, același an.

În această direcție a publicisticii sale, Urechia a dat dovadă de un interes crescut față de istoria națională, arheologie, etnografie, heraldică, semnalând în paginile publicațiilor pe care le edita sau la care colabora, numeroase informații

6 ȘEICARU, Pamfil. *Istoria presei*. Pitești: Paralela 45, 2007, p. 204

7 ȚIGĂNUȘ, Virgil. *Oratorul, frate al poetului*. În: *Școala gălățeană*, apr.-mai 2004, nr. 118-119, p. 14

despre români, despre originera lor latină, probate cu dovezi bibliografice, arheologice, lingvistice ș.a.

După opinia lui Vistian Goia, principalul său biograf, începând din perioada unionistă și până în 1873, Urechia a fost unul dintre cei mai activi gazetari români.

II.3. Criza personală și maturitatea creației. O altă etapă importantă din activitatea publicistică, în care a fost principalul protector al Revistei *Literatorul* (președinte de onoare al Societății *Literatorul* în 1883), este marcată de relația cu Al. Macedonski, care a fost bazată pe susținerea reciprocă a intereselor, atât pe linia combatantă contra „convorbiriștilor”, cât și pe frontul comun de a căuta recunoaștere în afara granițelor țării. Aprecierile de care se bucura Urechia în cercuri occidentale rezultate în urma numeroaselor activități, care i-au adus recunoaștere și premii, au fost reflectate în paginile *Literatorului*. Vistian Goia, completând opiniile lui A. Marino⁸, a considerat prietenia celor doi ca fiind o benefică simbioză, Macedonski profitând de relațiile ministrului Urechia pentru a-și realiza proiectele, iar acesta având în modernul teoretician literar un consilier și un sprijin pentru promovarea scrierilor în revista *Literatorul*. “Cenaclurile” și “serile literare” pe care Urechia le găzduia la casa sa de lângă Cișmigiu au fost un bun prilej de manifestare a poetului simbolist, unde se putea desfășura în voie, neavând de înfruntat rigorile vreunui critic autoritar ca la *Junimea*, spre exemplu. Macedonski este poate omul care l-a înțeles cel mai bine pe Urechia, fapt demonstrat și de afirmațiile sale la moartea acestuia: “Acest nume este o parte din viața mea. [...]. Urechia este casa și inima deschisă; este neuitatele ore la masa lui și la sertarele lui.”⁹

Pe de altă parte, urmând calea maestrului său, Macedonski a avut o activitate publicistică de marcă, publicând și editând multe reviste. Pe lângă “*Literatorul*” mai menționăm și ziarul “*Oltul*” (1873), revista “*Liga ortodoxă*” (1896), în care vor debuta alți mari scriitori: Tudor Arghezi, Gala Galaction. Având în vedere toate acestea, Vistian Goia s-a simțit îndreptățit să afirme în monografia sa, că V.A. Urechia a reprezentat pentru Macedonski ceea ce Maiorescu a fost pentru Eminescu.

În această etapă (cca 1871-1888) Urechia a semnat mai puține articole în presă, concentrându-se asupra elaborării unor studii și cercetări de mare anvergură publicând volume de istorie a românilor, opere complete și editând opera lui Miron Costin. A fost doar un recul pentru a reveni, însă, și mai puternic

8 MARINO, Adrian. *Viața lui Alexandru Macedonski*. București: Editura pentru literatură, 1966, 623 p.

9 În: *Forța morală*, an I, nr. 6, p. 4-5

în peisajul publicistic începând cu anul 1889, și culminând în ultimii doi ani de viață, 1900,1901.

De remarcat faptul, că în acești ani ai deplinei maturități, Urechia a colaborat și la o publicație dedicată emancipării și apărării drepturilor femeii, *Dochia* (1896-1898, condusă de Adela Xenopol), la care a publicat și Iulia Hașdeu. Printre portretele feminine evocate aici se numărau Matilda Poni și Veronica Micle.

Un eveniment demn de semnalat pentru prestigiul Bibliotecii “V.A. Urechia” este apariția ***Buletinului Fundației Urechia***, editat de cărturar în 1901. Acesta reprezintă, după cunoștința noastră, prima revistă de cultură dedicată unei biblioteci publice de către fondatorul ei. Modelul care a servit la realizarea acesteia a fost, probabil, “Boletin de la Biblioteca – Musée Balaguer”, publicație a bibliotecii omonime din Barcelona, căreia Urechia i-a donat lucrări personale.¹⁰

Sumarul cuprinde o dare de seamă asupra Bibliotecii pe care cărturarul a constituit-o din propria sa avere, precum și diverse articole. Acestea tratează istoricul Fundației, starea Bibliotecii în perioada 1900-1901, statistica cititorilor de la înființarea ei (1890) pînă la începutul anului 1901, tabelul cu donațiile primite, lista dubletelor donate Bibliotecii Academiei, diverse notițe și informații extrase din arhive străine. Aflăm, astfel, că în decursul anului 1900-1901, Biblioteca a avut 9.443 de cititori și a furnizat pentru lectură 12.322 de cărți, înregistrând o creștere anuală semnificativă.

III. Românismul și dimensiunea europeană în publicistica lui Urechia.

Considerat a fi părintele *românismului* (concept lansat încă din 1858), Urechia ridică la rang de emblemă culturală, în publicistica sa, un sentiment național al românilor, care se referă la etnogeneza poporului român, descendența latină, la continuitatea și permanența românilor în teritoriile locuite de ei, inclusiv în cele aflate temporar sub sceptrul unor state vecine (*Dacia, Adunarea Națională*). Fiind un bun analist, a speculat unele oportunități politice favorabile, trezind un val de simpatie pentru cauza națională și realizând o rețea de susținere a demersurilor sale întreținute permanent și intensificate în situații de criză.

Cercetări minuțioase pe linia legăturilor lui Urechia cu lumea spaniolă au fost realizate de Paul Păltănea. Cu binecunoscuta sa acribie, istoricul Galațiului a identificat colaborări la ziarul *La Discussion*, condus de N. Rivero, la *Iberia*, condus de E. Castelar și a semnalat simpatia cu care presa madrilenă l-a întâmpinat pe Urechia (*maestro siempre respectable querido amigo don Basilio Alexandrescu*

10 PĂLTĂNEA, Paul. *V.A. Urechia. Interferențe cu lumea spaniolă*. În: *Biblioteca lui V.A. Urechia. O contribuție la perenitatea culturii românești*. Iași, 1990, p. 908

Urechia, în *La Esenza*, 1868). Tot în 1868, ziarul *La Reforma* anunță primirea acestuia ca membru corespondent în *Real Academia de la Lengua*¹¹.

Se mai poate menționa și răsunetul pe care l-a avut în apărarea memorandiștilor, concretizat din punct de vedere publicistic în realizarea unei culegeri de adeziuni ale simpatizanților din occident (*Voci latine. De la frați la frați*), cât și succesul apărării popoarelor din Balcani asupra otomani (*Albumul Macedo-Român*, 1880). De fapt, Urechia a reușit, prin cultivarea relațiilor de prietenie cu persoane influente europene, să plaseze cauza națională românească sub umbrela panlatinismului. Activitatea lui în plan intern și internațional a fost definită de istoricul Paul Păltănea drept «expresia unui program politic dedicat impunerii României în concertul marilor țări latine, regenerarea spirituală a neamului și unirea lui într-o singură Țară». În pragul unui agitat “secol al naționalităților” Urechia are meritul, subliniat de Anișoara Popa, de a-și fi conturat o strategie pacifistă, solidarizându-se cu forțele care urmăreau realizarea unui echilibru european. După opinia cercetătoarei, el a reușit să impună în arena europeană ceea ce abia după primul război mondial a fost consacrat ca «principiu al naționalităților».

Un demers foarte important, nesemnlat de exegeți, a fost participarea lui Urechia la proiectele *Alianței Științifice Universale*. Această organizație internațională fondată în 1876 își propunea susținerea cercetătorilor din diverse domenii, organizând congrese, conferințe și editând publicații internaționale. Membrii se bucurau de mult sprijin oferindu-li-se și beneficiul unui pașaport special (*Diplôme – Circulaire*)¹². Astfel, aflăm din revista *Familia*¹³ că în 1895, la București s-a editat *Bibliothèque Internationale de l'Alliance Scientifique Universelle*, după ce seriile anterioare apăruseră la Paris, la Lyon, la Bruxelles și la Québec. Așa cum menționează *Dicționarul presei românești* (Răduică, 1995), în aceste fascicule publicau personalități ale culturii și științei românești și străine. Dintre români au publicat C. Exarcu, dr. V. Babeș, Eugen Brote, Trandafir Djiuvara, V.A. Urechia, Nestor Urechia (secretar de redacție), Gr. Tocilescu. În notița din *Familia*, mai apare o informație pe care *Dicționarul* nu o menționează: *Alianța* avea la București un comitet, al cărui delegat general pentru România era însuși V.A. Urechia, iar președinte - V. Butculescu. Cel care l-a sprijinit în multe din demersurile sale europene a fost Leon de Rosny. Ca o recunoaștere a meritelor sale de mediator și militant patriot *Societatea Etnografică de la Paris*, prezidată de cunoscutul orientalist, a instituit în 1882 un premiu internațional cu numele lui

11 *Ibidem*, op. cit., p. 901

12 CRAWFORD, Elisabeth. *Nationalism and Internationalism in Science, 1880-1939: Four Studies of the Nobel Population*. New York: Cambridge University Press, 1992, 172 p.

13 În: *Familia*, an 26, 9 iulie 1895, nr. 28, p. 334

V.A. Urechia, care s-a acordat în 1883 și 1900.

Ca urmare a activității sale în cadrul *Uniunii Interparlamentare* (constituită în 1889), unde a fost președintele grupului român, a relațiilor dezvoltate cu bulgarii și albanezii pentru menținerea păcii și susținerea drepturilor tuturor românilor din Balcani, Urechia a fost primul aspirant român la prima ediție a Premiului Nobel pentru pace în 1901. Simpatia de care se bucura din partea lui Albert Gobart, președintele Biroului permanent de la Berna și susținerea candidaturii sale de către zece membri ai Uniunii, i-ar fi asigurat un atu important. Totodată, preferința Comitetului suedez, în anii următori, pentru candidați ai *Uniunii*, ne îndreptățește să credem că V.A. Urechia ar fi avut șanse reale, dacă formalitățile ar fi fost realizate în timp util sau dacă nu ar fi decedat la doar 67 de ani, în 22 noiembrie 1901.¹⁴

Luând în calcul cele aproximativ 500 de articole scrise de cărturar de-a lungul vieții sale, din care mai mult de jumătate (262) au fost în domeniul politic, iar celelalte, mai mult sau mai puțin reușite, au rezultat din pasiunea sa neobosită de cercetător și literat și având în vedere influența pe care a avut-o atât în mediul politic, social și cultural românesc (a realizat reforme în educație, a inițiat proiecte care au dus la înființarea Academiei Române, la construirea Ateneului Român, la fondarea Bibliotecii ce-i poartă numele etc.), cât și în mediul internațional, putem conchide că V.A. Urechia a reușit să îndeplinească în mod fericit puterea cuvântului scris cu cea a faptelor politice și diplomatice.

Bibliografie:

1. *BIBLIOGRAFIA relațiilor literaturii române cu literaturile străine în periodice (1859-1918). Vol. 1.* București: Editura Academiei R.S.R, 1980, 317 p.
2. BRIGGS, Asa ; Burke, Peter. *Mass-Media. O istorie socială : De la Guttenberg la Internet.* Iași: Polirom, 2005, 344 p.
3. CARTER, April. *The Political Theory of Global Citizenship.* New York: Routledge, 2001, 277 p.
4. COVAL, Dumitru. *Din istoria jurnalisticii românești : sec. XIX-începutul sec. XX.* Chișinău: Știința, 1992, 311 p.
5. CRAWFORD, Elisabeth. *Nationalism and Internationalism in Science, 1880-1939 : Four Studies of the Nobel Population.* New York: Cambridge University Press, 1992, 172 p.
6. GOIA, Vistian. *V.A. Urechia.* București: Minerva, 1979, 264 p.

14 POPA, Anișoara. *V.A. Urechia istoric.* Galați: Editura Fundației Academice Danubius, 2001, 303 p

7. HANGIU, I. *Dicționarul presei literare românești*. Ed. a 3-a. București: Editura Institutului Cultural Român, 2004, 922 p.
8. HÂNCU, Gh. *Mihai Kogălniceanu îndrumător al presei românești*. Sibiu, 1969.
9. IORDAN, Alexandru. *Bibliografia scrierilor lui V.A. Urechia*. București: Școala de Arhivistică, 1942, 63 p.
10. IORGA, Nicolae. *Istoria presei românești*. București: Muzeul Literaturii Române, 1999, 312 p.
11. MARINO, Adrian. *Viața lui Alexandru Macedonski*. București: Editura pentru literatură, 1966, 623 p.
12. PĂLTĂNEA, Paul. V.A. Urechia. *Interferențe cu lumea spaniolă*. În: *Românii în istoria universală*, III, 1, 1988, p. 897-909.
13. PĂLTĂNEA, Paul. *Biblioteca lui V.A. Urechia. O contribuție la perenitatea culturii românești*. Iași, 1990, p. 327-342.
14. POPA, Anișoara. V.A. Urechia istoric. Galați: Editura Fundației Academice Danubius, 2001, 303 p.
15. RĂDUICĂ, Georgeta ; Răduică, Nicolin. *Dicționarul presei românești (1731-1918)*. București: Editura Științifică, 1995, 560 p.
16. ȘEICARU, Pamfil. *Istoria presei*. Pitești: Paralela 45, 2007, 335 p.
17. ȚIGĂNUȘ, Virgil. *Oratorul, frate al poetului*. În: *Școala gălățeană*, apr.-mai 2004, nr. 118-119, p. 14.

PRESA ROMÂNEASCĂ ÎN TIMPUL UNIRII

Conf. univ. dr. *Coriolan Păunescu*
Universitatea „Dunărea de Jos“

O vreme, în Principate, după evenimentele anului 1848, numărul publicațiilor se va restrânge, datorită măsurilor oficiale, pe care le-au adoptat cele două state, evident de teama recrudescenței stării revoluționare, pe care o puteau induce ideile vehiculate prin presă.

Nu este întâmplător, firește, nici faptul că puținele publicații care mai apăreau, datorită cenzurii severe instituite în această perioadă, erau lipsite de caracter politic¹ și, prin urmare, de interesul firesc, pe care îl aveau cititorii, în legătură cu ecurile revoluției democratice, abia ostoită în granițele celor două state.

În această vreme, spune Nicolae Iorga² principatul muntean nu cunoaște alte ziare decât Vestitorul (românesc) a lui Carcalechi, a carei persoană garanta pentru „insignificanța smerită a cuprinsului”; această foaie va fi înlocuită prin „Anunțatorul român” (1853), care, cu o întrerupere, a durat până în anul 1861 (în ediția tipografului ohm) având ca prim redactor pe un oarecare Ștefan Andronic cu aceste gazete, cenzura acționa în voie, având în ele un larg câmp de desfășurare. În 1850, începe să se publice și „Foaia sătenească” care, după doi ani de existență, va fi înghițită de „Buletinul”, care apărea într-un tiraj de 4000 de exemplare, de două ori pe săptămână.

„În aceste timpuri sterpe”, cum spunea Nicolae Iorga, Dionisie Romano va scoate, ca arhimandrit, publicația Eho eclisiastic, care, în fapt, era o „gazetă religioaso-morală”, această publicație va apare (la București) din septembrie 1850 până în anul 1852, întovărășind fasciculele „Bibliotecii religioase”, susținută de guvern.

Ambiționa, într-o mai mare măsură, să fie un „jurnal politic, literar și comercial”, ziarul lui C.I. Rădulescu, intitulat „Culegătorul român” dar acesta, din motive de înțeles pentru acea perioadă, apare doar în 1853 și în numai cinci numere, constituind doar o pasageră (și totuși temerară) apariție jurnalistică.

Vodă Știrbei, la București, era firește, mulțumit de liniștea așternută în țară, dinspre presa „legată la gură”, după cum se exprima Nicolae Iorga, deși

1 ANTIP, Constantin. *Contribuții la istoria presei române*. București: Editura Uniunii Ziariștilor din R.P.R., 1964

2 IORGA, Nicolae. *Istoria presei românești*. București: Muzeul Literaturii Române, 1999

„el însuși simțea nevoia de a răspunde acuzațiilor care i se aduceau din partea emigranților(...), el avea mijlocul de a întrebuința gazetele din străinătate, în care strecura articole redactate în București, în special în gazetele din Viena, precum Wanderer”³.

În Moldova, însă sub domnia lui Grigorie-Vodă Ghica, tineretul capătă aprobarea de a tipări un ziar propriu; acesta a fost ziarul „Zimbru” care, pentru început, se limita la informarea publicului său, asupra noutăților din străinătate, dar și a celor dinăuntru. De altfel, publicația declară, că în legătură cu „interesele țării”, își propunea să abordeze doar „în atât cât e îngăduit unui jurnal a o face”⁴, ceea ce însemna că și în Moldova „romanticul lui Grigorie Ghica, cum îl numea Nicolae Iorga⁵, cenzura era vigilentă, câtă vreme problemele politice erau astfel evitate (la 1850, când apare, la Iași, ziarul „Zimbrul”).

Interesant este faptul că, potrivit prospectului din 3 iulie 1850, tinerii inițiatori, care erau absolvenți ai Academiei Mihăilene, se gândeau să scoată după exemplul lui Gh. Asachi, o publicație bilingvă, motiv pentru care pe frontispiciul gazetei, alături de „Zimbrul”, figura și traducerea lui (Le Bison). În acest fel atât publicul din străinătate, cât și cel din țară, putea să fie informat, deopotrivă evitând orice polemică legată de o eventuală diferențiere.

Desigur, pentru literatură nu existau opreliști, iar editorii se gândeau ca, pentru asemenea lucruri, să mai scoată și un supliment, bilunar, pentru a putea cuprinde cât mai multe producții de acest fel. În „Zimbrul” au publicat, între alții, Vasile Alecsandri și D.Bolintineanu, primul punând un accent deosebit pe publicarea poeziilor populare culese de poetul de la Mircești.

În „Zimbrul” s-au mai publicat, între altele, fabule satirice de Ralet (considerat unul dintre cei mai spirituali luptători politici pentru unire), piese de teatru semnate de Vasile Alecsandri, o traducere din Molière (a lui Negruzzi), dar și producții de „superficialul poet” Gh. Sion la moda în 1850, după cum afirmă Nicolae Iorga.

Se va ajunge, în anul 1851, și la un supliment literar („calendarul literar al Zimbrului”), după exemplul lui Gh. Asachi sau Mihail Kogăniceanu, iar mai târziu se va ajunge la „Foiletonul Zimbrului”, care mai întâi apare în iulie-octombrie 1851, apoi în 1855-1856, fiind foaia în care vor publica nume noi, între care și Vasile Alecsandrescu (viitorul V.A.Urechia) în calitate de secretar de redacție.

Deși se dorea ținerea sub obroc a presei din motive politice, evenimentele precipită lucrurile. Viitorul românesc se punea hotărât ca o necesitate, în urma războiului Crimeii. Este momentul când în scena politică reintră Mihail

3 IORGA, N. *Istoria presei românești*. București: Muzeul Literaturii Române, 1999

4 ANTIP, Constantin în *Contribuții la istoria presei române*, unde îl citează pe Nicolae Iorga

5 IORGA, N. *Istoria presei românești*. București: Muzeul Literaturii Române, 1999, p. 114

Kogălniceanu și toți cei care la 1848 visaseră un alt deznodământ pentru Țările Române. Deocamdată, însă se va pune problema revenirii la presa adevărată, militantă, prin înființarea unei noi reviste literare. Înștiințarea, pentru acest fapt, se va publica în „Gazeta de Moldavia”⁶ (urmașă a „Albinei Românești”, condusă de același Gh. Asachi), la sfârșitul anului 1854. Motivația apariției are în centrul ei tema Unirii, urmând astfel programul exilaților, risipit în gazetele republicane de la Paris.

Noua revista avea să se numească „Revista literară” („Foaie periodică sub direcția domnului V. Alecsandri”) și va avea o apariție săptămânală.

Cu toate că, în fapt, revista apare în 1855, de la 1 ianuarie până la 3 decembrie, proiectul său data de mai bine de 4 ani, respectiv din 1851, când Vasile Alecsandri îi scria lui Nicolae Bălcescu, care se afla la Hyères: „Mă întrebi când mă pornesc din Paris? Peste 10 zile. Mă duc să încep jurnalul acel mult dorit, care va cuprinde atâtea frumoase compuneri a celor mai însemnați genii ai României (...)”⁷. În același timp, Alecsandri îl anunța că începe „acel jurnal mult dorit” și pe Ghica, solicitându-i colaborarea, așa cum o făcuse și cu N. Bălcescu și alții. Ajuns la Iași, poetul obține aprobarea, pentru această revistă, și scoate primul ei număr în februarie 1852.

Din păcate, acest prim număr nu va primi viza cenzurii și, în consecință, nu va fi difuzat, deși fusese înștiințat în „Gazeta de Moldavia”. Alecsandri îi va scrie lui Bălcescu: „Este adevărat că nenorocitul meu jurnal a fost desființat până a nu se naște măcar, și aceasta din mai multe pricini, unele mai dobitocești decât altele. Una din rezoanele pentru care mi-au închis gazeta a fost articolul tău Răsvan Vodă, carele, fiindcă a fost scris de tine, s-a socotit de către domnul Știrbey ca un pamflet împotriva lui. Viața țigănească a acelui nenorocit domn a atins ambiția stăpânitorului Țării Românești.

În 1854 la 20 noiembrie, Vasile Alecsandri adresează ocârmuirii o cerere prin care solicită, din nou, aprobarea unei reviste „cu dreptul de a se ocupa de literatură, istorie, științe pozitive, de economie, politică și într-un cuvânt, de tot ce ar putea răspândi lumini folositoare în țară și contribui la apărarea intereselor sale”, luându-și angajamentul de a răspunde, personal, de conținutul revistei, pentru a preîntâmpina „o cenzură rău voitoare”. Așa se face că la Iași, reappare la 1 ianuarie 1855, „România literară”, care nu a avut o durată prea mare, deoarece la 6 decembrie va fi suspendată. Motivul? Nicolae Ionescu, cronicarul politic al revistei, în legătură cu eliberarea țiganilor scria: „Astăzi cade și se desființează sclavia cea neagră; mâine caută să cadă și să se desființeze șerbia cea albă..., căci

6 Apare la Iași, la 9 ianuarie 1850 și va dura până la 24 noiembrie 1858.

7 Scrisoarea a fost publicată de Ov. Densușeanu în „Noua revistă română” (nr. 51/1901).

altmintrelea cum vom începe a fi o societate?”⁸

Se observă că „România literară” a continuat programul „Daciei literare” (1840) și al „Propășirii”, publicând nu numai literatură ci și articole de știință, traduceri „atingătoare de descoperirile folositoare a veacului nostru”, articole de istorie, economie politică, „romanuri originale”, descrieri de călătorie, poezii populare și poezii originale. Între colaboratori amintim scriitori moldoveni și munteni: N. Bălcescu („Răsvan Vodă”), C. Negruzzi („Istoria unei plăcinte”, „slabonismele” etc), A.I. Odobescu („Despre satiră latină”), Alecu Russo („Cugetări”, „Amintiri”, „Cântarea României” (versiune românească), Gr. Alexandrescu („Răzbunarea șoarecilor”, „Ogarul și iepurele” etc); de asemenea, au fost publicate trei romane: „Manoil” de D. Bolintineanu (nr.27-40), „Serile de toamnă la țară” de Alecu Cantacuzino și „logofătul Baptiste Veveli” de V. Alecsandrescu. De notat că revista mai editează și „Supliment la Revista literară”, unde V. Alecsandri publică „cântece populare ale românilor din Transilvania și din Banat” (nr.1), „(...) din Moldova” (nr.2) și din „(...) Valahia”(nr.3). De asemenea V. Alecsandri, Alecu Russo și Dimitrie Ralet vor discuta, în „Supliment”, probleme de limbă literară, luând în principal poziție față de ortografia etimologică, a tendințelor „de latinizare sau franțuzire” a limbii.

Alecu Russo, în mai multe articole publicate în „România literară”(1855), critică sever teoriile lingvistice ale reprezentanților școlilor și presei din Blaj și București. „Nu de astăzi a simțit neamul român alunecarea limbii din matca ei; de pe la 1834, urechile pedantismului se arăta (u) cu vânarea cuvintelor (...). Prin pedantism și pedantism antiromân înțelegem cercarea de a împărți neamul în doua limbi, când, deopotrivă, încercările ar trebui ținute la înnoirea limbii obștești. Este serios de a rosti oare că nu se poate scrie în limba țăranilor și a întreba dacă Schiller și Pascal au scris în limba populară? Și Schiller și Pascal au scris în limba populară, însă limba lucrată, înmulțită, îmblânzită, întinsă și întrebuițată de o mie de scriitori ce au fost înaintea lui Schiller și Pascal, încât, niciodată germanul sau franțuzul nu și-au pierdut mintea din ochi(...)”.

Toate aceste preocupări vor conduce la necesitatea de a se înființa o societate care, după propunerea lui C. Conachi în scrisoarea adresată mitropolitului Veniamin, nr.181(1855), trebuia “în adunările sale să socotească și hotărască despre îndreptarea limbii, atât pentru primirea, cât și pentru schimonosirea cuvintelor”. Ideea întâlnită și la I.H. Rădulescu în “Prefața gramaticii românești” s-a materializat prin înființarea “Societății literare române” din 1866.

Pentru toate acestea, specialiștii consideră că „România literară” a fost, după „Dacia literară” și “Propășirea”, cea mai importantă revistă din Moldova, care

8 HANGIU, I. *Dicționar al presei literare românești*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987

a militat pentru originalitate, spirit critic și progres.

În afară de cei amintiți, revista a mai avut următorii colaboratori:

I. Voinescu, A. Donici, I. Ionescu de la Brad, Grigore Cobălcescu, M. Kogălniceanu, D. Ralet, N. Istrati, G. Sion („o muză la spital”, „Limba română”).

În legătură cu această revistă, Nicolae Iorga spunea:“(…) însemnătatea cea mare a „României literare” este afirmarea încă o dată, cu toată puterea prin originea culturii colaboratorilor, prin caracterul general românesc al scrisului lor, prin interesarea deopotrivă la problemele care interesau românimea întregă, a acestei tendințe de unitate a cărei mărturisire devenea una din necesitățile cele mai mari în momentul când soarta Europei orientale era pusă în discuție de pe urma războiului biruitor contra Rusiei, purtat de Napoleon al-III-lea, ocrotitor de principiu al ideii de naționalitate”⁹.

Oprirea „Revistei literare” (condusă de V. Alecsandri) se datorează, conform opiniei poetului de la Mircești, câtorva rânduri, de la sfârșitul unei cronici, care vorbeau despre desființarea „șerbiei albe”. Aceste rânduri, după V. Alecsandri, ar fi determinat secretariatul de stat să dea un ordin, în ziua de 6 decembrie 1855, care pune capăt drumului avântat al publicației. Istoricul Nicolae Iorga nu crede în acest motiv deoarece spune acesta, încă din prima zi a lunii octombrie (1855), Mihai Kogălniceanu căpătase aprobarea ocârmuirii pentru scoaterea, la Iași, a unui mare și îndrăzneț ziar „Steaua Dunării”, subintitulat „jurnal politic, literar și comercial”, care își propunea să apară de trei ori pe săptămână. În legătură cu aceasta, Mihail Kogălniceanu arată, în articolul program că scopul acestuia era, în primul rând de a reprezenta, „față de problema pricipatelor”, curentul cel nou care izbândise prin victoria aliaților împotriva Rusiei, de care, după cum afirma Nicolae Iorga, „el însuși fusese legat prin simpatii pe care Kogălniceanu le credea motivate de dezvoltarea istorică a legăturilor noastre cu dânsa”.

Textual, Mihai Kogălniceanu, spunea: „Țelul politic al Stelei Dunării (...) este de a ține prepublicul român într-o cunoștință lămurită și continuă, nu numai despre întâmplările cele mai importante ale zilei, dar totodată și despre spiritul și tendințele marilor luptători”.

Chiar titlul arată, potrivit lui Nicolae Iorga, „că este vorba de o publicație care, lăsând deocamdata de o parte planul cu mult mai larg pe care și-l formaseră două generații, în ce privește unitatea politică necesară poporului român, vrea numai să susție interesele momentane la Dunăre ale părții, din nația românească, așezată pe aceste plaiuri”. Desigur, este vorba, aici, de politica seculară a românilor, care era, o politică națională”, dar Mihail Kogălniceanu evită să vorbească, explicit, despre „Unirea Principatelor”, nedorind să dea apă la moară cenzurii din vreme; totuși, autorul articolului arătând că este de partea puterilor biruitoare

9 IORGA, Nicolae. *Istoria presei românești*. București: Muzeul Literaturii Române, 1999, p. 118

în războiul Crimeii, va declara, în același timp, că nu ar putea fi refuzat sprijinul oricărei puteri care va dori să colaboreze la triumful aspirațiilor românești. Viața noii publicații, „Steaua Dunării”, care avea, ca redactor, pe Mihail Kogălniceanu (1856-1860), pe Vasile Alexandrescu, V. Mălinescu și I. Codrescu (1859), se va desfășura, de-a lungul a trei intervale de timp; mai exact, între 1 octombrie 1855 – 3 martie 1856; între 22 mai – 11 septembrie 1856 și între 1 noiembrie 1858 – 5 noiembrie 1860, cuprinzând și perioada evenimentului de la 24 ianuarie 1859, adică Unirea Principatelor, visul dintotdeauna al românilor din toate provinciile neamului dintre Carpați, Dunăre și Marea cea Mare, cum se exprima, cândva, un mare voievod al românilor.

Notăm, în același timp, că partidul național din Moldova, care a militat atât de mult pentru Unire, începând cu 14 iulie 1856, publică și un supliment în limba franceză care s-a numit „L'Etoile du Danube” cu scopul de a comunica cu publicul apusean, de opinia căruia depindea lucrarea pe care o preconiza în țară. Au fost tiparite, în acest supliment articole, importante, pe care comitetul unionist le făcea să ajungă în mâna diplomaților și Ziariștilor Europei apusene.

Datorită cenzurii, care punea piedici acestei reviste, versiunea franceză a publicației „Steaua Dunării” își încetează apariția la 20 septembrie 1856 dar, peste doar câteva săptămâni, „L'Etoile du Danube” avea să reapară la Bruxelles, sub conducerea lui Nicolae Ionescu, fratele lui Ion Ionescu de la Bran, care și-a început cariera politică ca redactor al acestui monitor de propagandă, editat de partidul unionist din Moldova.

Tot în străinătate, în anul 1857, a apărut și „Buciumul” lui Cezar Bolliac, în al cărui prim număr se scria că unirea Principatelor este astăzi „o trebuință ce se simte nu numai la români ci și în întreaga Europă” (Hodoș, Nerva; Ionescu Al. Sadi. Op. citate, pag 78).

Cât privește „Steaua Dunării”, aceasta va fuziona la 2 ianuarie 1859, cu Zimbrul și Vulturul, moment din care, în continuare, titlul jurnalului va fi „Steaua Dunării, Zimbrul și Vulturul”. Deși această publicație, „Steaua Dunării” era considerată în Jurnalul Unirii, ea se va asocia, din punctul de vedere al conținutului în literatură, cu opiniile și tendințele „României Literare” (1855), prin deziderate de genul: „Literatura Românească să se adape la izvoarele naționalității, adică la istorie, moravurile și credințele țării noastre (...)”¹⁰. De asemenea, „Steaua Dunării” contribuie la formarea spiritului critic, afirmat în programul „Daciei literare” (1840).

În „Steaua Dunării” vor publica (versuri, proză, articole și recenzii), scriitori precum: Gr. Alexandrescu, D. Bolintineanu, D. Dăscălescu, Gh. Tăutu,

10 HANGIU, I. *Dicționarul presei literare românești*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987

Al. Donici, G. Crețeanu, G. Sion, C.D. Aricescu, C.A. Rosetti, ultimul semnând un comentariu amplu la volumul „Doine și lăcrămioare” de Vasile Alecsandri, iar Alecu Russo polemizează cu filologii din Transilvania pe teme privind unele reforme lingvistice. De asemenea, V.A. Urechea semnează „Schițări de literatură română” (nr.128/1859), capitole dintr-un curs destinat studenților de la Facultatea de Litere din Iași, iar M.Kogălniceanu este autorul unor articole politice, foiletoane, însemnări, între care multe nu au fost semnate¹¹.

„Suspendarea gazetei „Steaua Dunării” și a altor publicații între 1856 – 1858 a fost consecința directă a înăsprirea cenzurii și a altor măsuri represive pe care le-a luat, în vederea realizării intereselor sale, clasa dominantă feudală în perioada pregătirii și desfășurării alegerilor pentru divanurile ad-hoc” scrie Constantin Antip, arătând că toate aceste măsuri, represive, au dat posibilitatea ca „Steaua Dunării” să reapară în țară.

La București, în avangarda luptei pentru unitate națională, s-a aflat ziarul „Concordia”¹², organ oficial al partidei naționale, apărut în februarie 1857 și care, în același an a fost înlocuit cu „Românul” redactat de C.A. Rosetti. Este considerat cel mai însemnat periodic bucureștean din perioada formării statului național român, simbolul militantismului pe acest tărâm generos al ideii de unire. „La lucru frați români!” îndemna în articolul-program, C.A. Rosetti, „să ne unim cu mintea mai presus de sfera cea strâmbă a patimilor individuale și, ridicând în inima noastră un tempul patriei și libertății, să pășim cu toții înainte, siguri fiind că ceea ce vom avea bine sădit în minte și în inimă mai curând sau mai târziu va intra negreșit și în legiurile noastre”¹³.

În 1858 la București apare un alt periodic aflat pe „poziții înaintate”, gazeta „Dâmbovița”, care s-a tipărit sub redacția lui D. Bolintineanu. Între altele redactorul Dâmboviței, potrivit articolului-program, își propunea: „Vom combate viciul din instituții, corupția din datine, fără patimi și cu sinceritatea ce insuflă amorul țării”.

Important de reținut este faptul că presa vremii, prin dezbaterăa celor mai acute probleme ale perioadei, a jucat un rol însemnat în procesul unirii; respectiv, a formării statului național român.

De asemenea, despre presa din preajma anului 1859, se poate spune, așa cum subliniază Constantin Antip, că a pus în evidență rolul pe care l-au jucat masele, oamenii de rând, în potențarea unor evenimente. Iată ce, dar mai ales

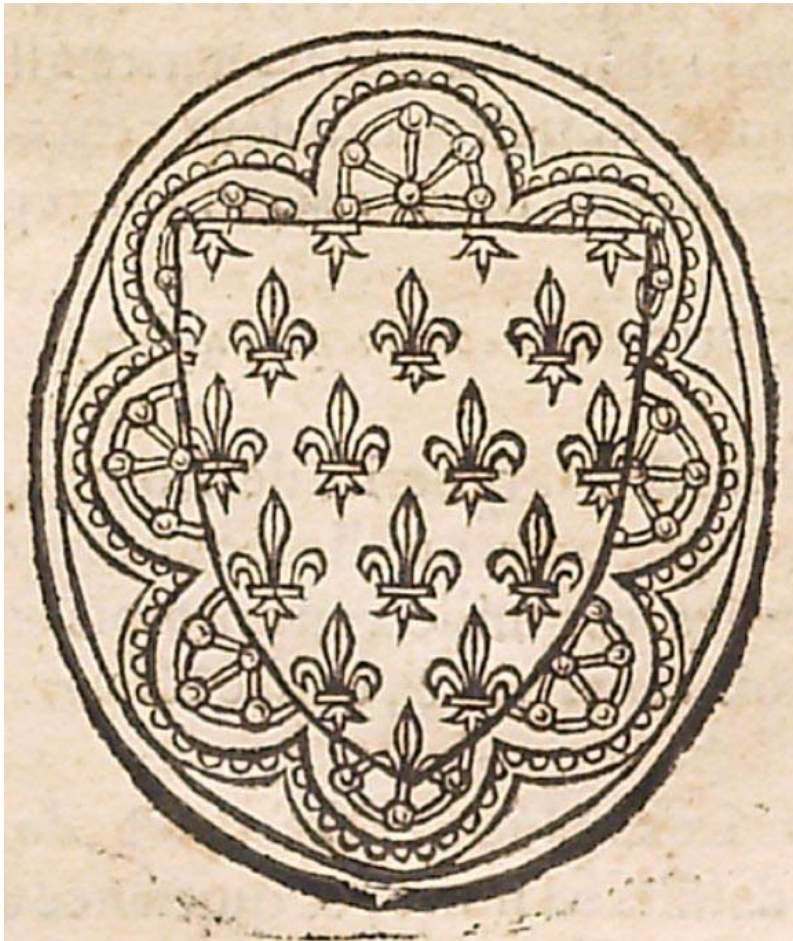
11 HANGIU, I. *Dicționarul presei românești*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987

12 ANTIP, Constantin. *Contribuții la istoria presei române*. București: Editura Uniunii Ziariștilor din R.P.R., 1964

13 DELEANU, N. *Presa în slujba unirii*. În: *Presa noastră*, 1957, nr. 5

cum, scrie Ziarul „Patria” din Iași (27 noiembrie 1858 – 5 octombrie 1859) despre adunările electiv de la București, reluând astfel corespondența din acest oraș după modelul „Stelei Dunării”: „București, 24 ianuarie. Iată a treia zi, și poporul e tot în picioare! Dumnezeu ce popor este poporul român! Când se inspiră de vreo idee, când are vreo bănuială, uită toate interesele private și se consacră numai pentru triumful cauzei comune”¹⁴.

În continuare, ziarul arată cum, sub presiunea poporului adunat, care strigă: „Cuza, domnul ! Ura, Cuza!”, adunarea electivă din București a votat că aduce pe același ales și în Moldova.

14 IVAȘCU, George. *Reflector peste timp*. București: Editura pentru literatură și artă, 1964, p. 290 – 292

ДОМѢНЕКЪ ДОЛЪ ЕУЛІА

Днѣ Младенъ Риолж Капетъ .

Въспрачь, къндѣ вѣ съжѡщѣекъ
кържъбонъ лпротѣва ллѣдн лпѣрѣ
лѣоунчн млантѣ етрѣнце воннчн
лѣтрармѣцн . шндѣчѣл пѣрѣдѣ еѣ

Bibliophilus

лѣль . съеловоасе рѡдѣль ѡменекъ днѣробѣл
лѣдн чѣ амѣрж . венн ламѣрѣ галнленѣдн . шн
дѣколо рѣчепуѣ рѣтѣн лѣтрѣнце лпѣлн епрѣчѣ
ета чѣбѣж , къмѣ лѣднмѣ епѣднѣ еѣчѣта еѣлѣе .

DIN ISTORIA BIBLIOTECII „V.A. URECHIA”

VIZITA REGELUI CAROL I LA GALAȚI ȘI DONAȚIA REGALĂ CĂTRE BIBLIOTECĂ „V.A.URECHIA” (1893)

Valentina Oneț

Secția Colecției Speciale a Bibliotecii „V.A. Urechia”

În Catalogul General al documentelor Bibliotecii „V.A.Urechia”, editat între anii 1899-1901, într-un volum cu trei suplimente în care s-au tipărit 33.852 volume, sub numerele 13.569-16.620, figurează *donăția M.S. Regelui Carol I*, între donăția unui foarte apreciat primar al Galaților, C. Ressu (tatăl pictorului Camil Ressu) și un donator anonim.

Donăția regală cuprinde 39 de titluri în 52 de volume, azi parțial păstrată în colecțiile bibliotecii gălățene¹.

În septembrie 1893, Regele Carol I poposea la Galați. Ziarul local, *Covurluiul* anunța evenimentul: „M.S. Regele Carol I, Augustul nostru Suveran, cu ocazia manevrelor, va vizita și orașul Galați.”²

Carol I al României mai vizitase orașul Galați pe 15 oct. 1879, în trecere cu vaporul „Arpad” de la Brăila spre Tulcea, oprindu-se pentru „a primi onorurile autorităților civile și militare care îl așteptau la debarcader. M.S. Regele a venit însoțit de ministrul de interne M. Kogălniceanu, Carol Davila și generalii Anghelescu și Zefcari”.

În 26 nov. 1887, M.S. Regele, primea în audiență pe prefectul jud. Covurlui, Peirde și se interesa „de cele mai mici detalii privitoare la starea portului și a binevoit să-și exprime părerea că drumul de fier Galați – Bârlad (pe atunci în proiect) este de o mare utilitate economică pentru județ și în special pentru orașul Galați”³.

Începând cu data de 26 septembrie 1893, și ziarul „Dacia” anunța noua vizită la Galați a regelui Carol I, urmând a fi găzduit în casele Doiciu, pe Str.

1 Catalogul General al Bibliotecii Publice „V.A. Urechia” din urbea Galați (1899-1901). București: Imprimeria Statului, Suplimentul 3, p. 148-150.

2 *Covurluiul*, an 2, nr. 109 (127), 22 sept. 1893, p. 2.

3 Muntenu, George. *Presa, politica si comerțul gălățean : 1858-1900*. Galați: Tip. Basarabia, 1937, p. 55-56.

Domnească, aproape de Palatul Episcopal (edificiile amintite s-au păstrat până astăzi). În 1893, comerțul portuar suferise mari pierderi din cauza epidemiei de holeră, dar se efectuaseră o serie de lucrări menite a contribui la înfrumusețarea orașului: iluminarea cu gaz aeriform și electricitate, pavarea pieții Portului cu piatră cubică și de asemenea a străzilor Domnească și Brăilei, unirea prin pavare a portului cu orașul, prelungirea cheiului.

Cum arăta Galațiul pe vremea vizitei regale? „Comuna Galați” era una din cele mai importante ale țării, fiind a treia după numărul locuitorilor. În 1890 erau 12.913 capi de familie cu 59.143 suflete⁴, iar în 1893 statisticile indicau 34.765 de români și 24.378 străini⁵.

Să nu uităm că Galațiul avusese pentru aproape cincizeci de ani statutul de *porto franco* (1837-1883), docurile fuseseră de curând construite, între anii 1887-1889, sub direcția talentatului inginer Anghel Saligny. În 1890 Casa Ch. Georgi din Paris câștigase licitația pentru iluminarea orașului cu gaz fluid (aeriform) și electricitate pe o lungime de 12 Km. De asemenea existau circa 20 de consulate (Austro-Ungaria, Franța, Marea Britanie, Germania, Italia, Rusia, Turcia, Belgia, Grecia, Suedia, Norvegia, Olanda, Danemarca, Spania, Elveția, Statele Unite ale Americii de Nod), iar în 1893, C.E.D-ul (Comisia Europeană a Dunării) își construia un palat - hotel pe Str. Mihai Bravu 14 (azi sediul bibliotecii), fiind prima instituție europeană care își fixa sediul într-o provincie românească, mai precis la Galați.

Majestatea Sa Regele Carol I al României, urma să sosească la Galați pe 29 septembrie 1893 iar programul vizitei regale era anunțat de presa locală pe obiective și ore. Scopul principal era vizitarea fortificațiilor romane dinprejurul Galaților, a docurilor și a arsenalului flotilei (Corpul III de armată făcea parte din Flotila României se compunea din 1.366 de marinari permanenți și număra 24 de vase de război)⁶.

Regele a sosit cu trenul de la Tecuci, a coborât la Barboși la orele 9, pentru a inspecta „în curs de trei ore și mai bine forturile din imprejurimile Galaților”⁷.

La Galați, Carol I al României a sosit cu trăsura, însoțit de generalul I. Lahovary, ministrul de război, generalul Vlădescu, șeful statului major regal, generalul Barozzi, comandantul Corpului III de armată și de alți ofițeri superiori. Așteptat la bariera Vadu – Ungurului, Regele a fost primit de autoritățile locale, civile și militare dar și de C. Olănescu, ministrul lucrărilor publice, sosit cu o

4 Pacu, Moise. Cartea județului Covurluiului. Partea 1. București: Stab. Grafic I.V. Socecu, 1891.

5 Covurluiul, an 2, nr. 151, 21.11.1893, p. 3.

6 Pacu, Moise. Cartea județului Covurluiului. Partea 1. București: Stab. Grafic I.V. Socecu, 1891, p. 343.

7 Covurluiul, an 2, nr. 112 (130), 29.09.1893, p.1.

zi înainte, Duca, director general al căilor ferate, A. Saligny, inspector general al docurilor și alți ingineri superiori, consilieri comunali D. Climis, R. Scriban, Moise N. Pacu⁸.

Cortegiul a stăbătut Str. Domnească și s-a oprit la biserica catedrală Sf. Neculai, unde s-a oficiat un Te-Deum de către P.S. Episcop Partenie al Dunării de Jos.

Între orele 3-5 p.m. Majestatea sa a vizitat docurile, unde a asistat la toate operațiile ce se fac în ele, precum și Arsenalul Flotilei. Seara după ora 9 s-a făcut „o preumblare” pe Stradele Domnească și Portului, până în Docuri, însoțit de dl Ministru Olănescu și de dl Primar [V.G. Poenaru], vizitând instalația electrică din port. Pe tot parcursul, ce a făcut Augustul Suveran, a fost viu aclamat de imensa populațiune ce se afla pe strade în Docuri⁹. Primarul orașului a prezentat Majestății Sale Regelui, un raport despre „starea orașului și a portului”¹⁰. Primarul orașului chiar în data de 29.09.1893 a trimis telegrafic ministerului de interne demisia sa, pentru că autoritățile superioare de război au făcut mici modificări față de înțelegerea prealabilă, protocolul inițial și ca urmare primarul a considerat „că este contra demnității orașului nostru, care nu poate astfel a primi pe Suveranul Țării după cum ar voi și s-ar cuveni”¹¹.

În toastul ținut la masa de onoare ce s-a dat în locuința regală în ziua de 29 sept., Regele a mulțumit „de frumoasa întâmpinare” ce i s-a făcut la Galați: „Voi veni totdeauna cu o mare bucurie în mijlocul D-voastră; astă dată însă am avut o deosebită dorință a visita Galații, aflând că, prin ivirea cholerei, orașul a trecut prin timpuri grele și că comerțul său a fost jicnit. Sunt adânc mișcat că cu toate acestea Gălățenii mi-au făcut o primire atât de strălucită și călduroasă, care mi va aminti totdeauna o adevărată plăcere”¹².

A doua zi, pe 30.09.1893, Suveranul a vizitat liceul, școala normală, școala de meserii, Curtea de apel, penitenciarul central (unde a gustat din mâncarea arestaților), spitalele militar și Elisabeta Doamna. Anunțul de 20 de rânduri „*Regele la liceu*” este partea care ne interesează cel mai mult din vizita la Galați¹³. Prima vizită din a doua zi petrecută de Rege la Galați a fost la liceul „V. Alecsandri”.

Liceul găzduia provizoriu (provizoratul a durat cincizeci de ani) Biblioteca „V.A. Urechia”, înființată în 7 decembrie 1889 prin Decret Regal semnat de Carol I și deschisă publicului în data de 11 noiembrie 1890.

Liceul Alecsandri (caligrafiat în 1893 Alexandri) fusese fondat conf.

8 Ibidem, an 2, nr. 112 (130), 29.09.1893, p.1.

9 Ibidem, an 2, nr. 113 (131), 1 oct. 1893, p.1.

10 Ibidem, an 2, nr. 114 (132), 3 oct. 1893, 2-3.

11 Ibidem, an 2, nr. 112 (1300), 29.09.1893, p. 2.

12 Ibidem, an 2, nr. 114 (132), 3 oct. 1893, p. 1.

13 Covurluiul, an 2, nr. 114 (132), 3 oct.1893, p. 2.

Dispozițiilor Legii învățământului din 1864, care prevedea înființarea de gimnazii în fiecare capitală de județ. Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice condus de Dimitrie Gusti, la insistențele secretarului său general **V.A. Urechia** a decis în nov. 1867 înființarea la Galați a unui gimnaziu cu patru clase inaugurat la 20 nov. 1867, cu 6 elevi¹⁴.

În martie 1890, Liceul s-a mutat în localul propriu, pe Str. General Berthelot, nr.73 (fostă Mavramol), în zona centrală a orașului, alcătuit inițial din cinci corpuri de clădiri, construite pe o suprafață de 11.000 de m.p., între anii 1888-1890.

Întâmpinat de Directorul Liceului din acea vreme, prof. Al. Nicolescu și de corpul profesoral, Majestatea sa după ce „a inspectat cu viu interes” toate părțile principale ale liceului s-a arătat mulțumit de ”rânduiala și curățenia, în care a găsit primul nostru așezământ cultural”¹⁵.

Dar atenția Suveranului a fost „ocupată mai mult timp” de **Biblioteca Urechia**, unde „venerabilul ei donator, dl Profesor universitar și senator [de Covurlui] al nostru V.A. Urechia, venit înadins din București cu această ocazie, a dat Majestății Sale toate lămuririle necesare”.

Biblioteca se afla în grupul principal al Liceului, la etaj, ocupând toată fațada etajului „în două săli spațioase cu multă lumină, despărțite printr-o arcadă, menite a servi ca săli de caligrafie și desen, dar care – încă de la început (1890) – au fost ocupate de biblioteca „V.A. Urechia”¹⁶.

Primul mobilier era compus din 5 dulapuri mari în care a fost așezat primul transport de cărți, o masă lungă pentru sala de lectură și un birou pentru bibliotecar, totul procurat de Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice¹⁷.

Într-o mențiune mai târzie găsim informația că: ”În sala II de lectură, ce pare mai mult o aripă a primei săli, încep să se înșire în rafturi volumele grele. În stânga **o veche bibliotecă ce a aparținut cândva regelui Carol I**, te invită s-o privești. Sculptată fin în nucul bătrân, unii susțin chiar că însuși înțeleptul rege

14 Nicolescu, Alexandru. Primii 60 de ani de activitate ai Liceului „V.Alecsandri” din Galați. Galați: Tip. Lumina, 1928, p. 12.

15 Covurluiul, an 2, nr.114 (132), 3 oct.1893, p. 2.

16 Nicolescu, Alexandru. Primii 60 de ani de activitate ai Liceului „V.Alecsandri” din Galați. Galați: Tip. Lumina, 1928, p. 23.

17 Surdu, Valeriu. Istoricul Bibliotecii Publice din Galați : 11 Noiembrie 1890 - 1 septembrie 1905. București: Stab. Grafic Albert Baer, 1906, p. 23.

ar fi lucrat la ea, stemele județelor se înșiră la fiecare cap de raft, legând astfel printr-un fir invizibil de figura regelui, integritatea vechiului Stat român. Biblioteca a fost achiziționată de la un membru al familiei Kogălniceanu¹⁸. Acest corp de bibliotecă se află astăzi la Casa Cuza din Galați.

Puține școli secundare aveau o bibliotecă atât de bogată (la deschidere, în 1890 avea 6.007 volume, iar în 1893 avea un fond de 11.000 vol.)¹⁹ cum era „biblioteca și muzeul V.A. Urechia”. Istoricul V.A. Urechia, deputat de Covurlui în 1883 și senator din 1884, luptase nu numai pentru întemeierea gimnaziului din Galați ci și pentru transformarea lui în liceu, în 1887.

Pe lângă bibliotecă, istoricul V.A. Urechia a fondat și un muzeu (aflat în incinta bibliotecii), primul din orașul Galați, care cuprindea : o colecție de stampe în număr de 4733, sigilografie, numismatică, obiecte de arheologie așezate în galantare pe lângă pereții bibliotecii.

La finalul vizitei, Majestatea sa „a subsemnat în albumul de onoare ce se găsește în bibliotecă, exprimând din nou atât d-lui Urechia cât și directorului liceului augusta Sa satisfacție”²⁰.

Vizita M.S. Relelui Carol I la Biblioteca „V.A. Urechia” este sumar consemnata și de Valeriu Surdu, primul bibliotecar, fost secretar particular al lui V.A. Urechia, care timp de 29 de ani s-a ocupat de organizarea colecțiilor cu „o râvnă și dragoste neântrecută”²¹, mai mult ca sigur martor ocular la vizita regală.

„Regele însoțit de General Vlădescu, adjutant Perticari, d-nii profesori, cu d-l director al Liceului Al. Nicolescu, Primar Poenaru, prefect d-l Sutzu a ascultat pe fondatorul V.A. Urechia, care a dat M.S. Regelui, explicațiuni; s-a făcut cu această ocaziune o mică expunere a principalelor cărți și stampe prețioase. M. S. a binevoit să semneze în albumul vizitelor”. Aprecierile regelui despre colecțiile bibliotecii Urechia nu s-au păstrat, dar s-a păstrat o parte din donația regală de tipărituri către Biblioteca Urechia din Galați.

În timpul vizitei regele a promis că „va dăruî dânsul un număr de uvraje”. La începutul lunii noiembrie 1893, V.A. Urechia informa ziarului local Covurluiul²², că a primit din partea Suveranului o scrisoare „prin care îl roagă a-i arăta, ce opere mai însemnate dorește a mai avea biblioteca spre a le procura”²³.

Mai mult, „Carol I, după ce a vizitat liceul și biblioteca în ziua de 30

18 Borș, Lucia. Boabe de grâu. Revistă lunară ilustrată de cultură. Anul III, 1932, p. 359.

19 Surdu, Valeriu. Istoricul Bibliotecii Publice din Galati : 11 Noiembrie 1890 - 1 septembrie 1905. București: Stab. Grafic Albert Baer, 1906, p. 16.

20 Covurluiul, an 2, nr.114 (132), 3 oct.1893, p. 2.

21 Nicolescu, Alexandru. Primii 60 de ani de activitate ai Liceului „V.Alecsandri” din Galați. Galați: Tip. Lumina, 1928, p.119.

22 Covurluiul, an 2, nr. 127 (145), 5 nov.1893, p. 2.

23 Covurluiul, an 2, nr. 127 (145), 5 nov.1893, p. 2.

septembrie 1893, *a binevoit să-i aducă personal la 5 mai 1894, un dar de 52 de volume, lucrări alese și frumos legate, care se păstrează în bibliotecă într-o etajeră specială*²⁴.

Pe peretele bibliotecii, în sala de lectură, se afla „*încrustată piatra de aur în care se gravează numele donatorilor generoși*”²⁵.

Redăm mai jos donația, așa cum a fost înscrisă în catalogul Urechia, pentru a avea o privire de ansamblu asupra darului regal.

BIBLIOTECA PUBLICĂ V.A. URECHIA DIN URBEA GALAȚI

Catalogul General publicat la anul 1890, octombrie 1 : Supliment nr. 3,

p. 148-150

DONAȚIA M.S. Regele Carol I

Nr. curent	Numele autorului	Titlul cărții	legătura	De cine sunt donate [am completat noi această rubrică înscriind cotele actuale ale volumelor, nr. inventar și câteva observații]
13.569	Schrader F., Prudent F., Anthoine E.	Atlas de geographie moderne. Paris, 1892. 1 vol. folio	cartonat	M.S. Regele Carol I H III 167/323.899
13.570-13.575 [6 vol]	Guérin P.	Lettres, sciences, arts, encyclopédie universelle, dictionnaires des dictionnaires. Paris, 1892. 6 vol 4°	cartonat	V 2332 392.003(1) 392.004(2) 377.978(3) 392.005(4) 392.006(5) 392.007(6) Pe toate volumele însemnarea: „ <i>Donațiune Institutului Urechia, de la M.S. Regele Carol I. 5 mai 1894. V.A. Urechia</i> ”
13.576	Guillemin A.	Le mond physique. La pesanteur et la gravitation universelle. Paris 1881 1 vol. 8°	cartonat	lipsă

24 Nicolescu, Alexandru. Primii 60 de ani de activitate ai Liceului „V.Alecsandri” din Galați. Galați: Tip. Lumina, 1928, p. 117.

25 Faur, D. Galațiul nostru : Însemnări istorice și culturale. Galați: Tip. H. Goldenberg S-Sori, [1926], p. 49.

13.577	Guillemin A.	La lumière. Paris, 1882. 1 vol. 8°	cartonat	IV 1239(2)/369.473
13.578	Guillemin A.	Le magnetism et l'électricité. Paris 1882, 1 vol. 8°	cartonat	lipsă
13.579	Guillemin A.	La chaleur. Paris, 1884. 1 vol. 8°.	cartonat	IV 1239(4)di/334.813
13.580	Guillemin A.	La météorologie. Paris, 1885. 1 Vol. 8°	cartonat	IV 1239(5)d/334.812
13.581	Bouillet M. N. Coord. ediție	Dictionnaire universel d'histoire et de géographie. Paris ,1893. 1 vol. 8°	cartonat	IV 3245/376.441
13.582	Bouillet M. N.	Dictionnaire universel des sciences, des lettres et des arts. Paris, 1893. 1 vol. 8° [ed 14.]	cartonat	III 860/334.819 Note Autorizație universitară, dată pe 11.08.1860, prin care se informează ca în Consiliul imperial al învățământului public, lucrarea redactată de un colectiv condus de M.Bouillet (1 vol. Grand in 8, 4 edition, Paris Hachette, 1859) poate fi introdusă în <i>Bibliothèques des lycées et dans les Bibliothèques des études des classes supérieures des lycées Redige avec la collaboration d'autres speciaux par M.-N Bouillet</i>
13.583- 13.584 [2 vol]	Lubke Wilk trad. Par Koëlla C.Ad.	Essai d'histoire de l'art. Paris, 1886. 2 vol. 8°	cartonat	lipsă
13.585	Guyau M.	L'irréligion de l'avenir. Étude sociologique. Paris, 1893. 1 vol.8°	cartonat	lipsă
13.586	Guyau M.	La morale anglaise contemporaine, Paris 1885. 1 vol. 8°	carton	II 3695/ 313.752 Lucrare premiată de Academia de științe morale și politice Pe pag. de titlu însemnare: ” Donațiune dela M.S. Carol I. 5 mai 1894 ”

13.587	Guyau M.	Esquisse d'une morale sans obligation, ni sanction. Paris, 1893. 1 vol 8°	cartonat	lipsă
13.588	Guyau M.	Éducation et hérédité, étude sociologique.- ed. a3-a Paris .Felix Alcan editeur, 1882. 1 vol. 8° 302 p.	II 237	II 237/307.783 "Pe pag. de titlu însemnare: „Donațiune dela M.S. Regele Carol I. V.A. Urechia”
13.589	Guyau M.	L'art au point de vue sociologique. Paris, 1889. 1 vol. 8°	cartonat	lipsă
13.590	Mortillet G.	La préhistorique. Antiquité de l'homme. Paris, 1885. 1 vol. 8°	cartonat	I 6825/337.414
13.591	Lanessan I. L.	La botanique. Paris, 1883. 1 vol. 8°	cartonat	lipsă
13.592	Roule L.	L'embryologie générale. Paris, 1893. 1 vol.8°	cartonat	lipsă
13.593	Pauvelle Dr.	La physico – chimie, son rôle dans les phénomènes naturels, astronomiques, géologiques et biologiques. Paris, 1889. 1 vol. 8°	cartonat	I 6828/337.411
13.594	Topinard P. Dr.	L'anthropologie. Paris, 1884. 1 vol. 8°	cartonat	lipsă
13.595	Letourneau Ch.	La biologie. Paris, 1891. 1 vol. 8°	cartonat	II 9110/337.424
13.596	Larbalétrier Alb.	L'agriculture et la science agronomique. Paris, 1888. 1 vol. 8°	cartonat	I 6827/337.413
13.597	Guynot Y.	La science économique. Paris, 1887. 1 vol. 8°	cartonat	I 6824/337.410
13.598	Véron Eug.	La morale. Paris, 1884. 1 vol. 8°	cartonat	I 8084/349.138
13.599	Lefèvre A.	La religion. Paris, 1892. 1 vol. 8°	cartonat	II. 6204/323.426 (A fost până în 1989 la fondul „C.R.”- Circulație restrânsă)

13.600	Lefèvre A.	La philosophie. Paris 1884. 1 vol. 8°		lipsă
13.601	Issaurat C.	La pédagogie, son évolution et son histoire. Paris, 1886. 1 vol. 8°		lipsă
13.602	Letourneau Ch.	La sociologie d'après l'ethnographie. Paris, 1892. 1 vol. 8°		I 6823/337.409
13.603	Véron Eug.	L'esthétique. Paris 1890. 1 vol. 8°		lipsă
13.604	Bordier A.Dr.	La géographie médicale. Paris 1884. 1 vol 8°		lipsă
13.605	Mougeolle P.	Les problèmes de l'histoire. Paris, 1886. 1 vol. 8°		II 3868/314.651
13.606	Hovelacque A.	La linguistique. Paris, 1887. 1 vol. 8°		I 6822 / 337.415
13.607	Donnat L.	La politique expérimentale. Paris, 1891. 1 vol. 8°		I 6826/337.416
13.608-13.611 [4 vol]	Weber G.Dr.	Histoire contemporaine 1830- 1872. Paris, 1875. 4 vol. 8°		I. 6739 337.417(1) 337.418(2) 337.419(3) 337.420(4) din colecția Histoire Universelle in 13 vol. O traducere din limba germană la cea de-a15 ediție
13.612-13.613 [2 vol]	Weber G.Dr.	Histoire du moyen âge. Paris, 1874. 2 vol. 8°		lipsă
13.314	Weber G.Dr.	Histoire ancienne, les peuples orientaux. Paris, 1870. 1 vol. 8°		lipsă
13.615	Weber G.Dr.	Histoire romaine. Paris, 1870. 1 vol in 8°		II 12.071/355.997 traducere din limba germană

13.616	Weber G.Dr.	Histoire greque. Les peuples orientaux. Paris 1870 1 vol 8°	II 10.315/nr.inv. 350828 Pe pagina de titlu insemnare „Donatiune dela M.Sa Regele”
13.617-13.620	Weber G.Dr. (vol. 1-4)	Histoire moderne. Paris, 1875. 4 vol. 8°	I 4906 13.618/I. 4906 (2) 13.619/I. 4906 (3) Traducere din limba germană

Donația regală este consemnată și în Arhiva istorică a B.V.A.U., de bibliotecarul Valeriu Surdu, cu următoarea mențiune: ”Primită la 5 mai 1894. Lista cărților și medaliilor dăruite de către M.S. Regele la Biblioteca Urechie din Galați. 29 Ouvrages qui representent un total de 52 volume”²⁶.

Volumele cu ani de tipărire între 1870 - 1893, sunt toate în limba franceză, editate la Paris, cele mai multe (10), din colecția *Bibliothèque des sciences contemporaines*, „publiée avec le concours des savants et des littérateurs les plus distingués, format anglais, aussi agréable pour la lecture que pour la bibliothèque”, conform reclamei înscrise pe primele pagini. Câteva sunt editate în 1893, deci apariții recente au fost dăruite bibliotecii liceului din Galați.

Sunt volume bine alese pentru învățământul liceal, care acoperă multe din domeniile cunoașterii, ale științei și artei: biologie, botanică, agricultură, geografie, istorie, lingvistică, estetică, sociologie, morală, religie, dicționare enciclopedice și atlas geografic. Din donația regală au mai răms **33** de volume. Cum s-au pierdut, la cutremure, în războaie... nu se știe.

Răsfoind *Dictionnaire universel d'histoire et de géographie. Entierement refondue, Paris, Librairie Hachette et Cie, 1893* am aflat:

- . cum se numea în limba turcă Valahia „VALACHIE ou VALAQUIE (Ak-Iflak în turcă), p.1960-1961
- . despre originea dacilor și natura latină a limbii române: „Les Daces, dont les origines sont incertaines, étaient beliqueux; les Valaques et les Moldaves se nomment Roumains et leur langue est en partie fille du latin”(p. 489)
- . informații despre Decebal: ”roi des Daces, vanquer de Domitien, qui dut lui payer tribut (89), fut vaincu par Trajan (106) et se tua; la Dacie devient alors province romaine.”(p. 506)
- . informații despre „GALATZ de Roumanie (Moldavie), sur la r.g. Du Danube, a 195 Km n-e de Bucarest, ch.-l du dep. de Covurlui; 36.000 hab. Port très fréquenté. Grand marché de grains. Victoire des Russes sur les Turcs en 1789. Des préliminaires de paix y furent signés en 1791.(p.)

26 Arhiva XXIV. Biblioteca „V.A.Urechia”, 1894, p. 13 – 16.

Cea mai impresionantă tipăritură este Encyclopedie universelle. Dictionnaire des disctionnaires. Lettres, sciences, arts. Paris, [1892]. Este singurul titlu care are pe toate volumele însemnarea manuscrisă „*Donațiune Instituțiunei Urechia din Galați dela M.Sa Regele Carol I. 5Mai 1894*“, cu semnătura autografă V.A. Urechia.

Regele Carol I, este menționat între primii zece donatori importanți către Biblioteca „V.A. Urechia” de la deschidere până în 1894, alături de fondatorul bibliotecii, istoricul V.A. Urechia, sculptorul de C.W. Hegel (diverse obiecte de artă), Vasile M. Kogălniceanu, fiul lui M. Kogălniceanu care a dăruit toate telegramele și rapoartele primite de părintele său în 1864 indicând adeziuni la plebicist, de locotenent colonel M. Drăghicescu, de Academia Română, de Primăria Galați, Comitetul permanent al jud. Covurlui.

Regele Carol I a mai dăruit Bibliotecii și muzeului Urechia odată cu cele 52 de volume și 24 de medalii menționate în Arhiva istorică a Bibliotecii „V.A. Urechia”, pe anul 1894, p. 14, 16 : Medalia inaugurală a Castelului Peleş, 1883; Medalia Proclamării Regatului României; Medalie de la expoziția de igienă de la Londra cu efigia Reginei Victoria, 1893; Medalia jubiliară privind a 600 aniversare a Confederației elevelandice, 1891 etc. Medaliiile au fost predate Muzeului de Istorie din Galați în 1948-1949.

Legăturile regelui Carol I cu istoricul bibliofil V.A. Urechia erau strânse, după cum rezultă și din recentul prim volum de memorii al regelui Carol I, în excelenta traducere a istoricului Vasile Docea.

În 1901, Carol I acceptase propunerea orientalistului Leon de Rosny de a trimite la Paris un tânăr care să se instruiască și să preia biblioteca de orientalistă a omului de știință francez, care o promisese prietenului său V.A. Urechia și orașului Galați. Din păcate în 1901, V.A. Urechia a murit.

O donație este dincolo de un gest de generozitate, o binefacere. O donație de la un rege este un lucru rar, extraordinar, emoționant.

Donația Regelui Carol I dă Bibliotecii „V.A. Urechia” din Galati, o aură de noblețe.

BIBLIOTECA „ION I.C. BRĂȚIANU”

Ing. Radu Moțoc

Format de mic copil în spiritul dragostei de neam și de țară de către un părinte ilustru ca revoluționar, apoi, ca om politic, **Ion (Ionel)I.C.Brătianu** nu a fost destinat unei cariere politice, ci uneia ingineresti, precum dorise tatăl său. Considerat omul providențial, care avea să influențeze, prin puternica sa personalitate, cursul evenimentelor pînă la Unirea cea Mare și recunoașterea ei prin tratate internaționale, este de departe cel mai proeminent militant pentru împlinirea idealului național al unității statale.

Brătienii erau boieri de țară, pîrcălabi, vătăfi de plai, logofeți de visterie, care au luat numele de la satul Brătieni de pe apa Vâlsanului din jud. Argeș. Bunicul, **Dincă Brătianu** era un om harnic și cinstit. Bunica, Coana Sica, era o femeie iute și autoritară care hotăra soarta copiilor după afecțiunea părintoare ce o purta fiecăruia. **Ion C. Brătianu** era al cincelea copil la părinți și a fost destinat să facă o carieră militară începînd cu anul 1835. În perioada serviciului militar își consacra timpul liber cărților de istorie. Cu timpul casa lui devine un loc de întîlnire a mai multor tineri printre care Ion Ghica, Grigore Alexandrescu, Alexandru și Radu Golescu, Cezar Bolliac, frații Bălcescu, adepți ai ideilor de libertate reprezentate strălucit în acea perioadă de Ion Cămpineanu. Dincă obține permisiunea lui Vodă să-și trimită fiul la studii în străinătate la Paris. În această perioadă încep legăturile de prietenie cu C.A. Rosetti. Ion C. Brătianu, consacră o bună parte a timpului studiului istoriei universale și cu precădere istoria poporului român.

Este bine cunoscută activitatea lui Ion C. Brătianu din revoluția pașoptistă. Perioada de emigrare la Paris(1849-1857) are o importanță majoră în cariera lui de politician. El este inițiatorul a mai multor memorii adresate oamenilor politici pentru a forma un puternic curent privind cauza românilor¹. Această activitate publicistică apare într-o fraternitate de rasă remarcabilă, pentru că lucrările ziariștilor francezi susțin ideile revoluționarilor români.

Ca emigrant, Ion C. Brătianu frecventează Biblioteca Națională din Paris

¹ ”*Memoriu asupra românilor*” dat Împăratului Napoleon III, 1853, publicat în „Românul”, nr.340 din 6 dec. 1861

”*România*”, publicat în “Republica Română”, Paris, nr.1 din 1851

”*Naționalitatea*”, Bruxelles, publicat în “Republica Română” nr.2 din 1853

”*Despre rolul românilor din Principate în războiul actual*”-1854, publicat în “Românul “ nr. 336, din 2 dec. 1861

”*Memoriu asupra Imperiului Austriei în chestiunea Orientului*”, Paris, 1855, publicat și în “Românul”nr.125 mai 1860.

”*Memoriu asupra situațiunii Moldo-României după tratatul din Paris*”, Paris Franck, 1857.

”*Chestiunea Română*”, Paris, 1857 și “Românul” nr. 140 din mai 1860.

unde studiază tot ce este legat de istoria românilor. Așa se explică clarviziunea cu care definește *Națiunea Română* în Memoriul adresat lui Napoleon al III-lea „*Românii locuiesc țara cuprinsă între Tisa, Nistru, Marea Neagră și Dunăre și se întind în grupe și dincolo de Dunăre în Tesalia... Vorbesc toți aceiași limbă, se închină la același Dumnezeu, au aceleași tradiți și aceleași aspirații, inimile tuturor bat în unire cu ale Franței, sora lor mai mare care mergând în fruntea gintei latine, este considerată de ei ca protectoarea lor naturală*”. Memoriile scrise de Ion C. Brătianu cu o precizie și claritate deosebită au constituit primele documente din care lumea politică a timpului a putut cunoaște trecutul neamului românesc, care este originea și drepturile lui la o viață liberă. Presa timpului a reprodus integral sau parțial porțiuni din memorii, aprobând expunerile autorului.

În 7 iulie 1858 Ion C. Brătianu se căsătorește cu Pia Pleșoianu (cu 20 de ani mai tânără) dintr-o familie veche de boieri de țară din Râmnicul Vâlcea și care acceptă privațiunile vieții alături de un fost revoluționar. Mijloacele de trai reduse, rămase după efectuarea studiilor și întreținerea materială din exil, au făcut ca familia Brătienilor cu cei 8 copii să ducă o viață de familie exemplară la via lor din apropierea Piteștilor, numită „*Florica*” în amintirea fiicei sale pierdută înainte de vreme. La *Florica* va construi o casă în anul 1858 în care se vor naște primii patru copii și unde își va găsi momentele de relaxare după intensele confruntări politice².

Ionel I.C. Brătianu, fiul cel mare a lui Ion C. Brătianu se naște la 20 august 1864 la *Florica*. Cu trecerea timpului se pune problema educației copiilor care impunea mutarea la București unde în anul 1876, începe lunga guvernare de 12 ani a lui Ion C. Brătianu. Ionel și Dinu au fost înscriși la Colegiul Național Sf. Sava din București, unde au beneficiat de o educație armonioasă prin cultivarea spiritului și deprinderea de a audia concerte muzicale, de a viziona expoziții și muzee de artă. În vara anului 1883, Ionel începe să studieze ca intern la Liceul Saint-Barbe din Paris pentru a se acomoda în vederea susținerii examenului de intrare la Școala Politehnică. La 20 de ani, în 1884 proaspăt student la Politehnică scrie fratelui său Dinu că dispune de o **bibliotecă** și un birou de lucru. Cu siguranță Ionel a văzut la *Florica* biblioteca tatălui său constituită și din cărțile achiziționate la Paris în perioada exilului. La sfârșitul lunii mai 1889, Ionel Brătianu se pregătea să se întoarcă în țară, împachetându-și cărțile care nu erau puține. În același an Ionel a fost primit ca inginer în serviciul lui Anghel Saligny, care lucra la căile ferate. Între timp starea de sănătate a tatălui său Ion C. Brătianu se agravează. Pe 4 mai 1891

² Din scrierile și cuvântările lui Ion C. Brătianu-București, Lui Ion C. Brătianu 1821-1921, Imprimeria “Independența”, 1921.

primește vizita regelui Carol I, care îi sărută mâna plângând. În mormântarea a avut loc în data de 6 mai 1891³.

În mod cert, nu ingineria a fost vocația vieții sale, veritabila sa pasiune o găsește în studiul istoriei care îi inspiră înalte idealuri, pentru a căror împlinire va dovedi marea sa vocație de conducător politic. În 1897 intră pentru prima dată în guvern ca ministru al Lucrărilor Publice. În plină mișcare țărănistă a anului 1907, Ionel se îndrăgostește de **Elisa Știrbei**, care divorțează de Alexandru Marghiloman și decide a-și găsi fericirea alături de cel care va deveni curând șef de partid și mare om de stat, prim-ministru în repetate rânduri. Elisa avea o inteligență remarcabilă și o cultură deosebită, vorbea foarte bine franceza și engleza, născută în 1870, ca fiică a prințului Alexandru Barbu Știrbei.

Tânăr, inteligent, clarvăzător, un om cu totul agreabil, cu maniere pline de farmec, Ionel I.C. Brătianu ascundea o voință de fier. El va încredința soției sale scrierea exemplarelor tratatelor de alianță cu Puterile Antantei din 4 august 1916⁴. În perioada dificilă a anului 1916 când se dorea intrarea României în război, Ionel Brătianu stătea la biroul său, cercetând medalii bizantine cu lupa, clasându-le în cutii. Câte nopți nu a dormit, numai el știe, dar în același timp știa ce vrea și în ce direcție trebuie să meargă⁵. Pentru a se reculege, se ducea adeseori la *Florica* precum tatăl său, pentru a prinde energie. Rezultatul final al tratatelor cu Antanta a fost opera sa. „*În viața națiunilor sunt afirmări de dreptate care se socotesc mai mult decât izbânzi trecătoare și sunt gesturi de abdicare, de dezertare morală, care compromit viitorul lor pentru veacuri de-a rândul*” afirma I.G.Duca⁶.

În perioada dificilelor tratative de la Paris, l-au determinat pe Ionel Brătianu să afirme la București „*Nu vă temeți domnilor, nu sunt puteri străine care mai pot să scoată de la sânul României Mari pe ficele ei astăzi regăsite*”⁷. Din acest motiv Ion C. Brătianu și fiul său Ionel vor apare în istorie ca un singur suflet în două trupuri, care, prin continuitate au realizat o operă națională.

Pentru cinstirea lui, au fost întemeiate un **Așezământ** și o **Bibliotecă**, cu sediul în str. L.Catargiu, în anii 1929-1930, care i-au purtat numele. Profesorul C.C. Giurescu l-a cunoscut personal pe Ionel Brătianu în anul 1927 când acesta a vizitat Așezămintele Brătianu, interesându-se de bibliografia războiului de independență din biblioteca sa moștenită în bună parte de la părintele său și pe care el o mărise. Era interesat de o serie de descrieri tipărite ale călătorilor care străbătuseră în cursul secolelor ținutul carpato-dunărean. Așa se explică existența în bibliotecă a notelor de călătorie a celor care au vizitat Țările Române precum: Paul de Alep,

³ IORDACHE, Anastasie. *Ion I.C. Brătianu*. București: Albatros, 1994, p. 50

⁴ Ibidem, op. cit., p. 102

⁵ Ibidem, op. cit., p. 291

⁶ DUCA, I.G. *România în primul război mondial*, vol. 1, p. 281

⁷ 1818.Documente, vol. 5, p. 362.

părintele d-Avril, Clarke, Lady Craven, Frankland, De Thou, La Motraye, Haute-rive, Baronul de Tott, Moltke și Troester de la 1666, ca să amintim numai pe cei mai cunoscuți. Putem aminti și interesantele gravuri ale lui Topeltini de la 1668, precum și celebra lucrare a lui Charles de Joppecourt provenită din biblioteca lui Cezar Boliac intitulată "Choses memorable advenues aux derniers troubles de Moldavie" care descria mizeria satelor noastre la 1794 de către un italian anonim. Studiul lui Salaberry asupra Valahiei și Moldovei, era în atenția lui Ionel Brătianu ca sursă de informare. În a doua lui vizită, C.C.Giurescu mărturisește că Ionel Brătianu a adus telegrame de la Ion Bălăceanu și documente despre războiul de independență⁸.

Împreună cu soția sa Elisa Brătianu vizitează Munții Apuseni în anul 1907. A fost în satul lui Horia de unde a cumpărat biserica din sat și a instalat-o la *Florica*. Despre acest eveniment a relatat Ion Pillat: „La Albac i s-a plâns poporul că ungurii vor să dărâme vechea biserică de lemn a eroului martir și s-o pună pe foc. Atunci Ionel Brătianu n-a pregetat o clipă să cumpere cu banii lui biserița și s-o aducă la *Florica*, unde, bârnă cu bârnă, meșteri dulgheri din Albac au înălțat-o iar. Astfel, prin biserița din Albac, *Florica* participă direct la martiriul Ardealului”⁹.

Tot Ionel Brătianu s-a gândit să mute capitala Țării undeva în Țara Făgărașului, care, după Unire se afla în centrul Țării. S-au opus cu îndârjire economiștii cu precădere fratele său Vintilă Brătianu, pe motivul decăderii Bucureștiului.

Ionel Brătianu acorda o mare importanță "*textelor îmbătrânite, care trebuiesc păstrate cu sfințenie, întrucât chiar din vechimea unui text răsare, în sufletul național, un respect duios pentru legile fundamentale*"¹⁰. Pasionat de cercetări istorice, studiind oameni și evenimente din trecutul neamului, Ionel Brătianu afirma „*Un popor care vrea să trăiască nu se poate mulțumi cu viața trecutului. Trecutul nu merită reamintit decât ca să servească de cheazăie pentru viitor. Un popor care lăncezește și stă pe loc este un popor care dă înapoi și care moare*"¹¹.

Decesul marelui om de stat a survenit cu totul pe neașteptate. A murit creștinește, primind împărtășania preotului Mihăilescu de la Biserica Amzei, în ziua de 24 noiembrie 1927, în același an cu regele Ferdinand (19 iulie 1927). La 28 noiembrie 1938 va avea loc dezvelirea monumentului său din granit, așezat

⁸ GIURESCU, C.C. *Amintiri*, vol 1. București: Sport-Turism, 1976, p.159

⁹ PILLAT, Ion. *Florica: Viea și casa Brătienilor*. București, 1944, p. 7

¹⁰ BRĂTIANU, Ion I.C. *Cuvintele unui mare român*, p. 97

¹¹ *Ibidem*, p. 47

în grădina casei lui, care va deveni Biblioteca din str. Biserica Amzei, opera sculptorului Ivan Mestrovici.

Cu câteva luni înainte, decide pe patul de suferință, înființarea unei **biblioteci publice** chiar în casa în care locuia de pe strada Biserica Amzei, intenție pusă de acord cu Elisa care va patrona acest nobil deziderat al ilustrului său soț. Acest gest cred că a fost provocat și de faptul că multe biblioteci din diferite case boierești care adunau multe comori de cărți și documente, au fost distruse datorită diferitelor evenimente. La un an după moartea lui, văduva, frații, surorile, prietenii și foștii colaboratori ai lui Ionel I.C. Brătianu s-au adunat pentru a întemeia o instituție culturală cu personalitate juridică, care să-i poarte numele.

Acestei proaspete înființate biblioteci, Elisa Brătianu i-a dăruit averea sa proprie constituită din terenul de cinci mii de metri pătrați cu două mari imobile din str. Biserica Amzei nr.5, unde locuia cu soțul ei. Vintilă și Constantin Brătianu au donat cele 6000 de volume dela *Florica*, care prin testamentul lui Ionel I.C.Brătianu, scris cu un an înaintea morții sale, reveneau fraților lui¹².

Destinele bibliotecii au fost încredințate unui consiliu de administrare în frunte cu Elisa Brătianu, I.G. Duca și Constantin I.C. Brătianu alături de prieteni și foști colaboratori.

În prelungirea biroului, în care atâția ani Ionel I.C. Brătianu a lucrat și vegheat pentru binele acestei Țări, unde au fost concepute multe acte importante din istoria politicii românești, birou care conform dorinței donatorului trebuie să rămână așa cum a fost, s-a ridicat după planurile arhitectului Petre Antonescu exigențele unei biblioteci moderne care constituie și astăzi un lăcaș de cultură și de permanentă evocare. Sala de lectură, cu o arhitectură armonioasă și decorativă, sala de reviste boltită ca o biserică bizantină cu candelabre de Murano care difuzează o lumină liniștitoare, constituie inima acestei biblioteci. Mesele de lucru încăpătoare și elegante, fotoliile care te îmbie mai mult la odihnă decât la citit, reproduc fotoliul din biroul de lucru a lui Ionel I.C. Brătianu. Atmosfera de pace pe care o dă grădina- una din cele mai vechi grădini ale Bucureștiului-amintește, prin stilul ei, grădinile închise ale mănăstirilor italiene și în mijlocul căreia este așezată, la adăpost de zgomotul străzii, sala de lectură. Acest lux discret fără să fie ostentativ, contrastează cu nota de simplitate a vieții interioare a familiei Brătianu.

¹² FOTINO, George. *Biblioteca Ion I.C. Brătianu*. În : Boabe de grâu, an 4, 1933. p. 7

Așa se explică faptul că cititorul așezat în mijlocul unei săli de lectură, este pus în fața unei elegante mese de lucru, având sub ochi cărți în ediții pentru bibliofili, rarități bibliografice, care rezonează cu sufletul omenesc.

Biblioteca de la *Florica* care constituie fondul de bază al bibliotecii, este rezultatul preocupărilor intelectuale a două generații unitare în dragoste pentru trecutul Țării și în curiozitatea de a-l cunoaște. Desigur, cea mai mare parte a colecției de la *Florica* se datorează lui Ionel I.C. Brătianu, a cărui curiozitate moștenită de a ști tot, avea să dezvolte domeniul cărților sale. Îl interesa, în primul rând, trecutul nostru, manifestările politice, culturale, și sociale ale acestui popor¹³. Studia pe Domnii pământeni în care se oglindea însușirile caracteristice neamului românesc, vitejia lor, simțul lor politic în relațiile cu vecinii noștri, și demnitatea cu care au tratat relația cu otomanii. Pe multe cărți din bibliotecă se află semnătura lui alături de mențiunea anului și prețul cu care au fost cumpărată. Sunt mărturiile din care rezultă că vizita anticarii de pe malul Dâmboviței, răsfoia cataloagele anticarilor din străinătate, alegea și cumpăra ce-l interesa. Când nu putea să cumpere, se mulțumea să însemne cu câte o cruce, în catalog, cărțile pe care le-ar fi dorit. O relație de prietenie îl lega de bibliofilul Alexandru Plagino care îi procura documente sau cărți vechi care constituiau o bucurie și îl deconectau de la grijile cotidiene, citind culcat pe o canapea din camera de lucru, obicei moștenit de la bunicul lui după mamă¹⁴. Așeza singur cărțile pe raftul bibliotecii și scria fișele cărților sale, fișe care alături de catalogul scris de tatăl său sunt martorii începuturilor de organizare a bibliotecii de la *Florica*. Aceleași înclinări la tată și fiu către istoria Țării lor avea să-i îndemne pe amândoi să colecționeze comori spirituale și în același timp să manifeste o indiferență față de comori de altă natură.

Odată terminată construcția bibliotecii, a început munca de organizare a depozitelor, lucrare finalizată de firma *Fichet*, care a creat condițiile necesare activității de catalogare a cărților prin întocmirea fișelor rezumative ale fiecărei cărți. Au fost inventariate și expuse publicului colecția de reviste și periodice care au animat viața bibliotecii. În sala revistelor se află expuse numere ale anului curent, astfel ca cititorul să aibe acces ușor la numerele dorite. În anul 1933 erau disponibile circa 150 de reviste de istorie și de cultură generală. Din fondul inițial de 6000 de volume aduse de la *Florica*, biblioteca a ajuns în scurt timp, în anul 1933, la un număr de 25.000. Acest lucru se datorează Elisei Brătianu dar și a nepoților lui Dimitrie A. Sturdza care au donat un important lot de cărți. Achizițiile efectuate de administrația bibliotecii au avut un obiectiv precis: cunoașterea profundă

¹³ DUCA, I.G. - „Ion I.C. Brătianu și cărțile lui”, conferință rostită la Biblioteca Brătianu în ziua de 7 ianuarie 1932.

¹⁴ FOTINO, George. Biblioteca Ion I.C. Brătianu. În : Boabe de grâu, an 4, 1933, p. 2

a istoriei Țărilor Române și a popoarelor înconjurătoare, cât și informații de cultură generală. Cu timpul s-a dezvoltat o secție specială de veche bibliografie românească, care a fost inițiată de către Elisa Brătianu. Un rafinat cunoscător al bibliografiei românești vechi, Dan Simonescu, bibliotecar în perioada amintită la Biblioteca Academiei mărturisea: „*Pasiunea d-nei Elisa Brătianu pentru cartea veche îmbăgățește Biblioteca (Ionel I.C.Brătianu) zilnic cu monumente literare vechi. Această pasiune, care la mulți a rămas în sfera diletantismului, se dublează cu o inițiere științifică serioasă în domeniul tehnicii tipografice, ornamentelor artistice, a paleografiei chirilice și a înțelegerii chiar a prefețelor slavone. Am rămas surprins când am văzut pentru prima dată la Academia Română pe d-na Elisa Brătianu identificând vechi cărți românești. O carte veche, ruptă, lipsită de foi, de frontispicii, nu este pusă în raft astfel, ci zile dearându-l, potrivit cu starea ei de deteriorare, stă în mâinile și sub privirile atente ale doamnei care cu uimitoare răbdare îi scoate din vârf de peniță subțire, din culorile vii ce-i stau în față, pe foi de mătase, formele ei vii, de odinioară, așa cum se păstrează în exemplarele întregi ale Academiei. Cartea astfel reînviată își fixiază individualitatea ei în raft, pentru a fi pusă în circulație*”¹⁵.

Biblioteca organiza **conferințe și comunicări** privitoare la evenimente și personalități din istoria României moderne care erau susținute de acei care au trăit acele vremuri sau au cunoscut persoanele respective. Amintim câteva din aceste conferințe:

- I.G. Duca în anul 1932 vorbind despre „*Ionel I.C.Brătianu și cărțile lui*”;

- George Derussy despre „*Ion I.C. Brătianu și Bulgaria*”;

- I.C. Duca, Constantin I.C. Brătianu, Prof. Dr. I. Cantacuzino și N.N. Filodor despre: „*Dimitrie A. Sturdza*”, cu prilejul comemorării centenarului de la nașterea acestuia¹⁶.

Expozițiile periodice de carte rară, hărți vechi, stampe, manuscrise, făceau parte din activitatea curentă a bibliotecii. Prima expoziție din 1932 era dedicată vechilor tipărituri românești și străine privitoare la istoria Țărilor Române. A doua expoziție din 1933 a fost organizată pentru a prezenta cărți, stampe, și hărți vechi referitoare la Rusia, deschizând seria exponatelor care reflectau istoria popoarelor care ne înconjură. Astfel a înțeles **George Fotino**, directorul acestei instituții să gestioneze această activitate, “nu ca o necropolă de

¹⁵ Articol scris de Dan Simonescu în “Universul” XLIX, nr.76 din 16 martie 1932.

¹⁶ FOTINO, George. *Biblioteca Ion I.C. Brătianu*. În : Boabe de grâu, an 4, 1933. p. 13

cărți, ci operă vie evocatoare de gânduri și creatoare de energii noi”¹⁷.

Cuvintele rostite de Elisa Brătianu în data de 7 ianuarie 1931 la o comemorare, reflectă cu claritate intențiile generoase ale lui Ionel I.C. Brătianu referitor la bibliotecă: „*Un lucru viu care să fie, de sigur, și izvor de cunoștințe și centru de cercetare istorică cu speciale referințe la Țările noastre și vecine, dar mai ales să fie un îndemn statornic pentru cunoașterea și reconstituirea istoriei noastre în care cel în amintirea căruia s-a întemeiat această Bibliotecă a găsit exemple de meditat și de urmat*”¹⁸.

Este demn de amintit faptul că Elisa Brătianu, era coborâtoare din neam care a dat Țării Românești domnitori și ctitori, iar culturii românești înfăptuiri precum cele ale străbuniceii sale Elisaveta Știrbei, întemeietoarea, la 1843, a primelor Școli de învățatură românească pentru fetele sărace. Acest monument ridicat din cărți în amintirea lui Ionel I.C. Brătianu, vorbește permanent posterității despre cine a fost omul și care i-a fost opera, acestea sunt adevăratele forme de recunoștință a celor rămași în viață. I.G. Duca vorbind despre această bibliotecă afirma că cititorului îi este îngăduit „*o intrare postumă în intimitatea lui Ionel I.C. Brătianu*”.

În toată lumea și în toate timpurile cele mai prețioase colecții de amintiri culturale se datorează inițiativelor particulare cum este cazul lui Ionel I.C. Brătianu și V.A. Urechia. Din acest motiv o carte veche românească, un hrisov sau o stampă cu imagini din Țările Române trezesc emoții în sufletul nostru.

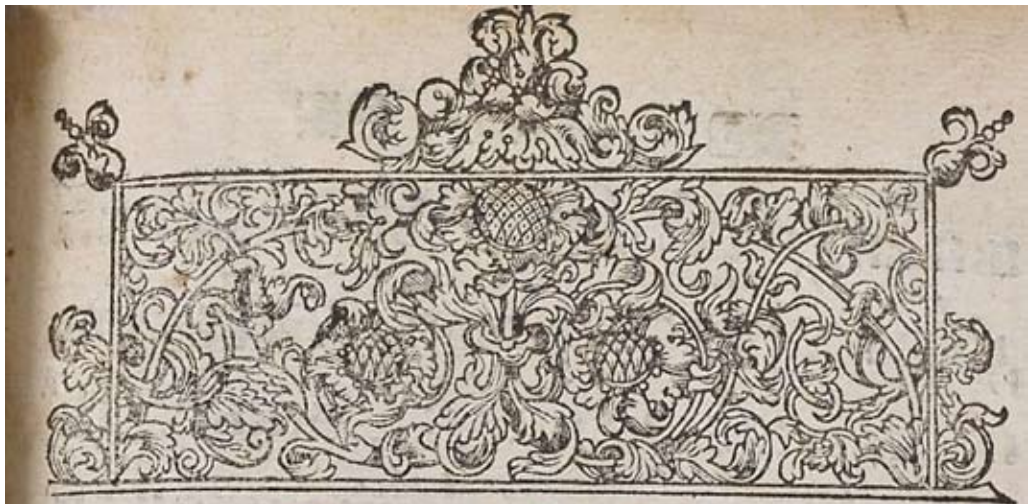
În prezent **Biblioteca „Ionel I.C. Brătianu”** face parte din **Biblioteca Națională a României** și adăpostește colecțiile speciale. Pe lângă fondul principal al Brătienilor colecțiile speciale conțin și cărți (incunabule), manuscrise, stampe și hărți vechi provenite din fondurile: Karadja, Kogălniceanu, Saint-Georges și Bălcescu.

27 august 2009

¹⁷ FOTINO, George. *Biblioteca Ion I.C. Brătianu*. În : Boabe de grâu, an 4, 1933. p. 14

¹⁸ Ibidem, pag.14

ДОМѢНЕСКІЯ ДОЛ. ЕУЛІА

Днѣ Младенѣ Шолаж Капетте .

Въ прѣдѣ, кѣндѣ вѣ съжѡщѣеи ж
кѡржъ вѡн ѡпрѡтивѣ ѡлѣтѣн ѡпрѣдѣ
ѡтѡунѣн мѡнѣтѣ етрѣнѣ вѡннѣн
ѡтрѣрмѣнн . шн дѣчѣн пѡрѣдѣ еѣ

BiblioPolis

лѡль . съжѡщѣе рѡдѡль ѡмѣнескѣ днѣ рѡвѣн
лѣн чѣ ѡмѣрѣ . венн ѡмѣрѣ гѡлнленѡдн . шн
дѣколо ѡчѣпоу ѡтѣн ѡетрѣнѣ ѡплн епрѣчѣ
ета трѣбѣж , кѡмѣ ѡдѣнмѣ етѡднн дѣчѣта еѣлѣе .

GENOCID, ETNOCID, LIBRICID

Conf. univ. dr. *Petru Iamandi*
Universitatea „Dunărea de Jos“

Cuvântul *genocid* a apărut după exterminarea a șase milioane de evrei înainte și în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Inventat în anii '30 de Raphael Lemkin, un jurist imigrant căruia Holocaustul i-a răpit nu mai puțin de 70 de membri ai familiei, termenul s-a răspândit rapid după descoperirea atrocităților comise de naziști. A fost instituționalizat printr-o rezoluție ONU (1946) care condamna genocidul și printr-o convenție a aceleiași organizații (1948) care îl scotea în afara legii. Dar, în timp ce pentru Lemkin genocidul însemna anihilarea deliberată, sistematică a unui grup rasial, religios sau național, fapt ce implică distrugerea instituțiilor socio-politice, cultura, limba, sentimentele naționale, structura economică etc. ale grupului respectiv, ONU restrângea definiția genocidului la acțiunile care presupun doar distrugerea fizică. În consecință, a fost creat termenul *etnocid* pentru a defini acțiunile menite să distrugă cultura unui grup rasial, religios sau național. În 1976 Irving Horowitz a adăugat genocidului o componentă ideologică: efortul aparatului birocratic al statului de a-i sili pe cetățeni să se conformeze ideologiei oficiale. De atunci din ce în ce mai mulți analiști consideră că secolul trecut a fost dominat de genocidul ideologic (vezi genocidul lui Hitler și cel comunist practicat de Stalin, Mao și Pol Pot).

Cuvântul *libricid* („uciderea” unei cărți) se subordonează contextului mai larg al etnocidului. Ca memorie consemnată a unui grup etnic, cărțile și bibliotecile ocupă un loc central în cultura și identitatea acestuia, jucând un rol vital în păstrarea unicității grupului și în protejarea lui împotriva omogenității susținute de extremiști. Pentru cei ce aderă la ideologiile extremiste, cărțile și bibliotecile sunt fie instrumente ale regimului, fie ale dușmanilor statului – arma celor care doresc să submineze guvernarea. Prin urmare, libricidul nu reprezintă o manifestare spontană, barbară, cum se crede de obicei, ci o metodă violentă de a rezolva o problemă care compromite drepturile omului, servind un scop meschin cu repercusiuni devastatoare asupra întregii specii umane.

Istoria vede o legătură strânsă între declinul bibliotecilor și decăderea civilizațiilor: bibliotecile înfloresc atunci când cultura atinge un moment de vârf (Wallerstein și Stephens citați în Knuth, 2003: 3). Distrugerea lor afectează speranța oamenilor în progres iar atunci când se manifestă la scară națională

amintește de potențialul de autodistrugere existent în fiecare societate. Cele două războaie mondiale, ca și cele regionale, alături de degradarea ecologică a întregii planete, demonstrează că țările lumii se află într-o relație de interdependență, distrugerea unei națiuni din interior influențând bunăstarea tuturor celorlalte. De aceea libricidul este un act criminal și o amenințare directă la adresa valorilor culturale și a civilizației în sine: „Recunoaștem, poate în subconștient, că acolo unde există literatură există și civilizație; fără cărți, civilizația se clatină” (Knuth, 2003: 3).

Primul caz celebru de libricid este legat de Biblioteca din Alexandria. În anul 642 d.Hr., la scurt timp după căderea orașului în mâinile califului Omar, se spune că acesta a fost abordat de un preot pe nume Ioan Grămăticul care l-a rugat să-i dea lui cărțile. Omar i-ar fi răspuns: „Dacă ceea ce stă scris în ele e în spiritul cărții lui Dumnezeu, sunt inutile; dacă ceea ce stă scris în ele contravine spiritului cărții lui Dumnezeu, sunt periculoase. Prin urmare trebuie distruse.” (Robert Barnes citat în McLeod, 2000: 74) Scena este aproape sigur apocrifă, dat fiind că nu apare în nici una din scrierile vremii, și datează, probabil, din secolul al XIII-lea (Fishburn, 2008: 1). Cert este că Biblioteca din Alexandria a fost incendiată de mai multe ori: de armatele conduse de Caesar (48 î.Hr.), de împărații Aurelianus (sfârșitul secolului al III-lea d.Hr.) și Teodosius (391 d.Hr.), ca și de către musulmani (642 d.Hr.) dar, potrivit istoricilor contemporani, cauzele dispariției ei trebuie căutate în altă parte.

Primul libricid consemnat de istorie este cel comandat de Marele Consilier Li Ssu în China anului 213 î.Hr. (Fishburn, 2008: 2) La porunca împăratului, care tocmai reușise să unifice toate provinciile, cărțile scrise de istoricii sau susținătorii adversarilor au fost aruncate în foc. Mai mult de atât, autorii lor au fost trimiși să trudească la înălțarea Marelui Zid Chinezesc.

În Europa libricidul pare să fi fost apanajul romanilor care, în 115 î.Hr., au incendiat o arhivă, pentru ca, la sfârșitul domniei, Nero să topească 3000 tăblițe de bronz iar generalul Flavius Stilicho să dea foc la cărțile sibiline (405 d.Hr.). Republican înfocat, Labenius nu a suportat să-și vadă scrierile arzând, drept care și-a luat viața (aprox. 6-8 d.Hr.). Imediat amicul lui, Cassius Severus, a anunțat că „dacă vor să distrugă operele lui Labenius, trebuie să mă ardă și pe mine, fiindcă le-am învățat pe de rost”. (Cramer, 1945: 175) Severus a fost exilat în Creta iar cărțile lui au avut aceeași soartă ca și cele ale lui Labenius. Câteva exemplare din operele celor doi au supraviețuit totuși, prin grija prietenilor, iar ulterior numele lor au fost reabilitate.

Această idee a inutilității incendierii are antecedente biblice. Dumnezeu i-a poruncit lui Ieremia să scrie cuvintele pe care le-a rostit împotriva poporului

Israel. Scribul Baruh a citit sulul de hârtie oamenilor lui Iuda dar, după ce a ascultat câteva coloane, regele s-a înfuriat, a sfâșiat sulul cu cuțitul și l-a aruncat în foc. Atunci Dumnezeu i-a poruncit lui Ieremia să ia alt sul pe care să scrie toate cuvintele care au fost în celălalt sul „și a mai adăugat la ele multe cuvinte asemenea acelora”. (Ieremia, 36: 32) De unde concluzia că vorbele Domnului nu pot fi distruse de foc.

Cea de a doua concluzie de sorginte biblică reiese din arderea cărților de vrăjitorie din Efes, în secolul I d.Hr.: „Iar mulți dintre cei care făcuseră vrăjitorie, aducând cărțile, le ardeau în fața tuturor. Și au socotit prețul lor și au găsit cincizeci de mii de arginți. Astfel creștea puterea cuvântului Domnului și se întărea”. (Faptele Sfinților Apostoli, 19: 19-20) Aici arderea cărților este prezentată ca o renunțare voită, o convertire care îndepărtează ispita.

Exemplul a fost urmat de Dioclețian, la a cărui poruncă s-au ars cărți de alchimie și cele ale unei noi secte în timpul „Marii Persecuții” din anii 303-305 d.Hr. Peste mai bine de un secol, în 496 d.Hr., s-a întocmit un catalog al cărților interzise iar în mileniul următor numeroase scrieri au fost scoase în afara legii prin edict papal. O dată cu inventarea tiparniței a apărut și primul *Index*, la Paris (1544), pentru a ușura activitatea Inchiziției. Multe dintre edițiile ulterioare ale *Indexului* au preluat pasajul din Faptele Sfinților Apostoli ca epigraf, unele dintre ele având pe copertă un desen care îi arăta pe convertiți cum își azvârlă cărțile în foc.

Cenzura religioasă a avut consecințe nefaste pentru grupurile de evrei din Europa. În 1242 douăzeci și patru de căruțe pline cu scrieri ebraice au fost arse în Paris, zece martiri au fost arși împreună cu cărțile lor în Troyes (1288), sute de cărți au fost arse în Anglia (1299). În anii 1240-1250 *Talmudul* a fost ars în mod regulat fiind acuzat că amenință și insultă catolicismul iar în Spania anilor 1260-1270 multe pasaje din el au fost îndepărtate. Cenzura a început să funcționeze din plin în urma bulelor emise de Papă privind convertirea în masă a evreilor, cea mai cunoscută fiind *Etsi doctoris* a lui Benedict al XIII-lea (secolul al XV-lea). (Stow, 1972: 435-459) Din nou ținta principală a fost *Talmudul*, culminând cu arderea sa de către Inchiziție în 1554 și, trei ani mai târziu, cu interdicția ca evreei să nu dețină altceva în ebraică decât *Biblia*. Drept rezultat, în perioada 1553-1810 la Roma nu s-a mai tipărit nimic în ebraică.

Ironia face ca libricidul să fi fost folosit pentru a pedepsi în egală măsură dizidența și erezia, fie că victimele au fost *Scrisorile provinciale* ale lui Blaise Pascal (secolul al XVII-lea), în care autorul lua în răs autoritățile laice ale Franței, sau cărțile lui Ovidiu, Dante și Boccaccio care, alături de altele, au alcătuit un rug uriaș în Florența anulului 1497, la inițiativa lui Fra Domenico Buonvicini, discipol al lui Savonarola, pentru a curăți orașul de „obscuritate, deșertăciune și frivolitate”. (van

Paassen, 1961: 229) La numai un an Savonarola a fost și el ars pe rug, pentru erezie, iar pe la 1560 unul din opusurile lui, *Dialogo della verita prophetica*, împreună cu 15 predici (inclusiv cea prezentată cu ocazia faimosului rug florentin) au fost trecute pe lista neagră.

Rugurile, așadar, sunt simptomatice pentru tulburările sociale. Doar câțiva ani mai târziu, alte ruguri vor marca începutul unei revoluții mult mai durabile, începută în clipa când Martin Luther a ars bula papală prin care i se cerea excomunicarea, împreună cu scrierile dușmanilor lui. Autoritățile catolice au răspuns cu aceeași monedă, arzându-i cele 95 de teze la Louvain și Köln (1519) și, după excomunicare, efigia și cărțile.

Treptat, libricidul a fost adoptat și de autoritățile laice, mai ales în Franța. Câteva cărți de-ale lui Voltaire au fost arse în Paris și Geneva iar Parlamentul a hotărât distrugerea și arderea lui *Émile sau despre educație* de Jean-Jacques Rousseau chiar în centrul capitalei. Cenzura franceză a culminat cu arderea a peste patru milioane de cărți, inclusiv 25000 manuscrise, o dată cu desființarea mănăstirilor după Revoluția din 1789-1799.

În Anglia secolelor XVI și XVII procesiunile organizate cu diverse prilejuri includeau și libricidul. Operele lui Luther au fost arse în Londra (1521) iar cinci ani mai târziu au fost urmate de *Noul Testament* tradus în engleză de William Tyndale. Multe cărți au pierit o dată cu incendierea de către Henric VIII a mănăstirilor catolice, a mănăstirilor protestante (de către prima fiica a lui Henric VIII, Mary) și din nou a mănăstirilor catolice (de către a doua fiică a lui Henric VIII, Elizabeth I). Regele Iacob I, care a urmat-o la tron pe Elizabeth I, a transformat libricidul într-un adevărat ceremonial, „menit să atragă atenția oamenilor asupra statutului de carte cenzurată – cu alte cuvinte, condamnată de regele Iacob”. (Cyndia Susan Clegg în Hadfield, 2001: 173) Carol I a făcut din libricid aproape o îndeletnicire zilnică iar după căderea Republicii (1660) multe dintre scrierile perioadei au fost puse pe foc.

În 1644 John Milton și-a publicat pamfletul *Areopagistica*, cel mai înverșunat atac la adresa cenzurii din întreaga literatură de limbă engleză. „A distruge o carte bună e ca și cum ai omorî un om”, spunea Milton (1911: 42), imaginându-și o lume în care cărțile pot apărea la fel de liber ca și „fătul din pântecul mamei”. Dar, continua autorul precaut, dacă o carte anume „se dovedește a fi un monstru, nimeni nu s-ar opune arderii sau aruncării ei în mare”. În ceea ce privește cartea pur și simplu proastă, Milton afirma că aceasta e puțin mai mult decât „praf și cenușă” dar nu trebuie aruncată fiindcă ar putea „lustrui și lumina armura adevărului”. (Milton, 1911: 42, 59, 138)

În Anglia libricidul a căzut în desuet în plină epocă a Iluminismului, la mai bine de o sută de ani după apariția pamfletului lui Milton, ultima carte arsă în

public fiind *The Present Crisis / Criza prezentă* (1775), despre revoluția coloniilor britanice din America.

Secolul al XX-lea, cel mai sângeros dintre toate, a fost martorul revenirii în forță a libricidului, cu precădere în Germania nazistă, în China Revoluției Culturale, în Tibet, în Cambodgia, în Kuweitul ocupat de Irak și în Bosnia. Deși grozăviile comise de comuniști au fost mai puțin vizibile decât cele ale naziștilor, ani în șir peste granițele URSS au răzbătut vești despre distrugerea, la ordinul lui Stalin, a zeci de grupuri etnice și a zestrei lor culturale. Cei care reușeau să fugă din China anilor '60 povesteau despre cenzurarea sălbatică nu numai a intelectualilor ci și a întregii populații, în timp ce în Tibet manuscrise străvechi erau arse în plină stradă. Lumea a aflat cu oroare că în anii '70 regimul lui Pol Pot a distrus vestigii neprețuite ale culturii cambodgiene, pe lângă masacrarea a o șesime din populația țării. Toate aceste cazuri au ajuns la cunoștința publicului larg post-factum, spre deosebire de ceea ce s-a întâmplat în Iugoslavia anilor '90 când „purificarea etnică” a putut fi urmărită în timp real.

Și psihologii au fost preocupați de mecanismele acestor forme de violență. Unii le-au pus pe seama răului inerent ființei umane, alții au luat în calcul posibilitatea unei „patologii culturale”, a reacției unui grup sau mai multor grupuri la condiții societale specifice. Și într-un caz și în celălalt individul ocupă primul plan: sub presiunea violenței socio-culturale, individul respinge valorile însușite în prealabil, își asumă convingeri extremiste și astfel devine patologic. Scriitorul chinez Ba Jin descrie o astfel de experiență trăită în timpul Revoluției Culturale:

[Clasicii literaturii] erau distruși precum șobolanii care traversau străzile. Eu însumi am distrus cărți, reviste, scrisori și manuscrise pe care le păstram cu venerație de ani de zile.... Pur și simplu negam tot ce sunt. Nu mai știam ce e bine și ce e rău. Nu mai vedeam nici trecutul, nici viitorul. Nu mai aveam nici o părere personală, trăiam fără să-mi folosesc mintea.... Credeam că societatea ideală e cea în care nu există cultură, știință și, desigur, moștenire culturală. Eram în transă. (citată în Knuth, 2003: 12).

Mulți dintre cei care au asistat la arderea cărților susțin că acestea „nu sunt pe de-a-ntregul moarte ci au un sâmbure de viață la fel de viu ca și sufletul din care provin...” (Milton, 1911: 140). Iată, de pildă, cum a văzut incendierea Bibliotecii Naționale din Sarajevo unul dintre bibliotecari:

Atacul a durat mai puțin de o oră. Focul s-a stins de-abia a

două zi. Soarele stătea ascuns după norul gros de fum iar peste tot orașul pluteau foi arse de hârtie, pagini fragile, cenușii, ca niște fulgi mari de zăpadă murdară. Am prins o foaie și i-am simțit căldura și, o clipă, am citit un fragment de text pe un fel de negativ negru-cenușiu, până când căldura a dispărut iar foaia mi s-a topit în mână. (citat în Knuth, 2003: 2).

Sau ce a simțit Ray Bradbury, autorul celebrului roman *Fahrenheit 451* (1953), de fiecare dată când naziștii ardeau cărțile pe rug: „de câte ori Hitler ardea o carte aveam, vă rog să mă iertați, aceeași senzație de parcă ar fi ucis un om, căci până la urmă cartea și omul sunt din aceeași plămădă”. (Bradbury, 1967: 19)

Departate de a fi uneltele diavolului, cărțile sunt, ca și omul, o frântură din divinitate.

BIBLIOGRAFIE

- BIBLIA. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, 1975
- BRADBURY, Ray. At What Temperature Do Books Burn? În: *The Writer* 80, 1967
- CRAMER, Frederick H. Book Burning and Censorship in Ancient Rome. În: *Journal of the History of Ideas* 6:2, 1945
- FISHBURN, Matthew. *Burning Books*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2008
- KNUTH, Rebecca. *Libricide. The Regime-Sponsored Destruction of Books and Libraries in the Twentieth Century*. Westport: Praeger Publishers, 2003
- The LIBRARY of Alexandria. London: I.B. Tauris, 2000
- LITERATURE and Censorship in Renaissance England. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2001
- MILTON, John. *Selected Essays*. Boston: Houghton Mifflin, 1911
- PAASSEN, van Pierre. *A Crown of Fire*. London: Hutchinson, 1961
- STOW, Kenneth R. The Burning of the Talmud in 1553. În: *Bibliothèque d'Humanisme et Renaissance*, nr. 34, 1972

LIMBA ROMÂNĂ

Prof. Theodor Parapiru

Derută în exprimare. Paronimele

Paronimele constituie o categorie semasiologică (formată în funcție de forma și sensul cuvintelor) foarte derutantă și cu grad ridicat de risc pentru acei ce cred că musculatura culturistă sau rangul (social, politic, economic) determină corectitudinea exprimării. Nu-i deloc același lucru să vorbești substituind termeni sensibili, realizând o maioneză a rostirii și logicii, fără să stârnești veselia cât marii comici ai ecranului, când exersează căderea prin alunecare pe o coajă de banană. O tușă subtilă de formă trasează hotare pronunțate de sens, dincolo de care se poate vorbi de multe calități și defecte: curant/curent, numerar/numeral, caritate/calitate, lector/lictor, eroare/oroare, prescriere/proscriere, ruletă/rulotă, original/original, arahide/arahide, cauză/clauză, șasiu/șașiu, inerva/enerva, ciloză/ciroză etc.

Unii specialiști în domeniu sunt de părere că paronimia, ca fenomen lexical, se înrudește cu omonimia, deși în cazul primei grupări, forma produselor nu este identică, ceea ce conduce la individualitate în definiție și le face inconfundabile, dacă nu-și vâra coada patronul ignoranței și al comodității. Cum însă dorința de etalare prețioasă a vorbirii este mare și tare, patinajul snobismului se face cu gafe penibile, pe obstacole și gropi orale, în variante pitorești memorabile sau într-o dulce prostie anonimă – neplăceri ce ar putea fi evitate simplu și elegant, prin informare și prin reținerea faptului că termenii paronimici diferă (foarte) puțin ca formă, dar au sensuri deosebite. În rest, problema ține de dialogul cu dicționarele de tot felul. Bune, deștepte, folositoare!

„Specialitatea casei” și gustul publicului

Dacă sunt pentru specialiști problemele originii paronimelor, ale fenomenelor subtile de funcționare (atracție paronimică – înlocuirea unui termen prin altul, ceea ce include preluarea eronată a sensului, vorbitorul inervându-se în loc să se enerveze, salutând cu diferență în loc de deferență, sau primind o plată

în numeral în loc de numerar etc.), ale condiției cuvintelor angajate (arhaisme, regionalisme, neologisme), pentru public, rămâne de ales între asimilarea sensurilor termenilor paronimici, care presupune și utilizarea lor corectă, sau folosirea întâmplătoare și, adeseori, improprie.

Desigur, probabilitățile de a călca în gropi sunt mari, afirmând că oarecine „se exprimă în argon” (gaz nobil, incolor și inodor, întrebuițat mai ales la umplerea becurilor și tuburilor luminescente), în loc de „argou” (limbaj convențional utilizat de membrii unor categorii sociale (infractori, militari, studenți, elevi etc.) sau profesionale, pentru a nu fi înțeleși de ceilalți membri ai societății, ori că o persoană „face parte din elitră” (fiecare dintre cele două aripi chitinoase ale unor insecte) societății – și nu din elită (ceea ce este mai bun, mai demn de a fi ales). Între „specialitatea casei” și gustul publicului, diferența o face documentarea și consecvența în promovarea formelor corecte.

Neatenții mici – greșeli mari

Pentru scăderea gradului de risc în vorbirea publică (și intimă, de ce nu?!), vom menționa unele perechi de paronime care, folosite de-a valma, creează confuzie atât la domiciliul gândirii personale, cât și la cel al interlocutorului (auditoriului). În unele cazuri, sensurile sunt accesibile, iar greșelile țin de neglijență în rostire: brutal – aspru, dur, violent, grosolan, necioplit, și brutar – persoană care fabrică sau vinde pâine (erori de exprimare: „Du-te la brutal să cumperi pâine!” sau „Avea un mod brutar de comportament.”; chelic – calviție, pleșuvie, porțiune a capului lipsită de păr, și chilie – odăiță dintr-o mănăstire, în care locuiește un călugăr sau o călugăriță, cameră mică de locuit (erori: „locuiește într-o chelic” sau „purta șapcă pentru a nu observa ceilalți ca nu are o chilie strălucitoare); abuz – întrebuițare fără măsură a unui lucru, exces, și obuz – proiectil de artilerie (Umor involuntar: „Făcuse obuz de putere.” sau „Explodase un abuz îngropat în pământ din timpul războiului.”); contact – atingere directă, nemijlocită între două corpuri, două forțe, apropiere între oameni, relații, legătură, și contract – act juridic, încheiat ca urmare a înțelegerii între două sau mai multe persoane, convenție (erori valorificabile stilistic: „*Contractul* cu mâna iubitei îi incendiasc imaginația.” și „Încheiaseră un *contact* legal.”; (a) decanta – a limpezi un lichid care conține particule solide, prin scurgerea acestuia după depunerea lor, și (a) deconta – a justifica folosirea unor sume primite sau provenite dintr-o operație oarecare (penibil, dar adevărat: „A *decantat* sumele restanță.”, sau „A așteptat mult să se facă *decontarea* prafului în apă.” etc.

„Limba gânditoare”

Alteori, boala exprimării este mai grea decât pare la prima vedere și nu se tratează cu priviri dulci ori zâmbete simpatice, fiindcă tratamentul nu se face cu limba fizică, harnică în masticăție, ci cu limba gânditoare, care are nevoie de combustibil – documentare, informare. Iată exemple din această zonă: (a) decapota – a strânge sau a ridica capota unui automobil, și (a) decapita a tăia capul cuiva, a executa (pe cineva) prin tăierea capului (unii se amuză fără motiv când elevii scriu în lucrări că „mulți fruntași ai Revoluției Franceze din 1789 au fost decapotați”, sau când alți semeni spun, fără să ezite, că și-au cumpărat o mașină decapitată); bard – poet celt, și brad, arbore din familia coniferelor (este celebră construcția: bradul de la Mircești, ca antonomază pentru Vasile Alecsandri, poate având ca sursă și o metateză brad - bard), așa cum în replică ar veni, ca eșec paronimic: pădure de barzi); arivist – persoană doritoare să parvină prin mijloace necinstite și arhivist – specialist în arhivistică („angajat ca arivist” – greu, dar nu imposibil, cel puțin în politică, și „literatura română oferă multe portrete de arhiviști: Dinu Păturică, Tănase Scatiu, Stănică Rațiu”); aulă – sală mare într-o clădire publică, destinată festivităților, conferințelor, cursurilor etc., și aură – nimb, aureolă („Chipul pictat al martirului avea o aulă impresionantă” sau „În aura Parlamentului, aleșii poporului determină zilnic compoziția apei”)... Și mai sunt!

Exil sau odihnă lexicală

Cum obrazul subțire cu chelțuială se ține, este necesar un bun control asupra sensurilor, când există dorința sau ambiția unei exprimări de bună calitate. Pentru că destul de multe cuvinte apar utilizate în combinații pretențioase, care solicită subțire, un interval de odihnă reconfortantă (și nu de exil, cum se întâmplă!), în consultarea dicționarelor (DEX.L.R., de antonime, de sinonime, de omonime, de paronime, de cuvinte polisemantice, de pleonasmе, de neologisme etc.) – acele cărți minunate scrise cu eforturi uriașe, pline de cuvinte ca pietrele prețioase, consumate de numeroși vorbitori spre fala burții și nu a minții.

Ce mai descoperă omul în astfel de momente? Exempli gratia, paronime ca: albastru – culoarea cerului senin, și alabastru – varietate de ghips din care se fabrică obiecte de ornament (de spaima lumii: „Alabastru văzduhului părea un ocean liniștit.” și „Statueta era din albastru modelat cu măiestrie.”); anghilă – țipar; și anghină – inflamație a mucoasei din fundul gâtului sau faringelui, însoțită de greutate de a înghiți (după lăutari: „Timp îndelungat suferise de anghilă.” și

„*Anghinele* sunt pești cu performanțe uluitoare.”); anual – care are loc o dată pe an, raport anual, plan anual și anuar – publicație periodică anuală a unei instituții științifice (aiurea: „A apărut anualul Academiei”, sau „Anuarul a fost prezentat de o comisie specială.” etc. Precizăm pentru cei interesați că folosim pentru exemple, definițiile din dicționarul de paronime al lui Nicolae Felecan, București, 1995, pe care le-am simplificat uneori.

„... după vorbă, după port!”

Pentru acei ce descoperă fenomenul inefabil al investigației semantice și al controlului lexical, lucrul cu dicționarele devine pasionant și asigură un progres rapid. Nu este o realizare oarecare să observi că felul cum gândești află un drum bun spre interlocutor, prin comunicare, și să descifrezi „calitatea” celor din jur, într-un timp foarte scurt! Iată alte perechi de paronime a căror folosire constituie aventuri, pentru unii vorbitori: destins – relaxat, și distins – remarcabil, eminent, elegant, grațios (Sună rău: „Destinsul domn se purta ireproșabil.” sau „Alerga distins spre linia de sosire.”); dihanie – animal sălbatic, fiară, și dihonie – neînțelegere care degenerază în vrajbă (greșit: „Se iscuse dihanie între foștii parteneri.” și „Noaptea, câinele părea o dihonie înspăimântătoare.”); (a) desena – a face un desen, și (a) desemna – a indica, a numi pe cineva pentru o demnitate, pentru o funcție (Poftim cultură!: „A fost desenat într-un post înalt.” sau „Când desemna, dădea viață unor imagini interioare.”); elipsă – curbă plană închisă, omiterea din vorbire sau din scris a unor cuvinte care nu sunt absolut necesare pentru înțelesul comunicării, și eclipsă – dispariție (totală sau parțială) a imaginii unui astru datorită interpușii unui corp ceresc între el și observatori; (fig.) Scădere a forței creatoare a unei persoane. (Faliment: „Elipsa a atras mulți turiști.” și/sau „Făcuse din eclipsă un procedeu artistic); (a) depana – a repune în stare de funcționare un autovehicul, o mașină, în urma unei defectări, a repara, și (a) depăna – a înfășura firele textile dintr-un scul pe un mosor, a face firele scul. (Formule de groază și fior: „A depănat motorul în timp record.” și/sau „A depanat sculurile cu multă îndemânare.” etc.

Fiecare pasăre pe limba ei .. vorbește!

Printre paronime, există perechi care probează din plin calitatea culturală a vorbitorilor. Erorile declanșate cu seninătatea ignoranței se sting în surâsuri subțiri și amabile ce ascund hohote homerice. Suportate la suprafață

(și suportabile), ele cad în prăpastii de imagine, unde ideea de reabilitare este o noțiune fără corespondent în realitate. Astfel: emu – pasăre terestră, originară din Australia și din Tasmania, asemănătoare cu struțul, și emul – persoană care se străduiește să egaleze sau să întrecă pe cineva într-un domeniu de activitate (Somnul exprimării naște gafe: „Fermierul avea o crescătorie de emuli.” și/sau „Pentru el, tânărul era un emu reductabil la mâna frumoasei fete.”); (a) evalua – a determina, a stabili prețul, valoarea, numărul, cantitatea; a calcula, a estima, și (a) evolua – a trece printr-o serie de transformări, prin diferite faze progresive, spre o treaptă superioară; a se dezvolta, a se transforma (Antibingo: „Proaspătul patron evolua în fiecare seară veniturile și cheltuielile.” și/sau „Societatea a evaluat de la hoardele de primat până la organizarea socială modernă.”); flagrant – evident, izbitor, incontestabil, și fragrant – plăcut mirositor, parfumat (Prin gropi: „A fost prins în flagrant delict.” și/sau „Mirosea flagrant.”); (a) inculca – a întipări în mintea cuiva, prin repetare, o idee, o concepție etc., și (a) inculpa – a învinui, a acuza pe cineva (Cu lumina stinsă: „A fost inculcat pentru o vină inexistentă.” și „Își inculpase obsesiv dorința de a ajunge pilot de curse.” etc.

Paronime cu „cântec”

Cunoașterea sensurilor cuvintelor are același traseu și circumstanțe – mutatis mutandis! – cu domesticirea unor făpturi greu de supus, dar care presupune avantaje importante: informație, exactitate, siguranță, logică, emoție etc. Pe de altă parte, riscul nu-i oarecare dacă nu se realizează un raport onorabil între dorință și putință. Să trecem în revistă alte paronime „cu cântec”: imun – care prezintă imunitate, care nu poate contracta o boală infecțioasă, și imund – foarte murdar, dezgustător la înfățișare (Gafe: „Omul era imund la orice ispită.” și „Locul avea aspect imun.”); libret – textul unei opere muzicale, al unei operete; carnet eliberat de casele de economii, și livret – document eliberat persoanelor care au satisfăcut serviciul militar (Prăpăstii: „Livretul operei era interesant.” și „După stagiul primise libretul care dovedea îndeplinirea acestei obligații.”); moaște (în religia creștină) – rămășițe mumificate din corpul unei persoane considerate sfinte; veșmânt, orice alt obiect care a aparținut unei astfel de persoane și căreia i se atribuie puteri supranaturale; mumie; rămășițe importante ale trecutului, și moașe – femeie care asistă și îngrijește femeile la naștere (orori/erori: „Moașele trecutului îi erau scumpe.” și „Moaștele i-au arătat copilul mult dorit.”); mesă – liturghie (la catolici și luterani), și meșă – șuviță de păr, adaus de păr care completează și îmbogățește părul, atunci când e nevoie, tampon pentru rană (Hei – rup, hei – rup!: „Înaltul

prelat a ținut o meșă emoționantă.” și „Purta o meșă care îi schimba fizionomia.”) etc.

Alba-neagră lexicală

Unora li se pare lucru de rușine să întrebe când nu știi, sau să se documenteze în privința unor cuvinte, preferând alba-neagră în exprimare. Uneori, această atitudine conduce la cazuri care pot fi jenante, indiferent de sex, religie, culoarea politică sau contul în bancă ale celor implicați. Exemple gratia: homicid – omor, crimă, asasinat, și hominid – reprezentant al unei familii de maimuțe cuprinzând omul și precursorii săi din perioada cuaternară (Greu de tratat: „Anchetase un caz de hominid.” și/sau „Australopitecul este un homicid special.”; morsă – mamifer carnivor din mările polare, lung de 3-4 metri, gros și greoi, cu membre scurte în formă de lopeți, cu caninii superiori foarte dezvoltati, și mursă – semn mic și negru pus pe obraz pentru a imita alunița (No comment: „Avea pe obraz o morsă cochetă.” și „Au vizionat împreună un film despre protejarea murselor.”); tarantelă – dans italian din Taranto, melodia în ritm vioi, și tarantulă – specie de păianjen mare din țările sudice și a cărui înțepătură este toxică (Stridențe inculțe: „Mereu, dansa tarantula cu încântare.” și „L-a înțepat o tarantelă.”); rid – încrețitură, zbârcitură a pielii obrazului, și rit practică, ceremonie religioasă, ritual; confesiune, religie. (Rateuri verbale: Fața îi era plină de rituri.” sau „Libertatea ridului religios este garantată prin lege.”); șasiu – cadru rigid de rezistență care se montează pe osiile unui vehicul cu tracțiune mecanică și care susține caroseria, și șasiu – (la oameni) care se uită cruciș (Poftim situație!: „Când era supărat, privea șasiu.” sau „Sașiul se fisurase din cauza greutateii prea mari.”); șerbet – preparat alimentar din sirop de zahăr și esențe sau sucuri de fructe, și șervet – bucată de pânză pentru ștersul gurii (Vorbe grele: „A gustat din șervetul delicios.” sau „Delicat, s-a șters pe mâini cu șerbetul”) etc.

CONTRIBUȚII LA O ISTORIE A LITERATURII (GĂLAȚENE) CONTEMPORANE

a.g. secară

Teatrul lui Victor Cilincă

Comedia tragică „Paparazzi” sau (cea ce urmează sunt celelalte variante de titlu, arătând o nehotărâre demnă de o cauză revoluționară) „Gigi” sau „Șacal cu pedigree” sau „Șacalul” sau „Tulburătoare poveste de dragoste: între un bărbat și o femeie” are ca motto o exclamație din „La dolce vita” (nu înțelegem dacă filmul lui Fellini sau cartea nu mai știi cui): „Paparazzo, basta!”. Persoanele, „în ordinea importanței”, sunt: domnișoara Gigi, de 35 de ani, medic psihiatru, Jean Marmeliuc, ziarist, fost ziarist, 45 de ani, redactor șef, cu pseudonim, al „Media”; Domnul

Alexandru, scriitor, fost intelectual, 55-60 de ani, patronul cârciumii „Tranzit”, apoi al ziarului „Media”; Geta barmanița, la negru angajată, apoi țiitoare de patron, 50 de ani; Elvis Romanescu, țigan, apoi patron, vreo 40 de ani, va cumpăra „Tranzit”-ul; „Albu”, sportiv, 22 de ani, omul lui Elvis, „Mutu”, fotograf de ziar și uneori paparazzi; „un preot cam tânăr”; Paul, fără date biografice, cam la 45 de ani; doi necunoscuți, un rănit. Mai sunt două personaje importante și ele, care sunt doar povestite: Primarul și Mihai, o iubire ciudată a domnișoarei Gigi... Ba l-am putea adăuga și pe directorul de la „Viitorul”, un alt ziar local, „cel mai bun din oraș”, domnul Octav Ionescu, deoarece, da, totul se petrece undeva în provincie...

Și în „Paparazzi” sunt tot două acte, precedate de un „prolog”, dar și de o mărturisire ad hoc, mai exact de o spovedanie, două acte desăvârșite de un „epilog”: prologul ar fi de ajuns pentru a surprinde quintesența meseriei de „paparazzo”: doi necunoscuți paparazzi sunt martori ai unui accident rutier. Victima, lovită pe trecerea de pietoni, sfârșește „mulțumită”... (anti)deontologiei profesionale dovedită de cei doi, care, până să se hotărască cine cheamă salvarea, asistă la decesul rănitului...

Dar – și un „nu știi ce” ne aduce aminte de teatrul lui Mihail Sebastian - intențiile autorului nu se opresc aici... El aduce în același timp și un omagiu celei de-a patra puteri în stat, cu bunele și relele ei, cu viețile când mizerabile, când nobile ale celor implicați în profesia de ziarist. Ca în cazul oricărei alte puteri...

Cea mai mare parte a acțiunii se petrece într-o clădire cu etaj, parterul clădirii fiind împărțit în două, printr-un zid cu ușă. „În stânga, o parte dintr-un salon cu canapea și capătul unei scări cu balustradă, care vine de sus. Cea mai mare parte a clădirii o constituie un mic restaurant cu mese joase, un bar, jocuri mecanice”. Aici se întâlnesc, se confesează, povestesc personajele. Concepția lui Gigi despre lume: „O lume de nebuni! Cu toții suntem nebuni, numai că unii ne mai dăm și seama! Și cum să nu-nnebunești, când ne conduc tot felu’ de anormali? Directorul meu de pildă, crede că suntem sub ocupație extraterestră dar măcar se abține să ne spună...” „majoritatea nebunilor noștri sunt adaptați tranziției. Se dau drept deputați, avocați, foști securiști, mafioți. Sunt luați mai în serios pentru că și ei se iau mai în serios decât cei adevărați: sunt ca la carte!” (p.16).

Gigi nu este deloc idealizată: „Psihiatrii ajung cu timpul să preia din nebunia pacienților! Eu n-am văzut decât puțini practicieni de spital care să nu fie atinși iar restul, bănuiesc, se ascund destul de bine... (...) în ultima vreme (...) cred c-a ajuns să mă doară-n fund și pe mine de pacienți, de spital... așa de rău am ajuns! Dar ei cred, săracii, că-mi pasă, că-i iubesc, că mă interesează... (...) Ca să nu-i mai ascult, îi înregistrez: am reportofonul la mine tot timpul. Fiecare dintre ei – dar nu scapi nici de cunoștințe, vecini, rude – „toarnă” în mine informații! Mizerii! Meschinării! Refulări! Perversiuni! Jegoșenii! Adun și tot adun date pe calculator, ca pentru Judecata de Apoi – dar nu le mai interpretez. Cred că într-o zi am să le pun pe Internet, sub deviza: „Idioți din toate țările – uniți-vă!”. Mi-e însă teamă că într-o zi am să-mi găsec toți concitadinii pe calculator, începând cu paranoicul de primar – și pe niciunul rămas pe dinafară!”

Deloc în altă ordine de idei, în piesă este vorba despre imposibilitatea iubirii (tot Gigi se plânge că nu poate iubi pe nimeni și întreabă pe preot dacă aceasta este un păcat, deși se mai și amăgește, își mai face iluzii că, poate, va găsi cândva un bărbat... ideal. Ea, care se consideră „o fată bătrână, o vacă bătrână și idioată, uscată la suflet ca fântâna seacă în care se aruncă gunoaie și câini morți, un om fără sentimente, mai nou, cu conștiința pătată”, va trăi totuși o... poveste de dragoste cu un misterios Paul, „un prieten care n-are nici un prieten”, expert în tainele culinare ale... sufletului cât o boabă de piper) ori a prieteniei, într-o lume pusă pe căpătuială, pe șantaj la nivel înalt (măcar de primărie: „Primarul are aproape toți consilierii de partea lui, unii chiar pe față. Le-a dat terenuri, i-a făcut directori prin regii...”), o lume în care, câteodată, suntem cu toții niște paparazzi, după cum spune tot Gigi părintelui...

Piesa sfârșește tot cu un accident de mașină, dacă nu cumva este tot cel de la începutul piesei, în spatele căruia putem ghici o răzbunare (nedovedită, fiindcă piesa se termină, nu-i așa?) a unui important om politic pe un ziarist (un „pârâcios”), care, culmea, îi este aproape sigur copil din flori (omului politic).

Dar nimic nu este sigur, pe lumea aceasta, dar mai ales în literatură, în afara unor personaje, antologice, precum Geta, Elvis ori Alexandru. Secundare, dar care par a duce tot greul atmosferei.

Altfel spus, „Paparazzi”, pare a fi mult consistentă ca substanță, pare mult mai vie decât „Polonius” (care are merite incontestabile) dar, până la o punere în scenă, nu putem fi siguri că este mai... teatrală decât „Polonius”.

(Cortina)

Despre „Catrafuse” sau „Fany”, comedie romantică în două acte, autorul ne spune acestea, într-un „Cuvânt înainte de ... Cuvânt”: „Aceasta este o poveste despre începuturile teatrului românesc la Galați, despre vremea lui Fany Tardiny, despre Galațiul de acum mai bine de un veac. Dar în primul rând despre Teatru, despre teatrul din inimă, despre viața grea, din totdeauna, a actorului, despre ingratitudinea de care dă dovadă uneori publicul, despre marele succes și despre uitare...

Se cunosc prea puține lucruri despre cea care a întemeiat la Galați, orașul de care și-a legat aproape jumătate din viață, prima trupă de teatru românesc profesionist de la Dunăre... Despre viața de zi cu zi din acel veac se știu mult mai multe...

Autorul a dat destulă libertate ficțiunii, dar foarte multe fapte și trăiri sunt autentice, păstrate în praful arhivelor... Majoritatea numelor, a locurilor și a întâmplărilor sunt inspirate din cele reale.

Ziarele vremii, dar și piesele de teatru de atunci, ne arată că lucrurile nu s-au schimbat foarte mult, peste timp...

Autorul mulțumește istoricului iubitor de Galați Paul Păltănea, care i-a propus autorului, „cel dintâiu”, această provocare, de a scrie o primă piesă despre întemeietoarea Fany Tardiny, mulțumește actorului și directorului de teatru Vlad Vasiliu, care i-a cerut anume să compună această piesă pentru scena Teatrului Dramatic „Fani Tardini” – teatru numit astfel după îndelungile stăruințe ale istoricului Păltănea -, Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, în tainițele mereu primitoare ale căreia autorul a descoperit viața cea veche a Galaților, ziarului „Viața liberă”, care i-a găzduit sâmbătă de sâmbătă „dările de seamă” cu privire la istoria Galaților, o istorie mai puțin crispată, așa cum apare ea în documente și ziare de demult, mulțumește pentru ajutor prietenului Tudose Tatu, un veritabil detectiv-arhivar, și călătoarei prin lungul tunel al timpului, scriitoarea Violeta Ionescu...

„PERSONELE” sunt următoarele:

Fany Tardiny (adică, cu doi de „y”, după cum îi era ortografiat numele în ziarele vremii), actriță, directoarea trupei de teatru românesc gălățean care îi poartă numele – aici la 60 de ani, deși arată mult mai tânără. Micuță, neastâmpărată, cu

un joc perpetuu al mâinilor, cu care parcă pipăie obiectele, deși le vede foarte bine. Pare să ceară ajutor doar ca să te păcălească, căci este puternică. Nu știi când joacă un rol. Ochii te privesc grav, buzele zâmbesc...

Alexandru Vlădicescu, soțul lui Fany. Actor, co-director al trupei de teatru. La 41 de ani.

Constantin Ressu, directorul ziarului „Poșta”. Un pedant care ascunde cu greu, la 50 de ani, copilul din el...

Milli (Paraschiva) Hersog, cântăreață la „cafeneaua cântândă” Petersburg, apoi actriță. 20 de ani, naivă, o sfioasă care ascunde o impulsivă...

Pachița, fata în casă. Aiurită, murdărică, prostuță, intrigantă, ignorantă, dar veselă...

Dna Leontescu, actriță adusă, cu contract, din capitală. 30 de ani, frumoasă, cu o îngâmfare care nu-i ascunde talentul...

DI Rațes, funcționar la bancă. 60 de ani, genul omului credincios patronului și familiei, care nu a ieșit niciodată din „pătrățica lui”, dar care visează să o facă o dată și-o dată...

Nicolini, sublocotenent. Iubitul lui Milli și adoratorul Leonteascăi, amator de distracții facile, dar în fond băiat de caracter...

Doctorul Doca. Un om cultivat, impunător, pe la 40 de ani.

C. Nicolau, actor tânăr. Plăcut, cozeur, uneori timid.

Mătănică, „om la Primărie” – după cum se prezintă chiar el. Un bătrân care ar fi trebuit să se retragă de mult. Execută orbește orice ordin, oricât de absurd.

Ionel, slugă – interpretat de un actor mic de statură sau chiar de un pitic... Morocănos, aproape mut, dar cu o privire plină de bun – simț.

Un mașinist

Figurație

Acțiunea s-ar desfășura în Galații anilor 1883, prin noiembrie, „când s-au întâmplat cu adevărat unele dintre cele povestite aici. Celelalte s-au petrecut altădată, tot prin acei ani, ori țin doar de imaginația autorului”...

Indicațiile și soluțiile tehnice pe care le propune Victor Cilincă sunt demne de un Nae Caranfil, realizatorul filmului „Restul e tăcere”, povestea realizării filmului artistic despre independența României, film realizat între 1911 și 1912... Iată-le: La premieră, actorii principali ar putea sosi la teatru cu trăsura.

Spectacolul începe cu un GENERIC, întocmai precum cele din filme, doar că nu scris, ci vorbit. Pe un ecran, se proiectează, pe un fond muzical („Valurile Dunării”, valsul lui Ivanovici), imagini și figuri din Galațiul vechi.

În întreg spectacolul, jocul actorilor, inclusiv prim-planuri, sunt proiectate pe un ecran mare la orizontul scenei, cu ajutorul unui videoproietor. Vor fi astfel

vizibile cele mai mici jocuri ale feței. Apar mobile sau peisaje proiectate, iar scenele de tensiune (lecția ținută de Fani Tardini lui Milli Hersog, sau relatarea duelului, sunt tratate ca un prim-plan de film, prin concentrarea spotului de lumină pe personajele principale ale scenei sau chiar prin proiecție de film. Relatarea despre duel, de pildă, poate fi filmată. În scena rugăciunii („Tatăl nostru”), actrița este adusă la rampă (imagine „transfocată” într-un film) cu mijloace mecanice, ori împinsă cu o platformă, jucându-se la „cutie neagră”, ori cu platforma tractată prin cabluri. Iluminatul va fi în rest, pe cât posibil, cu lămpi și lumânări reale. În cazul unor lumini care vor bătea de jos în sus (scena cu „Tatăl nostru”), scena va căpăta dramatism și portretul va câștiga în forță. Un șal aruncat peste o sursă de lumină va da în altă scenă (Milli – sublocotenentul Nicolini) intimitate.

Fereastra din stânga scenei se va ridica discret, până când încăperea va deveni un demisol, o încăpere aproape scufundată sub stradă. Prin fereastră se vor vedea tot timpul, difuz, trecători; spre sfârșit, doar picioare.

Ca orice „film”, spectacolul va avea o coloană sonoră, însă discretă (romanțe fără cuvinte și partituri clasice; poate variațiuni pe tema Barcarolei din „Povestirile lui Hoffman”, de Jacques Offenbach). Ultimele acorduri, din finalul piesei, vor fi din Simfonia Lumii Noi, de Antonín Leopold Dvořák.

În primul act, toate se întâmplă, se povestesc în casa actriței, căreia i se realizează într-adevăr un memorabil portret, cu un oarecare împlânzit misoginism: în plină noapte, pe la orele trei, Fany hotărăște să părăsească Galații... Alexandru, soțul mult mai tânăr, o aduce cu picioarele pe pământ (de fapt, în pătuț, la căldurică), readucându-i aminte că au destui prieteni în orașul de la Dunăre... Prieteni sau „dușmani” care îi vizitează imediat ce soarele răsare: Ressu, cel care va ajunge primar al Galațiilor (căruia Fany, mințind fără prea multe scrupule, îi spune că abia și-a oprit soțul să nu plece în toiul nopții din acest oraș nerecunoscător), cu care discută politică, atingându-se și problema bățăilor electorale, despre cultură, despre Eminescu, reflectând la viața artistului: „asta-i viața artistului: uite, trebuie să joace teatru și acasă, cu slugile și cu... bărbatul – de, capul familiei, îi place să țină frâul, chiar dacă nu-i frâul lui” (de, vorba lui Ressu: „cap afurisit de femeie! Intelighentă, suflet de înger, da’ tot femeie!”); apoi Nicolini (venit pentru a-și desăvârși aventurile amoroase), care nu o recunoaște, prilej pentru actriță să joace „rolul” unei angajate pentru a vedea ce mai spune lumea despre ea, portretul nemaifiind deloc măgulitor; apoi Rațes de la bancă, căruia, cu o savoare de înger, Fany îi spune „pentru dumneata suntem acasă și când nu suntem acasă”, reușind, ca și Ilie Moromete în alte împrejurări

să ducă oficialul cu vorba și să-i mai păsuiască cu datoriile; apoi Milli, venită să se angajeze (căreia îi ține adevărate lecții de actorie: „pe scenă nu ești niciodată aplaudată pentru că ai talent, pentru că ai fior. Doar unii își dau seama de ce prind viață personagiile din tine, restul ovaționează pe prințesa sau pe țărâna pe care o joci, nu pe tine. Și meseria noastră este încă de multă lume blamată.”; iar după ce îi dă o palmă, așa, de încercare, iar novicea vrea să riposteze: „În teatru nu rezistă decât cei puternici! Să nu te lași călcată în picioare de nimene! Vezi, în teatru „palmele” colegilor de scenă nu dor ca astea, nu lasă urmă pe obraz, dar ustură mai tare la inimă... Acum e momentul să-mi spui, să-ți spui dacă ești cu adevărat gata la o viață de lipsuri, de nepăsare, de ingratitudine a publicului, de bârfă și ură a celorlalți artiști, doar pentru câteva clipe de extaz, atunci când ropotul aplauzelor se aude mai tare ca bătăile inimii! Când vezi în față doar luminile pâlpâinde de la rampă, sala întunecată, periculoasă, din care un balaur cu multe capete te privește ca să te mănânce – îi auzi doar suflarea, atunci când nu șoptește, nu râde sau nu suduie. Când te aplaudă, parcă ești beată și parcă luminile alea aplaudă, nu palme de om... Când tremuri jucând într-o piesă primăvăratecă sau te umpli de sudori, vara, făcându-te că ți-e frig în blănurile rolului, sau când te ia cu cald, chiar dacă e frig, ca acum, sau te ia un fior rece în luna lui Cuptor, numai închizând ochii și spunându-ți că tu ești ea, cea din pesă, când îți dai seama că și după ce-ai coborât de pe scenă continui să fii ea, personajul care te-a înghițit ca un lup flămând oaia... Când îi faci să aștepte cu suflarea reținută ce-ai să faci și ce-ai să zici, când ai să-i faci să râdă sau să lăcrimeze la pesa pe care au mai văzut-o... Atunci abia poți simți, pentru o clipă, bucuria... Crezi că merită atâta suferință doar pentru câteva momente de altă viață?”); apoi doctorul Doca, venit să o consulte, îngrijorat de starea ei de sănătate, prilej pentru a anunța că Eminescu și-a pierdut mințile, fiind internat la Viena și că Macedonski nu este deloc un domn, scriind celebra epigramă... Ca un soi de punct culminant al actului, aflăm despre un duel dintre Nicolini și un oarecare ofițer rus Pavlov, duel la care se va reveni cu amănunte în actul doi... Sunt totuși niște vremuri destul de romantice, chiar și pentru un oraș „cumplit de negustori”, în care, după Ressu, „un bărbat adevărat scrie la ziar! Sau luptă pe câmpul de bătălie. Acum nu sunt câmpuri de bătălie, ne rămâne dară ziarul...” Parcă îl și vedem pe Victor Cilincă, pe ziaristul Cilincă, altfel om blajin, plecând supărat de la conferințele de presă ale unor partide, unde se dau știri despre adevăruri care urmează să fie discutate și stabilite abia peste ani, hotărât să-i mai înțepe un pic pe bravii politicieni!

Extraordinară este și partitura Pachitei, slujnica, în dialogul cu stăpâna, căreia îi mai povestește ce s-a mai întâmplat prin târg, cercând să mai ia pe

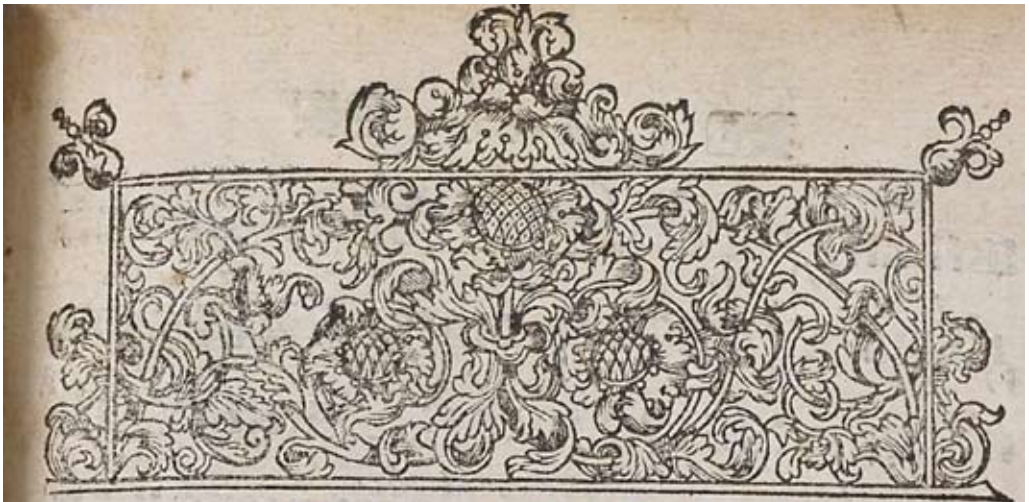
datorie măcar o linguriță de cafea, un vreasc pentru a face un pui de foc, un pahar de lapte, încercând să iasă basma curată când este întrebată unde a mai dus invitațiile la spectacole.

Actul al doilea se desfășoară chiar pe o scenă, aceea a așa numitului Teatru Mare din Galați. Debutează cu zvonul că ar fi „holeră” fiindcă... se mătură străzile și se dă cu var, aceasta, după presa vremii, petrecându-se doar când se întâmplă astfel de catastrofe. Dar de fapt se anunțase, într-o zi de luni, chiar vizita Regelui Carol I la Galați. Și chiar prezența acestuia la piesa trupei Tardini ce urma să fie reprezentată în acea seară. Sunt prezentate pregătirile, emoțiile, apare și domn’Mătănică, genial ca și Ghiță Pristanda în construcția personajului. Între timp Milli trage cu pistolul în Nicolini, aflând că este tradusă și că nu s-a bătut pentru ea în duel cu ofițerul rus. Acest Nicolini, construit și el exact ca un alt personaj caragialesc (îi spune Doamnei Fany și nu numai: „Judecați-mă aspru, arestați-mă definitiv dar redați-mi complet libertatea!”) renunță la cariera militară pentru a se căsători cu Milli, fiind convins că este iubit de aceasta pentru că a tras în el! Între timp se anunță „casa închisă”, cu peste 200 de bilete vândute (de, vizita regelui era atractivă pentru snobi!), ceea ce nu se întâmplase în cei aproape 20 de ani de când juca Fany la Galați, dar... Regele nu mai vine, fiind reținut de o ședință de coroană însă, desigur, spectacolul trebuie să continue!

Finalul este oarecum precipitat (piesa este prea bine scrisă pentru a nu mai vrea încă puțin, măcar un act, două, cu ceva mai multă intrigă! Aplauzi, resemnat, pentru că nu acesta era rostul textului care este, în primul rând, despre uitare. Și abia apoi despre viața grea de... artist. Textul proiectat de către videoproiector la final: „Însă Fany Tardiny a plecat cu adevărat din Galați abia peste douăzeci și cinci de ani – aproape o altă viață de om: atunci s-a ridicat la Cer, singurul loc unde nimeni, nici un actor al vieții, nu este niciodată uitat...”

Și îl mai cităm pe soțul actriței, soțul din piesă, care o consolează într-un fel pe Fany, la începutul piesei: „Singurele catrafuse care merită duse într-un loc mai bun suntem noi!”...

ДОМѢНЕСКІА ДОЛ. ЕУЛІА

Днѣ Млѣнѣ Риолѣ Капече .

Вспраше, кѣмъ въ възвѣщаніи
кърѣзѣбонъ протѣва алѣнѣ прѣрѣ
алѣуничи млинѣ стѣрѣнѣе вонничи
прѣрѣрѣмѣлѣнѣ . шнѣ дѣчѣа прѣрѣрѣе еѣ

Pro Domino

лѣль . възвѣщаніе рѣдѣль ѡмѣнескѣ днѣ рѣвѣнѣ
лѣнѣ чѣ амѣрѣ . венѣ лѣмѣрѣ галлѣенѣлѣнѣ . шнѣ
дѣколо рѣчѣпоу рѣтѣнѣ стѣрѣнѣе алѣнѣ прѣрѣчѣа
ста прѣрѣрѣе , кѣмъ лѣрѣнѣмъ стѣрѣнѣе еѣчѣа еѣлѣе .

MANAGEMENTUL COMUNICĂRII ÎN BIBLIOTECI

Dr. Eduard Claudiu Brăileanu
 Șef serviciu Relații Publice
 Biblioteca Județeană „Panait Istrati” Brăila

«Comunicarea înseamnă putere» nu este deloc o afirmație hazardată astăzi. De la picturile rupestre, de la oratorii greci care încercau să obțină grațiile poporului și până la transmiterea informațiilor publicitare prin mass-media sau Internet, comunicarea nu a evoluat decât în ceea ce privește mijloacele de realizare, scopul ei rămânând același: să convingă destinatarul de un anumit adevăr (al emițătorului, cel puțin).

Și într-o bibliotecă există un astfel de obiectiv, fiecare din salariații de execuție și, mai cu seamă, personalul de conducere încercând să-și promoveze, să-și impună chiar, propriul “adevăr”, în termeni de: persuasiune, influență, credibilitate.

Din perspectiva salariatului, există mai multe nivele de comunicare și de acționare, redată în tabelul de mai jos:

Nivelul 0 DEPENDENȚĂ	Nivelul 1 CONTRA-DEPENDENȚĂ
NU ȘTIE SĂ FACĂ	NU ȘTIE BINE SĂ FACĂ
Persoana așteaptă din exterior informațiile, cunoștințele, ideile. Dacă nu le primește, nu va face nimic. Nu face corelația între cunoștințele de care dispune și sarcina de îndeplinit.	Persoana așteaptă explicații din partea managerului/șefului direct, asupra a ceea ce are de făcut și a modului cum trebuie făcut. Pune întrebări de tip: “de ce” și “cum”.
NU AR VREA SĂ FACĂ	AR VREA SĂ FACĂ
Se îndoiește de responsabilitatea primită, nu știe dacă va fi capabilă să o îndeplinească. Mai există și varianta ca persoana să nu măsoare cu atenție dificultățile și se declară gata să le depășească dar la primul obstacol va ridica din umeri și va declara că “e imposibil” sau că “nu e nimic de făcut”.	Este preocupată și i-ar plăcea să facă mai mult numai dacă ar fi ajutată mai mult, dacă i s-ar da mai multe mijloace pentru a face ceva: explicații, idei, timp disponibil. I-ar plăcea de asemenea să i se arate avantajele contribuției sale la dezvoltarea activității bibliotecii și, implicit, în dezvoltarea experienței proprii.

Nivelul 2 INTERDEPENDENȚĂ	Nivelul 3 INDEPENDENȚĂ
ȘTIE CE SĂ FACĂ	ȘTIE CE SĂ FACĂ
Posedă toate cunoștințele, știe să le identifice pe cele care îi lipsesc și le completează printr-o muncă de echipă perfect adaptată. Are imaginea consecințelor faptelor sale asupra celorlalte sarcini executate ori de executat.	Are competența necesară, știe să le identifice pe cele care eventual îi lipsesc și pe lângă cine trebuie să lucreze pentru a se completa reciproc. Ține foarte mult la ideile și concepțiile sale iar câteodată ține cu greu seama de consecințele acestora asupra sarcinilor executate sau de executat.
VREA SĂ FACĂ	VREA SĂ FACĂ ȘI PUNE CONDIȚII
Are încredere în capacitatea sa de reușită și știe să inspire și celorlalți încredere și să-i motiveze. Investește energia necesară, căci consideră că este potrivită pentru acest mediu.	Are încredere în propria persoană și cere să fie lăsat să facă așa cum crede de cuviință. Sau crede că are nevoie de ajutor și solicită resurse.

Din punctul de vedere al managerilor de bibliotecă schimbul de informații este util pentru:

- a comunica eficient cu personalul
 - pentru a se informa;
 - pentru a se interesa de gradul de îndeplinire a obiectivelor;
 - pentru a înțelege problemele;
 - pentru a (se) informa.
- a comunica eficient cu exteriorul
 - cu managerii altor organizații partenere;
 - cu reprezentanții mass-media în vederea promovării rezultatului

proiectului.

Fie că este vorba de comunicarea cu utilizatorii bibliotecii, cu partenerii în cadrul unor acțiuni culturale ori cu mass-media (comunicare externă), fie de relația dintre salariați (comunicarea internă), *limbajul este utilizat pentru a schimba opinii iar cei care îl utilizează au anumite obiective de atins*¹, spun L. David Weller Jr. și Silvia Weller. *Comunicarea nu mai este utilizată doar pentru*

1 L. David WELLER Jr., Silvia WELLER, *Quality Human Resources Leadership: a principal's handbook*, Scarecrow Press, Inc. Boston, Maryland, United States of America, 2000, p. 69;

a transmite informații, ci pentru a convinge și influența oamenii² adaugă, de asemenea, Richard L. Daft.

Exemple ale acestui act de influențare a oamenilor:

- Alegerea liderilor de sindicat din bibliotecă.

Fiecare din cei interesați de astfel de funcții încearcă să convingă mai întâi pe cei din anturajul lui imediat (colegii de birou, de secție etc.) iar apoi, în cercuri concentrice, pe ceilalți colegi. Evident că va câștiga cel care utilizează cel mai bine limbajul pentru a convinge și nu cel care chiar ar fi eficient în domeniu dar nu stăpânește excelent arta argumentației verbale.

- Negocierea contractului colectiv de muncă la nivel de bibliotecă

Este, poate, cel mai banal exemplu de persuasiune prin comunicare. Fiecare dintre părți are propria versiune, propriile așteptări asupra acestui document și, evident, propriile dorințe, care însă nu se suprapun perfect, în cele mai multe din cazuri (ferice de cei care lucrează în biblioteci în care conducerea este perfect de acord cu solicitările sindicatului încă de la prima întâlnire și invers!). Punctele de vedere se susțin atât pe elemente obiective (articole de legi, jurisprudența, buget etc.) dar și subiectiv. Liderul de sindicat se poate gândi că dacă nu obține cât mai mult avantaje pentru membri, aceștia vor fi nemulțumiți și îi vor cere demisia, că va fi considerat prea „slab” în negociere sau, mai rău, că va fi acuzat de „trădare” a intereselor grupului pe care îl reprezintă. Conducerea bibliotecii, deși ar vrea să aprobe toate solicitările sindicatului, pentru că ar beneficia de aceleași avantaje ca oricare salariat, știe că s-ar putea ca solicitările exagerate să-l „supere” pe președintele consiliului județean sau pe cei influenți, lucru ce nu este exclus să-i afecteze viitorul profesional. Din acest punct de vedere, poziția sa în cadrul negocierilor este extrem de mult influențată de raportul pe care îl are cu persoanele cu funcții decidente la nivelul județului. Apoi, își dă seama că toți cei care fac controalele financiare îi vor cere lui socoteală și nu sindicatului, lucru care îl poate face reticent în a fi de acord cu unele dintre solicitări.

Cei trei termeni (persuasiune, influență, credibilitate) au la bază ideea de a argumenta opiniile, concepțiile și credințele celui care le emite, prin care acesta din urmă încearcă să-și convingă partenerii de dialog de „adevărul” pe care îl exprimă. Dacă emițătorul este o persoană influentă, fie prin poziția sa socială (are o funcție de coordonare și control), fie printr-o cunoaștere aprofundată a domeniului (o vastă experiență sau studii aprofundate asupra problematicii),

2 Richard L. DAFT, *Management*, fifth edition, Harcourt College Publishers, Orlando, Florida, United States of America, 2000, p. 572.

mesajul devine mai convingător, adică receptorii acceptă mai ușor mesajul, chiar dacă nu este întotdeauna adevărat (aici intrăm deja în zona de convingere prin manipulare, care însă nu face obiectul studiului de față). Dimpotrivă, dacă emițătorul este un debutant, el trebuie să-și susțină ideile prin argumente mai puternice și mai numeroase, dacă dorește să convingă. Din această ecuație, nu trebuie excluși factorii psihologici, care pot afecta comunicarea (îți ascuți mai ușor și cu mai multă atenție un prieten decât pe cineva față de care nu ai cea mai bună părere, un coleg de birou decât un șef nesuferit etc.).

Indiferent însă dacă este vorba de un începător în profesie sau de un maestru, în timpul procesului de comunicare și argumentare se emit patru tipuri de afirmații, fiecare cu propria sa funcție:

« Afirmații care vizează faptele » - sunt cele care pledează asupra a ceea ce a fost sau se va întâmpla;

« Afirmații prin definiții » - pledează asupra modului cum trebuie definită sau categorisită o noțiune;

« Afirmații de valoare » - pledează asupra modului în care se evaluează sau se emite o judecată de valoare despre o noțiune;

« Afirmații de strategie » - pledează asupra faptului că trebuie adoptat un anumit curs al acțiunii.³

În cadrul întâlnirilor de lucru din bibliotecii sunt utilizate mai ales afirmațiile care vizează faptele precum și cele de strategie. Noțiuni teoretice sunt folosite mai ales în cazul celor care abia se angajează în instituție și al implementării unor sisteme profesionale noi (un nou program informatic, de pildă).

Pentru a-și atinge obiectivele, trebuie eliminate obstacolele din calea comunicării interpersonale, atât în comunicarea orală cât și în cea scrisă. Principalele obstacole de acest tip sunt ⁴:

- percepția (sau modul cum participanții la actul vorbirii recepționează și emit semnalele). Din această perspectivă, trebuie luate în considerare prejudecățile receptorului și ale emițătorului de mesaje, care pot deveni o problemă atunci când *deformează în mod serios capacitatea de înțelegere a unei persoane*.⁵

Exemple:

- O persoană prea orgolioasă va primi cu dificultate o sarcină din

3 Karyn C. RYBACKI, Donald J. RYBACKI, *O introducere în arta argumentării. Pledarea și respingerea argumentelor*, Edition Polirom, Iași, 2004, p. 139.

4 Gary DESSLER, *A framework for management*, second edition, Pearson Education, Inc., Upper Saddle River, New Jersey, United States of America, 2002, pp. 284-285;

5 Carol A. O'CONNOR, *Invață cum să fii lider într-o săptămână*, Grupul editorial Cosmos Viking Pinguin, București, 2004, p. 46.

partea unui șef pe care nu îl agreează și o va executa fără prea multă implicare. Va cere amânări ale termenelor de execuție, sub diferite pretexte, iar calitatea activității lasă de dorit.

- Salariații egoiști au probleme de integrare în colectiv și implicit comunicarea are de suferit.

- Există, de asemenea, bibliotecari care nu au încredere în forțele proprii și care, din acest motiv, receptează în mod amplificat observațiile și criticile șefilor.

- semantica (folosirea cuvintelor sau a contextelor lingvistice ale căror sensuri pot fi interpretate diferit);

Exemple:

- Aluziile cu conotație sexuală sau rasială;
- Injurii, jigniri;
- Glume care pot leza unele persoane.

- ambiguitatea (transmiterea sau receptarea mesajelor care nu au fost bine înțelese).

Exemple:

- Dispoziții care pot fi interpretate diferit, datorită ambiguității mesajului;
- Folosirea unor termeni tehnici, care nu sunt cunoscuți de toți cei cărora le este destinat mesajul.

Managerul bibliotecii și întregul personal de conducere au un rol esențial în comunicarea între salariații bibliotecii. În general, există patru tipuri de fenomene care reprezintă obstacole în comunicarea șef – salariat:

Egocentrismul: “sunt cel mai bun”, “nimeni nu este ca mine”, “șefii ar trebui să-mi recunoască mai des meritele.”

Dezinteresul: “Când am găsit soluția unei probleme, nu cred că e cazul să o comunic și celorlalți.”

Competiția: “Mă lupt cu timpul, cu ceilalți, cu organizația.”, “Comportamentul meu este mai degrabă centrat pe reușita mea personală decât pe reușita de grup.”

Nedifuzarea informației, deseori involuntar.

Ce este de făcut pentru eliminarea obstacolelor amintite?

Comunicarea eficientă nu se poate face în absența unei strategii de comunicare care să ia în calcul:

- *informarea operațională*: ce cuprinde informațiile necesare executării în bune condiții a sarcinilor (ce trebuie făcut? până la ce dată? cu ce costuri? cum? etc.). Aceasta înseamnă că cei care emit dispoziții trebuie să cunoască foarte bine activitatea bibliotecii și să fie familiarizați cu termenii de specialitate.

- *informarea motivațională*: care susține motivarea executării sarcinii. Se întâmplă câteodată ca la conducerea unei organizații, inclusiv o bibliotecă, să se afle un foarte bun profesionist în domeniu, dar care nu are calitățile necesare pentru a comunica bine cu ceilalți. El este prea autoritar, prea sever sau, dimpotrivă, prea tolerant. Poate, de asemenea, să fie prea conservator, să nu înțeleagă problemele oamenilor, să fie lipsit de umor, taciturn etc. Cu un astfel de manager echipa de bibliotecă va avea mari probleme în a se automotiva. Lipsa acestei motivări determină un climat de lucru tensionat și înlocuirea informațiilor oficiale cu zvonuri, extrem de dăunătoare desfășurării activității. Mai mult, chiar eficiența managerului este afectată de relația pe care acesta o are cu subordonații. O atmosferă tensionată, în care opiniile individuale nu sunt acceptate și respectate, un limbaj incorect față de subordonați, stările psihice negative ale managerului (proastă dispoziție, probleme personale care afectează și viața profesională etc.) nu ar trebui să existe. Dimpotrivă, *colaborarea cu subalternii presupune un continuu dialog, o continuă comunicare, precum și un element afectiv favorabil.*

*Șeful va asculta cu răbdare ideile, opiniile și dorințele subordonaților. Desigur, a asculta nu înseamnă întotdeauna a fi de acord cu ceea ce spun subordonații, a înțelege nu este echivalent cu a accepta. Înainte însă de a-și definitiva o părere și de a da o dispoziție privind o problemă de muncă sau vizând un subordonat, șeful respectiv va fi cât mai bine informat.*⁶

Strategia de comunicare include atât elemente verbale cât și nonverbale:

Elemente verbale:

- formularea sarcinilor de lucru: trebuie realizată într-un limbaj clar, concis, accesibil tuturor. Se vor folosi expresiile de specialitate precum și jargonul numai în măsura în care există siguranța că vor fi înțelese de toți membrii echipei;
- ascultarea pasivă sau activă: înseamnă acceptarea opiniilor celuilalt precum și preluarea ideii sale pentru a o dezvolta sau o corecta;
- reformularea (feedback);
- folosirea întrebărilor: închise/deschise, neutre/de influențare.

Elemente nonverbale:

- atitudinile (atenția ori detașarea arătată față de ce se comunică);
- gesturile (de aprobare sau de dezacord față de discurs);
- privirea (directă sau fugitivă).

⁶ ȘERB Stancu, *Relații publice și comunicare*, Editura Teora, București, 2001, p. 127;

În consecință, pentru o comunicare reușită este nevoie de:

- informare precisă și bogată în exemple;
- informare sintetică;
- informare adaptată logicii sarcinii de îndeplinit;
- informare interactivă (care permite membrilor echipei să reacționeze și să se implice puțin câte puțin în proiect);
- informare atractivă, originală.

EDUCAȚIA UTILIZATORILOR PENTRU CULTURA INFORMAȚIEI ÎN BIBLIOTECILE ȘCOLARE

Adrian-Valentin Vesel, bibliotecar
Școala Nr. 9 „M.C. Epureanu“ Bârlad, jud. Vaslui

În actualul mileniu, educația utilizatorilor se conturează ca o intensă zonă de cercetare și de maximă responsabilitate pentru cei ce lucrează în structurile infodocumentare. Aceasta pentru că utilizatorii se confruntă cu o sporită cantitate de informație în permanentă creștere, difuzată și disponibilă pe hârtie, CD- ROM-uri, online etc. .

Termenii des vehiculați în lucrările de specialitate sunt: *comportamentul utilizatorilor, nevoile utilizatorilor, programe de instruire, cultura informației, cultura informației digitale, cultura rețelilor, practici informaționale, abilități de informare, tehnologia informației, cunoaștere etc*

Bibliotecile școlare, ca entități ale structurilor infodocumentare, trebuie să acorde o atenție tot mai mare educației utilizatorilor pentru cultura informației. Aici elevii găsesc instrumente care le oferă posibilitatea de a învăța despre sursele de informare și despre modalitățile de accesare a informației. Conceptele folosite pentru a desemna pe cel ce percepe și folosește informația sunt multiple: *cititor, beneficiar, utilizator, consumator de informație*. Consumatorul de informație este subiect și obiect al activității de informare. Ca subiect dorește să-și mărească mereu gradul de cunoaștere, ca obiect asupra sa se exercită o acțiune de formare și dezvoltare a capacității de informare.

Structurile infodocumentare din învățământ sunt percepute ca unități mici. Ele asigură accesul la informație atât prin modelul tradițional cât și prin cel modern, utilizând calculatorul. Bibliotecile mari „au renunțat la modelul tradițional care asigură doar accesul la informație” (Zecheru, p.214), în favoarea unui model asemănător centrelor de informare cu multe funcții. Astăzi „comunicarea, deci transferul de informații, dispune de structuri, de canale, de forme și mijloace cu caracter complementar, determinate tehnologic, sociologic, psihologic, prin intermediul cărora se vehiculează seva existențială a societății.” (I.Stoica, p.10).

1. EDUCAȚIA UTILIZATORILOR, O NECESITATE

Considerăm că formarea și dezvoltarea competențelor informaționale constituie o necesitate chiar din primii ani de școală. Copiii de astăzi trebuie

să capete, de-a lungul școlarității, concepții și metode de lucru, să-și însușească tehnici de cercetare și de studiu. În ore, în activitățile C.D.I-urilor sau ale bibliotecilor, în cele culturale la nivelul claselor și al școlii, elevul este orientat în bibliografia fundamentală a diferitelor discipline. Bibliografia, cu toate formele ei, are un rol hotărâtor în procesul cunoașterii.

Credem deopotrivă în necesitatea familiarizării bibliotecarilor înșiși și a beneficiarilor de documente cu etapele procesului de informare, familiarizare esențială pentru formarea unui stil de muncă, a unei modalități de a aduna, a selecta, a redacta o lucrare. Prin aceste afirmații subliniem importanța conștientizării necesității informării la toate nivelele învățământului românesc și a faptului că referințele bibliografice exacte și complete stau la baza luării unor hotărâri avizate, precise, benefice.

Orice bibliotecar școlar trebuie să se convingă de necesitatea că educația utilizatorilor presupune o activitate permanentă, care să se integreze în ansamblul activităților educative ale școlii și să devină o componentă a procesului instructiv-educativ. Ca factori de bază ce orientează modul de organizare a activității bibliotecii școlare amintim: - *cunoașterea conținuturilor curriculumurilor pe cicluri de învățare*; - *cunoașterea metodelor de predare -centrate pe cei care învață*; - *cunoașterea măsurii în care utilizatorii au acces la alte forme de informare*. Regulamentele de funcționare ale bibliotecilor și ale C.D.I.-urilor din învățământul preuniversitar prevăd, ca forme de activitate cu utilizatorii: *ședințe de prezentare și activități practice*. Cele câteva zone de acțiune ar fi: *informarea utilizatorilor, orientarea în bibliotecă, instruirea bibliografică în acord cu profilul utilizatorului*. Ca modalități numim: *demonstrația și activitatea practică*. Prin ele elevii capătă elemente de bază privind regăsirea informației.

2. CULTURA INFORMAȚIEI

În procesul de vehiculare a informației, specialiștii fac distincție între ”informația formală și informația informală.” (Regneală, p.220). Cea formală este informația destinată unei circulații mai lente, pe care o regăsim în documentele secundare ale bibliotecii. Cea informală este informația curentă, actuală, dinamică ”vehiculată prin baze de date și prin o serie de documente cu circulație limitată” cum sunt comunicările științifice, „multiplicate în număr restrâns, preprinturile”.

Informarea și documentarea presupun contactul utilizatorului cu documentele bibliotecii. Diversitatea, dinamica și mărimea colecțiilor fac necesară reflectarea lor într-un sistem de instrumente de informare, ce sunt utilizate

de cititori, sub forma cataloagelor de bibliotecă sau fișiere. Această activitate înseamnă ordonare. Pentru *ordonarea* documentelor, în vederea regăsirii, trebuie identificate. Identificarea se face de bibliotecar, în baza unor scheme standardizate, care devin *instrumente de regăsire* în cercetarea bibliografică (D. Stoica, p.16).

Cultura informației nu este un concept nou ci îl regăsim în ceea ce numim, în general, cercetarea în bibliotecă. Ambele concepte se referă la facilitarea accesului la informație și la transmiterea de cunoștințe. Definițiile date culturii informației de specialiștii domeniului sunt numeroase: *abilitatea de a identifica, localiza, evalua, folosi o informație; abilitatea de a recunoaște o nevoie informațională; o noua artă liberală ce include cunoașterea utilizării calculatorului și realizarea accesului la informație, etc.* (Tîrziman, p.14.) Sintetizarea acestora, pentru activitatea unei biblioteci școlare, ar putea fi: *proiectarea unor activități coerente de identificare, extragere, evaluare, utilizare a informației găsite, în scopul satisfacerii unei anumite nevoi de informare a utilizatorului.*

Această „cultură” cere cu necesitate cunoașterea naturii informației, a modului ei de organizare, posibilitatea de a ajunge la ea prin surse variate de acces și tehnici de cercetare. Ea implică, în aceeași măsură, capacitatea utilizatorilor de a adapta și aplica informația obținută la anumite situații concrete, probleme sau studii. Prin urmare, cultura informației presupune ”un ansamblu de cunoștințe” și „ un set de competențe adecvate” (Tîrziman, p.15) ansamblului, ce permit utilizatorilor să se integreze în societatea informațională. Același autor consideră cultura informațională ” a cincea abilitate esențială „ce-i permite unui individ să se integreze în viitoarea piață a muncii”(Tîrziman, p.16).

În bibliotecile școlare, cultura informației presupune, în primul rând, utilizarea efectivă a resurselor tradiționale de bibliotecă. Elevii trebuie să capete abilități pentru accesul la colecțiile tipărite. Aceste abilități sunt: - *abilități de citire*, în general, ce se deprind atât în orele de clasă cât și prin lectura în bibliotecă; - *lectura însăși a unor creații literare, științifice, etc;* vizionarea unor diafilme, filme etc; - *cunoașterea elementelor de acces la fișierele bibliotecii;* - *cunoașterea și parcurgerea etapelor unui demers de cercetare documentară de către utilizatori;* - *instruirea utilizatorilor în privința obținerii informației din periodice prin diferite instrumente de acces precum: indexurile pe subiecte, revistele de recenzii, indexuri de citări.*

3. ACTIVITĂȚI ÎN SCOPUL DEZVOLTĂRII CULTURII INFORMAȚIEI

Bibliotecile pot avea contribuții concrete pentru dezvoltarea culturii informației utilizatorilor. În acest scop își orientează activitatea spre realizarea unor obiective clare precum:

- 3.1. Dezvoltarea de instrumente de învățare și de acces la informație;
- 3.2. Desfășurarea unor activități de căutare a informației atât din textul tipărit, cât și în formă digitală.
- 3.3. Sprijin pentru utilizarea resurselor de informare și crearea de oportunități privind activitățile de învățare în cooperare;

3.1. Dintre instrumentele de învățare și de acces la informație în bibliotecă amintim: afișe publicitare, planșele ce vizualizează tehnici ale activității intelectuale - expuse la loc vizibil în sala de lectură (Anexa 1); afișarea noutăților editoriale intrate în fondul de publicații al bibliotecii; punerea la dispoziție a Listelor bibliografice și a Catalogelor bibliotecii; afișarea listei de Lecturi particulare – pe cicluri și clase; prezentări de carte în scopul trezirii interesului întru lectură, etc.

3.2. Desfășurarea unor activități de căutare a informației atât din textul tipărit, cât și în formă digitală.

Porțile larg deschise ale școlilor românești glisează continuu aerul curat al culturii. Îndrumați de dascăli, elevii învață. Învață cum să învețe, învață să fie. Sintagma “a învăța să fii” cu referire la devenirea celor din bănci, include “achiziționarea proprie a cunoștințelor de către elevi, folosirea manualelor și a altor cărți, a culegerilor, a îndreptarelor, a revistelor, obișnuirea cu preluarea, prelucrarea, și transmiterea unor idei..” (Derdișan, p.268-269) Toate acestea presupun familiarizarea cu informația cuprinsă în cărți.

Biblioteca școlii noastre acoperă, prin varietatea volumelor și materialelor de care dispune, domeniile cunoașterii umane cu care elevii se familiarizează treptat, prin studiu obiectelor de învățământ. Este locul unde utilizatorii împrumută cărți, citesc la mesele de lectură sau desfășoară activități. De obicei, aici au loc activități extracurriculare atât cu elevii cât și cu invitații din afara școlii. Ținând seama de mobilierul pentru cărți, pentru cataloagele de bibliotecă, de cele 10 mese și scaune pentru lectură, putem afirma că spațiul e mic, permițând prezența a cel mult 24 de persoane la activitățile organizate. Ca poziție, se deschide către holul central, unde elevi și cadre didactice vizualizează panouri cu rezultate la concursuri școlare, cu obiecte realizate în activități ale unor proiecte naționale, ale unor cercuri, pot citi unele articole la gazeta bibliotecii “Ecran Cultural” etc.

Ca acțiune teoretică și practică de înmagazinare, ordonare, selectare..... a unor informații din documente, cercetarea documentară în școala generală capătă contur prin realizarea unor lucrări: *referate, eseuri, comentarii, caracterizări de personaje, lucrări științifice pe anumite teme la disciplinele de învățământ* pentru a participa la sesiuni de comunicări, seminarii, lucrări metodico-științifice pentru obținerea gradelor didactice, rapoarte, grafice, diagrame etc. Bibliotecarul

școlar se adresează atât cadrelor didactice cât și elevilor, utilizatori începători în cercetarea documentară.

Punând în dezbatere problemele comunicării dintre bibliotecar și utilizatori, unii specialiști ai domeniului consideră că ”dialogul dintre bibliograf/bibliotecar și persoanele interesate în obținerea unor informații ar trebui să fie precum dialogul cu psihologul sau consilierul în probleme afective” (Wood-Lamont, Sally p.28). Transferul de informații depinde de toți participanții la procesul cunoașterii, emițători și receptori, deopotrivă; de implicarea receptorilor, a gradului lor de pregătire, a calităților lor, a emițătorilor, specialiști în identificarea și selectarea informațiilor.

În bibliotecile școlare, munca de cercetare a cadrelor didactice este diferită de cea a elevilor. Acestea le sunt cunoscute atât fundamentele domeniului, cât și ceea ce cuprinde știința în spațiul cercetat. Această categorie de cercetători urmărește a identifica ceea ce este nou în literatura de specialitate. Cu utilizatorii elevi sunt necesare activități de inițiere. Indiferent de utilizator, demersul de cercetare documentară înseamnă: *Pregătirea cercetării, Culegerea informației, Valorificarea informației.*

Pentru ca elevii să fie capabili să-și caute sursele de informare, să parcurgă un demers de cercetare documentară în bibliotecă, trebuie să cunoască locul și modul de organizare, spațiile de care dispune, organizarea colecțiilor, instrumentele de acces la colecții, drepturile și obligațiile pe care le au în calitate de utilizatori, stabilite prin *Regulamentul intern de organizare și funcționare* al acestei structuri infodocumentare; să capete abilități de alcătuire și utilizare a suitelor de fișe care-și vor găsi locul în portofoliu-catalog de uz personal.

Tipurile de activități, ce pot fi organizate de orice bibliotecar școlar, sunt: *ședințele de prezentare a bibliotecii, activitățile de inițiere în cercetarea documentară, proiectele* ca forme de colaborare ale bibliotecii cu personalul didactic al școlii, cu membri ai altor instituții din comunitatea locală, din țară, cu O.N.G.-uri. Aceste tipuri de activități pot fi repetate cu grupe diferite de utilizatori pe parcursul unui an școlar. Un bibliotecar bun va adapta demersul cercetării documentare în funcție de nivelul de cunoștințe, de vârsta grupului țintă căruia se adresează.

În exemplele practice pe care le oferim în continuare, ținem seama de următoarele secvențe: *Tema propusă, Grupul țintă, Data, Identificarea și prezentarea obiectivelor secvenței documentare, Pregătirea elevilor pentru desfășurarea activității, Desfășurarea activității propriu-zise, Activitatea practică a elevilor, Evaluarea.* Elevii vor conștientiza aceste momente pe parcursul desfășurării lor.

Ședința de prezentare a bibliotecii

1. Tema: *Prezentarea bibliotecii : Regulamentul ei de organizare și funcționare*

2. Grup țintă: elevii claselor începătoare din unitate, pe grupe de 10-12 elevi, eşalonat: a II a, a III a, a V a.

3. Data: între 20 IX.- 20 XI

4. Prezentarea obiectivelor: La sfârșitul ședinței, elevii vor fi capabili: - să definească biblioteca; - să precizeze orele de program pentru utilizatori; - să explice modul în care pot împrumuta documente; - să enumere câteva drepturi și îndatoriri pe care le au în calitate de utilizatori; - să precizeze câteva reguli de comportare în bibliotecă.

5. Pregătirea pentru începerea activității: Se prezintă obiectivele. Se distribuie și se citește de pe fișe de lucru (Anexa 2) *Regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecii*, de către fiecare utilizator, în cazul elevilor cl. a V a și de bibliotecar pentru clasele a II a și a III a. Va insista pe citirea cursivă, corectă, ce asigură înțelegerea.

6. Activitatea propriu – zisă: Lectura comentată a *Regulamentului de organizare și funcționare* de pe fișe de lucru, pe secvențe: *Utilizatori, Servicii, Reguli de comportare, Norme pentru împrumut, Norme de utilizare a calculatorului*. Identificarea realităților din spațiul bibliotecii, a mobilierului, etc, prezentarea unor pliante, albume, casete video; compararea documentelor prezentate cu realitatea din biblioteca noastră.

7. Activitatea practică: Elevii vor împrumuta documente pentru lectură în sală sau pentru acasă. Se vor da explicații privind restituirea unei publicații împrumutate, norme de utilizare a cărții, pentru ambele situații. Celor din clasele gimnaziale li se va explica și prezenta practic modul de căutare a unei informații din fondul de documente al bibliotecii pe calculator, program CDS/ISIS, alte explicații oferite de către bibliotecar ca urmare a întrebărilor elevilor. Ca metode, vom folosi: conversația euristică, demonstrația, exercițiul, lucrul cu textul de pe Fișa de lucru.

8. Evaluarea activității: Elevii vor rezolva *Testul de evaluare*. Pot apela la ajutorul documentelor de lucru, distribuite la începutul ședinței. În testul pentru clasele a II, a III a putem omite sarcinile: 2, 6,7,9 sau vom dialoga cu elevii sub forma unor întrebări și răspunsuri.

9.

Test de evaluare

1. Care este programul de funcționare al bibliotecii?
R. zilnic între orele
2. Cum se numește cel ce dirijează activitatea bibliotecii?
R.....
3. Se fac însemnări pe cartea împrumutată? Da ...Nu... Se îndoiește pagini? Da...Nu
4. Elevii pot lucra la mese în bibliotecă? Da ...Nu....
5. Elevii pot discuta cu voce tare, pot alerga prin bibliotecă? Da ...Nu....
6. Sunt utilizatori ai bibliotecii școlare, putând împrumuta documente: - elevii, cadrele didactice și toți angajații din școala noastră – Da.....Nu.....sau orice utilizator din localitate - Da Nu
7. Se consultă în bibliotecă documente audiovizuale și electronice personale? Da... Nu...
8. Elevii au atribuții de a pune în funcțiune sau opri aparatele existente în bibliotecă : televizor, video, casetofon, calculator? Da... Nu...
9. Cum restituim un document utilizat în bibliotecă?
- îl așază în raftul de unde l-am luat
- îl prezentăm bibliotecarului.....
- îl lăsăm la masa de lucru....
10. Se pot împrumuta maxim.....documente de către elevi șide cadre didactice

Se verifică reciproc, între colegi, răspunsurile și se ordonează după numărul de greșeli:
0,1,2,3,..

Activitate de inițiere în cercetarea documentară

1. Tema: *Cartea ca resursă a bibliotecii. Atitudinea elevilor față de ea.*
2. Grup țintă: grupe de elevi ai claselor a Va, 10-12 copii. Se poate adapta și pentru clasele a II a,.
3. Data:
4. Prezentarea obiectivelor secvenței documentare. La sfârșitul activității elevii participanți vor fi capabili:
- să definească o carte; - să răspundă la întrebări vizând: cum se realizează, cine o scrie, cu ce scop, pentru cine, unde sunt produse, unde se vând, unde se împrumută cărțile; - să deosebească noțiuni ca: manuscris, tipăritură, autor, editor, redactor de carte, desenator grafician, tipografie librărie, bibliotecă..... cititor utilizator; - să completeze, cu răspunsuri corecte, testul de evaluare.
5. Pregătirea activității. Se prezintă obiectivele. Se distribuie și se citește de pe fișa de lucru tema: *Cartea ca resursă în bibliotecă. Atitudinea elevilor față de ea* (Anexa 3,) *Test de evaluare.*

6. Activitatea propriu zisă. Lectura comentată a fișei distribuite la pasul anterior. Evidențierea altor aspecte privind scrierea, tipărirea, circulația și păstrarea cărții. Vom ilustra această etapă oferind exemple de definiții ale cărții culese de elevii școlii din fondul documentar al bibliotecii, într-un șir de activități intitulat „Ora de biblioteconomie”, desfășurate în cadrul proiectului „Biblioteca în întâmpinarea utilizatorilor ei, an școlar 2004-2005 și publicate în volumul “Bucuria lecturii”. Vom argumenta grija față de carte oferind spre vizualizare cărți mai vechi sau mai noi, bine păstrate sau deteriorate fizic, etc... Metodele utilizate vor fi conversația, demonstrația, lucrul cu textul etc....

7. Evaluarea activității. Elevii vor completa un test de evaluare. În identificarea răspunsurilor pot apela la ajutorul documentelor de lucru, distribuite la începutul ședinței: foi volante, cărți, fișe, etc...

1. Test de evaluare

1. Dă o definiție proprie cărții de pe masă, din raft sau manualului-----
2. Exprimă-ți părerea în 3-5 rânduri, despre atitudinea personajului *Alice* din opera *Alice în țara minunilor* de Lewis Carroll, în fragmentul: „...își aruncase ochii pe cartea pe care o citea soră-sa, dar nu se aflau în ea nici poze, nici dialoguri: -Ce folos, gândi Alice, când cartea n-are nici poze, nici dialoguri ?”-----
3. De unde îți procuri cărțile ?-----
4. Care a fost prima carte citită ?-----
5. Care a fost prima carte cumpărată ?-----
6. Continua drumul cărții până la cititor: R: *autor*, manuscris,.....
7. Ce cărți îți plac?-----
8. Ce cărți ai împrumutat de la biblioteca școlară anul acesta-----

Pentru elevii claselor a II a, testul va cuprinde întrebările numărul 3, 4, 5, 7 și 8.

Elevii lucrează independent, apoi aprobăm și argumentăm cele mai bune răspunsuri.

Alte activități pot propune elevilor teme ca: *Tipuri de resurse în bibliotecă, Elemente de identitate a cărții, Cotarea publicațiilor, Organizarea colecțiilor, Cum folosim cataloagele de bibliotecă, Cum citim un text, Cum întocmim diverse fișe: de*

citare, de idei, de caracterizare a personajelor etc.

3.3. Sprijin pentru utilizarea resurselor de informare și crearea de oportunități privind activitățile de învățare în cooperare

Un mod de a conferi deschidere activității în bibliotecă este recurgerea la exercițiul interdisciplinarității, prin folosirea *proiectului* ca metodă complementară sau alternativă de cunoaștere. *Proiectele solicită utilizarea resurselor de informare și creează oportunități privind activitățile de învățare în cooperare prin abordarea interdisciplinarității.* Ele oferă elevilor posibilitatea de a se iniția în cercetarea documentară, a evidenția ce știu, dar, mai ales, ceea ce știu să facă, adică să li se pună în valoare anumite capacități. Realitatea practicii demonstrează că aspectul interdisciplinarității în activitățile bibliotecii nu se poate aplica permanent, dar utilizarea lui stimulează lectura variată a elevilor, dă frumusețe și cunoaștere, fiind și posibilă și necesară.

A avea un proiect înseamnă a avea o modalitate de a declara valorile și de a te referi la ele într-o manieră coerentă, pentru a concepe o strategie de comunicare sau o formă de management. Și noi am derulat activități în cadrul unor proiecte! Amintim pe cel mai important, „Biblioteca, în întâmpinarea utilizatorilor ei,” aprobat și finanțat de Asociația neguvernamentală *Prietenii pământului* (Earth Friends), desfășurat în anul școlar 2004 -2005 și secvențial în anul următor.

Indicator al eficienței și modernității, proiectele presupun planificarea și desfășurarea unor acțiuni precise, de natură să elimine accidentalul. Ele, proiectele, presupun o bună colaborare cu toate cadrele didactice din unitate pe teme ce aparțin variatelor domenii ale cunoașterii: educație, cele specifice obiectelor școlare din învățământul preuniversitar, teme comunitare. Prin menirea lui, bibliotecarul trebuie să fie liantul între diferiți profesori, între profesori și elevi, pentru desfășurarea unor activități interdisciplinare pe care în rândurile de față le supunem atenției cititorilor noștri.

Temele – domenii variate ale cunoașterii umane! Se pot organiza activități interdisciplinare pentru prezentarea unei personalități, a unui spațiu geografic, evoluția unor aspecte sociale, economice etc. Abordarea oricărei teme presupune, ca primă etapă, inițierea în cercetarea documentară: contactul cu documente din bibliotecă, lectura, însemnări, exprimarea unor opinii, alcătuirea unor fișe etc.

Ne vom opri, ca domeniu, la *Istoria Românilor*, propunând prezentarea domnitorului moldovean Ștefan cel Mare. Activitățile trebuie să fie interactive, presupunând participarea elevilor la pregătire și desfășurare, alături de bibliotecar și de un număr cât mai mare de profesori de diferite specialități. Interactivitatea este condiționată de întrebările puse de elevi, de găsirea unor răspunsuri prin parcurgerea unui demers documentar de cercetare, individual sau în echipă, prin oferirea unor explicații, adevăruri la care ei nu au ajuns, spre a afla mai mult.

Pentru aceasta, ei trebuie să fie ajutați să se pregătească. Pregătirea presupune un anumit timp, precizat acestora.

În cazul de față, personalitatea marelui Ștefan poate fi evidențiată pe câteva coordonate, comunicate elevilor grupați în a participa interactiv la elucidarea unor aspecte ca: *Ștefan cel Mare în istoria românilor*, *Portretul fizic și moral al lui Ștefan* – cunoscut ca rezultat al cercetării documentare din izvoare istorice, *Figura lui Ștefan cel Mare în literatura română*, *Pe urmele lui Ștefan cel Mare*, etc.

În situația de mai sus, bibliotecarul oferă lucrări elevilor și cadrelor didactice: compendii, sinteze despre epoca marelui domnitor, literatură beletristică: „O samă de cuvinte” de I. Neculce, „Legende “ de V. Alecsandri, „Legende istorice” de D. Bolintineanu, „Apus de soare” de Barbu Ștefănescu Delavrancea etc. Va dirija demersul cercetării documentare, ajutând elevii ce lucrează în sala de lectură a bibliotecii în alcătuirea fișelor: de idei, de citate, de exprimare a unor opinii, la solicitarea acestora sau a unui cadru didactic al echipei.

După finalizarea documentării activitatea ar putea fi începută de profesorul de geografie ce va face prezentarea poziției geografice a Moldovei ca stat independent, granițe, vecini, componența etnică din acea perioadă etc. Profesorul de literatură sau de istorie ar putea prezenta sumar personajul real - 2004 a fost anul Ștefan cel Mare – apoi, prin conversație, ar face trecerea la cel legendar, descris în poezia românească, în proză și dramaturgie, idealizat în cărțile citite. Elevii oferă citate din fișele întocmite privind portretul și faptele înălțătoare ale domnitorului. Profesorul de psihologie ca și cel de biologie vor explica diferitele procese care pot duce la transformări în modul de a percepe realitatea în anumite circumstanțe, pentru a motiva atitudinea personajului pe patul de moarte, din finalul dramei istorice “Apus de soare” de Barbu Ștefănescu Delavrancea. Profesorul de desen va evidenția acele coordonate arhitecturale care au făcut din Cetatea Sucevei o fortăreață de apărare a românismului. Profesorul de istorie va restabili adevărul istoric și va sublinia locul acestei personalități în evoluția României spre modernitate; apoi cel de religie va argumenta motivele ce au dus la canonizarea marelui domnitor, devenit Ștefan cel Mare și Sfânt.

Un alt tip de activitate cu implicarea bibliotecii poate avea forma prezentării diferitelor regiuni ale României sau ale lumii. Ne oprim, de exemplu, la vulcanii noroioși din zona Buzăului sau la Delta Dunării, ca locuri misterioase ale țării și nu numai ale ei. La desfășurare pot contribui: profesori de diferite specialități, învățători, bibliotecarul și, bineînțeles, elevii.

Rolul elevilor este acela de a se documenta pentru a afla din materialele oferite de bibliotecă, date despre aceste spații geografice cu frumusețea și tainele lor, de a sugera căi, de a le face cunoscute și respectate cu toate problemele de

conservare.

În cazul unor activități desfășurate în parteneriat de către profesorul documentarist și profesorii de diferite discipline este necesară luarea în considerare a două tipuri de evaluare: una disciplinară, ținând cont de exigențele programelor școlare, cealaltă documentară, vizând competențele dobândite de elevi în procesul de căutare, selectare, exploatare, organizare și comunicare a informației.

4. CONCLUZII

Am încercat să demonstrăm în prezentele pagini că, prin activitățile lor practice, structurile infodocumentare din învățământ pot contribui la dobândirea, fie și parțială, a unor competențe de găsire, exploatare și comunicare a informației de către elevi, în mod progresiv, pe parcursul mai multor activități de inițiere și formare în domeniul documentar. Biblioteca școlară trebuie să devină o structură cu un important rol în ridicarea culturii informaționale a utilizatorilor.

Adevărată cheie a educației permanente, cultura informației are o mare importanță în curriculumul din învățământul de toate gradele, îmbunătățind mediul predării și învățării. Din această cauză, specialiștii o consideră “abilitatea de a supraviețui în secolul al XXI-lea”.

Bibliotecarii și bibliotecile școlare pot spori, prin activitatea lor zilnică, această abilitate. Vizitele în grup, de care beneficiază toți elevii începători ai unui ciclu școlar la începutul anului, nu reprezintă decât o familiarizare superficială, un început. Este nevoie de mai mult! Și aici intervine experiența, profesionalismul bibliotecarului.

Anexa 1

a.

DECALOGUL CITITORULUI

1. Consultă fabelul de Lecturi particulare, Listele bibliografice, Cataloagele sistematice și alfabetic ale bibliotecii și cere cartea care te interesează !
2. Solicită alte cărți recomandate și necesare orelor de clasă !
3. Cere sfatul bibliotecarului !
4. Răspunde corect și clar la întrebările puse de bibliotecar !
5. Citește cartea cu răbdare !
6. Notează-ți în caietul de lectură ce ți-a plăcut mai mult și întocmește-ți Fișe de lectură !
7. Nu îndoi foile și nu rupe colțurile !
8. Nu scrie pe carte!
9. Inapoiază la timp cartea!
10. Comportă-te civilizată în incinta bibliotecii!

b.

Pliant pentru elevi

Dragi elevi,

Pășiți cu încredere în spațiul
BIBLIOTECII !

În „LUMEA CĂRȚII,”

selectând, răsfoind, citind.... navigând...

veți înțelege mai repede sensul vieții !

Numai aici vă veți putea alege cartea dorită!

Veți călători alături de personaje!

Veți cunoaște lumi, veți învăța să cooperați, să visați....!

Veți ajunge la lectura decisivă care să deștepte în propria voastră simțire
nesățioasa patimă a cititului!

Biblioteca ESTE SPAȚIUL de punere în valoare

a resurselor electronice, ale Internetului și multimedia....!

În proiectele bibliotecii, informația se află în centrul procesului formativ !

Biblioteca vă oferă Lectura particulară recomandată de programă și alte
cărți din domenii variate, adecvate vârstei, care să vă dea răspunsuri
la multele voastre întrebări! Veți fi îndrumați: ce să citiți ; cum să citiți;
cât să citiți, în ce fel să ajungeți la informația căutată!!

Nicăieri nu vi se vorbește mai frumos, mai pe înțeles ca în cărți!

Viniți în Lumea cărții căci ea este: hrana minții și a sufletului;

prietenul omului; mângâierea vieții; profesor fără gri;

un prieten care nu te înșală niciodată;

dătătoare de liniște și de înțelepciune; ajută să fim mai buni, mai drepti;

aduce lumină în mintea omului !

Biblioteca vă așteaptă în timpul anului și în vacanțe !

c.

CUM SE CITEȘTE

În anii de școală citești lectura obligatorie și suplimentară a obiectelor de învățământ și pe cea de destindere, de plăcere

A. Pentru lectura obligatorie și suplimentară vă recomandăm:

- Recurgeți la însemnări despre textul citit, nu pe volum, ci pe fișe de lucru;
- Alcătuți fișe: de citate, de caracterizare a personajelor, rezumat, de idei, etc;
- Apelați la dicționare pentru explicarea sensului cuvintelor;
- Formulați aprecieri critice, puncte de vedere personale despre cele citite.

B. Pentru lectura de destindere

- Citește la masa de lucru (nu în pat, din motive de igienă);
- Citește în întregime textul, nu sări peste pasajele descriptive, sau altele ce nu îți plac;
- Nu căuta sfârșitul faptelor, întâmplărilor, parcurge, cu răbdare, pas cu pas, secvențele.

d.

CUM CITIM UN TEXT

A. Citește și reține!

Orice text scris presupune două activități: citirea numită și lectura și scrierea cunoscută sub numele de redactarea textului

Cu toții citim și scriem texte, mai bine sau mai prost, mai greu sau mai ușor. Ne perfecționăm pe măsură ce scriem și citim.

Citești o varietate de texte: de literatură, de geografie, de istorie, de matematică...

Unele îți plac, altele nu; unele ți se par ușoare, altele, grele; unele te interesează, altele, nu; texte scurte, lungi, clare, complicate; unele conțin informații complete, altele sunt incomplete.

În ciuda diversității textelor, există câteva reguli care stau la baza lecturii oricărui text. Vom încerca împreună să descoperim aceste reguli, punându-ne într-o situație de lectură.

Orice text e asemenea unui spațiu deschis în care trebuie să ne orientăm pentru a afla poziția în care suntem și direcția în care ne îndreptăm. B Repere, puncte de sprijin ale lecturii unui text

La începutul oricărei activități de lectură, încercăm să fixăm anumite puncte din text care să ne ajute ulterior. Acestea constituie repere sau puncte de sprijin ale lecturii, pe care clădim înțelegerea textului.

a. Prima lectură ne ajută să identificăm textul, în același mod în care identificăm orice obiect pe care dorim să-l cunoaștem.

e.

Fișa de autor - conținut

Informații despre autor

- * date biografice;
- * date bibliografice (despre opera sa);
- * referințe critice (autor, operă)

Se vor prezenta aspecte reprezentative privind:

Viața - naționalitatea, data nașterii, spațiul geografic, anii de școală, de activitate, data mo

Opera: poezie, proză, dramaturgie, traduceri, publicistică, etc;

Referințe critice

Anexa 2

REGULAMENT DE FUNCȚIONARE A BIBLIOTECII

Biblioteca funcționează atât în timpul anului școlar cât și în vacanțe, conform orarului afișat: zilnic între orele 8-16.

I. Utilizatorii

1. Orice elev, personal didactic, auxiliar sau administrativ al școlii are dreptul de a fi utilizator al bibliotecii indiferent de vârstă, naționalitate, cetățenie, stare fizică sau socială, convingeri politice și religioase, în mod gratuit.
2. Utilizatorii completează Fișa de cititor la primul împrumut sau utilizare a spațiului, a documentelor etc. când ia cunoștință de prezentele reguli și semnează că le va respecta.
3. Utilizatorul are obligația de a semna orice modificare de adresă, de transfer în altă unitate și de a răspunde personal de documentele împrumutate, sau de cele utilizate în sală.

II. Servicii

4. Orice utilizator poate consulta documentele în sala de lectură, poate împrumuta la domiciliu, poate beneficia de împrumut interbibliotecar, activități culturale și științifice: prezentări și lansări de carte, simpozioane activități cultural artistice etc., servicii informaționale și bibliografice: acces la Internet, baze de date, cercetări bibliografice la cerere, informații comunitare, informații la distanță.

III. Reguli pentru comportare și consultare a cărților în bibliotecă

5. Nu se admite intrarea în bibliotecă în paltoane,, serviete, genți, mape, cărți personale.
6. Numărul publicațiilor care pot fi consultate în sală este nelimitat; la primirea publicațiilor cititorul numără și verifică unitățile pe care le folosește și le restituie la plecare; nu se permite ieșirea cititorilor din sala de lectură cu publicațiile primite spre consultare.
7. Fiecare utilizator trebuie să nu deranjeze pe ceilalți; în caz contrar, pot fi lipsiți temporar de dreptul de utilizare bibliotecii.

IV. Norme pentru împrumutul la domiciliu

8. Nu se împrumută la domiciliu - publicațiile de referință: dicționarele, enciclopediile, îndreptarele etc; publicațiile periodice ale anului curent. Notă: excepție se face pentru revista școlii
9. Utilizatorul poate împrumuta de fiecare dată maxim 3 cărți, trei unități reviste... Nota: dacă utilizatorul împrumută numai un singur tip de materiale, numărul lor poate fi de cinci unități respectând termenul de împrumut de 12 zile, ce poate fi prelungit, la cerere; va restitui împrumutul înainte de termen, în caz de necesitate, la solicitarea bibliotecarului.
10. Nu se fac însemnări pe cartea primită, nu se îndoaie foile, nu se îndoaie cartea etc.
11. Utilizatorii care pierd sau deteriorează cărțile sunt obligați să procure aceleași cărți (editură, preț, anul apariției) sau să plătescă contravaloarea lor, conform normelor financiare.

V. Reguli de utilizare a calculatoarelor

12. Utilizarea PC se face în timpul orelor de funcționare a bibliotecii.: o singură persoană are voie să utilizeze PC-ul maxim o ședință de o oră; este interzisă copierea programelor de pe calculator; utilizatorul este răspunzător pentru avariile aduse hardware-ului și software-ului

Responsabil,
Bibliotecar,

Anexa 3

a.

Cartea ca resursă a bibliotecii

A. Definiții

Cartea este un obiect cultural ce fixează în scris cunoștințele acumulate de oameni de-a lungul timpului;

“Cartea e o fâgăduință, o bucurie o călătorie prin suflete, gândiri și frumuseți”
(T.Arghezi- *Carte și cultură*);

Cartea este o aventură în cunoaștere.....

B. Drumul cărții

Cartea este un obiect individual al unui creator pe care-l numim autor-scriitor: poet (al poeziei), prozator (al prozei).

Scrisă de autor, de mână se numește manuscris. Manuscrisul poate avea multe foi, cu o temă anume, într-o anumită formă: vers, proză, sau dimensiune (poezie, povestire, schiță, roman, text științific, ghid turistic, etc.

Pentru a ajunge la cititor ea parcurge următorul drum: *autor; editură* ce o pregătește pentru publicare; în editură manuscrisul este citit de *redactorul de carte*; acesta e ajutat de un *desenator sau grafician* ce creează forma cărții; manuscrisul cules și corectat ajunge la tipografie. Aici sunt multiplicat, colile căpătând forma finală. Prin tipărire cartea pleacă la *librării, la standurile vânzătorilor ambulanți, la bibliotecă*. Orice carte are un *preț*.

Cărțile se păstrează în bibliotecă *publice sau personale*. De aici ajunge la *cititor*. Cititorul specializat în evaluarea cărții este *criticul*.

Cărțile sunt diferite în funcție de conținut, de tipul de text: de literatură: beletristice, științifice, dicționare, ghiduri turistice, cărți de telefon, manual...

Cartea fundamentală a învățaturii creștine este Biblia.

C. Atitudini față de carte

Să o citești, să notezi informațiile ce ți se oferă, să scrii într-un caiet pe care-l poți numi “Jurnal de lectură,” păreri, impresii despre cartea citită. Nu face notări pe carte, păstrează-o curată, citește la masă....!

b.

Cartea -semene de recunoaștere -

Fișa de lucru

În afara textului propriu-zis, rezultat al creației autorului, cartea are prin convenție multe semne de recunoaștere.

Coperta-copertele în număr de patru oferă cititorului date despre: titlu, autor, anul apariției, localitatea, editură, editorul cărții, etc. ajută cititorul să-și formuleze o impresie despre conținut. De aceea editorii realizează coperte cât mai atrăgătoare pentru a-i impresiona și a-i face să aleagă o carte și în funcție de aspect; pagina de titlu ce cuprinde aceleași informații ca pe copertă cu eventuale completări.

Foile cărții alcătuiesc obiectul propriu-zis, cartea, cuprins între cele patru coperte. Fiecare foaie are două pagini: *recto și verso*.

Cotorul leagă foile și copertele alcătuind cartea. Pe cotor găsim, de obicei, autorul și titlul.

Prefața, Precuvântare, Cuvânt înainte, Predoslovie, este un text scurt al autorului sau al altcuiva ce se adresează cititorului explicându-i în ce scop a fost scrisă cartea. Așezat în fața textului propriu-zis se numește prefață iar după textul propriu-zis, postfață.

Capitolele poartă uneori titlu, altele cifre sau ambele. Ele reprezintă modul de organizare al textului cărții. Pot fi împărțite în subcapitole, paragrafe în funcție de modul de organizare și de grupare a ideilor.

Notele ce însoțesc textul unei cărți pot fi așezate în pagină și se numesc *note de subsol*. Pot fi așezate la sfârșitul capitolelor oferind cititorului posibilitatea de a nu întrerupe lectura textului pentru a citi explicații suplimentare. Aceste note aduc explicații suplimentare privind sursele de informare ale autorului sau alte date legate de ideile existente în text.

Cuprinsul-sumarul-tabla de materii prezintă conținutul pe scurt al cărții reproducând titlurile capitolelor, ale subcapitolelor și paginile unde pot fi găsite în carte.

Index sau indice de nume sunt tabele cuprinzând subiecte, persoane, autori etc., în ordinea alfabetică, ce apar în cuprinsul cărții, pentru a ușura consultarea lucrării.

c.

ELEMENTE DE IDENTITATE

- pliant util elevilor -

I. CARTEA

1. *Tripla identitate a cărții:*

-identitatea celui care a scris cartea: **AUTORUL** ;

-identitatea celui care a dat o formă editorială manuscrisului și s-a ocupat de difuzarea și comercializarea lui: **EDITORUL**;

-identitatea propriu-zisă a cărții.

2. *Primele repere despre carte sunt oferite de :*

- **COPERTA**: coperta 1 și coperta a 4-a: învelișul protector al unei cărți;

- **PAGINA DE TITLU**: pagina care conține principalele elemente de identitate ale unei cărți: autor(i), titlu, date de apariție pentru lucrările din fondul unei biblioteci/unui CDI, pe pagina de titlu este aplicată ștampila care indică apartenența la acel fond documentar; în interiorul ștampilei, de regulă, este marcat numărul de inventar).

3. *Alte repere*

- **PREFAȚA**: text cu caracter explicativ, uneori analitic, precedând o operă literară sau științifică, în care este expus planul lucrării, se dau referiri bibliografice, critice etc;

- **POSTFAȚA**: text sau comentariu explicativ adresat cititorilor și plasat la sfârșitul unei cărți;

- **BIBLIOGRAFIA**: listă (cu indicații asupra titlului, anului și locului tipăririi) a scrierilor care se referă la o anumită problemă; material informativ asupra unei probleme; totalitatea operelor unui autor;

- **INDEXUL**: listă alfabetică sau pe materii pusă la sfârșitul sau la începutul unei cărți sau apărută în volum separat; cuprinzând materiile, autorii sau cuvintele conținute în ea, cu indicarea paginilor (și a volumelor) unde se găsesc; indice;

- **SUMARUL**: conținutul pe scurt al unei scrieri, al unor studii, al unor dezbateri etc.;

- **TABLA DE MATERII:** foaie de la începutul sau de la sfârșitul unei cărți sau a unei reviste, care cuprinde numere compartimentelor cu indicarea paginilor corespunzătoare; cuprins; sumar;

- **ILUSTRĂȚII:** imagini desenate sau fotografiate destinate să explice sau să completeze un text;

- **ANEXE:** material suplimentar care dezvoltă sau lămurește un text.

4. Stabilirea fișei de identitate a cărții

Informațiile de pe copertă și pagina de titlu ajută la stabilirea fișei de identitate a cărții:

- **COPERTA 1.** oferă informații despre autor, titlu, date de apariție;

- **COPERTA 4.** oferă, adesea, un rezumat al cărții.

Pe baza acestor informații și pe baza celor oferite de documentul propriu-zis se redactează, în sistem manual sau informatizat, **FIȘA DE CATALOG**

5. BIBLIOGRAFIE

1. DERDIȘAN, Ion. *Primatul textului*. Oradea: Cogito, 1992.
2. REGNEALĂ, Mircea. *Studii de bilitoeconomie*. Constanța: Ex.Ponto, 2001.
3. STOICA, Dan. *Curs de metode bibliografice de cercetare*. Iași: Universitatea „Al. I.Cuza”, 2000.
4. STOICA, Ion. *Criza în structurile infodocumentare : Sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2001.
5. TÎRZIMAN, Elena. *Cultura informațională – un concept care se impune în condițiile utilizării pe scară largă a unor tehnologii ale informării și comunicării*. București: B.C.U., 2005.
6. WOOD-LAMONT, Sally. *Tranziția față în față cu metode moderne de lucru*. În: *Biblioteca bibliologică*, 1998.
7. ZECHERU, Mihaela. *Biblioteca publică în sistemul cunoașterii : Percepție și expectanță*. București: Cartea Universitară, 2005.

CLASIFICAREA PUBLICAȚIILOR : LITERATURĂ - ASPECTE PRACTICE -

Violeta Moraru

Șef secție Dezvoltarea, evidența și prelucrarea colecțiilor
Biblioteca „V.A. Urechia“

În clasificarea publicațiilor de literatură ne confruntăm adesea cu situații deosebite, situații în care bibliotecarul clasificator, în urma studierii tuturor materialelor de referință, trebuie să ia anumite hotărâri, să decidă care informații îi sunt utile pentru o indexare corectă și precisă a documentului prelucrat. Actul decizional se referă atât la aspecte legate de exprimarea prin indici CZU / termeni de indexare a conținutului documentelor prelucrate, cât și la numărul de indici de clasificare necesar a fi atribuiți pentru regăsirea rapidă a resurselor, astfel încât necesitățile informaționale ale utilizatorilor să fie satisfăcute cu maximă eficiență.

Este necesar ca bibliotecarul indexator să-și stabilească anumite reguli și să fie consecvent în respectarea lor, precum și să țină cont de convențiile stabilite la nivelul bibliotecii care deține publicațiile respective, convenții impuse pentru rezolvarea anumitor probleme legate de statistica de bibliotecă, de aranjarea documentelor la raft, distribuirea exemplarelor către anumite secții (secții pentru copii, filiale) etc.

În sistemul Clasificării Zecimale Universale literatura este codificată sub toate aspectele: istorie, critică și estetică literară, genuri și specii literare, opere ale scriitorilor în ediții originale, bilingve, revizuite și literaturi individuale.

Literatura este reliefată în cadrul CZU prin diviziunea **82 a Clasei 8 Limbă. Lingvistică. Literatură.**

Organizarea internă a diviziunii **82 Literatură** se desfășoară pe patru nivele:

82-1/-9	<i>Forme literare. Genuri literare</i>
82'0	<i>Originile și perioadele literaturilor. Faze de dezvoltare</i>
82.0	<i>Teoria, studiul și tehnica literaturii</i>
821	<i>Literatura limbilor individuale</i>

1) **Formele și genurile literare** sunt reprezentate cu ajutorul *indicilor auxiliari speciali cu liniuță: 82-1/-9.*

Indicii auxiliari analitici sau speciali pentru genuri și specii literare se pot aplica oricărui indice principal care codifică o anumită literatură.

Ex.: 821.111-32=135.1	<i>Literatură engleză. Povestiri</i> <i>Traducere în limba română</i>
821.135.1-4	<i>Literatură română. Eseuri</i>
821.112.2-94=135.1	<i>Literatură germană. Memorii</i> <i>Traducere în limba română</i>

În cadrul grupei **82 Literatură** există posibilitatea specificării operelor literare și edițiilor individuale ale autorilor prolifici:

82 ...A/Z *Scrierile (lucrările, operele) unor anumiți autori*

În cadrul acestei subdiviziuni, autorul poate fi particularizat prin adăugarea numelui acestuia întreg sau abreviat.

Ex.: 821.111SHAK	<i>Operele lui Shakespeare</i>
821.133.1-2MOL	<i>Operele dramatice ale lui</i> <i>Moliere</i>
821.111SHAK7ROM	<i>Romeo și Julieta de Shakespeare</i>
821.111SHAK7ROM.03=112.2 ¹	<i>Romeo și Julieta de Shakespeare.</i> <i>Traducere în limba germană</i>

Această modalitate de clasificare a operelor autorilor prolifici nu a fost utilizată în cadrul Bibliotecii „V.A. Urechia”.

2) **Perioadele de dezvoltare ale literaturii** vor fi exprimate cu ajutorul *indicilor auxiliari speciali cu apostrof '0*

82'0 *Originile și perioadele literaturilor. Faze de dezvoltare*

Subdivizarea ierarhică a acestui indice este asemănătoare cu cea analoagă de la subdiviziunea 81 Lingvistică și limbi.

82'0≈81'0

Ex.: 821.135.1'06	<i>Literaturii română. Perioada modernă</i>
821.133.1'04	<i>Literatură franceză. Perioada medievală</i>

Pentru exprimarea literaturilor dialectale se va utiliza similitudinea 82'282≈81'282.

Ex.: 821.133.1'282.4(494)	<i>Literatură în dialect elvețian de limbă</i> <i>franceză</i>
---------------------------	---

3) **Teoria, studiul și tehnica literaturii** vor fi desemnate utilizând *indici auxiliari speciali cu .0*: 82.0

Indicii analitici cu *punct 0* pot fi utilizați împreună cu auxiliarii speciali cu liniuță menționați mai sus pentru genurile și speciile literare. De asemenea,

1 CLASIFICAREA Zecimală Universală : Ediție medie internațională în limba română. Partea 1. Vol. 2. București : Biblioteca Națională a României, 1997, p. 510

prin folosirea indicilor principali ai literaturilor individuale, se pot construi indici compuși pentru a face referire la aspecte ale literaturilor individuale.

Ex.: 821.111.09	<i>Literatură engleză. Critica literaturii engleze</i>
821.131.1.02	<i>Literatură italiană. Curente literare</i>
821.112.2-31.09	<i>Literatură germană. Romane. Critica romanului</i>

4) **Literatura limbilor individuale 821**

Regula generală de stabilire a indicilor principali pentru literaturi individuale constă în preluarea indicilor auxiliari de limbă și înlocuirea semnului = (egal) cu 821., după același principiu după care se obțin și indicii principali care desemnează limbile individuale.

Ex.: =133.1	<i>Franceză</i>	→	821.133.1	<i>Literatură franceză</i>
=135.1	<i>Română</i>	→	821.135.1	<i>Literatură română</i>
=134.2	<i>Spaniolă</i>	→	821.134.2	<i>Literatură spaniolă</i>
=112.2	<i>Germană</i>	→	821.112.2	<i>Literatură germană</i>
=511.111	<i>Finlandeză</i>	→	821.511.111	<i>Literatură finlandeză</i>

Pentru clasificarea literaturilor regionale sau naționale (pentru țări care nu au ca limbă oficială limba lor proprie sau au mai multe limbi oficiale), se vor utiliza indici auxiliari comuni de loc (4/9)². Se pot întâlni două situații:

A) Țări cu o singură limbă oficială, aceasta nefiind limba proprie

Indicele auxiliar comun de loc va fi atașat la indicele principal de literatură individuală, format cu ajutorul indicelui auxiliar comun de limbă al limbii oficiale din țara respectivă.

Ex.:

- 821.134.2(82) *Literatură argentiniană,*

indice format cu ajutorul auxiliarelor comuni:

- a) de limbă =134.2 *Spaniolă*
- b) de loc (82) *Argentina*

(în Argentina limba oficială este spaniola)

- 821.111(73) *Literatură americană,*

indice format cu ajutorul auxiliarelor comuni:

- a) de limbă =111 *Engleză*
- b) de loc (73) *Statele Unite ale Americii*

(în SUA limba oficială este engleza)

- 821.112.2(436) *Literatură austriacă,*

² CLASIFICAREA Zecimală Universală : Ediție medie internațională în limba română. Partea 1. Vol. 2. București : Biblioteca Națională a României, 1997, p. 511

indice format cu ajutorul auxiliarilor comuni:

a) de limbă	=112.2	<i>Germană</i>
b) de loc	(436)	<i>Austria</i>

(în Austria limba oficială este germana)

- 821.134.2(729.1) *Literatură cubaneză,*

indice format cu ajutorul auxiliarilor comuni:

a) de limbă	=134.2	<i>Spaniolă</i>
b) de loc	(729.1)	<i>Cuba</i>

(în Cuba limba oficială este spaniola)

B) Țări cu mai multe limbi oficiale

În cazul țărilor care au mai multe limbi oficiale, indicele auxiliar comun de loc va fi atașat:

a) direct la 821, atunci când este vorba despre:

- o antologie alcătuită din lucrări ale diverșilor autori ai țării respective, indiferent de limba în care au fost scrise ele
- studii sau lucrări de istorie și critică literară referitoare la literatura țării respective

b) la indicele principal de literatură individuală, pentru operele scrise într-o anumită limbă oficială a țării respective

Dacă țara respectivă are și o limbă oficială proprie, nu mai este necesară utilizarea indicelui auxiliar comun de loc pentru clasificarea operelor scrise în limba respectivă.

Ex.:

- *Literatură canadiană* (Canada are două limbi oficiale: franceza și engleza)

821(71)	<i>Literatură canadiană în general</i>
821.133.1(71)	<i>Literatură canadiană de limbă franceză</i>
821.111(71)	<i>Literatură canadiană de limbă engleză,</i>

indici formați cu ajutorul auxiliarilor comuni:

a) de limbă	=133.1	<i>Franceză</i>
	=111	<i>Engleză</i>
b) de loc	(71)	<i>Canada</i>

- *Literatură elvețiană* (Elveția are patru limbi oficiale: franceza, germana, italiana și reto-romana sau romanșa)

821(494)	<i>Literatură elvețiană în general</i>
821.133.1(494)	<i>Literatură elvețiană de limbă franceză</i>
821.112.2(494)	<i>Literatură elvețiană de limbă germană</i>
821.131.1(494)	<i>Literatură elvețiană de limbă italiană</i>
821.132.3(494)	<i>Literatură elvețiană de limbă romanșă,</i>

indici formați cu ajutorul auxiliarilor comuni:

a) de limbă	=133.1	<i>Franceză</i>
	=112.2	<i>Germană</i>
	=131.1	<i>Italiană</i>
	=132.3	<i>Romanșă</i>
b) de loc	(494)	<i>Elveția</i>

- Literatură belgiană (Belgia are trei limbi oficiale: flamanda / olandeza, neerlandeza, franceza și germana)

821(493)	<i>Literatură belgiană în general</i>
821.112.5(494)	<i>Literatură belgiană de limbă flamandă</i>
821.133.1(494)	<i>Literatură belgiană de limbă franceză</i>
821.112.2(494)	<i>Literatură belgiană de limbă germană</i>

indici formați cu ajutorul auxiliarilor comuni:

a) de limbă	=112.5	<i>Olandeză (flamandă, neerlandeză)</i>
	=133.1	<i>Franceză</i>
	=112.2	<i>Germană</i>
b) de loc	(493)	<i>Belgia</i>

- Literatură finlandeză (Finlanda are două limbi oficiale: finlandeză și suedeză)

821(480)	<i>Literatură finlandeză în general</i>
821.511.111	<i>Literatură finlandeză</i>
821.113.6(480)	<i>Literatură finlandeză de limbă suedeză</i>

indici formați cu ajutorul auxiliarilor comuni:

a) de limbă	=511.111	<i>Finlandeză</i>
	=113.6	<i>Suedeză</i>
b) de loc	(480)	<i>Finlanda</i>

- Literatură din Paraguay (Paraguay are două limbi oficiale: spaniolă și guarani)

821(892)	<i>Literatură din Paraguay în general</i>
821.873.241	<i>Literatură din Paraguay de limbă guarani</i>
821.134.2(892)	<i>Literatură din Paraguay de limbă spaniolă sau Literatură spaniolă (Paraguay)</i>

- Literatură sud-africană (Africa de Sud are mai multe limbi oficiale: engleza, afrikaans etc.)

821(680)	<i>Literatură sud-africană în general</i>
821.111(680)	<i>Literatură sud-africană de limbă engleză</i>
821.45(680)	<i>Literatură sud-africană</i>

În indexarea publicațiilor de literatură care aparțin diverselor genuri

literare se utilizează și indicii auxiliari comuni de limbă, pentru a desemna faptul că operele respective sunt traduse.

Ex.: 821.111-31=135.1

Literatură engleză. Romane.

Traducere în limba română

821.133.1-1=135.1=133.1 *Literatură franceză. Poezii.*

Text bilingv român-francez

821.112.2-93-34=135.1

Literatură germană. Literatură pentru copii

Povești. Traducere în limba română.

Voi prezenta în continuare câteva dintre situațiile deosebite întâlnite în clasificarea publicațiilor de literatură și modul în care au fost rezolvate în cadrul Bibliotecii „V.A. Urechia”.

a) Identificarea genului literar poate ridica probleme majore indexatorului, deoarece apar din ce în ce mai mult „lucrări de graniță între genuri, experimente literare”³. Dacă pe publicație (în prefață, postfață, introducere, comentarii/aprecieri critice, coperte, serie/colecție etc.) nu apare o mențiune explicită referitoare la apartenența lucrării la un anumit gen literar, clasificatorul este nevoit să decidă, în funcție de sursele de informare la care are acces (dicționare, enciclopedii, internet, recenzii literare, alte lucrări ale autorului respectiv, cataloagele altor biblioteci etc.), în ce categorie să încadreze documentul respectiv: nuvelă sau roman, poem în proză sau poem, biografie (ca gen literar) sau roman biografic sau autobiografic (ficțiune) etc. De multe ori sursele de informare prezintă informații diferite cu privire la genul literar căruia îi aparține lucrarea respectivă, ceea ce îngreunează actul decizional.

Situații dificile pot apărea și în cazul edițiilor succesive ale unei lucrări, pe o ediție existând informația că lucrarea aparține unui anumit gen literar, iar pe altă ediție menționându-se altceva. Atunci când prima ediție intrată în bibliotecă a fost încadrată la un anumit gen literar, se păstrează pentru consecvență și uniformitate decizia inițială.

De asemenea, există situații în care pe publicație se menționează apartenența la un anumit gen literar, dar studiind documentul se constată că lucrarea aparține altui gen.

Ex.:

- Lucrarea „Peter Pan și Wendy” de Jame Matthew Barrie a fost indexată când la romane, când la povestiri, deși este un roman

3 DRAGOTĂ, Ioana. *Puncte sensibile în clasificare – subiectivitatea clasificatorului*. [23.04.2008]. Disponibil pe internet: <http://www.bibliotecamm.ro/miraj/lucrari/lucrare8.html>

pentru copii.

- Lucrarea „Speranță – Credință – Iubire: Roman” a lui Victor Nicolae Cossaris este o lucrare biografică și prezintă amintirile autorului, deși pe pagina de titlu se menționează că este un roman.

b) Clasificarea lucrărilor scriitorilor cu multiplă apartenență

Problema clasificării literaturii scriitorilor din diaspora nu este deloc ușoară, determinând controverse legate de:

- apartenența acestora la cultura țării de origine;
- recunoașterea de către țara/țările de adopție a apartenenței scriitorilor respectivi la cultura acesteia/acestora;
- limba/limbile în care au scris autorii respectivi;
- sursele de informare la care are acces clasificatorul furnizează adeseori informații diferite referitoare la același scriitor.

Efortul decizional al indexatorului este determinat și de necesitatea de a grupa în același loc opera literară a unui astfel de scriitor, în scopul păstrării uniformității în accesul liber la raft și pentru a nu deruta potențialii utilizatori.

Astfel, putem întâlni mai multe situații:

1) Publicațiile literare ale scriitorilor care au scris numai în limba țării de origine vor fi clasificate la literatura lor națională, ținându-se cont de faptul că „literatura exilului este parte integrantă a literaturii naționale”⁴. La indicele de literatură națională se poate atașa și indicele auxiliar comun de loc care desemnează țara de adopție.

Ex.:

- **Eliade, Mircea** – scriitor român, născut în 1907, stabilit în Chicago din 1957; opera literară scrisă numai în limba română

Huliganii 821.135.1-31 *Literatură română. Romane*

- **Negoiață, Constantin Virgil** – scriitor român stabilit în SUA

Vag 821.135.1(73)-94 *literatură română (America).*

Memorii

2) Lucrările autorilor bilingvi, care au desfășurat activitate literară și/doar în țara de adopție și au fost recunoscuți din punct de vedere cultural ca aparținând acesteia, vor fi clasificate și la literatura țării de origine, și la literatura țării de adopție sau numai la literatura țării de adopție, în cazul în care nu au activat deloc în țara natală.

Eventual, la literatura lor națională se poate atașa și un indice auxiliar comun de loc, care să desemneze țara de adopție.

4 PODOCEA, Ion. *Clasificarea și indexarea literaturii scriitorilor români din exil*. În: *ABIR*, 1997, nr. 2, p. 32

Ex.:

- **Ionescu, Eugen** – scriitor de limbă franceză născut în România, cunoscut în afara României sub numele de **Eugène Ionesco**, conform ortografiei franceze

<i>Teatru</i>	821.135.1-2	<i>Literatură română. Teatru</i>
	821.133.1-2=135.1	<i>Literatură franceză. Teatru.</i>
		<i>Traducere în limba română</i>

<i>Nu : [Eseuri]</i>	821.135.1-4	<i>Literatură română. Eseuri</i>
	821.133.1-4=135.1=133.1	<i>Literatură franceză. Eseuri</i>
		<i>Text bilingv român-francez</i>

- **Kundera, Milan** – scriitor și eseist născut în 1929 în Cehoslovacia, plecat în 1975 în Franța; din 1981 primește cetățenie franceză; a scris și în franceză și în cehă

<i>Gluma</i>	821.162.3-31=135.1	<i>Literatură cehă. Romane.</i>
		<i>Traducere în limba română</i>
	821.133.1-31=135.1	<i>Literatură franceză. Romane.</i>
		<i>Traducere în limba română</i>
		(romanul a fost scris în lb. cehă)

<i>Nemurirea</i>	821.133.1-31=135.1	<i>Literatură franceză. Romane.</i>
		<i>Traducere în limba română</i>
	821.162.3-31=135.1	<i>Literatură cehă. Romane.</i>
		<i>Traducere în limba română</i>
		(romanul a fost scris în lb. franceză)

- **Rushdie, Salman** – scriitor și eseist născut la Bombay (India), stabilit de la 13 ani în Anglia; se afirmă ca scriitor în Anglia

<i>Patrii imagine</i>	821.111-4=135.1	<i>Literatură engleză. Eseuri.</i>
		<i>Traducere în limba română</i>

3) Operele scriitorilor care în exilul lor s-au stabilit și au scris în mai multe țări și în mai multe limbi, pot primi mai multe clasificări (una pentru literatura țării de origine, restul pentru literaturile țărilor de adopție), în funcție de recunoașterea lor din punct de vedere cultural de către țările pe unde au peregrinat.

Ex.:

- **Berberova, Nina** – scriitoare născută în Rusia, emigrează în Franța și de acolo, în Statele Unite

Acompaniatoarea

	821.161.1-31=135.1	<i>Literatură rusă. Romane.</i> <i>Traducere în limba română</i>
sau	821.161.1(73)-31=135.1	<i>Literatură rusă (SUA). Romane.</i> <i>Traducere în limba română</i>
	821.111(73)-31=135.1	<i>Literatură americană. Romane.</i> <i>Traducere în limba română</i>

- **Wiesel, Elie** – scriitor evreu născut în România; după ce a fost eliberat din lagărele naziste a studiat în Franța, apoi s-a stabilit în SUA; a scris în franceză, engleză și ebraică

Noaptea

	821.133.1-32=135.1	<i>Literatură franceză. Nuvele.</i> <i>Traducere în limba română</i>
	821.111(73)-32=135.1	<i>Literatură americană. Nuvele.</i> <i>Traducere în limba română</i>
	821.135.1-32	<i>Literatură română. Nuvele</i>

4) Literatura minorităților naționale, constituită ca o „entitate bine conturată în cadrul culturii țărilor de adopție”⁵, se va clasifica atât la literatura națională, la care se atașează indicele auxiliar comun de loc care desemnează țara de adopție, cât și la literatura țării de adopție (ex.: literatura maghiară sau germană din România).

Ex.:

- **Gittai István** - scriitor maghiar din România

Bimbóbabona, delej dalaj : Versek

821.135.1-31=511.141 *Literatură română în limba maghiară. Romane*

821.511.141(498)-31 *Literatură maghiară (România). Romane*

c) Reprezentarea temelor în literatură

Există opere științifice sau filozofice „care și-au dobândit prin calitățile lor scriitoricești dreptul de a fi apreciate ca opere de artă literară și de a se număra printre textele literaturii universale”⁶. În această situație se află multe din operele scriitorilor din antichitatea latină și greacă, dar și opere din literatura contemporană.

În sens invers, sunt situații în care utilizarea singulară a indicilor de

5 PODOCEA, Ion. Clasificarea și indexarea literaturii scriitorilor români din exil. În: ABIR, 1997, nr. 2, p. 32

6 GADAMER, Hans Georg. *Adevăr și metodă*. București : Teora, 2001, p. 131

de lucrare, al doilea utilizând *indicele auxiliar special cu liniuță* care indică adresabilitatea:

82-93 *Literatură pentru copii. Literatură juvenilă*

În cazul publicațiilor bogat ilustrate, adresate copiilor până la vârsta de 8 ani, se va atribui și indicele

087.5 *Publicații pentru tinerii cititori*

Ex.:

- **Andersen, Hans Christian** – *Crăiasa Zăpezii* : [Povești]

821.113.4-34=135.1 *Literatură daneză. Povești.*

Traducere în limba română

821.113.4-93-34=135.1 *Literatură daneză. Literatură pentru copii.*

Povești. Traducere în limba română

- **Teodoreanu, Ionel** – *În casa bunicilor*

821.135.1-31 *Literatură română. Romane*

821.135.1-93-31 *Literatură română. Literatură pentru copii.*

Romane

- *Rița-Rița : Poezii pentru copii*

821.135.1-1 *Literatură română. Poezii*

821.135.1-93-1 *Literatură română. Literatură pentru copii.*

Poezii

087.5 *Publicații pentru copii*

Și în cazul acestor publicații se pot ivi dubii în ceea ce privește atribuirea indicilor de clasificare. Anumite opere literare pot fi încadrate când la literatura pentru adulți, când la literatura pentru copii, în funcție de modul de prezentare a volumului sau de programele școlare aflate în vigoare. În această situație se află, de exemplu, lucrările autorilor clasici incluse în bibliografia școlară („Momente și schițe” de I.L. Caragiale), anumite romane de aventuri (romanele lui Jules Verne) sau literatura științifico-fantastică, avându-se în vedere interesul crescut al tinerilor cititori pentru literatura SF⁷.

e) Antologiile

Clasificarea antologiilor diferă în funcție de genurile literare abordate în lucrare și de numărul de autori.

I) Antologii cuprinzând lucrări aparținând diferitelor genuri literare

Lucrări ale mai multor autori 82-82(082)

Lucrări ale unui singur autor 82-82(081),

unde: 82-82 *Poligrafii. Selecțiuni, extrase. Antologii. Culegeri*

7 DRAGOTĂ, Ioana. *Puncte sensibile în clasificare – subiectivitatea clasificatorului*. [23.04.2008].

Disponibil pe internet: <http://www.bibliotecaamm.ro/miraj/lucrari/lucrare8.html>

- 82 indice auxiliar analitic cu liniuță
 (082) *Culegeri colective. Culegeri din operele mai multor autori* (indice auxiliar comun de formă)
 (081) *Culegeri din operele unui singur autor*
 (indice auxiliar comun de formă)

Ex.:

- *Avangarda rusă*
 821.161.1-82(082)=135.1 *Literatură rusă. Antologie. Culegeri din operele mai multor autori.*
Traducere în limba română
- **Răduț, Mary-Vona** - *Cele două fețe ale medaliei*
 821.135.1-82(081) *Literatură română. Antologie. Culegeri din operele unui singur autor*

II) Antologii cuprinzând lucrări aparținând unui singur gen literar

Lucrări ale mai multor autori 82-1/-9(082)

Lucrări ale unui singur autor 82-1/-9(081)

unde: 82-1/-9 *Forme literare. Genuri literare*

-1/-9 indice auxiliar analitic cu liniuță

(082) *Culegeri colective. Culegeri din operele mai multor autori* (indice auxiliar comun de formă)

(081) *Culegeri din operele unui singur autor*

(indice auxiliar comun de formă)

Ex.:

- *Aer necondiționat : Poezie*
 821.135.1-1(082) *Literatură română. Poezii. Culegeri din operele mai multor autori*
- **Albu, Florența** - *Austru : Versuri*
 821.135.1-1(081) *Literatură română. Poezii. Culegeri din operele unui singur autor*

f) Adaptări, prelucrări și prescurtări literare

Clasificarea lucrărilor adaptate după o operă literară sau a celor prelucrate sau prescurtate este impusă de modul de descriere a acestor lucrări. După cum rezultă din *Ghidul de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România, București, 1976*, putem distinge două situații:

I) „Adaptările, prelucrările, transpunerile unui roman, ale unei povestiri sau ale unui poem într-o piesă sau scenariu cinematografic sau invers, ale unei piese într-o povestire, se descriu la numele autorului prelucrării. Pentru autorii lucrării originale se întocmește o descriere complementară.”

În acest caz, se va atribui o clasificare la literatura căreia îi aparține prelucrarea (cu genul ei literar) și o alta la literatura căreia îi aparține originalul (cu genul literar respectiv), la care se va atașa obligatoriu una din *subdiviziunile speciale ale indicilor auxiliari de formă* (0.046.6) *ediții adaptate* sau (0.046.4) *ediții prescurtate*, după caz, care vor face posibilă colocarea la original a tuturor adaptărilor și transpunerilor acestuia.

Ex.:

- *Păstorița și hornarul / Adaptare după H.C. Andersen [de] Anda Oprea-Aron*
 821.135.1-34 *Literatură română. Povești*
 821.135.1-93-34 *Literatură română. Literatură pentru copii. Povești*
 821.113.4-34(0.046.6)=135.1 *Literatură daneză. Povești. Ediție adaptată, în limba română*
 821.113.4-93-34(0.046.6)=135.1 *Literatură daneză. Literatură pentru copii. Povești. Ediție adaptată, în limba română*
- *Povestiri după Shakespeare / de Charles și Mary Lamb*
 821.111-32=135.1 *Literatură engleză. Povestiri. Traducere în limba română*
 821.111-2(0.046.6)=135.1 *Literatură engleză. Teatru. Ediție adaptată. Traducere în limba română*

II) „Prelucrările, adaptările care nu schimbă prea mult lucrarea originală se descriu la autorul lucrării originale, iar pentru autorul prelucrării se întocmește o descriere complementară.” În această situație prelucrarea nu mai este considerată o operă de sine stătătoare, iar clasificarea se va realiza în funcție de lucrarea originală.

Rămâne deci, în sarcina clasificatorului să decidă în ce măsură intervențiile asupra lucrării originale sunt semnificative, astfel încât să fie necesară semnalarea prin clasificare a acestui lucru.

g) Biografii științifice, autobiografii, biografii romanțate

Lucrările cu caracter biografic sau autobiografic creează uneori clasificatorului dificultăți în adoptarea unor decizii.

În această categorie se încadrează lucrările memorialistice, jurnalele propriu-zise, cele de călătorie, de detenție, jurnalele literare, romanele autobiografice etc.

Clasificatorul trebuie să decidă dacă va evidenția personalitatea în

discuție doar la domeniul ei de afirmare (în cazul biografilor strict științifice) sau va încadra lucrarea respectivă și la literatură. Atunci când se impune încadrarea publicațiilor biografice și la literatură, se va utiliza unul din următorii *indici auxiliari speciali cu liniuță*:

82-94 *Istoria ca gen literar. Scrieri istorice. Istoriografie. Cronici. Anale. Memorii. Jurnale. Biografii. Autobiografii*

82-312.6 *Romane autobiografice. Biografie sau semi-biografie sub formă de ficțiune*

82-322.6 *Povestiri autobiografice. Biografie sau semi-biografie sub formă de ficțiune*

82-992 *Descrieri de călătorii. Jurnale de călătorie*

Lucrările biografice vor primi, de asemenea, și indicele 929 X, Y.

Ex.:

- **Stone, Irving** - *Agonie și extaz* : Roman

821.111(73)-312.6=135.1 *Literatură americană. Romane biografice. Traducere în limba română*

75(450) Michelangelo, Buonarroti(0:82-31)

Pictori italieni. Michelangelo, Buonarroti.

Sub formă de roman

929 Michelangelo, Buonarroti(0:82-31)

Biografie Michelangelo, Buonarroti.

Sub formă de roman

- **Bukovski, Vladimir** – *Această sfâșietoare durere a libertății* :

316.323.6/.7(0:82-94) *Scrisorile unui disident rus către occidentali. Democrație, capitalism.*

Sub formă de amintiri

821.161.1-94=135.1

Literatură rusă. Amintiri.

Traducere în limba română

929 Bukovski, Vladimir(0:82-94)

Biografie Bukovski, Vladimi.,

Sub formă de amintiri

- **Dobre, Ilie** – *Cornel Pavlovici sau fascinația golului*

796.332(798) Pavlovici, Cornel(0:82-94)

Fotbaliști români. Pavlovici, Cornel.

Sub formă de amintiri

821.135.1-94

Literatură română. Amintiri

929 Pavlovici, Cornel(0:82-94)

Biografie Pavlovici, Cornel.

Sub formă de amintiri

h) Critica literară ca gen literar - se exprimă cu ajutorul *indicelui auxiliar special cu liniuță -95* (82-95) aplicat la literatura autorului care a conceput lucrarea. *Indicele auxiliar special .09* se va aplica la indicele principal al literaturii „comentate”.

Ex.:

- **Călinescu, George** - *Opera lui Mihai Eminescu*
821.135.1.09 Eminescu, Mihai
Literatură română. Critica literaturii române.
Scriitori români. Eminescu, Mihai
- 821.135.1-95 *Literatură română. Critică (gen literar)*
929 Eminescu, Mihai *Eminescu, Mihai, personalia*
- **Călinescu, George** - *Studii de literatură universală*
82.09 *Literatură universală. Critica literaturii universale*
821.135.1-95 *Literatură română. Critică (gen literar)*
- **Balotă, Nicolae** - *Literatura germană : De la Sturm-und-Drang la zilele noastre*
821.112.2.09 *Literatură germană. Critica literaturii germane*
821.135.1-95 *Literatură română. Critică (gen literar)*

Situațiile expuse mai sus arată că operațiunea de clasificare nu este un proces simplu, ci unul care implică multă atenție din partea bibliotecarului clasificator și presupune existența unui specialist atât în domeniul biblioteconomiei, cât și în domeniul ce urmează a fi clasificat.

Multitudinea de situații cu care se confruntă clasificatorul impune acestuia studierea minuțioasă a soluțiilor posibile și alegerea acelor care satisfac pe deplin necesitățile informaționale ale utilizatorilor bibliotecii în care acesta își desfășoară activitatea.

Bibliografie

1. CLASIFICAREA Zecimală Universală : *Ediție medie internațională în limba română*. Partea 1. Vol. 1-2. București: Biblioteca Națională a României, 1997-1998.
2. DRAGOTĂ, Ioana. *Puncte sensibile în clasificare – subiectivitatea clasificatorului*. [23.04.2008].
Disponibil pe internet: <http://www.bibliotecamm.ro/miraj/lucrari/lucrare8.html>
3. GADAMER, Hans Georg. *Adevăr și metodă*. București: Teora, 2001.
4. *GHID de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România*. București, 1976.

5. McILWAINE, I.C. *Clasificarea Zecimală Universală : Ghid de utilizare*. București: Asociația Bibliotecarilor din Învățământ România, 2006.
6. NICULESCU, Zenovia. *Arhitectura sistemului Clasificării Zecimale Universale: Caracteristici funcționale în context contemporan*. Ed. a 2-a. București: Editura Universității din București, 2005.
7. PODOCEA, Ion. *Clasificarea și indexarea literaturii scriitorilor români din exil*. În: *ABIR*, 1997, nr. 2, p. 31-32.
8. *TEAUR bazat pe CZU*. Fasc. 5. Clasa 8 : Lingvistică. Literatură. București: Biblioteca Centrală Universitară, 1999.
10. VIGHI, Lia. *Cui aparțin marii scriitori: țării de origine sau țării de adopție? Aspecte controversate în indexarea cărților de literatură*. [25.06.2008]. Disponibil pe internet: <http://www.bcut.ro/abir/vighi.pdf>

FIȘIERUL DE AUTORITATE NUME DE PERSOANĂ - ATRIBUTE, REGULI ȘI PRINCIPII -

Dorina Bălan, Mia Băraru

Birou Control de Autoritate

Biblioteca „V.A. Urechia“

REGULI ȘI PRINCIPII

Fișierul de autoritate are ca prim scop uniformizarea datelor pentru regăsirea cu ușurință a înregistrărilor bibliografice și de autoritate precum și a resurselor bibliografice asociate. Fiecare Agenție Bibliografică Națională are ca responsabilitate principală stabilirea formei autorizate a numelui pentru creatorii naționali.

În condițiile unui sistem informatizat și a existenței cataloagelor colective online de bibliotecă, fișierele de autoritate prezintă următoarele avantaje:

1) informațiile privind datele de autoritate, corecturile și informațiile noi se introduc o singură dată indiferent de numărul de localizări și se pot folosi la regăsirea numeroaselor documente, la realizarea bibliografiilor de autori, a bibliografiilor locale sau naționale;

2) datele fiind introduse automat sunt strict uniforme;

3) existența diferitelor forme ale numelui duc la rapida regăsire a persoanei fizice responsabile de informațiile existente pe document;

Teoretic, nu este nevoie ca fiecare instituție să-și creeze fișiere de autoritate; Biblioteca Națională ar trebui să dețină aceste fișiere.

Completarea atributelor din fișierul de autoritate pentru nume de persoană și nume de familie respectă regulile impuse pe plan internațional și anume:

-UNIMARC/Authorities4 - UNIMARC Autorități. Ed. a 4-a;

-ISAAR(CFP) - Norme Internationales sur les Notices d'Autorité Archivistiques Relatives aux Collectivités, aux Personnes et aux Familles (Norme Internațională pentru Notițele de Autoritate Arhivistică Referitoare la Colectivități, Persoane și Familii: Versiune definitivă aprobată de CIA și recunoscută de IFLA);

-GARR 1 - Guidelines for Authority Records and References (Ghid pentru Notițele și Referințele de Autoritate);

-AACR2R - Anglo American Cataloguing Rules. Ed. 2nd, reviz. 2003 (Reguli de Descriere Anglo-Americane);

- APPM - Archives Personal Papers and Manuscripts;
- RAD- Rules for Archival Description ;
- MLAR - Mandatori Data Elements for Internationalli Shared Resource Authority Records (Elemente Obligatorii pentru Schimbul de Date Bibliografice);
- FRBR - Funcțional Requirements for Bibliographic Records (Cerințe Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice)
- FRANAR - Funcțional Requirements and Numbering for Authority Records (Cerințe Funcționale și Numerotarea pentru Înregistrările de Autoritate)
- ISADN - International Standard Authority Data Number (Numărul Internațional Standard pentru Datele de Autoritate)
- FRAD – Functional Requirements for Authority Data: a conceptual model – Final Report, 2008 (Cerințe Funcționale pentru Înregistrările de Autoritate)

GLOSAR TERMINOLOGIC

Pentru înțelegerea entităților persoană, familie și nume și pentru a explica noțiunile și conținutul acestora au fost folosite ca principale surse: GARR, FRBR și FRANAR

Persoană - individ sau identitate de împrumut atribuită sau adoptată de un individ sau de un grup. Poate include:

- indivizi existenți sau care au existat;
- identități de împrumut atribuite sau adoptate de un individ care utilizează mai multe nume (nume real și/sau mai multe pseudonime);
- identități de împrumut atribuite sau adoptate folosite de mai mulți indivizi;

Ex. Queen, Eller - pseudonim colectiv al lui Dannai Federic și Manfred B. Lee sau

Morogan-Salomie - pseudonim colectiv pentru Morogan, Maria și Salomie, Virgil);

- identitățile de împrumut atribuite sau adoptate de un grup;

Ex. Bourbaki, Nicolas pseudonim colectiv al unui grup de matematicieni.

Familie - persoanele care sunt legate prin naștere, căsătorie, adopție sau alt statut Legal, de același ordin sau care se prezintă ca formând o familie.

Cuprinde:

- familiile regale, dinastiile, casele nobiliare;
- liniile patriarhale și matriarhale;
- grupurile individuale rezultate din aceeași linie;
- unitățile familiale (părinți, copii, nepoți);
- ansamblul de descendenți succesivi la un titlu într-o casă nobiliară (duce).

Nume - caracter sau grup de caractere sau de cuvinte sub care o entitate, responsabilă de conținutul intelectual al documentului, este cunoscută. Conține:

- nume care desemnează persoanele, familiile;
- nume reale, pseudonime, nume religioase, inițiale, numere sau cifre izolate;
- cifre romane asociate prenumelor de suveran, de papă etc;
- nume de familii, clanuri, dinastii, case nobiliare etc;
- nume desemnând ansamblul de descendenți succesivi la un titlu într-o casă nobiliară.

ATRIBUTELE UNEI PERSOANE

Fișierul de autoritate pentru nume de persoană trebuie să conțină următoarele atribute:

I. Numele persoanei - o notiță de autoritate creată pentru stabilirea formei normalizate a unui nume sau a unui termen. Această formă a fost numită și punct de acces autorizat sau punct de acces controlat pentru numele creatorului persoană fizică.

Forma normalizată și elementul cheie care stă la originea creării notiței de autoritate este forma autorizată a numelui.

Notițele de autoritate pot indica:

- prezența variantelor de formă a numelui creatorului. Aceste variante fac obiectul trimerilor de tipul “vezi” care permit utilizatorului reperarea în catalog;
- alte nume și termeni stabiliți, asociați la forma autorizată de nume; acestea constituie obiectul trimerii “vezi și” pentru a sugera utilizatorului un nume sau un concept care se înrudește cu forma autorizată a numelui.

Astfel între notițele de autoritate se creează legături care conduc spre fișierele de autoritate ce conțin:

- o formă autorizată de nume;
- variante de nume sau de termeni (vezi);
- nume sau termen conex (vezi și).

Acestea constituie punctele de acces indispensabile pentru înregistrările de autoritate întocmite pentru nume de persoane așa cum sunt prevăzute în Declarația de Principii Internaționale de Catalogare de la Frankfurt, 2003 și în Principiile Internaționale de Catalogare, 2009.

2. Date personale - conține datele asociate unei persoane:

- data nașterii (an/lună/zi);
- data morții (an/lună/zi);
- un an, o perioadă sau un secol în care o persoană a fost cunoscută într-un anumit domeniu de activitate.

3. Titlurile persoanei - cuvânt sau expresie care indică:

- gradul sau funcția (comandant, prim ministru, duce);
- titluri regale sau nobiliare, titluri ecleziastice, titluri de curtoazie și titluri onorifice (rege, duce, papă, sir, doamnă);
- formule laice civile sau religioase (madame, profesor).

4. Alte calificative asociate persoanei

- alt calificativ decât numele sau titlul sub care o persoană este cunoscută sau identificată (sfânt, judecător);
- conține calificative ca “fiu”, “III” care sunt asociate cu o persoană al cărui nume conține un nume de familie;
- conține expresii asociind persoana cu o operă specifică cum ar fi “autor al Impresionismului Timpuriu”.

5. Sexul* - sexul căruia aparține (masculin, feminin).

6. Locul nașterii* - comuna, orașul, provincia, regiunea administrativă și/sau țara unde este născută persoana.

7. Locul morții* - comuna, orașul, provincia, regiunea administrativă și/sau țara unde este moartă persoana.

8. Țara* - țara la care este persoana asociată (naționalitate, cetățenie).

9. Locul de reședință* - țara, regiunea administrativă/provincia, orașul unde persoana este rezidentă (își desfășoară activitatea).

10. Afiliația* - grupul în care persoana este membră prin incidență cu munca sa, cu angajamentele sale.

11. Adresa* - adresa personală sau profesională a persoanei (adresa fizică, adresa poștală, electronică și/sau adresa site-ului exploatat de persoană).

12. Limba persoanei* - limba utilizată de persoană în publicațiile sale și în comunicările sale orale.

13. Domeniul de activitate* - câmpul de acțiune, domeniul de știință etc. unde s-a afirmat persoana.

14. Profesia/Ocupația* - profesia sau ocupația practică de persoană.

În conformitate cu COR:

- ocupația este activitatea utilă aducătoare de venit pe care o persoană o desfășoară în mod obișnuit într-o unitate economico-socială. Ocupația poate fi exprimată prin funcție sau meserie; ocupația este specializarea (calificarea) exercitată efectiv la locul de muncă;
- funcția este activitatea desfășurată de o persoană într-o ierarhie personală de conducere sau execuție;
- meseria este complexul de cunoștințe obținute prin școlarizare și prin practică;
- profesia este specializarea (calificarea) obținută prin studii.

15. Biografie/istorie * - informații referitoare la viața sau istoria persoanei.

ATRIBUTELE UNEI FAMILII

- 1. Tipul de familie** - categorie sau descriptor generic al tipului de familie (clan, dinastie)
- 2. Datele familiei** - date asociate (în legătură) cu familia.
- 3. Locurile asociate familiei** - informații referitoare la locurile unde familia a locuit sau cu care a avut legături.
- 4. Istoria familiei** - informații referitoare la istoria familiei.

ATRIBUTELE UNUI NUME

- 1. Prenume** - nume sau element dintr-un nume care desemnează o persoană numai ca individ și nu ca membru al unei familii sau al unui grup; este numele de botez utilizat de un individ și care se asociază numelui de familie; conține inițialele și literele asociate unui nume de familie.
- 2. Nume de familie** - parte a numelui unei persoane purtate în comun cu alți membri dintr-un grup care sunt legați nu numai ca membri ai unei familii ci și într-o altă manieră; conține nume de familie, patronime, nume de clan, dinastii, case nobiliare, nume utilizate ca nume de familie, nume de familie compuse cu sau fără liniuță de unire și nume de familie care comportă prefixe scrise separat (articole, prepoziții).
- 3. Număr** - cifră romană asociată la prenumele unui suveran, al unui papă, episcop, alte cifre asociate unei persoane.
- 4. Titlu/formulă de adresare** - cuvânt sau expresie care indică rangul, demnitatea sau o formulă de adresare asociată persoanei. Pot fi:
 - titluri regale, nobiliare, titluri ecleziastice, titluri de curtoazie, titluri onorifice: rege, duce, papă, sir, doamnă etc;
 - nume proprii făcând parte dintr-un titlu nobiliar: contesa de Winchilsea,

marchiza de Sévigné;

- formule onorifice sau de adresare civilă: Miss Read sau Monsieur de Sainte-Colombe.

Regulile de catalogare pot divaga de la maniera de tratare a titlurilor și formulilor de adresare asociate persoanelor. În anumite cazuri ele pot trata titlurile sau formulele de adresare care fac parte integrantă din nume; în alte cazuri titlul sau formula de adresare pot fi tratate așa cum au fost adăugate la nume.

5. Alte elemente din numele unei persoane

- caracter sau grup de caractere făcând parte integrantă din nume și altul, ca un prenume sau nume de familie, un număr sau o formulă de adresare sub care o persoană este cunoscută.

- conține termeni indicând locul de origine sau de reședință, profesia sau alte caracteristici.

Ex. Leonardo da Vinci (da Vinci - locul)

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Prin referințe bibliografice se înțelege totalitatea datelor necesare pentru identificarea unui document sau a unei părți a acestuia, prezentate într-o anumită ordine.

O importanță deosebită în înregistrările de autoritate o au referințele bibliografice consultate pentru stabilirea formei sau variantelor de nume. Referințele bibliografice succinte (titlu/autor, date) contribuie la perfectă identificare a autorului în cazul omonimiilor dar fac posibile și relații cu alte nume purtate de acesta.

Sursele de informare pentru completarea fișierului de autoritate persoană fizică sunt:

- pagina de titlu (sursa principală de informare);
- mențiunile proeminente găsite pe resursă;
- informațiile care se găsesc în conținutul resursei (textul cărții, sunetul dintr-o înregistrare sonoră etc.) sau din afara acesteia, atunci când mențiunile care apar în sursa principală de informare sunt ambigui sau insuficiente;
- referințele.

Deși sursa nu este prevăzută ca atribut al unui fișier de autoritate în normele biblioteconomice, fișierele de autoritate ale marilor biblioteci ca Biblioteca Națională a Franței și Biblioteca Congresului dau în câmpul Note sursa bibliografică pe baza căreia s-a făcut înregistrarea. În Modulul Tinlib al Bibliotecii "V. A. URECHIA" există posibilitatea înregistrării sursei în câmpul Note.

Descrierea sursei bibliografice respectă regulile impuse de ISO 690 :

Documentare: Referințe bibliografice: Conținut, formă și structură.

- numele autorului se scrie cu majuscule ca și primul cuvânt al titlului când descrierea este la titlu;
- dacă avem autor colectiv descrierea se face la titlu;
- dacă sunt trei autori se menționează toți dar numai primul autor, care constituie intrarea în catalog, se scrie cu majuscule;
- ordonarea trebuie să fie alfabetică sau cronologică;
- numărul anului de apariție al publicației seriale se transformă din cifre romane în cifre arabe;
- dacă un document electronic nu are titlu, locul acestuia va fi luat de primele cuvinte din document urmate de puncte de suspensie;
- numărul paginii pe care se găsește informația trebuie menționat în descrierea resursei

După tipul de resursă sau suport, referințele se descriu astfel:

- monografii pe suport tradițional (hârtie):

NUME, Prenume. Titlu. Ediție. Loc: Editură, an, pagină (unde se regăsește informația)

Ex: POPESCU, Ion. Bibliografii. București: Humanitas, 1999, p. 13

- articol din serial pe suport tradițional:

NUME, Prenume. Titlul articolului. În: Titlul serialului, lună (abreviată) anul, vol., nr., an, p.

Ex: DRĂGOI, Elena. Fișierul de autoritate între deziderat și realitate.

În:

Biblioteca, 1997, nr. 3, an 8, p. 160

- monografie electronică baze de date și programe de calculator:

NUME, Prenume. Titlu [suport]. Ediție. Loc, țara: Editor, data publicării. Data actualizării/ revizuirii[data citării]. Disponibilitate și acces:< adresa>

Ex: CARROLL, Lewis. Alice's Adventures in Wonderland [online].

Texinfo ed. 2.1. [Dortmund, Germania]: WindSpielNoiembrie1994 [citat 10 februarie1995]. Disponibil pe World Wide Web: <<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice.html>>

- articole din publicații seriale electronice

NUME, Prenume. Titlu al contribuției. Titlu al publicației seriale [suport]. Ediție. An, vol., nr., p. 5-21[data citării]. Disponibilitate și acces : < adresa>

Ex: PRICE-WILKIN, John. Using the World-Wide Web to Deliver Complex Electronic Documents: Implications for Libraries. The Public-Access Computer Systems Review [online]. 1994, vol. 5, no. 3

[cited 1994-07-28], p. 5-21.

Disponibil pe Internet: gopher://info.lib.uh.edu:70/00/articles/e-journals/uhlibrary/pacsreview/v5/n3/pricewil.5n3>. ISSN 1048-6542.

PROBLEME CE SE CER REGLEMENTATE LA NIVEL BIBLIOTECONOMIC NAȚIONAL

Viitorul bibliotecilor este privit ca o bază de date unificată ce ar putea constitui o adevărată enciclopedie. Pentru aceasta este nevoie ca unificarea datelor existente să se facă pe baza anumitor criterii. Însă, înaintea transferului de date bibliografice, un element foarte important îl constituie crearea unei notițe de autoritate bine documentate pentru nume de persoană. Deși crearea fișierului este foarte importantă transferul acestuia ridică impedimente care țin de:

- imposibilitatea transferului de date de la o bază de date de tip biblioteconomic la alta;
- problema diferențelor de format existente la diferite biblioteci și care ar îngreuna transferul de date în cazul unui Catalog Național Colectiv;
- inexistența la nivel național a unei metodologii de realizare a notiței de autoritate pentru fișierul nume de persoană;
- deși pe plan internațional există materiale extrem de bine documentate care țin cont de modul de completare a fișierelor de autoritate acestea nu au ajuns să fie recunoscute de forul tutelar al bibliotecilor publice - Biblioteca Națională a României, de către Comisia Națională a Bibliotecilor sau de Comisia pe probleme biblioteconomice a ASRO (Asociația Română de Standardizare);

Un fișier care să răspundă tuturor datelor biobibliografice presupune:

- un volum imens de muncă pentru a deveni un adevărat instrument;
- un personal numeros;
- materiale de referință stabilite la nivel superior;
- specialiști în domeniul informării și documentării.

În consecință, în conformitate cu Legea bibliotecilor - 334/2002 republicată și cu sarcinile trasate de IFLA, Oficiul Național Bibliografic care funcționează în subordinea Bibliotecii Naționale a României alături de Comisia Națională a Bibliotecilor trebuie să elaboreze instrucțiunile și normele metodologice necesare pentru completarea fișierelor de autoritate conform standardelor internaționale existente astfel încât completarea acestora să poată fi uniformă.

Pentru bibliotecile județene, în lipsa fișierelor de autoritate elaborate la

nivel național, acestea ar trebui realizate obligatoriu pentru personalitățile locale. Până la apariția normelor metodologice și a referințelor stabilite de Comisia Națională a Bibliotecilor considerăm că este necesar ca fișierele de autoritate nume de persoană să fie completate cu date minime necesare eliminării confuziilor și omonimiilor și care să rezolve litigiile de genul forma autorizată a numelui - variantele de nume.

APLICAȚIE PRACTICĂ

Modulul TINLIB al Bibliotecii “V.A. Urechia” Galați cuprinde doar o parte a celor cinsprezece atribute ale punctelor de acces, el fiind adaptat nevoilor de descriere bibliografică pentru personalitățile locale.

Nume, Prenume - Ionescu, Eugen

Cunoscut ca - -----

Forma preferată - -----

Forma nepreferată – Ionesco, Eugène

Profesia - profesor

Domeniu de afirmare – creație și interpretare artistică

Titluri științifice – doctor în literatură

Titluri onorifice - doctor Honoris Causa la Universitatea din Warwick (Marea Britanie) și Universitatea din Tel Aviv

- membru onorific Uniunea Scriitorilor din România.

Funcții – profesor în învățământul liceal

Data nașterii – 1909/11/26

Loc naștere – Slatina, România

Data morții -1994/03/28

Loc deces – Paris, Franța

Naționalitate – română

Cetățenie – română, franceză

Domiciliu - -----

Studii - Colegiul “Sfântu Sava”, București;

Studii - Facultatea de Litere și Filozofie, București

Activitate socio-profesională - profesor de limba franceză la Cernavodă; profesor la Seminarul Ortodox, Curtea de Argeș; profesor la Liceul “Sfântul Sava”, București; secretar cultural în Ministerul Educației, România; critic la revista Facla; atașat cultural al Ambasadei Regale a României de la Vichy; corector tipografic la Paris

Afilier - membru al Academiei Franceze

- membru al CIEL (Comitetul Internațional al Scriitorilor pentru Libertate)

Performanțe -----

Distincții – Decorații - medalia Monaco, medalia Max Reinhardt

Premii - Premiul „Scriitori Tineri Needitați”; Premiul literar „Prințul Pierre de Monaco”; „Grand Prix Național de Teatru”; Premiul Internațional de Artă Contemporană de la Monte-Carlo; Premiul „Alphonse Allais”; Marele Premiu Austriac pentru Literatură Europeană

Colaborări la publicații - Vremea, Azi, Floarea de Foc, Viața Literară, România Literară, Critica, Axa, Fapta, Ideea românească, Zodiac, Facla, Universul literar.

Debut - 1928, ”Elegii pentru ființe mici” în revista “Bilete de papagal” .

Domeniu de activitate – creație și interpretare artistică

Sursa - Dictionnaire des lettres françaises. Éd. réalisée sous la dir. de Martine Bercot... et d'André Guyaux. Paris: Librairie générale française, 1998, p. 1987

Sursa - Catalogue Bn-Opale plus. Notice d'autorité personne [on-line]. Paris, Franța : Biblioteca Națională a Franței.1975/12/08 / 2006/11/06 [2008/05/29]: <<http://catalogue.bnf.fr>>

Sursa – Olsen, Soren. The Eugène Ionesco Homepage [online]. Bruxelles, Belgia. 1997/12/04 [2008/05/29].< <http://www.ionesco.org/vie.html>>

BIBLIOGRAFIE:

DECLARAȚIA de principii internaționale de catalogare. Frankfurt, 2003. În:

Biblioteconomie : culegere de traduceri prelucrate, nr. 1, 2004.

DUMITRĂȘCONIU, Constanța. Introducere în controlul de autoritate. În: Biblioteca, nr. 10, 1995.

DUMITRĂȘCONIU, Constanța. Listă sau fișier de autoritate. În: Biblioteconomie, nr. 9, 1998.

GHID de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România. București: B.C.U., 1976.

GUIDELINES for authority records and references.

<http://www.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf>

ISSAR (CPF): Norme internaționale sur les notices d'autorité archivistique relatives aux collectivités, aux personnes et aux familles, 1996.

[http://www.icacds.org.uk/fr/ISAAR\(CPF\).htm](http://www.icacds.org.uk/fr/ISAAR(CPF).htm)

POZDNIAKOV, V. Prezentul și viitorul catalogului electronic. În: Biblioteconomie, an 33, nr. 4, 1997.

PRINCIPIILE Internaționale de Catalogare (IFLA 2009). [on-line]. România, București: Biblioteca Națională a României. [2009/05/29].

<http://www.bibnat.ro/dyn-doc/Declaratia-de-principii.pdf>

- RAMEAU: Répertoire d'autorité-matière encyclopédique et alphabétique unifié. Montpellier: Agence bibliographique de l'Enseignement superior, 1995.
- REGNEALĂ, Mircea. Dicționar explicativ de bibliologie și știința informării. Vol.1-2. București: FABR, 2001.
- SR ISO 999 : Informare și documentare : Principii directoare pentru conținutul, structura și prezentarea indexurilor. Geneva: ISO, 2000.
- STAS 8255-68 : Informare și Documentare : Index de autori ai unei publicații. București: Academia R.S.R, 1969.
- STATEMENT of Principles. Adapted at International Conferance on Cataloguing Principles [material tehnoredactat]. London: I.F.L.A. Committee on Cataloguing, 1971.

RETROSPECTIVA ACTIVITĂȚII BIBLIOTECII „V.A. URECHIA” ÎN ANUL 2008

(EXTRAS DIN RAPORTUL DE ACTIVITATE AL BIBLIOTECII „V.A. URECHIA” PE ANUL 2009)

Florina Diaconeasa
Șef Serviciu Relații cu Publicul
Biblioteca „V.A. Urechia”

Pe parcursul anului 2008, gradul de îndeplinire a obiectivelor propuse a atins cote înalte, rezultatul fiind întărirea poziției Bibliotecii “V.A. Urechia” ca centru de informare și educație permanentă, ca partener și furnizor de activități culturale și ca for de îndrumare metodologică pentru instituțiile de aceeași specialitate din județul Galați.

Printre realizările deosebite ale acestui an menționăm:

- S-au realizat demersuri avansate (încheiere contracte de închiriere, realizare planuri de amenajare, achiziții documente și mobilier) de organizare a filialelor “Paul Păltănea” (acoperă cartierele Aviație și I.C. Frimu), “Hortensia Papadat-Bengescu” (acoperă cartierul Dunărea) și “Gara Călători” (acoperă zona din valea vechiului oraș, cartierul Port, blocurile de locuințe CFR și ANL, cât și călătorii care vin și pleacă din Galați);
- Colecțiile Bibliotecii, incluzând și pe cele destinate noilor filiale, au crescut în 2008 cu un nr. de 28665 u.b., ajungând la 661.782 u.b., ceea ce a însemnat o creștere cu aproape 88% față de anul anterior, creștere realizată prin cumpărare, donații, dotare de la Ministerul Culturii, schimb interbibliotecar, depozit legal, dotare BVAU;
- Pe parcursul anului 2008 s-a continuat editarea buletinului informativ Asociația, s-a reluat Buletinul Fundației Urechia cu un nou format și s-a fondat o nouă revistă de cultură - Axis Libri. Aceste demersuri marchează atât intenția de a promova valorile instituției și ale orașului, dar și reluarea și dezvoltarea activității de cercetare în Biblioteca „V. A. Urechia”, precum și debutul unei fructuoase colaborări cu specialiști din branșă și din domeniile conexe;
- Participarea la Proiectul “Istoria presei din România în date”, coordonat de Asociația Română de Istorie a Presei, în vederea realizării unei baze de date la nivel național, incluzând și Republica Moldova, și, apoi, a unei lucrări cu termen de finalizare în aprilie 2009, contribuind până la finele anului

- 2008 cu furnizarea unei liste de 150 titluri de periodice vechi gălățene;
- Manifestările culturale organizate de Bibliotecă au înregistrat un număr record atât prin evenimente, cât și ca participanți, reflectând o gamă diversificată de servicii culturale și grupuri țintă la care Biblioteca și-a armonizat obiectivele și direcțiile de acțiune. Din totalul de 108 proiecte-manifestări realizate în colaborare cu diferite organizații, 100 s-au desfășurat în Bibliotecă, la sediul central și filială, înregistrându-se o participare de 7.454 persoane ;
 - A fost reorganizată activitatea Oficiului de Informare Comunitară într-un nou spațiu, cu o nouă echipă. Totodată, în urma unui protocol încheiat între Biblioteca „V.A. Urechia” și Oficiul de Stat de Invenții și Mărci (OSIM), în același spațiu a început să funcționeze și un punct de informare OSIM unde pot fi consultate materiale de informare (privitoare la regimul proprietății intelectuale în România și UE, la protecția mărcilor și a desenelor industriale, modalitățile de înregistrare a unui desen/mărci, privitoare la legislația națională și comunitară în acest domeniu), punct de informare coordonat de juristul instituției;
 - A fost inițiat proiectul „Oameni în memoria Galațiului” în scopul promovării valorilor și moștenirii culturale locale, a activităților și colecțiilor Bibliotecii „V.A. Urechia” legate de acest domeniu, promovarea fiind realizată prin afișe, pliante, pe situl Bibliotecii și prin publicarea unui număr de 19 articole referitoare la acest proiect;
 - În cadrul Zilelor Bibliotecii „V.A. Urechia Galați” desfășurate în perioada 10 – 16 noiembrie 2008, sub genericul “Dați cărților o viață nouă într-o casă nouă” a avut loc o campanie de colectă de carte coordonată de către Secția Referințe împreună cu Biroul Achiziții, Secția Proiecte. Programe. Marketing de bibliotecă. Acțiunea de colectă de carte s-a desfășurat în principal în perioada 10-16 noiembrie, dar s-a prelungit pe toată perioada zilelor orașului, respectiv până la sfârșitul anului, datorită faptului că donatorii au continuat să aducă documente, în număr de peste 25000 de exemplare;
 - Participarea activă la întruniri profesionale organizate la nivel internațional, național în cadrul asociațiilor profesionale (Asociația Bibliotecilor din România: Secțiunea Catalogare - Indexare - 2 persoane, Secțiunea Periodice - 2 persoane, Secțiunea Achiziții - 2 persoane, Secțiunea Statistică - 2 persoane, Colecții speciale - 1 persoană, Comunicarea documentelor și împrumut interbibliotecar - 2 persoane); Participarea la întrunirile de lucru cu tema Ghidul de indexare LIVES-Ro - subdiviziuni de formă - 4 bibliotecari; Participarea la conferințele

naționale ale asociațiilor de bibliotecă (ANBPR, Oradea – aprilie 2008 – 2 persoane, ABR, Pitești - septembrie 2008 – 3 persoane, ANBPR - Buzău, octombrie 2008- 5 persoane), la Primul Congres Național de Istorie a Presei Românești, Arad, 29-30 aprilie – 1 persoană, la Salonul Internațional de Carte Românească, organizat de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” de la Chișinău – aprilie 2008 – 1 persoană, Salonul Internațional de Carte Românească de la Iași – octombrie 2008 – 1 persoană, la târgurile de carte Librex, Iași și Gaudeamus, București – 7 persoane;

- Participarea directorului Bibliotecii „V.A. Urechia” în cadrul Misiunii cultural - economice în SUA, Statul Florida - orașul Orlando, la întâlniri cu parteneri americani din domeniile cultural și economic, pe probleme care țin de activitățile din bibliotecile Ținutului Orlando, în perioada 12-20 februarie 2008;
- Îndeplinirea rolului de for metodologic al Bibliotecii “V.A. Urechia” pentru bibliotecile publice din județ. O sinteză a parametrilor activității acestora sunt reflectați în tabelul de la anexa III. Pe parcursul anului s-au organizat 5 (cinci) schimburi de experiență cu tema: Dezvoltarea serviciilor de bibliotecă prin proiecte și programe, pe grupe de comune, în bibliotecile publice: Vârlezi, Piscu, Munteni, Sl.Conachi, Tg.Bujor. Totodată, pe 22 aprilie în cadrul Decadei Bibliotecilor din Județul Galați, prilejuită de aniversarea Zilei Bibliotecarului în România, 14 - 23 aprilie, Serviciul Metodic a organizat pentru bibliotecarii din județ Consfătuirea anuală a bibliotecarilor din bibliotecile publice - județul Galați.

Activitatea instituției pe anul 2008 se reflectă în următoarele date:

a. Înregistrarea beneficiarilor.

În decursul anului 2008 numărul utilizatorilor înscriși a fost de **7.591**, din care:

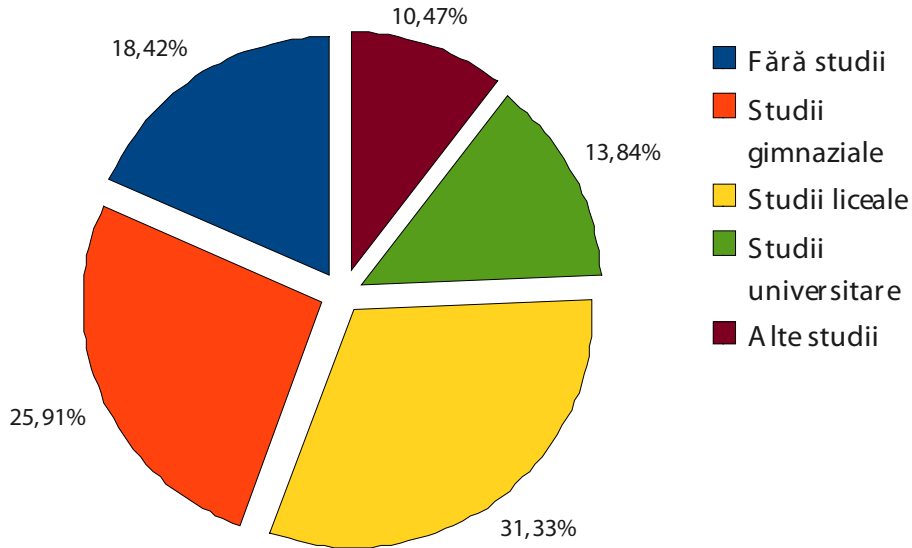
- 3.157 elevi și 1.307 studenți – cca 60%;
- 1.146 utilizatori cu vârsta sub 14 ani – 15,09%;
- 3.712 utilizatori cu vârsta cuprinsă între 14-25 ani – 48,90%;
- 22.090 utilizatori activi;
- 456.479 utilizatori de la distanță.

Număr de utilizatori înscriși pe trimestru arată, că de obicei, este o afluență mai mare în primul și ultimul trimestru:

	Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV	Total an
Utilizatori înscriși	2.237	1.483	1.648	2.223	7.591

În ce privește ponderea după studii se remarcă înscrierea de peste 57 de procente a elevilor din ciclul gimnazial și liceal (preadolescenți și adolescenți).

Statistica utilizatorilor înscriși pe anul 2008, după studii

b. Servicii de informare generală

- Au fost oferite servicii de informare generală prin intermediul bibliotecarilor ce asigură Pupitrul de Referință, în colaborare cu Serviciul Relații cu publicul, Secția Dezvoltare. Evidență. Prelucrarea Colecțiilor și Biroul Control de Autoritate.

	În persoană	Telefonice
Cereri de informații	8721	68

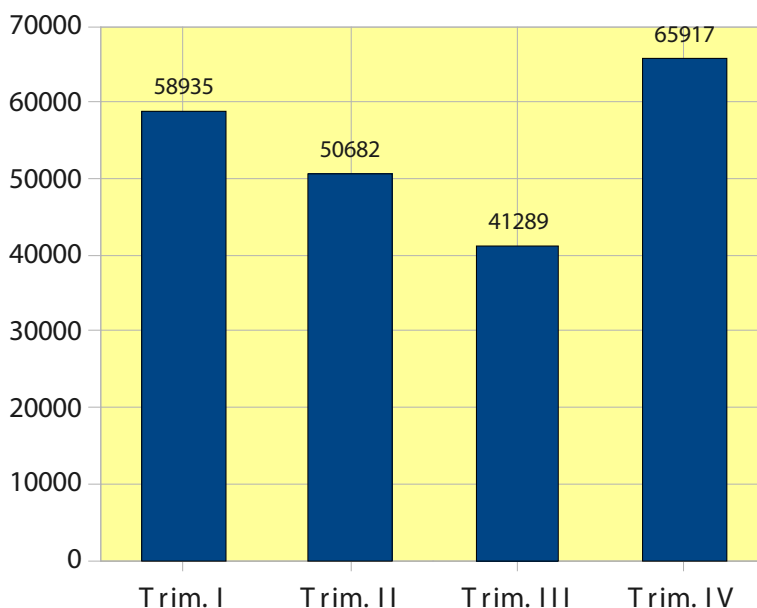
- Au fost realizate activități de colectare a datelor statistice din punctele care oferă servicii de informare, respectiv Pupitrul de Referință, Pupitrul Sălii de Lectură, Biroul Informare, Biroul Referințe electronice&Internet, Filiala 1. În urma centralizării cererilor de informații din aceste puncte au rezultat următoarele date:

	Cereri de informații					TOTAL
	Pupitrul de Referințe	Pupitru SL	Biroul Informare	Biroul REI	Filiața 1	
În persoană	8721	6187	98	2606	15285	32897
Prin telefon	68	3	60	14	-	145

c. Acces și facilități:

- Frecvență – 209.658 beneficiari;
- Frecvență medie ponderată zilnică – 747,74.

Dinamica frecvenței pe anul 2008

- În urma folosirii serviciilor puse la dispoziție în cadrul Biroului Referințe electronice&Internet au rezultat următorii indicatori:

Sesiuni Internet	De date	Aplicații	Documente copiate			
			Pe hârtie		Pe alte suporturi	
			Legislație	Alte doc.	Legislație	Alte doc.
13361	909	3210	5837	19468	102	707

- A fost organizată colecția de documente cu profil comunitar (inclusiv documentele asigurate de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci) din cadrul Oficiului de Informare comunitară, respectându-se principiul tematic. Materialele colectate de la instituțiile și organizațiile locale, de tipul pliantelor, broșurilor de prezentare și a altor materiale informative, au fost incluse în colecția de documente de tip literatură gri a CIC. Ulterior, cu ocazia mutării și reamenajării spațiului destinat CIC, materialele au fost organizate, fiind mai bine evidențiate și materialele de tipul foilor volante, afișelor de informare etc.

d. Optimizarea serviciilor informaționale și de referință prin:

- Îndrumarea cititorilor prin intermediul Pupitrului de referințe (10-15% din timpul de lucru al fiecărui bibliotecar - total: 1680 ore, reprezentând 62,45% din totalul orelor prestate la pupitru);
- Efectuarea situației abonamentelor pe anul 2008, pentru a fi postată pe site-ul Bibliotecii.
- Activități specifice catalogării și indexării documentelor, constând din operațiunile:
 - înregistrarea stocurilor în Caietul de evidență a stocurilor (4920 titl. - monografii + periodice);
 - catalogare-indexare părți componente AV: 6663 titl. = 6663 înreg.;
 - verificarea fișelor scoase la imprimantă, corectarea greșelilor, descărcarea cotelor în Caietul de evidență a stocurilor și înscrierea pe fișa matcă a datei de intrare a stocului (circa 4000 fișe);
 - ordonarea alfabetică și intercalarea fișelor primite în catalogul alfabetic de serviciu (circa 4300 fișe);
 - depistarea înregistrărilor dublate, a inadvertențelor și corectarea lor conform normelor biblioteconomice și metodologiilor de lucru.

e. Comunicarea colecțiilor

Datele de ordin statistic de la sfârșitul anului 2008 reflectă cel mai bine rezultatele acestei componente a activității oglindind dimensiunea implicării Bibliotecii în viața colectivității prin rezolvarea problemelor de informare și documentare precum și prin asigurarea necesarului de evenimente culturale specifice adaptate diferitelor grupuri țintă.

Față de anul precedent s-a înregistrat o creștere a activității oglindită în datele statistice, fapt explicabil atât prin creșterea numărului de proiecte-manifestări organizate în cadrul Bibliotecii, la sediul central și la Filiala Costache Negri, cât și prin creșterea numărului de documente nou achiziționate.

- Total documente intrate în anul 2008: 28.665 u.e.;
- Titluri nou intrate în anul 2008: 4.818 titluri;
- S-au efectuat înregistrări în R.I. de la nr. 1.043.164 la nr. 1.071.828;
- Total documente la 31 decembrie 2008: 661.782 u.b.;
- Documente consultate – 374.136 din care:
 - 302.706 împrumutate la domiciliu (80,90%);
 - 71.430 consultate în bibliotecă (19,09%);
 - 231.905 cărți (61,98%);
 - 96.824 doc. multimedia: AV și electronice (aproximativ 25,88%);
- Documente eliberate în medie pe zi – 1.281.

f. Difuzarea culturală:

- Manifestările culturale organizate de Bibliotecă reflectă o gamă diversificată de servicii culturale și grupuri țintă la care Biblioteca și-a armonizat obiectivele și direcțiile de acțiune. Din totalul de 108 proiecte-manifestări realizate în colaborare cu diferite organizații, 100 s-au desfășurat în Bibliotecă, la sediul central și filială, înregistrându-se o participare de 7.454 persoane. Organizarea de evenimente culturale este foarte importantă deoarece acestea permit contactul direct cu acele categorii de public vizate prin eveniment.
- Săptămânal s-au organizat microexpoziții, în zona parter în cadrul secțiilor de împrumut, în spațiul dintre etajul 1 și 2, în foaierea sălilor de lectură precum și la Filiala “Costache Negri” pentru marcarea evenimentelor culturale importante.
- S-au conceput și redactat afișe pentru marcarea microexpozițiilor, fișe biobibliografice, materiale de prezentare pentru comunitățile locale, alte materiale de promovare;
- Au fost întocmite afișe și fișe biobibliografice dedicate personalităților gălățene (selectate în conformitate cu aniversările anului 2008), fiind exploatate informațiile specifice bibliografiei locale, fondul de carte Galați și arhivele dedicate istoriei Galațiului, prin realizarea de expoziții lunare dedicate acestora, sub auspiciile proiectului “Oameni în memoria Galațiului”;
- Au fost concepute, împreună cu Secția Automatizarea Prelucrării Informațiilor și Serviciilor, un număr de 47 de pliante, afișe și fișe biobibliografice, în scopul aniversării sau comemorării personalităților gălățene, acestea împreună cu articolele apărute în presă fiind adunate în

cadrul unui dosar info-documentar;

- Pe perioada anului 2008, în ideea desfășurării unor activități comune și respectiv a unor programe educativ-culturale au fost încheiate un număr de 65 de protocoale de colaborare cu diverse instituții;
- Au fost realizate activități de promovare în presa locală a activităților desfășurate în cadrul proiectului „Oameni în memoria Galațiului” și implicit promovarea activității și colecțiilor Bibliotecii „V.A. Urechia”, fiind publicate un număr de 29 de articole referitoare la acest proiect;
- În cadrul Zilelor Bibliotecii „V.A. Urechia Galați” desfășurate în perioada 10 – 16 noiembrie 2008, sub genericul “Dați cărților o viață nouă într-o casă nouă” a avut loc o campanie de colectă de carte coordonată de către Secția Referințe împreună cu Secția Proiecte. Programe. Marketing de bibliotecă și Biroul Achiziții.

g. Activitatea editorială:

Pe parcursul anului 2008 s-a continuat editarea buletinului informativ Asociația, adresat profesioniștilor din cadrul instituției și, îndeosebi, bibliotecarilor din județ, membrii ai A.N.B.P.R, s-a reluat Buletinul Fundației Urechia cu un nou format cu deschidere către comunitatea științifică, atât prin adresabilitate, cât și prin colaborările unor tineri specialiști din țară.

O realizare importantă în conturarea imaginii instituției de cultură, a fost fondarea unei noi reviste de cultură intitulată „Axis Libri”, care beneficiază încă de la debut de înscrierea denumirii la OSIM, împreună cu un important element de imagine care apare pe prima copertă alături de sigla Consiliului Județean Galați - noua siglă a Bibliotecii „V.A. Urechia”.

h. Cercetarea și dezvoltare în biblioteconomie

- Perfecționarea stilului și metodelor de lucru:

- În vederea demarării activității de retroconversie de parte componentă s-a întocmit „Metodologia de înregistrare de parte componentă în sistem automatizat”;

- S-a realizat un nou Regulament de funcționare pentru public, făcându-se trimitere și la baza legislativă;

- Completarea și utilizarea curentă a mapelor documentare cu modele de descrieri, metode de combinare a indicilor CZU;

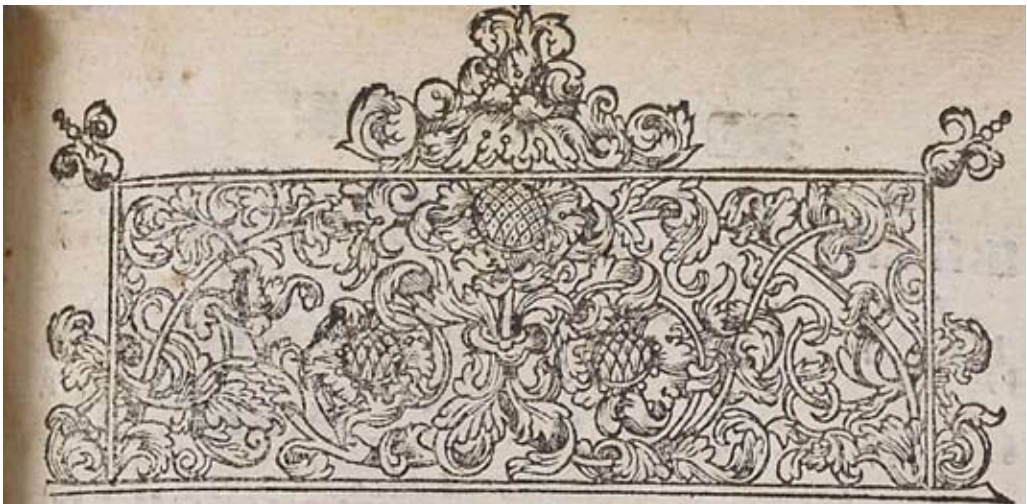
- Identificarea titlurilor de Carte străină și Periodice străine intrate în BVAU

în anul 2008, în vederea comunicării datelor Bibliotecii Naționale pentru completarea Catalogului Colectiv al Cărților Străine intrate în Bibliotecile din România și al Repertoriului Periodicelor Străine intrate în Bibliotecile din România;

- Selectarea și prelucrarea informațiilor despre periodicele locale de către secția Săli de lectură, centralizarea datelor, precum și furnizarea lor pentru realizarea proiectului “Istoria presei din România în date” (150 titluri);
- Întocmirea situațiilor solicitate la nivel național, cu privire la activitatea biblioteconomică (chestionar CIP, solicitat de Biblioteca Națională a României; situația cu periodicele cotate ISI Thompson deținute de BVAU - situație solicitată de președinta secțiunii Periodice a ABR; Chestionar cu privire la dezvoltarea colecțiilor, solicitat de Biblioteca Județeană Constanța);
- Participarea la conferințe naționale ale asociațiilor de bibliotecă

Sperăm că datele statistice se vor îmbunătăți în anul 2009, un prim pas fiind deja făcut prin deschiderea Filialei nr. 4 „Grigore Vieru” și avem convingerea că prin inițiativă și muncă susținută vom reuși să realizăm ceea ce reprezintă misiunea unei biblioteci în cadrul comunității pe care o deservește.

ДОМѢНЕСКІА ДОЛ. ЕУЛІА

Днѣ Младенѣ Шолаж Капетѣ.

Вѣрять, кѣндѣ вѣ възѣжѣщѣаеи кж
кѣрѣжѣбѣи ѡпротѣва ѡлѣдѣи ѡпѣра
ѡтоуничи млинѣе стрѣнѣе бонничи
ѡтрармаци. ши дѣтѣи пѣрѣѣде съ

Personalia

лѣль. възѣловоазѣ рѣдѣль ѡменескѣ днѣ рѣбѣи
лѣдѣи чѣ ѡмѣрѣ. бени ѡмѣрѣ галилеулѣи. ши
дѣколо ѡчѣпоу ѡтѣи ѡстрѣнѣе ѡпѣи спрѣѣѣѣ
ѣта трѣбѣж, кѣмѣ ѡдѣнѣмѣ спѣдѣнѣ свѣта еуліе.

OPERA ȘTIINȚIFICĂ A ISTORICULUI PAUL PĂLTĂNEA

Lect. univ. *Constantin Ardeleanu*
Universitatea „Dunărea de Jos“

Sunt cărțurari care, atunci când trec în lumea celor dreți, nu văduvesc prin dispariția lor numai prezentul și viitorul, ci ne lasă și cu un trecut mai sărac. Un astfel de erudit a fost Paul Păltănea, personalitate marcantă a lumii culturale și științifice locale și naționale, dar mai întâi de toate exemplu de om care, de-a lungul unei vieți cu multe sușuri și coborășuri, și-a păstrat credința și idealurile. Slujind cu devotament pentru adevărul istoric, veritabil canon al convingerilor sale intelectuale, transformând dragostea pentru carte într-un crez sfânt și considerând biblioteca și arhiva drept veritabile lăcașuri ale acestui cult, profesorul Păltănea a făcut din cercetarea istoriei naționale în egală măsură credință și ideal. Dincolo de aceste remarci, poate exagerate având în vedere modestia bătrânului istoric, lucrarea de față își propune să detalieze domeniile predilecte de cercetare asupra cărora Paul Păltănea s-a aplecat în cele peste cinci decenii de activitate științifică. Totodată, printr-o justă analiză a lucrărilor pe care le considerăm reprezentative, intenționăm să evaluăm cât de importantă este contribuția lui Paul Păltănea la dezvoltarea cunoașterii istorice în plan local și național.

*

* *

Valoarea științifică a operei oricărui cercetător al trecutului depinde mult, dincolo de capacitatea de analiză și sinteză a autorului, de consistența și relevanța surselor istorice folosite. Din această perspectivă există toate premisele unei creații meritorii, căci Paul Păltănea s-a preocupat îndeaproape de identificarea, culegerea și valorificarea izvoarelor istorice, în toate formele în care acestea se pot prezenta celor interesați de epocile medievală și modernă. În perioada de studiu pentru întocmirea lucrării de doctorat, ca și de-a lungul întregii sale cariere, istoricul a identificat în diverse colecții de documente sau fonduri de arhivă o mare varietate de referiri la istoria orașului Galați și a localităților învecinate, reunite într-un instrument de lucru indispensabil tuturor celor interesați de trecutul acestor meleaguri în Evul Mediu¹. La fel de valoros este catalogul manuscriselor și

1 *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați: 1430-1650*, 2 volume, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, Galați, 1986-1990.

scrisorilor păstrate în colecțiile bibliotecii centrale a Galaților², întreprindere prin care este pus în circuit științific un impresionant patrimoniu bibliofil, adunat cu trudă încă de întemeietorul academician Urechia.

Buna cunoaștere a acestui tezaur documentar, interesul pentru carte rară, acribia și conștiinciozitatea istoricului au fost ingredientele care au făcut posibilă redactarea unor temeinice studii de specialitate și a unor comunicări științifice prezentate la sesiunile naționale de biblioteconomie sau de istorie a culturii³. În același repertoriu tematic putem include și publicațiile despre bibliotecile unor personalități ale istoriei naționale, toate contribuții semnificative la mai buna cunoaștere a istoriei culturii românești în secolele XVII-XIX, când cartea, principalului mijloc de vehiculare a informației în epoca Gutenberg, era și cel mai important instrument de penetrare a modernismului european în spațiul românesc⁴. Trebuie adăugat că cele mai interesante și rare dintre aceste valori bibliofile au fost prezentate și în scurte articole de popularizare, publicate în ultimul deceniu în ziare sau în reviste culturale locale („Dominus”, „Dunărea de Jos”).

O altă dimensiune spre care s-a orientat mare parte din activitatea de cercetător a lui Paul Păltănea ține de teritoriul biografiei și genealogiei. Iubitor al epocii renașterii naționale și atașat de locurile unde și-a petrecut cea mai mare parte a vieții, eruditul a dovedit o puternică stăruință în mai buna cunoaștere a personalităților istoriei moderne direct legate de trecutul orașului Galați. În domeniul biografiei, cu toate referirile la contextul politic, economic, social sau cultural în care personajele au trăit și activat, a și lăsat câteva dintre cele mai importante lucrări. Astfel, prin legăturile de familie cu orașul dunărean, dar mai ales prin forța cu care a susținut idealul național, Costache Negri a fost pentru Paul Păltănea în egală măsură exemplu și prieten. De-a lungul deceniilor, cercetătorul a scos din praful arhivelor documente inedite despre viața și activitatea patriotului moldovean⁵, în special corespondența acestuia cu alți fruntași ai grupării pașoptiste, material documentar pe baza căruia a publicat monografia *Viața lui Costache*

2 *Catalogul manuscriselor și scrisorilor din Biblioteca „V. A. Urechia”*, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, Galați, 1979.

3 V. A. Urechia și bibliografia daco-romanica, în „Revista de istorie”, t. XLII, 1989, nr. 6, *Documente cartografice cu valoare patrimonială din colecțiile Bibliotecii „V. A. Urechia”*, în vol. *Valori bibliofile din patrimoniul cultural național: cercetare și verificare*, București, 1983.

4 *Biblioteca stolnicului Constantin Cantacuzino și cea a domnitorului Nicolae Mavrocordat: Completări. Exemple la Biblioteca “V.A. Urechia”, Galați*, în vol. *Închinare lui Petre Ș. Năsturel la 80 de ani*, Editura Istros – Muzeul Brăilei, Brăila, 2003; *Bibliotecile familiei Conachi*, în „Revista de istorie și teorie literară”, t. XLI, 1993; *Biblioteca lui V.A. Urechia o contribuție la perenitatea culturii românești*, Iași, 1998.

5 *Noi contribuții la biografia lui Costache Negri*, Galați, 1969; *Costache Negri: Corespondență inedită*, Bacău, 1970; *Costache Negri. Alte contribuții biografice: (100 de ani de la moarte)*, București, 1976; *Costache Negri și Bălcescu*, Extras. Bălcești pe Topolog, 1979; *Informații inedite despre tinerețea lui Costache Negri*, 1980; *Din corespondența inedită a lui Costache Negri*, Bacău, 1991.

Negri, mult îmbogățită și revizuită în anul 2006⁶. Lucrarea aduce numeroase corecții vechilor biografii realizate de Gh. N. Munteanu-Bârlad și Pericle Martinescu, fiind considerată de specialiști drept cea mai completă monografie a celui care, la Mânjina, în emigrația română de după 1848, în funcțiile publice din timpul domniilor de la Balta Liman, în anii luptei pentru Unire sau în misiunea diplomatică de la Constantinopol, a dovedit, cum chiar Eminescu sublinia, „cel mai curat patriotism și caracterul cel mai dezinteresat”, căruia i se datorează multe dintre realizările istoriei noastre moderne. Interesul pentru familia Conăcheștilor s-a materializat într-o altă contribuție monumentală a profesorului Păltănea la cunoașterea istoriei naționale, dovada iscusinței genealogice a autorului – *Neamul logofătului Costache Conachi*. Două portrete ale strămoșilor, cincisprezece figuri de boieri Conăchești și peste două sute de pagini dedicate boierului descendent din vechile familii răzeșești din Moldova alcătuiesc o lucrare consistentă, bine primită de critica istorică. Afirmările istoricului Ștefan S. Gorovei sunt relevante pentru a dovedi abilitățile de genealogist ale cercetătorului împământenit la Galați: „farmecul cercetărilor genealogice l-a cucerit de multă vreme pe istoricul de mare probitate profesională care este Paul Păltănea. De-a lungul anilor, a publicat multe studii de genealogie, modele de investigație autentică, devotată, răbdătoare, perseverentă și erudită. Membru al Comisiei de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei României și membru-fondator al Institutului Român de Genealogie și Heraldică Sever Zotta, Paul Păltănea face parte din Consiliul Științific al acestei ultime instituții precum și din colegiul de redacție al revistei *Arhiva Genealogică*, singura publicație românească de tradiție și de prestigiu din acest domeniu”⁷.

O altă figură marcantă a istoriei românilor, legată și de aceste locuri, în trecutul căreia Paul Păltănea a adus clarificări esențiale este Alexandru Ioan Cuza. Astfel, legăturile familiei Cuza cu orașul Galați și perioada de tinerețe din viața viitorului domn, ani în care a deținut demnități publice în județul Covurlui, sunt mult mai bine cunoscute grație contribuțiilor documentare și studiilor publicate de istoricul gălățean⁸. Activitatea politică sau culturală a lui Vasile Alecsandri și Mihail Kogălniceanu, personalități ilustre ale României moderne vreme de mai

6 *Viața lui Costache Negri*, Junimea, Iași, 1985; ediția a II-a, Galați, 2006.

7 *Neamul logofătului Costache Conachi*, Editura Albatros, București, 2001; *Despre originea logofătului Costache Conachi*, București, 1982; *Costache Conachi: Epistolar*. București, 1985; *Costache Conachi: Mărturii din viața cea de toate zilele*, Iași, 1994; *Costache Conachi: Jalbe către domnie*. [Iași], 1997; *Contribuția lui Costache Conachi la redactarea regulamentului organic*, în „Anuarul Institutului de Istorie A. S. Xenopol”, t. XXXIV, 1997, pp. 39-60.

8 *Alexandru Ioan Cuza, pârcaș al ținutului Covurlui*, în *Cuza Vodă. In Memoriam*, coord. L. Boicu, Gh. Platon, Al. Zub, Editura Junimea, Iași, 1973; *Alexandru Ioan Cuza: Corespondență și acte inedite*, Iași, 1980; *Alexandru Ioan Cuza și Galații*. Galați, 1969; *Alte știri despre funcțiile publice ale lui Alexandru I. Cuza*, București, 1967.

bine de jumătate de veac, sunt și ele mai clar conturate după detalierea relațiilor lor cu orașul Galați⁹ sau, în cazul bardului de la Mircești, a strânsei relații de prietenie cu Alexandru Papadopol Calimah, istoricul tecucean cu un rol politic și cultural prea puțin cunoscut în istoriografia românească¹⁰. Din această pleiadă de personalități nu putea lipsi Vasile Alexandrescu Urechia, filantropul prieten al Galaților, detaliile despre viața și activitatea sa, cu un accent special asupra legăturilor sale cu orașul nostru constituind mari câștiguri pentru cunoașterea activității istoricului și omului politic analizat în monografiile lui Vistian Goia și Anișoara Popa¹¹.

Interesul pentru istoria locală, sub toate aspectele în care aceasta se prezintă, a dus la analiza altor tipuri de surse, între care relatările de călătorie ocupă un rol de frunte. Cel mai important port românesc în secolele XVII-XVIII, Galații au fost vizitați de numeroși drumeți ce călătoreau, cu obiective politice, diplomatice sau ecleziastice, mai ales între Țările Române și Constantinopol. Într-un material ce uimește și astăzi, când exista un corpus impresionant de călători străini despre Țările Române până la mijlocul secolului al XIX-lea, Paul Păltănea a sintetizat imaginea orașului, ca și structura demografică, etnică și economică a locuitorilor săi în secolele perioadei premoderne și moderne¹². O altă contribuție semnificativă este clarificarea apartenenței unei descrieri a Moldovei, publicate de Scarlat Callimachi în 1947; trei decenii mai târziu, Paul Păltănea demonstra că relația călătorului ajuns la Galați în octombrie 1842 și găzduit la moșia de la Pechea a lui Alexandru Dimitrie Moruzi aparține botanistului elvețian Carol Guébbart¹³.

De la constatările privind comerțul Galaților la sfârșitul secolului al XVIII-lea, de natură să demonstreze tezele lui Andrei Oțetea relative la pătrunderea comerțului românesc în circuitul internațional în perioada premergătoare încheierii Tratatului de la Adrianopol (1829), și până la mai cuprinzătorul manuscris privind istoria economică a orașului Galați, preocupările de istorie cantitativă nu puteau lipsi dintre preocupările lui Paul Păltănea, având în vedere

9 *Legăturile lui Mihail Kogălniceanu cu orașul Galați*, în „Studii și articole de istorie”; *Știri inedite despre legăturile lui Vasile Alecsandri cu orașul Galați*, Bălcești pe Topolog, 1979; *Vasile Alecsandri: Știri noi despre relațiile cu Felibri*, București, 1990.

10 *Vasile Alecsandri - Alexandru Papadopol-Calimah. O prietenie uitată (I-XI)*, în „Dominus”, Galați, 2004-2005.

11 *V.A. Urechia - interferențe cu lumea spaniolă*, Iași, 1988; *V.A. Urechia: interferențe avec le monde espagnol*, București, 1992; *Contribuții privind colaborarea dintre V.A. Urechia și românii din Transilvania*, în „Acta Musei Napocensis”, Cluj-Napoca, t. XXXIII, 1997, nr. 2, pp. 87-105; *Contribuția lui V.A. Urechia la propaganda pentru latinitatea românilor*, în vol. *In Honorem Ioan Caproșu*, Polirom, Iași, 2002, pp. 397-405.

12 *Călători străini prin orașul Galați*, Galați, 1981.

13 *O nouă descriere a Moldovei de botanistul Charles Guébbart*, în „Cercetări istorice”, t. IX-X. 1978-1979, pp. 597-601.

rolul schelei gălățene în dezvoltarea economică a Moldovei și apoi a României¹⁴. Toate aceste publicații îmbină referirile statistice (cu aprecieri privind importurile și exporturile prin Galați, cantitativ și valoric, mărfurile care predominau în schimburile cu exteriorul, destinațiile predilecte etc.) cu judecăți calitative, relative la factorii ce determinau o anumită conduită în politica economică a Moldovei/României sau la celelalte măsuri legislativ-administrative menite să favorizeze dezvoltarea schimburilor economice interne și externe.

Interesul pentru geografia istorică și toponimie, cu o aplecare deosebită asupra așezărilor din actualul județ Galați, au rezultat într-o serie impresionantă de scurte lucrări despre „istoria acestor locuri” în care sunt explicate, pe o bază documentară impresionantă, numele și istoricul comunelor și satelor gălățene, încă existente sau dispărute. Putem include aici și un valoros volum de documente despre satele covurluiene care au avut urice de la Ștefan cel Mare, rezultat al preocupărilor sale de colecționare a izvoarelor istorice¹⁵.

Istoria bisericii, cu aspecte relative la domeniul mănăstiresc din județul Galați în Evul Mediu și așezămintele de cult din Galați, a fost, de asemenea, tratată în mai multe lucrări¹⁶, la fel cum studiile de istorie a bolilor și epidemiilor care atât de des pustiiuau spațiul românesc dovedesc alte competențe interdisciplinare ale cercetătorului¹⁷.

Toată această expunere demonstrează că întreaga activitate a cercetătorului Paul Păltănea a fost subsumată pasiunii sale pentru istoria orașului Galați, încununată cu susținerea publică a tezei de doctorat, realizată sub coordonarea acad. Constantin C. Giurescu în anul 1973, și publicată trei decenii mai târziu. Premiata de Academia Română cu distincția „A.D. Xenopol” (1994), lucrarea a fost primită elogios de istoricii români, fiind cea mai impresionantă istorie a unui oraș românesc scrisă de un singur autor. A fost sinteza unei munci de o viață,

14 *Istoria economică a orașului Galați până la 1918*, manuscris dactilografiat, Galați, 1978; *Comerțul Moldovei cu apusul Europei prin Galați în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea*, Galați, 1970; *Știri despre economia orașului Galați în secolele al XV-lea și al XVI-lea*, Galați, 1971; *Informații privind comerțul orașului Galați în secolul al XVII-lea*, Iași, 1972; *Unele știri despre economia orașului Galați din a doua jumătate a secolului al XVIII*, Iași, 1973; *Legăturile orașului Galați cu porturile Mării Negre în secolul al XIX-lea*, Constanța, 1984.

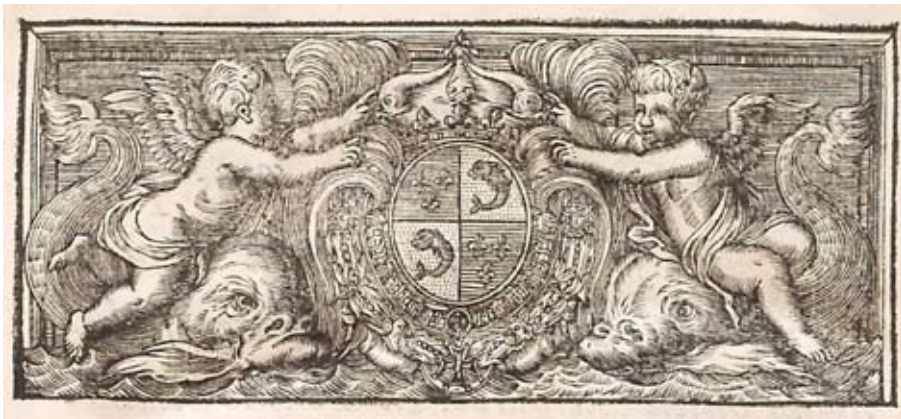
15 *Comune și sate din județul Galați care au avut urice de la Ștefan cel Mare și Sfânt*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2004; *Din toponimia Județului Galați: Nume dispărute din Bazinul Bîrladului și Siretului*, București, 1984-1987; *Istoria acestor locuri. Împărțirea administrativă a județului Galați, secolele XV-XX (1-16)*, în „Viața liberă”, 1999; *Sate dispărute din Județul Galați 1430-1700 (I-XXI): Contribuții la istoria Județului Galați*, în „Dunărea de Jos”, 2005-2006; *Peceți ștefaniene la Dunărea de Jos*, Galați, 2004.

16 *Informații inedite despre biserica Mavramol din Galați*, în „Buletinul Monumentelor Istorice”, t. XXXIX, 1970, nr. 4; *Vechi locașuri de cult și viața bisericească în sudul Moldovei până în anul 1864*, Galați, 1988; *Noi completări la istoria bisericii gălățene*, în vol. *La cumpăna dintre milenii*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2000, pp. 195-206; *Note despre averea Mănăstirii Mavromol*, în *Ibidem*, pp. 223-230; *Domeniul mănăstiresc din județul Galați în secolul XV-XVII*, Episcopia Dunării de Jos, 2005.

17 *Informations inédites concernant les epidemies de peste en Moldavie dans la premiere moitie du XIX-e siecle*, București, 1970.

permanent completată și îmbogățită, scrisă cu acribie și pasiune¹⁸. Cum aprecia conf. dr. Ion Gheorghiu, „lucrarea lui Paul Păltănea este o amplă monografie a orașului Galați. Merită să subliniez mai ales aportul documentar care este de-a dreptul impresionant: extrem de numeroase fonduri de arhivă, documente publicate, lucrări generale și speciale în limbile română, franceză, germană. Dovedind mari calități de cercetător, autorul a prezentat diferitele aspecte ale istoriei Galaților îndreptând, acolo unde a fost cazul, unele erori cuprinse în alte lucrări. Autorul s-a străduit să nu neglijeze nici un aspect al istoriei Galaților; se poate spune că prezenta cercetare este completă din multe puncte de vedere”.

Această sumară trecere în revistă a operei științifice a istoricului Paul Păltănea arată nu numai vastitatea domeniilor spre care s-a îndreptat interesul cercetătorului gălățean, ci și valoarea unor studii publicate în marile reviste de specialitate din București, Iași sau Cluj-Napoca. Prin lucrările sale, Paul Păltănea a pus în circuit științific documente inedite, a acordat justă valoare unor surse puțin cunoscute sau interpretate greșit, a clarificat aspecte sau evenimente istorice asupra cărora încă planau semne de întrebare, a lăsat cititorului portretul unora dintre creatorii României moderne. Dar, dincolo de aceste referiri la activitatea sa științifică, pentru cei care l-au cunoscut rămâne dimensiunea sa umană, cu bunătate sufletească și altruism, cu simț al valorii și sinceritate.

18 PĂLTĂNEA, Paul. *Istoria orașului Galați. De la origini până la 1918*, 2 vol., Editura Porto-Franco, Galați, 1994; ed. a II-a, Editura Partener, Galați, 2009.

VIAȚA ȘI PERSONALITATEA LUI COSTACHE NEGRI

Prof. Valentin Bodea

Costache Negri s-a născut la Iași în martie 1812 în „casele Luca”¹, fiind al doilea copil al agăi² Petrache Negre și al Smarandei Donici, fiica spătarului Manolache Donici³.

Educația școlară și-a făcut-o în casa părintească, tatăl său, Petrache Negre, a fost primul îndrumător, era un bun „geometru” și cunoștea, probabil, limba franceză⁴. Costache Negri a făcut studii și cu un „didascalos” grec, însușindu-și primele noțiuni de artă și literatură, de matematică, istorie și geografie⁵. În timpul petrecut la Chișinău (1821-1823), a fost înscris la „pensionul pentru fiii de nobili” de pe lângă Seminarul teologic⁶. Va studia apoi la curtea domnească⁷, unde înainte de 8 februarie 1824 îl are ca „maître de langues” pe Johann Baptist Gall⁸. Din toamna anului 1827, începe să frecventeze pensionul din Iași, al dascălului Etienne Marius Mouton⁹ sau Victor Cuénin¹⁰.

La sfârșitul anului 1828 sau mai precis în anul următor, Costache Negri pleacă la Odesa, unde este înscris la pensionul lui Louis Repey¹¹. Aici Costache Negri adoptă pentru prima dată în mod convențional forma Negri (Negry), printr-o simplă adaptare la ortografia franceză a moldovenescului Negre¹². În anul 1832 este trimis la studii în străinătate, astfel studiază la Viena la pensionul Furlani¹³. La unul din balurile Operei organizate de Philippe Musard, din luna ianuarie a anului 1839, la Paris îl întâlnește pe Vasile Alecsandri, cu care leagă o statornică și curată prietenie¹⁴. Tot aici face cunoștință cu alți tineri români aflați

1 MARTINESCU, Pericle. *Costache Negri*. București: Editura Tineretului, 1965, p. 8

2 Agă, ofițer superior în armata turcă. Nobil de rang secundar, ofițer superior; este atestat în Muntenia începând de la 1620, în locul celui care înainte se numea căpitan de vînători. Era conducătorul militar al poliției, inspector al piețelor urbane și, după răscoala din 1655, conducătorul militar al infanteriei; avea închisoare proprie și tribunal la el acasă. Regulamentul Organic i-a acordat gradul de colonel.

3 PĂLTĂNEA, Paul. *Viața lui Costache Negri*. Ed. a 2-a. Galați: Editura Centrului Cultural „Dunărea de Jos”, 2006, p. 51

4 *Ibidem*, p. 57

5 MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 16

6 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 57

7 Smaranda Donici, fiica spătarului Manolache, era nepoata domnitorului Moldovei, Ioniță Sandu Sturdza (1822-1828)

8 *Ibidem*, p. 59

9 *Ibidem*, p. 61

10 MUNTEANU-BÂRLAD, Gh. N. *Costache Negri. Viața și vrednicia lui*. București: Minerva, 1911, p. 15

11 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 63

12 MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 28

13 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 67

14 *Ibidem*, p. 76-77

la studii, cum ar fi Ion Ghica, N. Kretzulescu sau frații Golești¹⁵. A fost colaborator la revista „Propășirea”¹⁶, membru al „Asociației literare”¹⁷, participant la revoluția de la 1848 din Țările Române¹⁸, membru al Divanului Apelativ al Țării de Jos (1 sept. 1849-18 sept. 1850)¹⁹, pârcălab²⁰ al ținutului Covurlui (4 iunie 1851-6 sept. 1853)²¹, episcop al spitalului Sf. Spiridon din Galați după data de 17 decembrie 1851²².

În calitate de președinte al comisiei pentru înfrumusețarea a orașului²³, la 11 august 1851 prezenta domnitorului Grigore Alexandru Ghica²⁴ un „program” cu măsuri pentru modernizarea orașului Galați. Acesta cuprindea cumpărarea unei clădiri în care să fie instalate toate instituțiile administrative, construirea unui chei la Dunăre, din marmură, pe o lungime de 125 de stânjani (287 m), construirea cazărmii marinarilor, repararea cazărmii pompierilor și pavarea străzilor principale²⁵. Domnitorul a aprobat acest „program”, iar Costache Negri

15 *Ibidem*

16 MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 42. „Propășirea” (1844) a fost prima revistă cu caracter enciclopedic tratând aproape în egală măsură probleme de artă, lingvistică, învățământ, drept, viață socială, istorie, economie, administrație, industrie, comerț, științe fundamentale, medicină, agronomie, geografie și artă. „Propășirea” a unit condeie din toate provinciile românești, prefigurând, desigur, în spirit unirea de mai târziu. Aici, la „Propășirea”, bardul de la Mircești a publicat poezii în forma populară care vor revedea lumina timpului mai târziu, în volumul *Doine și lacrămioare*, dar și în alte volume. Tot în „Propășirea” vor publica Cezar Boliac (*Muncitorul*), Alecu Donici (*Gândul, Păstorul și Țânțarul*), Gr. Alexandrescu (*Umbra lui Mircea la Cozia, O seară la Cozia*), D. Bolintineanu (*Barcarola*), Andrei Mureșanu (*O privire de pe Carpați*), E. Văcărescu (*Roma*). Cât privește proza la „Propășirea”, ea a fost reprezentată de V. Alecsandri (*O preumblare prin munți; Istoria unui galben și a unei parale, Borsec*), C. Negruzzi (*Tudorică judecătorul de cărți; Tunsul și articolul despre limba românească*). În paginile revistei au publicat și N. Bălcescu (*Puterea armată și arta militară de la întemeierea principatului Valahiei și până acum*), Mihail Kogălniceanu (*Cuvânt pentru deschiderea cursului de istorie națională al Academiei Mihăilene*, rostit la 24 nov. 1843), Ion Ghica (*Ochire asupra științelor*), C. Negri (*Veneția. Întâia sară*) și alții. După o activitate de 10 luni, revista va fi suprimată de cenzură.

17 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 114-115. În ședința din 22 iunie / 4 iulie 1845 a „Asociației literare” membrii fondatori, în frunte cu N. Bălcescu, decid ca la activitatea „Asociației” să participe „toată româ-nimea”. Pentru cele două „comitete lucrătoare” sunt desemnați Gh. Barițiu, dr. P. Vasici, T. Cîpariu din Transilvania, C. Negruzzi, Vasile Alecsandri și Costache Negri din Moldova.

18 *Ibidem*, p. 133-143. La Brașov revoluționarii moldoveni (C. Negri, frații Alecsandri) și transilvăneni (Gh. Barițiu) au elaborat „Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei” la 12/24 mai 1848; tot în luna mai a anului 1848, C. Negri este în fruntea moldovenilor de la Brașov care iscălesc proclamația împotriva domnitorului Mihail Sturdza. La Cernăuți, C. Negri este ales președintele comitetului revoluționar înființat la 25 mai 1848.

19 *Ibidem*, p. 150-151

20 În Evul Mediu, în Țările Române, pârcălabul era dregătorul desemnat să guverneze un ținut sau un județ. Avea atribuții administrative, militare și judecătorești. Pârcălabul era totodată reprezentantul puterii centrale, adică al domnitorului țării, în ținut sau județ.

21 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 154-159

22 *Ibidem*

23 MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 124

24 Grigore Alexandru Ghica (n. 1807; d. 1867), a fost domn al Moldovei sub numele Grigore al V-lea Ghica din mai 1849-iunie 1856.

25 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 154-159

s-a preocupat mai întâi de construcția cheiului²⁶, apoi de repararea carantinei²⁷. Tot în acest mandat se ocupă și de proiectul care prevedea înființarea Băncii Moldovei, de construirea unui local propriu pentru școala publică gălățeană și de cumpărarea unei săli de teatru. Domnitorul Grigore Alexandru Ghica avea să-l răsplătească la 7 mai 1853²⁸ pentru aceste inițiative cu rangul de vornic.

La 3 noiembrie 1854, Costache Negri este numit ministru la Departamentul Lucrărilor Publice²⁹. În acest mandat ușurează poverile țăranilor, reducând la jumătate numărul zilelor datorate de țărani pentru întreținerea drumurilor, a desființat transportul obligatoriu al sării de către țărani³⁰, stăruie ca linia electrotelegrafică, de la granița Austriei dinspre Bucovina până la Iași, să fie extinsă până la Galați, iar pentru protejarea acestor linii telegrafice elaborează un proiect prin care să fie impuse amenzi și pedepse celor care vor cauza stricăciuni și un regulament care cuprindea „îndatoririle telegrafice”³¹.

În perioada 10/22 aprilie-22 iunie 1855 este trimis de către domnitorul Moldovei, Grigore Alexandru Ghica, la conferința de la Viena³², iar între 9 iulie 1855-14/26 februarie 1856, împreună cu Dimitrie Ralet se află în misiune diplomatică la Constantinopol³³, trimis de același domnitor. La 3/15 iulie 1856 își prezintă demisia din Sfatul Administrativ³⁴, iar în luna octombrie se afla în Galați unde era ocupat cu cumpărarea unui loc din „Ulița Grădinii Vechi” și cu reînnoirea actelor de proprietate ale altor locuri pe care le avea în „Ulița Mihai Vodă” și în „Mahalaua sârbească”³⁵. La 5/17 septembrie 1857 în urma alegerilor pentru „proprietarii din târguri” erau aleși ca deputați la Galați, Alexandru Ioan Cuza și Costache Negri³⁶. La deschiderea lucrărilor Divanului ad-hoc de la Iași, în data de 4 octombrie 1857, este ales ca vicepreședinte al Adunării³⁷, iar la 4/16 noiembrie 1857 este reales în această funcție³⁸. În ședința Adunării din data de 21 decembrie 1857, Costache Negri și Alexandru Ioan Cuza propuneau un proiect

26 Lucrările la chei încep cu dificultate după data de 17 iunie 1852, astfel că la 29 octombrie se construieseră 61 de stânjeni, restul urmând să fie terminat în anul următor.

27 *Ibidem*

28 *Ibidem*

29 *Ibidem*, p. 160

30 MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 128-129

31 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 160

32 *Ibidem*, p. 163-167; TELEOR, Dumitru. *Oameni mari ai României. Costachi Negri*. București: Tipografia Voința Națională, 1909, p. 26; MUNTEANU-BĂRLAD, Gh. N. *Op. cit.*, p. 30; MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 132-135. La 3/15 martie 1855 se deschideau lucrările conferinței de la Viena, care trebuia să pună capăt Războiului Crimeei (1853-1856), care au adus în discuție și „chestiunea românească”. Cabinetul vienez comunica domnitorilor români să trimită la Viena un boier care să informeze pe cei prezenți la conferință asupra vechilor drepturi și privilegii ale Țărilor Române.

33 Punctul de vedere al domnitorului Grigore Alexandru Ghica, aprobat de Divan la 29 iunie 1855, era să se „secularizeze” 2/3 din veniturile mănăstirilor închinată, din care 1/3 revenea Departamentului Finanțelor, alta Departamentului Cultelor, pentru întreținerea mănăstirilor. A treia treime era repartizată comunităților de care aparțineau aceste mănăstiri. Peste câteva zile, Sfatul Administrativ propune domnitorului ca să fie trimiși la Constantinopol doi boieri care să obțină aprobarea acestei hotărâri.

34 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 188

35 *Ibidem*, p. 191

36 *Ibidem*, p. 199-200

37 MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 165

38 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 204

în trei puncte, votat de cei prezenți. La punctul doi din proiect se face referire la menținerea regimului de porto franco³⁹ pentru Galați, precum și așezarea în acest port a unui intraport pentru mărfurile străine⁴⁰.

La 14/26-18/30 decembrie 1858, Costache Negri este ales deputat al marilor proprietari din județul Ismail, în urma efectuării scrutinului pentru Adunarea electivă a Moldovei⁴¹. Costache Negri a fost propus drept candidat la tronul Moldovei⁴², dar până la urmă Alexandru Ioan Cuza a fost preferat domn. O delegație compusă din Costache Negri, Neculai Catargi și colonelul Mavrichi se deplasează la Constantinopol, pentru a înștiința sultanul de alegerea ca domn al Moldovei a lui Al.I. Cuza⁴³. Înainte de a ajunge în Constantinopol primește vestea alegerii lui Al.I. Cuza și la București, la 24 ianuarie 1859. La 12/24 septembrie 1859 la palatul Besictaş are loc audiența finală, unde Costache Negri, după îndelungi insistențe, primea de la marele vizir⁴⁴ Aali Paşa, firmanele⁴⁵, de domnie⁴⁶. La 31 octombrie/12 noiembrie 1859 este numit agent al Moldovei și agent *ad-interim* al Țării Românești la Constantinopol⁴⁷. În această calitate obține succese importante cum ar fi: afacerea pașapoartelor românești, recunoașterea dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza sau secularizarea averilor mănăstirești⁴⁸. În anul 1864, Costache Negri este ales deputat de colegiile mai multor orașe (București, Iași, Craiova, Galați și Tecuci), iar el optează pentru Galați⁴⁹. La 21 februarie/5 martie 1866, Alexandru G. Golescu⁵⁰ este numit în locul lui Costache Negri la Constantinopol⁵¹.

După detronarea domnitorului Principatelor, Al.I. Cuza, la 11 februarie

39 Porto-franco, port (sau o parte a lui) în care, potrivit unei convenții speciale, mărfurile importate, exportate sau aflate în tranzit nu sunt supuse taxelor vamale

40 MUNTEANU-BĂRLAD, Gh. N. *Op. cit.*, p. 47

41 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.* p. 214. Costache Negri fiind la Iași la data deschiderii Adunării, trimite o scrisoare mitropolitului Moldovei, președintele Adunării, prin care își anunță demisia.

42 MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 178-182. Deznodământul se produse în noaptea de 3 spre 4 ianuarie 1859, în apartamentul lui Costache Rolla de la „cabinetul“ de istorie naturală din Iași, sala Elefant. După îndelungi dezbateri, au mai rămas în cursa pentru domnia Moldovei Costache Negri și Lascăr Catargiu. Pisoschi și Docan au propus pe Alexandru Ioan Cuza. Primul tur de scrutin se încheie cu rezultatul următor: Negri 11 voturi, Cuza 8, Mavrogheni 5, Lascăr Rosetti 1. La al doilea scrutin, Cuza obține 20 de voturi și Mavrogheni 5. Deși Negri nu mai obține acum nici un vot, o parte dintre cei prezenți, printre care și Alecsandri, propuseră a treia votare. Rezultatul a fost: Cuza 19 voturi, Negri 6 voturi. La 5 ianuarie 1859, Alexandru Ioan Cuza este ales domn al Moldovei.

43 MUNTEANU-BĂRLAD, Gh. N. *Op. cit.*, p. 55

44 Vizir, nume dat miniștrilor (sau înalților dregători) din țările musulmane. Mare-vizir, nume dat în Imperiul Otoman dregătorului care îndeplinea funcția de prim sfetnic al sultanului.

45 Firman, ordin emis de sultan (prin care erau numiți sau maziliți guvernatorii și domnitorii depinzând de Imperiul Otoman)

46 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 237-238

47 *Ibidem*, p. 239

48 MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 202-246

49 *Ibidem*

50 Alexandru G. Golescu (n. 1819; d. 15 august 1881, com. Rusănești, județul Olt) politician liberal, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza a devenit primul ministru al cultelor din România. Sub Carol I a fost ministru de Finanțe din noiembrie 1868 până în februarie 1870, ministru al Afacerilor Externe *ad-interim* între 2 februarie-18 aprilie 1870, prim-ministru al României între 14 februarie-1 mai 1870.

51 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 282

1866, Costache Negri se retrage din viața politică la Târgu Ocna, unde își cumpărase o livadă cu căsuță lângă biserica Răducanu⁵². În toamna anului 1866 este ales senator al colegiului al II-lea din Piatra Neamț, iar în anul următor i se propune portofoliul unui minister în guvernul condus de Ștefan Golescu⁵³, însă Costache Negri refuză⁵⁴. În primăvara anului 1868 este ales deputat al orașului Galați de către colegiul al II-lea Senat, dar demisiona înainte de 29 mai/10 iunie 1868⁵⁵. Acceptă să fie membru în Consiliul comunal și epitrop al spitalului Sfântul Spiridon⁵⁶. În vara anului 1869, la propunerea lui Mihail Kogălniceanu⁵⁷, Costache Negri alături de colonelul Pencovici și Panaite Donici face parte din comisia pentru delimitarea liniei de frontieră dintre Muntenia și Austro-Ungaria⁵⁸.

La 28 septembrie 1876, Costache Negri se stinge, fiind înmormântat în curtea bisericii logofătului Răducanu-Racovița din Târgu Ocna⁵⁹. În amintirea acestuia, la 17 iunie 1912 este dezvelită la Galați o statuie, opera sculptorului Ioan Iordăchescu, amplasată în centrul orașului de atunci: „Piața Regală”⁶⁰. Cu această ocazie, istoricul Nicolae Iorga a ținut o cuvântare emoționantă: „Întâia oară se ridică în România statuia unui om pentru că, ajungând foarte sus și putând răzbate și până la cea mai înaltă culme să rămâie modest și sărac. Căci Costachi Negri n-a fost ce merita fără îndoială să fie, ci a silit, cu toate puterile unei nobile abnegații, unei desăvârșite uitări de sine, să nu i se dea nimic. El a păstrat numai atâta din ce poate asigura sângele, înrudirile, talentul, energia, cât era de nevoie ca să poată servi țara. Și a cerut în schimb un singur lucru, să se răsfrângă mulțămîta asupra prietenilor săi, cari s-au înălțat prin el, asupra Domnului mare, căruia

52 MUNTEANU-BĂRLAD, Gh. N. *Op. cit.*, p. 79-80

53 Ștefan Golescu (n. 1809, Câmpulung Muscel; d. 27 august 1874, Nancy, Franța). Fiu al marelui cărturar patriot Dinicu Golescu. A studiat în Elveția, a servit în armata valahă, iar în 1836 a ajuns la gradul de maior. A participat la revoluția din 1848 din Țara Românească și a fost membru al Guvernului provizoriu. După înăbușirea revoluției a trăit în exil până în 1857. A fost membru în Partidul Liberal condus de Ion Brătianu. După întoarcerea în țară a fost deputat în Adunarea ad-hoc a Țării Românești, apoi ministru și prim ministru în timpul lui Alexandru Ioan Cuza. Ministru al Afacerilor Externe între 1 martie 1867-5 august 1867 și prim-ministru al României în perioada 26 noiembrie 1867-12 mai 1868.

54 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 286-287

55 *Ibidem*

56 *Ibidem*

57 Mihail Kogălniceanu (n. 6 septembrie 1817, Iași; d. 20 iunie 1891, Paris) politician liberal, gazetar și scriitor. Era urmaș al răzeșilor de pe Kogălnic. Asta nu l-a împiedicat în niciun fel să facă studii strălucite în Franța și Germania. În 1839, redactează „Foaie sâtească a prințipatului Moldovei”. În mai 1840 a anunțat apariția a 6 tomuri din *Letopisețele Valahiei și Moldaviei* și, în același an, a pregătit apariția unei publicații de documentație istorică, intitulată „Arhiva românească”. Publicația a apărut în 1841. Prim ministru al României între 11 octombrie 1863-26 ianuarie 1865, ministru de Externe între 27 aprilie 1876-23 iulie 1876 și între 3 aprilie 1877-24 noiembrie 1878, Mihail Kogălniceanu și-a legat numele de actul proclamării independenței de stat a României.

58 MARTINESCU, Pericle. *Op. cit.*, p. 258

59 MUNTEANU-BĂRLAD, Gh. N. *Op. cit.*, p. 89

60 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 319

a știut să i se închine întreg⁶¹.

După un excurs asupra vieții și activității lui Costache Negri vom urmări în continuare detaliile legate de casa Costache Negri din orașul Galați. Astăzi locuința lui Costache Negri din Galați o recunoaștem după placa de marmură aflată pe o casă din strada Mihai Bravu, nr. 46, actualmente Camera de Comerț și Industrie, care ne indică faptul că acolo ar fi locuit Costache Negri pârçălab de Galați, militant pentru ideile revoluției de la 1848 și ale luptei pentru unire. Casa apare în lista monumentelor istorice din anul 2004 a județului Galați⁶² la poziția 165, cod GL-II-m-B-03062, pe strada Mihai Bravu, nr. 46, construită la sfârșitul secolului al XIX-lea.

Aminteam mai sus că în luna octombrie a anului 1856 Costache Negri se afla în Galați unde era ocupat cu cumpărarea unui loc din „Ulița Grădinii Vechi” și cu reînnoirea actelor de proprietate ale altor locuri pe care le avea în „Ulița Mihai Vodă” și în „Mahalaua sârbească”. La 8 iunie 1862, G. Alevra întocmea o cerere către Consiliul municipal Galați, prin care solicita eliberarea unui deviz de construcție a unei case de locuit pentru Constantin Negre pe Ulița Mihai Vodă⁶³.

Consiliul municipal răspunde favorabil cererii la 16-18 iunie, după examinarea planului și a locului din Ulița Mihai Vodă, când este de acord cu ridicarea construcției⁶⁴. La 24 decembrie 1862, Costache Negri se afla la Galați unde se ocupa de ultimele lucrări la casa din strada Mihai Bravul⁶⁵. În iulie-august 1867 dorea să vândă casa. Casele vândute mai târziu au fost închiriate, în octombrie 1878, de Școala Normală de băieți, strămutată de la Ismail⁶⁶. A funcționat aici până în anul 1923

în vechiul local situat pe același teren, fostă proprietate a lui Costache Negri⁶⁷. La 3 septembrie 1924 s-a sfințit, pe locul casei, piatra fundamentală a clădirii Seminarului „Sfântul Apostol Andrei”⁶⁸.

61 IORGA, Nicolae. *Oameni cari au fost*. Vol. 2. Galați: Porto-Franco, 1996, p. 29

62 *Lista monumentelor istorice 2004. Județul Galați*, sub egida Ministerul Culturii și Cultelor. Institutul Național al Monumentelor Istorice, p. 15

63 DJANG, *Fond Primăria orașului Galați*, dosar 42/1862, f. 72

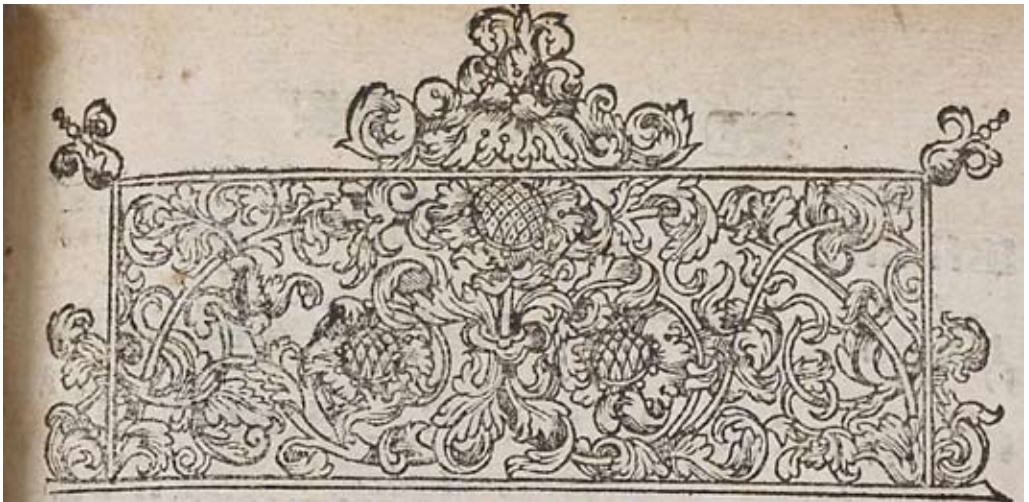
64 *Ibidem*

65 PĂLTĂNEA, Paul. *Op. cit.*, p. 273

66 *Ibidem*

67 IORDACHE, Teodor. *Albumul Galaților*. Galați: Tipografia „Bucovina”, 1935-1936, p. 88

68 PĂLTĂNEA, Paul. *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*. Vol. 2. Galați: Editura Porto-Franco, 1995, p. 264, 271; MUNTEANU-BĂRLAD, Gh. N. *Galații*. Galați: Societate de Editură Științifică-Culturală, 1927, p. 191

ДОМѢНЕСКІА ДОЛ. ЕУЛІА

Днѣ Млѣнѣ Риолѣ Капече .

Вѣрѣть, кѣндѣ вѣ съжѣщѣеиѣ
кѣрѣжѣбѣнѣ ѿпрѣтивѣ ѿлѣтѣнѣ ѿпрѣлѣ
ѿтѣуѣнѣнѣ млѣнѣтѣ еѣтрѣнѣце вѣннѣнѣ
ѿтрѣрѣмлѣцнѣ . шнѣ дѣчѣлѣ пѣрѣчѣдѣ еѣ

Portret

лѣлѣ . съжѣлоколѣзе рѣдѣлѣ ѿмѣнескѣ днѣ рѣвѣлѣ
лѣнѣ чѣ ѿмлѣрѣжѣ . вѣннѣ лѣмлѣрѣѣ гѣллѣенѣлѣнѣ . шнѣ
дѣколѣ ѿчѣепѣуѣ ѿтѣнѣ ѿстрѣнѣце ѿплѣнѣ еѣпрѣлѣчѣ
еѣтѣ чѣрѣѣжѣ , кѣдѣмѣ ѿдѣнѣмѣ еѣдѣннѣдѣ еѣчѣтѣ еѣулѣе .

OMAGIU LIVIEI BACĂRU

Ioana Dragotă, bibliotecar
Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare

Avea orgoliul lucrului bine făcut și asta i-a dat dreptul la dăinuire.

Avea un extraordinar simț analitic, fiind capabilă să „citească” un univers într-un detaliu, să reconstituie o epocă, să învie o personalitate.

Ioana Lupu

În percepția socială, munca bibliotecarului este asociată, de cele mai multe ori, cu anonimatul, deși mari personalități ale culturii românești și-au adus din plin contribuția la dezvoltarea domeniului biblioteconomic, iar din rândul bibliotecarilor s-au ridicat, de-a lungul timpului, cercetători remarcabili.

Un exemplu elocvent, în acest sens, este și cel al Liviei Bacăru (10 nov. 1921, Valea Vinului, jud. Satu Mare – 11 aug. 1999, București). În calitate de bibliograf, apoi paleograf principal la Biblioteca Academiei R.S.R. (1955-1970), redactor principal la *Revista bibliotecilor* (1970-1974) și cercetător la Biblioteca Centrală de Stat (1974-1976, anul pensionării), dar și după pensionare, până în anul 1994, a desfășurat o bogată și complexă activitate de cercetare, materializată în peste o sută de studii și articole consacrate patrimoniului bibliofil național, bibliotecilor românești, tehnicilor biblioteconomice, recenzării lucrărilor de specialitate etc.

Lucrările de căpătâi ale Liviei Bacăru sunt: *Catalogul incunabulelor* [din Biblioteca Academiei R.S.R.] (București, Biblioteca Academiei R.S.R., 1970) și *Constantin Cantacuzino Stolnicul (Un umanist român)*, în colaborare cu Corneliu Dima Drăgan (București, Albatros, 1970).

Acestora li se adaugă 13 volume de traduceri realizate integral sau la a căror realizare a contribuit, volume care vădesc un traducător inspirat din limbile maghiară, germană, franceză și ucraineană. Poeziile risipite în periodice, împreună cu cele aflate în manuscris, care ne dezvăluie o poetă plină de sensibilitate, au

fost adunate de Nicolae Scurtu în volumul postum *Călătorii* (București, Sigma, 2004).

Livia Bacâru aparține unei generații de bibliotecari căreia îi datorăm mult. În consecință, gesturile de evocare și restituire devin firești. Un astfel de gest face și Maria Gârbe, prin editarea a două volume dedicate Lievei Bacâru, la împlinirea a zece ani de la trecerea în eternitate: un caiet biobibliografic și o antologie a lucrărilor publicate în periodice. De remarcat că Maria Gârbe are la activ patru decenii de activitate în bibliotecă, s-a pensionat nu de mult timp și demonstrează că pensionarea nu e decât un nou început. Din lucrările publicate anterior de fosta noastră colegă menționez volumele: *Publicații seriale maramureșene postdecembriste : (23 dec. 1989 - 23 dec. 2004) : catalog* (Baia Mare, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, 2005) și *Cenacul și Festivalul „Vasile Lucaciu” din Cicârlău : bibliografie și comentarii* (Baia Mare, Eurotip, 2008).

Caietul biobibliografic *Livia Bacâru* debutează cu un *Argument* în care este reconstituit portretul cercetătoarei, din fragmente de articole dedicate ei și din discuțiile purtate cu foști colegi, prieteni și membri ai familiei. Urmează indicele cronologic al operei și apoi bibliografia structurată în: volume, volume în colaborare, volume traduse, studii, poezii, articole-știri, critică literară, recenzii, interviuri, manuscrise, corespondență, in memoriam. Referințele critice și iconografia întregesc acest tablou. Caietul biobibliografic se încheie cu lista publicațiilor la care a colaborat Livia Bacâru și cu indexul alfabetic al lucrărilor cuprinse în el. Subliniez prezența secțiunilor de corespondență și manuscrise, care dau un plus de valoare acestei lucrări, marea majoritate aflate în arhiva donată Bibliotecii Județene Satu Mare de către familiile Hebe și Anderco, la care se adaugă cele aflate în posesia diferitelor persoane identificate de autoare.

Iuliu Stier, regretatul bibliotecar sătmărean, scria: „Studiile de specialitate [ale Lievei Bacâru], numeroase și risipite în reviste, așteaptă să fie adunate în volume.”¹ Acestui îndemn îi răspunde, după un deceniu, Maria Gârbe, cu antologia *Studii, articole, recenzii...* Sunt identificate și reproduse, în ordine cronologică, 86 de articole publicate de Livia Bacâru în diverse periodice. Putem, astfel, să urmărim activitatea acestei remarcabile cercetătoare, în evoluția ei sub aspectul calitativ și al diversificării tematice. Apogeul publicistic este atins în anii '70-'73, perioadă în care îndeplinea funcția de redactor principal la *Revista bibliotecilor*. Trecerea timpului nu știrbește valoarea materialului reprodus. Pagini de istoria cărții, pagini culturale, pagini din realitatea imediată, lectura lor oferă, alături de informațiile generoase, modele de abordare științifică îmbinată cu un stil extrem

1 Iuliu Stier. *Livia Bacâru. In memoriam*. În *Ex Libris* (Oradea), nr. 1-2 (8-9), aug. 1999, p. 5.

de plăcut, de probitate profesională și dăruire. Antologia este înzestrată cu un indice cronologic refăcut și adăugit al întregii opere și cu indexul alfabetic al titlurilor antologate.

BIBLIOGRAFIE:

- GÂRBE, Maria. *Livia Bacâru : caiet biobibliografic*. Baia Mare: Eurotip, 2009, 88 p.
- BACÂRU, Livia. *Studii, articole, recenzii...* Ediție îngrijită de Maria Gârbe. Baia Mare: Eurotip, 2009, 224 p.

INTERVIU CU LEO BUTNARU

Angela Baciu

Leo BUTNARU:

**CRED CĂ AM O PREDISPOZIȚIE
CREATIV-EURISTICĂ, DE AFLARE A
NOUTĂȚILOR IDEATICE (NU DE PUȚINE
ORI... ANTICE)**

– D-le Leo Butnaru, ne cunoaștem, cred...de aproape 17 ani, dar este pentru prima dată când reușim să realizăm un interviu, vă mulțumesc. Să începem cu ...începutul: ne întoarcem în timp și vă rog să povestiți cititorilor noștri cum a început scrisul, de unde a venit, unde ați publicat prima dată...

– De 17 ani?... Din secolul trecut... În ultimul timp, ce repede mai trec secolele!... Ca să nu mai vorbim și de veacul bietului om...

Cred că poezia mea nu a început cu scrisul, ci cu... înscrisul meu pe orbita ei – dacă e să ne amintim de unele vagi noțiuni din geometria școlară despre poliedre cu vârfurile situate pe suprafața unei sfere. Vorba e că poezia îmi secunda preocupările de copil, acaparat de mai multe genuri de artă, pe care, autodidact, încercam să le practic. Ei bine, că desenam – era, incontestabil, și meritul școlii, dar intențiile mele de a picta (acuarele, apoi ulei, ședințe en plein air), cele de a sculpta (m-am apropiat de configurația unui urs din lemn, însă prea multe creștături de briceag adunasem pe degete pentru un lucru atât de neînsemnat!), de a modela măști în tehnică papier-mâché (formă din argilă, lipituri din mii și mii de fărâme de ziar, sugative, caiete de elev „casate” sau pur și simplu...sacrificate pentru lucruri mai... importante; nu e așa că arta cere jertfe?) – deci, aceste și alte intenții țineau de o autodidaxie ingenuă, ceea ce însă nu exclude că ele toate erau nu că secundate de poezie, ci chiar – impregnate de ea. Plus că nu eram străin de muzică, fiind protagonistul care evolua în show-uri elementare pe scena școlii sau cea a clubului sătesc... Adică, trăiam într-o atmosferă artistică pe care eu însumi mi-o râvneam, dar făceam ceea ce reușeam, însă nu prea multe, totuși, – fără școală specială nu înveți pictură sau sculptură, nu diversifici tu chipurile lumii cu măștile tale papier-mâché, astfel că, rând pe rând, am abandonat aceste îndeletniciri artistice „costisitoare”, rămânând la fila de hârtie și la creion, pe care

și cu care aveam să însălez dintâile-mi versuri. Însă, până la ele, am trecut printr-o perioadă de... publicist: pe la 13-14 ani, am început să scriu la ziarul raional din Sângerei (pe atunci, „rebotezat” Lazo) despre unele întâmplări – negative! – din comuna mea natală Negureni. Era ca și cum un iedut naiv năvălea să împungă cu cornițele sale ditamai... putere sovietică! Emendate de redactorul Nagacevski (îmi trimitea scrisori de îndrumare și încurajare), câteva texte au și fost publicate. Iar unul, apărut în oficiosul republican „Moldova socialistă”, l-a săltat din post pe șeful de magazin, învechit în rele... Uite asta ispravă, uite asta putere!...

Iar poezia avea să vină cu vreo doi ani mai târziu și, din câte îmi aduc aminte, primele versuri le-am scris undeva pe strada Abrupta, mai sus de actualul circ din Chișinău, unde stăteam în gazdă la familia Duca – de la 80 de kilometri depărtare, venisem să-mi urmez clasele superioare la școala medie „Ion Creangă din Chișinău.

Iar primele poeme le-am publicat în primăvara anului 1967 în ziarul republican „Tinerimea Moldovei”. Eram în preajma absolvirii școlii medii, deja în comuna Ciocâlneni, județul Orhei. Astfel, aș putea spune că am trăit stări fermentative... general-artistice de diverse durate, care aveau să se sintetizeze în poezie. Erau stările când în firea junelui, debutantului, se întâmpla, parcă, o dezlegare întru formocreație, pentru ca ideile (câte le avea) și sentimentele (acestea mai... multe) să obțină contur și pulsații poetice, în general, și de metaforă sau oarecare detaliu plastic, zis literar, în particular. Și poate chiar... personal și individualizant.

– *Cum era viața de atunci? Cea culturală, politică, dar mai ales socială?*

– Într-o anumită măsură, am „re-înfățișat-o” în romanul memorialistic „Copil la ruși”, publicat anul trecut la editura bucureșteană Ideea europeană. Mi-ar fi greu să condensez într-un răspuns pentru revistă ceea ce am depănat pe zeci și zeci de pagini, astfel că mă voi rezuma doar la câteva idei, care nu m-ar viza doar pe mine, ci și pe mai mulți scriitori basarabeni care au debutat acum circa patru decenii.

Oricât de înzestrați cu har am fi fost, ca și cum „programați” de înnăscut, de ereditar, în precarele condiții culturale rurale, în școli cu dascăli nici pe departe dezmorțiți după șocurile ideologice staliniste, în acele condiții sociale, când conștiințele erau, pur și simplu, contuzionate, noi nicidecum n-am fi putut să ajungem, ca debutanți, ca tineri scriitori, mai deplini, mai împliniți, mai dezvoltăți în măsura potențialității artistice „embrionare” pe care o codificase destinul în fiecare dintre noi. Ne revelam în situații ciudate, ca și nefirești pentru descoperirea și afirmarea talentelor, fără a nu le deruta, a nu le perverti, a nu le – pur și simplu –

strâmtora în strădania de a intui și de a urma cât mai „corect” perspectivele datului natural, căruia unii îi spun și dumnezeiesc. Din acest motiv, când unii dintre noi se gândesc la junețile în care se dezvăluiau ca scriitori, se întâmplă să aibă jenantul sentiment că – parafrazându-l pe Montaigne – au prihănit cinstea măiestriei lor cu acele „ușurate încercări și jucării pe care izbutise a le înfăptui”. Bineînțeles, în alte situații – de oarecare normalitate culturală, de contemporaneitate la zi, să zic, de nivel educațional corespunzător, de acces necenzurat, nepoluat la bibliotecă și la viață artistică (literară, teatrală, expozițională, muzicală etc.), – fiecare dintre noi ar fi fost altcumva, iar unii – chiar (cu totul) altcineva, spre mai bine, spre mai împlinit, spre mai personalizat.

În ce mă privește, am avut și am senzația că sunt maturul care se caută pe el, cel din junețe, parcă vrând a relua, în sens just, firesc, un traseu ce nu ar fi trecut prin aberanta epocă – cacofonică – a comunismului vulgarizant, derutant, umilitor întru devenirea omului ce ține la demnitate și faptă de care este în stare.

– Odată ce ați amintit despre domeniile Mnemosinei, despre romanul memorialistic „Copil la ruși”, vă rog să vă referiți anume la ceea ce s-ar numi scrisul, literatura ca memorie și experiență.

– Mă surprind a constata în tot mai multe ocazii (și... texte) că literatura pe care o scriu (indiferent de genul în care „mi se întâmplă” ea) este, „palpabilă”, nutrită de experiență și memorie, astea – în imanentă capilaritate și compatibilitate cu senzația vitalității (și esteticii) pe care mi le oferă prezentul, contemporaneitatea. Or, chiar prefer, discret (față de mine însumi!) o atare modalitate de scriere, experiența și mnemonica presupunând, firește, și o densă filiație informațională, livrescă – aceasta e una din componentele de care, vede-se, nu voi putea face abstracție niciodată. Nici nu doresc să fac... E o metodă ca de la sine – metoda recurenței la informația anterioară, fixată în memorie, fișier clasic (celebra lădiță; sertărașul!) sau – iată – „nesățioasele” fișiere ale computerului. Așa mi se întâmplă totdeauna când caut conexiunile optimale (n-aș exagera dacă aș spune că am impresia că și ele, aceste – viitoare! – conexiuni „mă caută” pe mine); deci, conexiuni verosimile ca structură/ ținută stilistică „nefisurată, nefragmentată” între mesajele pe care mi le pune la dispoziție instantaneu memoria sau cele pe care le fixasem în diverse fișe, disponibile și ele ad hoc (tot memoria îmi spune unde să le caut; dar și practica clasificării prealabile de cartotecă), gata, cum s-ar spune, a se relaționa între ele în virtutea afinității informaționale (temă/ subiect), ceea ce le poate oferi organicitate sintactică – la nivel de integritate a textului –, în care se întâlnesc și se consolidează ca modalitate particularizantă de asociere structurală.

Astfel că literatura presupune și o infinitudine de corelații cu tine însuși, ca autor. Uneori îți zici: păcat că nu le voi încerca/ epuiza (!) niciodată în autopredicații ca experiență propriu-zisă a existenței și creației... Însă, tot aici, s-ar ivi și un pericol: dacă ești obsedat prea mult de șansele care ți-au scăpat, tot privind îndărăt spre, deja, absența, spre ireversibilitatea lor, ai putea avea neșansa de a nu vedea la timp șansele care vin spre tine din ziua de mâine; firește, și din propriul tău spirit, din permanenta lui stare de contemporaneizare, de... actualizare.

– Ar fi în aceste mărturisiri și o atingere cu ceea ce s-ar numi metoda sau – metodele de creație ale lui Leo Butnaru?

– În ce privește poezia, nu știu în ce măsură și cum s-ar putea vorbi, mărturisi de vreo metodă anume, de creație... Poezia mi se pare a fi însăși... antimetoda. Este imprevizibilul, surpriza care ți se întâmplă ...

Și totuși, dacă e să-mi explic, pe cât e posibil a face așa ceva în acest domeniu al subiectivității sui generis, metoda de creație sau, când e cazul, de elaborare a eseurilor din volumul Șlefuitorul de lentile și mai ales din cel intitulat A opta zi/ Cosmograme, ar fi de constatat că textele respective țin de linia imprevizibilității, a surprizei născătoare de plăcere că, iată, în libertatea creației, subiectele, ideile, metaforele, procedeele stilistice „se jinduiesc” reciproc, se găsesc, se întrepătrund „firesc”, dar – îți spui, nu fără temei – altfel, decât în cazurile în care ar fi fost anume programate; nu unicul registru, ci registrul de bază în ordinea în care „ți se” dezvăluie e cel al compatibilității în care ele se relevă unele pentru celelalte. Dar fără a depista cu certitudine întâmplările acestor modalități de creație, te mulțumești a-ți spune că, da, există, o fi existând o logică interioară a conceperii și întrupării eseurilor respective, precum, în genere, a operelor literare – o logică posibil de intuit sau de presupus (într-o anumită măsură), însă mai există și un alt registru imposibil de elucidat – cel al logicului sau alogicului ce ține de subliminal, ca un complex de condiționări și acțiuni mai profunde și mai tainice, astea toate întrunindu-se, întrepătrunzându-se ca o justificare existențială, ideatică și deopotrivă estetică.

– Referindu-se la eseurile dvs., unii exegeți au remarcat erudiția inserată în text și subtext.

– Îndrăznesc să cred că am o predispoziție creativ-euristică, de aflare a noutăților ideatice (nu de puține ori... antice). Astăzi e de neimaginat un scriitor adevărat care să nu „devore” cu aviditate tomurile de filozofie, – aș vrea să zic,

însă nu pot face asta, deoarece realitatea (scrisului, discursului) atestă contrariul: **mulți condeieri nu frecventează biblioteca** în compartimentele ei mai „dificile”, care cer însușirea unor concepte, noțiuni și limbaje adecvate.

Dar, din alt punct de apreciere opinând, probabil că doar cu erudiția nu mai poți atrage în mod special atenția. Cu toate că erudiția este captivantă prin ea însăși, fascinantă și ca „pură” entropie, ca informație „densă”, bine aleasă, noutatea căreia, nu o singură dată, constă tocmai în... vechimea ei, în plasamentul ei „discret” în contextul cultural, greu accesibil, în zone pe care le abordează mai puțin cititorul de rând din motivul că, până să descopere un element prețios, o perlă ce ar ține de noblețea erudiției, este necesar să parcurgă foarte multe surse, rafturi de bibliotecă sau mape de arhivă etc.

Dar aceasta ar fi o erudiție neprelucrată, „ne-șlefuită”, ne-ajustată la contexte tematice, ideatice. De unde și importanța capitală pe care, în plasamentul erudiției, le au o mai specială și individuală „pătrundere a tâlcurilor” (ca metodă personală, „patentată”), înțelegerea noimelor și regizarea lor cât mai firească într-un sistem. Iar cea mai subtilă relație, care se întâmplă doar în conștiința, în intimitatea autorului ar fi cea dintre erudiție și intuiție, aceasta din urmă ținând nemijlocit de creație, de procesul de plăsmuire artistică sau (doar...) culturală, sau cultural-artistică, precum în cazul eseurilor considerate bine închegate, ca stil auctorial, încât să nu iasă la iveală tivurile, liniile de sudare, să zic. Concomitent, erudiția bine temperată, ca un suflu muzical, îți sugerează că autorul cunoaște mult mai multe în respectivul domeniu sau doar în linia unui subiect, a unei idei-axe, decât a pus în textul respectiv. În caz contrar (de „abuz” entropic), răbdarea asamblării i-ar ieși prost, lăsând să i se vadă... ațele, refecătura, precum i se mai spune, popular, tivuirii.

– *Dar, referitor la proză (publicată în câteva cărți și în mai multe reviste), s-ar putea susține că urmași sau preferați o metodă sau alta, altele?*

– Nu știu dacă este vorba de o metodă, dar un anumit sentiment pare a mi se revela relativ distinct despre cum scriu anumite nuvele: uneori, trăiesc într-o tensiune interioară acută, suprarealistă chiar, încât mi se pare că lucrurile văzute, ideile gândite (sau care... îmi impun să gândesc), frumosul, urâtul, prezentul, dar mai ales viitorul – toate ar dori să fie exact propriile lor... contrarii. Sau, parțial contrariate de ele însele. De aici propulsia spre alogic, dar – mai artistic, într-un paradoxal, dar – mai limpede ca intenție-ideație-subiect, într-un absurd, dar – mai palpabil ca existență cotidiană, într-un suprarealism, aici el însuși îndreptându-se ca ceva ce dă sens și... contrasens artei zilelor noastre, în general. Iar, alteori, se întâmplă că „metoda” mea încearcă să o prindă, să o definească cititorul competent,

precum în cazul când, în „România literară” de acum un timp, cronicarul constata că „ultrascurtele povestiri” ale lui Butnaru sunt atrăgătoare, „au ritm, culoare și, pe alocuri, un umor irezistibil, combinație de însușiri care constituie un adevărat cocteil Molotov în lupta pentru cucerirea cititorului”.

Din păcate, din spațiul literar și nu numai, din care descind eu cocteilul Molotov nu e doar o metaforă... În special „cocteilul” politic, cu odiosul pact Ribentrop-Molotov...

– Ați putea să faceți o despicare de ape dintre literatura care se scria în Basarabaia acum un sfert de veac și cea din prezent? Ați putea releva niște deosebiri, particularități?

– Într-o anumită măsură, diferențele le vede „cu ochiul liber” cel care e la curent cu cele inserate, ba mai mult – afirmate, promovate de revistele „Contrafort”, „Sud-Est”, „Semn”, „Stare de urgență”, ce au o acuprindere și valoare panromânească, dar și de cea a foarte tinerilor autori– „Clipa”. Da, e bine să citim și această publicație, „Clipa”, pentru a putea înțelege, întâi de toate, diferența de nivel dintre debutanții de acum trei decenii și cei de astăzi. Cer și pământ! Spre... pozitiv, spre bucurie, să zic. Este important că tinerii autori de reală perspectivă, mulți dintre ei remarcați, publicați deja și de unele reviste importante din România, nu mai plătesc tribut atașamentului... incoștient față de acea parte a scrisului din stânga Prutului, care a rămas neschimbată, în cele mai rele apucături ale fostului realism socialist. Cu părere de rău, mai sunt mulți ziși scriitori la Chișinău care nu mai știu pe ce lume trăiesc... Dar nu, nu numai unii așa-ziși, ci chiar mai multă lume nu conștientizează încă (nu a observat) cât și cum s-a schimbat... lumea, cu toate / în toate ale ei. Aspectele ei sunt cu totul și cu totul altele, față de cele de (chiar) acum 5-10 de ani. Fața ei s-a transformat în plurifete, plurichipuri, pluridiferențe. Iar celor care au conștientizat acest fapt le vine mai ușor să înțeleagă că nici arta, nici literatura nu mai pot fi aceleași, fără a resimți anumite schimbări, fără a le propune celor cărora li se adresează. Și, iarăși axiomatic vorbind, arta, literatura nicidecum nu pot face abstracție de realitatea, de lumea care s-a schimbat și de cum s-a schimbat. Nu doar la suprafață, nu doar în computeristică, internautică, ci până – nu se simte? – în sufletul omului s-a schimbat lumea.

– Ați greșit față de cineva, vă pare rău de ceva? Ați dori să faceți ceva ce nu ați făcut până acum?

– Cum să nu?... Sigur, am greșit... Am greșit când nu eram... sigur... Nu vreau să întreb... autoiertător: „Dar cine nu greșește?”...

Cu părere de rău, greșesc mai mulți dintre noi... Mai ales în tinerețe, când nu știi a te elibera de ceea ce nu face parte din tine, precum zicea Nietzsche. Referitor la a doua întrebare: nu că – să fac, ci – să fi făcut mai multe din cele care ne-au fost interzise în epoca represans. Să mă fi implicat mai perspicace în metoda realismului... antisocialist.

Și o constatare de ordin general: remarc, dragă colegă, că preferi să... etajezi întrebările. Sau – să le combini într-o entimemă. Și, în orice moment, eu mi-aș putea spune: Uite, domnule, te rătăcești între două întrebări, când lumea, dar și literatura română, au infinite interogații care își cer soluția!... Parcă am fi în fața unui Ianus al chestionării! Pe ambele fețe – câte o interogație. Ambele fețe – la fel de expresive și semnificative ca mesaj. Mai bine zis, ca jumătate din mesaj. Pentru că răspunsul-mesaj, în „totalitatea” sa, întârzie. Poate că e o întârziere perpetuă, într-o tristă eternitate ce nu sugerează – totdeauna – soluții... (Sper să accepți această remarcă din partea unui coleg care a publicat cinci cărți de interviuri, adică unul care a pus, a tot pus sute de întrebări... De aia și trebuie să-și plătească... datoriile, răspunzând, la rândul său...)

– *Mai există cenzură astăzi? Dacă da, definiți-o. Cum era cea comunistă? V-a marcat drumul literar?*

– Păi, cea cunoscută, necruțătoare și încercată de majoritatea scriitorilor români: cenzura economică prosperă, în chip de caracatiță, pe ambele maluri ale Prutului.

Cum era cea comunistă?... A definit-o memorabil nu mai țin minte ce coleg: cu călușul în creier. Bineînțeles că eram printre cei care încercau să... o fenteze. Pe atunci, mă consolam cu, să zicem, opiniile de genul că realitatea nu e cu adevărat autentică și profundă decât dacă dezvoltă în substanța ei secretă irealitatea. Această modalitate de creație mi s-a format și consolidat – o aplic și în libertate, dar cu alte mize, – anume și din cauza restricțiilor pe care le impunea cenzura când, spunea Iordan Chimet, puteai anula realitatea din jur printr-un simplu gest al mâinii, ca o pasă magnetică, o pasă care te introduce într-o altă realitate, putând să plonjezi în irealitate. Ca și cum ai fi cerut azil politic, dar și estetic, cu atât mai mult – etic, în lumea fantastică. Dar această lume ne atrage irezistibil nu numai când suntem copii acaparați de povești. Mă rog, atracția respectivă ține propriu-zis și de multitudinea metodologică și stilistică a literaturii, iar obrăznicia, cinismul cenzurii nu făceau decât să te orienteze spre atare modalități de expresie, în care puteai să-ți (și) satisfaci cât de cât orgoliul de oarecare libertate a artei tale.

Da, cenzura a marcat, și nu numai drumul literar. În septembrie 1976 am fost concediat de la ziarul „Tinerimea Moldovei”, unde îmi câștigam pâinea. Pentru

promovarea spre publicare a unui articol despre Mihail Kogălniceanu, în care se vorbea și despre munteanul Grigore Alexandrescu – nume prohibit în stânga Prutului și stânga comunistă! – , despre opțiunile ambilor pentru Unirea Principatelor. Mi s-a dat de înțeles că am fost concediat la insistența KGB-ului.

Un timp, mi-a fost suspendat dreptul la semnătură. De aici – și alte consecințe care, sigur, m-au marcat. Unele, probabil, m-au și fortificat, m-au dumerit și mi-au determinat atitudinile ulterioare.

– Am avut și avem mare încredere în critica anilor '70, '80, critica de întâmpinare, de susținere. Mari nume ale literaturii române ne-au învățat de-a lungul timpului să ne citim și să ne respectăm valorile. Astăzi mai avem o critică la fel de puternică?

– Pentru a mi se înțelege poziția în această problemă, țin să menționez că eu unul consider că scriitorul ține de vocație, iar criticul – cam totdeauna – de situație. Sau – de ieșirea din situație: odată ce din cel care a vrut să ajungă poet sau prozator nu a ieșit așa ceva, ieșirea din situație e să ajungă critic. Bineînțeles, există și excepții. Dar nu și o vocație sine qua non de critic...

Astăzi, mulți scriitori – poeți, prozatori – sunt și critici. Sau au o conștiință critică acută, care o concurează eficient pe cea a „profesioniștilor” în domeniu. Pentru că scriitorul autentic este, trebuie să fie familiarizat cu criteriile valorii și valorizării, în chip mai general-teoretic zise ale axiologiei.

Însă, în ansamblu, critica nu mai are rolul și, poate, importanța pentru care era apreciată în anii '70, '80. Eu unul însă am umbra bucuriei de a constata că mai există, totuși, ceva mai puțin de zece critici (încă) activi, cărora li se poate recunoaște competența în literatura română contemporană. Dar și mai puțini dintre ei se descurcă relativ... credibil în, nemijlocit, literatura „la zi”. Numai că și din aceștia nu se găsesc personalități care ar întreprinde tentative serioase de a releva, explicit, tendințele de dezvoltare (sau poate... nedevelopare) a(le) literaturii române contemporane, inclusiv – componenta ei din stânga Prutului. Iar ceilalți – zeci sau, poate, sute de condeieri care se cred a fi și ei critici („literari”), mi se par niște oameni întâmplători, dacă nu chiar impostori în domeniu.

Nu se prea găsesc voluntari care să-și plătească titlul de critic literar cu o muncă de obicei ingrată, cu nervi, cu prietenii avariate, cu singurătate, cu relații încordate în mediul nu atât literar, cât... scribo-gășcar.

Și tot la „astăzi” referindu-mă, consider că supralicitarea hodoronc-tronc a unor noțiuni vagi, gen textualism, postmodernism, critica literară ajunsă ea însăși literatură (sui generis) etc. a dus, de fapt, la dispariția criticii literare autentice, în spiritul și specificul ei ce trebuie să fie perpetue, transepocale. Rar cine mai

încearcă să testeze literatura sub aspectul autenticității estetice, artistice, să o citească atent, comparativ, sub lupa „stropului de eternitate” care este metafora, în raport cu indubitabilele valori consolidate în timp. Acolo, unde nu mai este operativă taxonomia, drept cod de principii relativ general cunoscute și acceptate; acolo, unde „curajoșii” și teribiliștii acâni-oraliști stradali izgonesc ca absolut inutile noțiunile ce ar trebui să funcționeze, totuși, cum ar fi – criteriu, principiu, normă, canon, model, – acolo însăși noțiunea de critică literară este luată în deșert. Și dusă într-acolo. În deșert.

În fine, în ce-i privește pe mulți scriitori români, pe mine mă miră două lucruri: teama lor (ca și atavică!) de ruși (revine mereu în discuțiile cu ei, mi-o mărturisesc) și spaima ca nu care cumva nu vor nimeri în vreo istorie a literaturii române, din cele multe deja, anunțate cu trâmbițe și surle și care urmează să apară pe piață. Iar eu pornesc de la considerentul că o istorie a literaturii o scrie un om, un critic, și nu un apostol, ba chiar – pardon! – Dumnezeu. Acolo sunt niște opinii personale și nu litere de Evanghelie. De ce, dar, atâta tevatură, atâta ură, încrâncenare, caz, necaz și haz în jurul vreunui volum intitulat, supradimensionat, istoria literaturii române? Toate „istoriile”, chiar și cele care au cunoscut... gloriile (ca s-o dau ușor în rimă), sunt amendabile la destule componente, printre care competența autorului, obiectivitatea sa. Astfel că o atare istorie trebuie citită ca o carte de exegeză și nicidecum ca o concluzie (axiologică!) la... geneză.

În ceea ce privește propria-mi atitudine, dacă sunt sau nu inclus în vreo istorie sau alta, în vreo antologie sau alta, cred că am declarat-o (...condificat) acum mulți ani în următoarele versuri: „Mie multe lucruri mi se întâmplă cu mare întârziere,/ iar altele în genere nu mi se întâmplă...” Vă asigur că o astfel de luare aminte asumată te ajută să-ți menții calmul și să-ți cauți de munca și de viața ta.

– În dialogul nostru nu am putea evita faptul că sunteți și un traducător excelent. E de spus ceva la această temă, a traducerii, traducerilor?

– Tra...-ducerilor în ispită... Ce ar fi de spus?... Nimic mai mult decât că, în sinteza lor, conștiința, vocația, harul traducătorului reprezintă o răscruce a culturilor, a limbilor lumii, literaturilor. Deci, și o răscruce a istoriei, a ideilor, a epocilor literare... Eu unul am fost și le rămân recunoscător traducătorilor și, implicit, le dedic, confratern, peste timpuri sau – nemijlocit – azi, și modesta mea strădanie de dragoman. Strădanie care m-a ajutat să-i înțeleg mai adecvat pe Hlebnikov sau Mandelștam, Maiakovski sau Țvetaeva, Ahmatova sau Pasternak, Krucionâh sau Dobâcin, Ayghi sau Satunovski și alți mari scriitori, cărțile cărora le-am românizat. Traducerea te perfecționează ca cititor. Cititorul te perfecționează

ca scriitor.

– Ați publicat peste 60 de cărți. Care ar fi relațiile poeziei, prozei, eseisticii dvs. cu lumea din jur, cu omul de pe stradă? Dar cu cititorul de pe net?

– Greu de spus... Cert e că și eu, precum alți colegi, mă întreb (în adâncă... surdină) dacă și literatura ar fi vinovată de faptul că, astăzi, omul închide ochii la evidența ce... sare în ochi (dar nu și în... conștiință), că deja lumea e în mare măsură dezumanizată, nu mai există verticalitatea valorică... E o lume a sensurilor fărâmițate, „măcinate”, ce vibrează într-o fulgurație amurgit-cețoasă; lume a pluripolarităților și pluridiscursurilor, în vertijul cărora parcă nu mai există accentele clare ale unui „da” sau unui „nu”.

Așadar, cum trebuie să fie arta, literatura, care vor să redea o atare lume, altfel, decât cea pe care noi o cunoșteam, o trăiam ca ieri?

Hai să încerc să răspund pe... ocolite, în baza unor memorii relativ recente. În octombrie 2006, la Oradea, unde se marcau zilele revistei „Familia”, am ținut un recital de poezie autori din mai multe generații, inclusiv Ana Blandiana și Ion Pop. Erau și colegi nu cu mult trecuți de 20 de ani. Și nu am putut să nu rețin un lucru: mai junii poeți nu s-au arătat (prea, foarte!) radicali, precum s-ar fi putut aștepta cineva și se mai crede în virtutea unor parti pris-uri. Dâșii nu au fost din partea... literaturii pe care n-o mai chinuie problemele artei (... ca artă!) și care se opintește din răspuseri să fie actuală (prin radicalism și sfidare), năucitoare, transformându-se într-o acțiune ciudată, grotescă, în așa-numit performance gestual-textual (sau... a-textual!), în provocăție, în stare să excite sau să enerveze ascultătorul (cititorul?), impunându-i să ia oarecare hotărâri, să facă ceva acolo, în mintea lui, pentru a înțelege oarece din cele ce i se citesc. Îi cere ascultătorului / cititorului să se autoidentifice. Asta e: pierzând (sau renunțând la?) câte ceva din nuanțele artei și esteticii autentice, o parte a scrisului contemporan, aidoma teatrului, vrea să provoace, să bulverseze, cerându-i adresantului să se autoidentifice. Ba chiar douămiiștii noștri mi s-au părut mai potoliți ca optzeciștii cu care țin să dea piept în piept, text în text, test în test. Cam asta e, impresia. Și, posibil... expresia, adică răspunsul. Parțial, bineînțeles.

În ce privește net-ul, pentru mine e un da! („Net” în rusește înseamnă „nu”, iar eu sunt și traducător din limba lui... Ceaikovski... Compozitorul, firește. Pentru că nu e obligator să spui, clișeistic, doar: din limba lui Pușkin...).

Am un blog de literatură, nu de note la zi. În răspunsul la un chestionar al revistei „Familia” spuneam că, pentru un scriitor, net-ul este spațiul (nu exclusiv virtual, precum se crede, ci și unul destul de... real) unde el încearcă să se esențializeze, să se „focalizeze” ca persoană a scrisului, „readunându-se” de prin

revistele în care publică, de pe la editurile unde îi apar cărțile. Apoi, e spațiul în care se poate reîntâlni cu unii dintre colegi, cu interlocutorii (cititorii) mai vechi și, eventual, cu cei de dată recentă.

– *Ce v-a adus poezia în viața dvs.? Sunteți un om împlinit? Dar fericit?*

– ...împlinit, fericit... La vârsta noastră, relativismul se simte oarecum acut. Ar fi bine să nu fie și categoric descurajant. În ce mă privește, cred că nu e. Pentru mine, implicit, dar poate că predestinat, în acest „împlinit” este codificată și „eterna” (sau, poate, deja, doar... terna) problemă de omologare

basarabeană, să zicem, într-o recunoaștere românească propriu-zisă.

Odată amintită ideea, ar însemna că ea mă preocupă și pe mine. Pentru că mă vizează – nu? Dar, sincer vorbind, de la un timp, problema sau situația în cauză nu mai e una de prim-plan și mă solicită tot mai puțin, pentru că lucrurile deja prind a fi clare. Însă, ca autor ce mai scrie și eseu și, uneori, critică literară, sigur că revin, când e cazul, și la... eternitatea confuziilor panromânești...

În fond, despre ce e vorba? Trăind în puținătatea artistică, deci și literară basarabeană, în acest mediu (de acum treizeci, patruzeci de ani, să zicem) supus reducățiunilor, bruiajelor, unde inițiativele de modernizare erau descurajate, amenințate, condamnate de cei de la CC și de realismul socialist al împelițaților de la academie, trebuia să ai ceva curaj pentru a râvni ca scrisul tău să aibă un altfel de ADN, nici pe departe (doar) „basarabean”.

Pentru că, de fapt, ce se întâmplă în Chișinău?.. Hai să zicem, în stânga Prutului, ca să extindem spațiul... Aici nu poate exista o axiologie cât de cât credibilă. Din mai multe considerate. Primul – absența criticilor de artă de orientare estetică românească și europeană, care ar domina prin opiniile pe care le propagă. Nu prea opinii, de evaluare, valabile, într-o credibilitate... Cu excepțiile demne de înregistrat cu toată simpatia ce se întâmplă la revistele „Contrafort”, „Sud-Est”, „Semn”, „Stare de urgență”. Secundo: aici, „la noi”, mai sunt dați drept importanți unii ce cred că literatura de valoare ține de rime împerecheate pentru cântecele de doi sau trei bani (ca să ne amintim de un „cu-cu-ri-gu!” celebru din basme).

Tertio: aici, unde, cu obraznicie, ajungând la injurii și defăimări, câte vreunul pretinde să fie recunoscut drept clasic în viață, drept cel mai mare

scriitor român, drept... E strâmbătate în toate astea... Ca artiști, se salvează doar basarabarii care au prezență panromânească în registrele axiologice, de evaluare transpruteană, în ambele direcții.

Prin urmare și, concomitent, în concluzie: nu poate să nu mă preocupe condiția de scriitor român, oarecât „vizibil” în România, dar viețuitor în Basarabia.

A fi (sau... a nu fi?) basarabarian – aceasta e una din temele principale ale vieții mele:... A vieții în metamorfozele ei de-a ajunge creație. Există, sigur, planul intim, al „anonimității de sine”, dar asta numai pentru cei din exterior, nu și pentru tine, cel din propriul interior. Pentru că, așa e, în creație nu spui totul, nu epuizezi niciodată tema.

Eu înțeleg prea bine, implicit, pe propria piele, din cele care nu mi s-au spus sau mi s-au spus „pe invers”, pozitiv, de binevoitori, unii chiar declarați prieteni: în anumite cercuri-gășchiste din provincie, inclusiv din România, aș stârni oarece ostilitate nu obligatoriu din considerentul că sunt basarabean, ci pentru că, uneori, se întâmplă, prin scris, să ies în evidență. Uite, ieșitul în evidență nu-i place – și pace! – românului, prieten și frate, exact ca și basarabeanului „tău” ce ți se jură că te prețuiește mult, până la iubire iproci.

În ce privește fericirea... Propun să nu le oferim zeilor un prilej în plus de a zâmbi... malițios... Ceea ce nu înseamnă că supremii nu pot zâmbi, cu subînțeles, și în absența unui răspuns tranșant. (Când vine vorba de ei, îmi amintesc că un mare poet german scria: „suntem zei când visăm și cerșetori când gândim”). Chiar dacă nu aș dori să-i las prea curioși (cu toate că, se zice, zeii știu totul despre noi și fără mărturisirile noastre...). Vreau să spun că, probabil, într-o anumită măsură aș avea dreptul să încerc o stare sufletească similară unei vagi umbre de beatitudine, fie și din motivul că am înțeles (e drept, nu chiar la... timp) că, dacă viața omului înseamnă, de fapt, oarece durată, adică – timp, apoi viața unui artist ar putea fi considerată timp dublat, triplat... Astfel că numai cel care conștientizează acut-suprem timpul ca viață poate renunța la foarte multe. În primul rând, dacă se poate, – să renunțe la un angajament, la un post care îi mănâncă viața, îi fură și îi asasinează timpul. Apoi, să renunțe la zădărniciile întrunirilor de pseudoboemă, de palavragii, de acțiuni pseudoliterare, la angajamente politice de doi bani, cum sunt, de regulă, cele din Interriverania prutonistreană. La multe trebuie să renunțe, pentru a-și cruța timpul și a și-l trăi cât mai adecvat, potrivit cu dorințele sale de a face ceva și anume aceasta și nicidecum alta. Bineînțeles, e aici o adiere de... beatitudine... Fie și minată...

– Poetul Leo Butnaru ce scrie acum? Pentru încheierea acestui dialog, aduceți un scurt poem și un cuvânt pentru un foarte bun prieten dunărean: Angela Baci.

– În prezent, poetul scrie, intens, proză. Scurtă, dar... multă. Aștept să apară volumul „Ruleta românească”, „transferat” de criza economică din planul editorial al anului trecut în cel al și mai impacientatului an curent. Sper să fie bine... Dar, între timp (și... între spații, îmi vine să spun), scriu în continuare proză. Și nu am doar impresia, ci pot înclina, mai mult, spre certitudine că acest gen de proze, scurte și scurtisime, ce mi s-a(u) configurat și mi se configurează în toate ale sale/ ale lor, țin de ceea ce este – dar este, obligatoriu! (sunt unul dintre cei care se conving nu pentru prima oară de așa ceva) – și aventura de sine a scriitorului; aventurile imprevizibile ale spiritului său, în stare să-și facă sieși... surprize. Au fost și rămân revelații, unele – aproape blitz! – de subiecte, de țesere de texte, de evoluții – pe „distanțe” scurte ale acestora. Distanțe ne-ample, ca mii (nu prea multe) de semne în statistica ordinatorului, însă averse de dezamăgiri, libertăți, neacuprinderi, deoarece nu puține subiecte „se întâmplă” în transrealitate (sau, mixt, în realitate-irealitate), în infinitul fantasticului, în volniciile fascinante ale imprezibilului, până la urmă „captat”, regizat, subiectivizat (aici: ca punere în rigorile subiectului; subiectivismul propriu-zis, în accepția existențial-filosofică existând apriori în narațiune, literatură – ca dat „organic” al... neorganicității). Și, țin să menționez, anumite subiecte se întind pe arie românească... transfrontalieră, putând să înceapă la București, trecând prin Iași, poposind la Chișinău, după care „o iau” spre Moscova sau Sankt-Petersburg, pentru a se încheia undeva la Brașov, la poalele celebrului munte Tâmpa. Pentru că spuneam mai sus și de aventura de sine și aventura sinelui scriitorului. Dar și cititorului, bineînțeles. Poemul posibil (ce include și cuvântul, cuvintele) este următorul:

„lume-lume! ia acest poem
citește-l

...mda nu ai chef
ești cu chef încă de aseară

poate că ascuți totuși
poemul

te asigur e bun
la transplant
și amputare de suflet”.

Vă mulțumesc foarte mult pentru acest interviu.

17 mai 2009

HÂRTIE ȘI CARNE

Florina Zaharia

Eul biografic și eul auctorial, drumul comun

Care este limita între ființa de hârtie (opera) și ființa de carne (autorul)? – posibilul răspuns evidențiază vulnerabilitatea oricărei tentative de a aborda separat cele două categorii esențiale pentru identitatea auctorială. Viața și opera nu pot fi dissociate decât în mod arbitrar, cu consecințe pe termen lung asupra imaginii de ansamblu a Operei, căci figura spiritului creator e de găsit, în toată complexitatea sa, în pliurile textelor și în detaliile biografice care fac posibil miracolul creației.

„În ce termeni trebuie să gândim azi responsabilitatea omului care scrie față de omul care trăiește și, în mod indiscutabil, responsabilitatea celui din urmă față de cel dintâi? Cât de liber este autorul față de opera pe care a adus-o pe lume și căreia i-a dat drumul în lume? Dar cât de autonomă, independentă este opera față de creatorul ei în această primejdioasă cursă spre eternitate?”¹

De ce au nevoie textele de autori? Pentru a răspunde la această întrebare ar trebui să facem o călătorie-analiză în istoricul percepțiilor textului și al actelor de limbaj. Autorul este, pe de o parte, instanța care reclamă și proiectează deopotrivă interpretarea, devenind o ficțiune necesară interpretului, un fel de arsenal de precauții premergătoare propriei interpretări. Impunerea unui autor prin textul său este și o problemă de datare istorică², după cum este una de autorizare, de atașare a unei valori estetice unor texte chiar lipsite inițial de valoare estetică (cazul jurnalelor de scriitor, sau al caietelor de lucru ale creațiilor celebre).

„Din punct de vedere lingvistic, autorul nu e niciodată altceva decât instanța care spune EU: limbajul cunoaște un subiect, nu o persoană, iar acest subiect, gol înafara enunțării care îl definește, este suficient pentru a face limbajul să coaguleze, este suficient, deci, pentru a-l epuiza³”. Pentru Roland Barthes, autorul este un personaj datat cultural, o figură a modernității, descrisă după contururi deterministe, un construct al propriei biografii. Limitările autorului trebuie exilate din cercetarea textului pentru a face loc vocii limbajului. Argumentele îndepărtării autorului ca instanță îi includ pe Valery (cu preferința sa pentru condiția verbală a literaturii), Proust (a cărui mutație fundamentală o constituie transformarea

1 SIMION, Eugen. *Întoarcerea autorului*. București: Cartea Românească, 1981

2 URSA, Mihaela. *Scritopia sau Ficționalizarea subiectului auctorial în discursul teoretic*. Cluj Napoca: Dacia, 2005

3 idem, p. 127

propriei vieți într-o lucrare al cărei model îl constituie cartea sa), suprarealiștii (prin deziluzionarea miturilor legate de sensul textual, prin principiul dicteului automat). Uciderea autorului⁴, despărțirea operei de autor are un suport lingvistic, deoarece se bazează pe conceperea enunțării ca eveniment autonom, nereclamând persoana vie a interlocutorilor. În locul autorului pre-eminent textului asemenea „tatălui care își precede fiul”, apare scriptorul modern născut în același moment cu textul și pentru care nu există alt moment decât acela al enunțării, orice text scriindu-se în permanență aici și acum.

Scrisul devine o nouă treaptă a interiorizării, scrisul capătă o dublă amprentă: negativă, pentru că este o formă de înghețare a vieții, de sinucidere a vocii, și pozitivă pentru că el avansează spre conturarea „unui câmp fără origine – sau care, cel puțin, nu are altă origine decât limbajul însuși, limbaj care pune mereu în discuție toate originile”⁵.

Numele autorului nu este un simplu nume propriu, pentru că, dacă acesta din urmă se referă în exterior, la o persoană reală, concretă, numele autorului rămâne în text ca o prezență funcțională, mijloc de clasificare a textelor, a relațiilor dintre ele, semnul unui „mod particular de existență a discursului” în cadrul unei societăți/culturi. Astfel, funcția autor se conturează mai întâi negativ, apoi discursiv: „caracterizează existența, circulația și modul de operare al anumitor discursuri în cadrul unei societăți”.

Legătura dintre operă și viață, deși uneori reală este îngropată în adâncurile operei: „Există, fără doar și poate, un protest existențial în operă, și anume proiectul omului care scrie opera. El este (poate fi) Altul, dar acest Altul nu reușește să fie o pură ființă de hârtie...”⁶

Prin cuvânt vorbește totuși o ființă, cineva vorbește prin cuvânt, dovadă că îl ascultăm, dovadă că vocea lui ajunge până la noi. Nu știm, repet, ce păstrează această voce din ființa reală a individului, dar sigur este că ea aduce zgomotul și furia lumii în carte. (...)

Omul nu mai este pe primul loc, dar numai omul hotărăște acest lucru, nimeni altul”.

Eul biografic reprezintă memoria de viață a individului, în care sunt însumate toate experiențele sale, precum și datele de identificare (cine este, cum îl cheamă, cine sunt părinții, ce vârstă are), momentele marcante ale existenței, eventualele traume, tot ceea ce ține de memoria afectivă și de experiența subiectivă a persoanei. Eul biografic se clădește în permanență, este un gen de arhivă în care

4 URSA, Mihaela. *Scriitopia sau Ficționalizarea subiectului auctorial în discursul teoretic*. Cluj Napoca: Dacia, 2005

5 BARTHES, Roland. *Plăcerea textului*. București: Univers, 1968

6 SIMION, Eugen. *Întoarcerea autorului*. București: Cartea Românească, 1981

se scriu paginile vieții fiecărui individ și unde sunt înregistrate toate amintirile despre noi înșine, precum și toate cele pe care le-am știut, dar acum le-am uitat, sau cele pe care le știm despre noi, dar la care nu ne gândim în clipa aceasta. Există chiar teorii⁷ care susțin că, de fiecare dată când ne trezim din somn eul biografic se activează și, în interval de milisecunde, se realizează o trecere în revistă a întregii istorii de viață a individului, din momentul nașterii, până în momentul actual (acestea fiind procese care, în mod evident, scapă conștiinței), ceea ce vine în susținerea unui alt fenomen psihologic controversat, și anume – *viziunea retrospectivă* (se pare că, cel puțin o parte dintre noi, înainte de a muri, ne revedem prin fața ochilor întreaga existență). Eul biografic al unui copil (cel puțin partea conștientă a sa, deoarece astăzi sunt din ce în ce mai multe teorii și din ce în ce mai mulți autori care consideră o realitate vie, palpabilă, faptul că memoria omului se dezvoltă din primele luni de viață intrauterină) ia naștere și se dezvoltă o dată cu primele sale amintiri⁸. Psihicul uman devine o cutie de rezonanță a suferinței somatice iar corpul se manifestă ca un ecran de proiecție al trăirilor de ordin psihic. Simbolul este cel care încifrează energia psihică ce urmează să se consume în manifestări somatice și tot el este cel care transmite și eliberează în plan psihologic ecoul frământărilor fiziologice⁹. **Conștiința este, așadar, liantul dintre corp și minte, acea constituentă a onticului uman, care nu face parte nici din structura fizică a eu-lui, nici din cea psihică, iar aceasta, conștiința umană, este pusă în mișcare (în funcțiune) și evidențiată (valorificată) de acest sistem sinergetic al psihicului uman. De aici putem deduce că relația corp-psihic, de fapt o traducere generală a mai clarei expresii corp-minte reprezintă o imagine de ansamblu a întregii ființe umane.**

În calitate de ființă umană, corpul și psihicul nostru funcționează ca un sistem. Somaticul și psihicul acționează continuu unul asupra celuilalt, într-o manieră circulară. De exemplu, când suntem foarte emoționați simțim emoția și cu corpul, adică percepem un nod în stomac sau tremurăm. Astfel, cea mai mare parte a conflictelor noastre emoționale nu se manifestă numai sub forma unor stări sufletești, ci și ca simptome fizice. Emoțiile negative se traduc frecvent sub forma unor tensiuni musculare, perturbații respiratorii, distorsiuni în mișcare și acțiune. De exemplu, timiditatea se exprimă corporal printr-o respirație superficială, în timp ce liderul resimte o încordare la nivelul umerilor.

7 URSA, Mihaela. *Scritopia sau Ficționalizarea subiectului auctorial în discursul teoretic*. Cluj Napoca: Dacia, 2005

8 HINSHELWOOD, Robert; Robinson, Susan; Zarate, Oscar. *Câte ceva despre Melanie Klein*. București: Curtea Veche, 2001

9 KLEIN, Melanie. *Opere complete, vol1. Povestea unei analize de copil*. București: Editura Trei, 2006

Deși Freud accepta ideea unei unități psiho-somatice, procesele mintale fiind imposibil de conceput în afara bazei lor organice, tradiția freudiană postulează existența unui dualism psiho-somatic, în ceea ce privește registrele în care sunt susceptibile de a funcționa aceste două ansamble prin care se exprimă existența individului uman¹⁰. Psihanaliștii cunosc bine această concepție care a permis definirea modului psihic de a funcționa, datorită dualismului de principii: proces primar/secundar, principiul plăcere-neplăcere/principiul realității, principiul Nirvana/principiul constantei. Situându-se într-o perspectivă evoluționistă, monistă, modelul psihosomatic conceput de P. Marty susține ideea de continuitate între diversele modalități de funcționare somatice și psihice. Fixația, noțiune conceptuală freudiană, va fi extinsă de P. Marty la diversele funcții somatice, provocând astfel o adevărată revoluție epistemologică. În această perspectivă, fenomenele psihice nu reprezintă decât partea vizibilă, vârful icebergului, lanțurile de fixație somatică constituind partea lui ascunsă, dar nu mai puțin importantă.

10 FREUD, Sigmund. *Opere, vol 5. Inhibiție, simptom, angoasă*. București: Editura Trei, 2005

SILMARILLION (DE J.R.R. TOLKIEN)

- RECENZIE -

Andrei Parapiru

Biblioteca „V.A. Urechia“

Pentru John Ronald Reuel Tolkien, **Silmarillion** (Istoria silmarililor) este textul-cheie, matricea primară din care a izvorât întreaga lui operă de mai târziu. Ceea ce este foarte aproximativ spus, deoarece această carte-fond a fost continuată pe tot parcursul vieții sale: „Desigur că un asemenea proiect ambițios nu s-a născut dintr-o dată. Întâi au fost poveștile simple. Mi-au venit în minte ca lucruri date. Și, pe măsură ce-mi veneau în minte, fiecare separat, se formau și legăturile. O trudă captivantă, dar mereu întreruptă (mai ales pentru că, lăsând la o parte necesitățile vieții, mintea mea se muta la celălalt pol, preocupându-se de lingvistică): tot timpul însă aveam sentimentul că înregistrez ceva ce se afla deja „acolo“, undeva, adică nu inventam.“ (**Silmarillion**, p. 12, jos). Voia să-i aducă modificări până când a ajuns la ultima suflare, pe patul de moarte. Este lucrarea sa centrală, care-i poartă cauza de scriitor deplin al artei literare, pentru mine el fiind artistul prin excelență. El credea într-un tot în menirea transfiguratoare a creativității lui literare, prelungind-o în presimțirea inimii de aceeași creativitate (și fascinant-răpitoare căutare) a cititorilor săi. Fiindcă splendoarea scrisului său sursează respirația estetică a descoperitorilor într-o amplă istorie de inimă a Divinității bine-intenționate, a Marii Frumuseți de pe Pământul de Mijloc. Adică pe locul dintre Cer și Infern, explicitând lăuntrul Ființei Supreme prin acela al omului (și invers).

Prima secțiune din **Silmarillion** poartă numele de **Ainulindale** – Muzica ainurilor. Se povestește aici actul creației lumii (Ea), având în centru viziunea divină asupra pământului (Arda). Conduși de Ființa Primordială – Eru (sau Iluvatar), ainurii (îngerii cei sfinți) dau naștere unor întregi serii de melodii care se cuprind într-o Mare Armonie. Ei cântă pe teme și motivele muzicale pe care Dumnezeu îi inițiază în identitatea lor creatoare. Tot ei sunt zeii Începutului, coautori cu Eru la actul de creație divină. Îi încântă atât de mult viziunea Divinității încât sunt gata de a se dăruii cu totul menirii pentru care au fost înființați. Și sunt încurajați explicit de Cel Veșnic, în această privință.

Dar, în timp ce Muzica prinde formă și viață, consolidându-și tot mai bine făgașul vizionar, apare o problemă reflectată într-o parte din cei ce cântau. Eul unora dintre ei se supradimensionează, absorbind distorsionant Gloria Divinității și nemaiputând interpreta decât exagerarea acelei părți a minții lui Dumnezeu din

care ei provin ca gânduri vii ale Sale. În fruntea lor se află rebelul Melkor care, de acum, își fixează un cu totul alt fâgaș de cântare, de fapt o dizarmonie cumplită în raport cu Muzica inițială. Și perseverează așa, deși e avertizat clar, în repetate rânduri, și el și ceilalți ce-l urmează.

La urmă, Dumnezeu le înfățișează laolaltă Viziunea unită a ceea ce au cântat ei: pământul (Arda) din mijlocul universului (Ea). O parte din ainuri trec în creație s-o împlinescă și s-o desăvârșească, iar printre aceștia este și Melkor cu grupul său. Ainurii ce fac asta poartă numele de valari – Puterile lumii – și, împreună cu mulți alții, maiari pe nume (mai mici ca rang) trec la împodobirea și luminarea lumii pustii a începuturilor. Intrând în lume, ei toți devin Puterile lumii – ei fiind viața acesteia, în timp ce lumea se face viața lor. Evident, pe dos decât cei bine-intenționați, procedează marele valar Melkor și grupul de maiari ce-l însoțește, răsturnând pe cât mai mult cu putință (nu complet) planurile celorlalți. Astfel izbucnește primul război al lumii create.

A doua secțiune din **Silmarillion** poartă numele **Valaquenta**, sau „Istoria valarilor și a maiarilor după legendele eldarilor“. Scriitorul îi prezintă aici pe actorii principali ai evenimentelor Pământului de Mijloc, înființat ca urmare a cântării Muzicii începuturilor de către ainuri, ai desfășurării viziunii divine despre univers și pământ. Ceea ce contează aici este implicarea unora dintre ainuri în istoria creației de pe Arda. Ei au devenit astfel cunoscuți ca valari și maiari, co-creatori pentru Dumnezeu, ai faptelor și lucrurilor semnificative ale lumii: „Și dintr-o dată ainurii au văzut în depărtare o lumină, ca un nor cu o inimă vie întrînsul, ca o flacăra; și au știut că aceasta nu mai era doar o vedenie, ci Iluvatar făurise un lucru nou: Ea, Lumea care Este“ (**Silmarillion**, p. 48, al. 6).

Sunt prezentați la început valarii, cei mai importanți dintre toți ainurii intrați în creație. Ei apar mai degrabă ca zei, pentru acea lume, dar perspectiva angelică a armoniei biblice, de partea Binelui, nu este părăsită de Tolkien nici o clipă. Cu toate scârțâielile ce apar pe parcurs între valari, sau între ei și supușii lor. Astfel, ne sunt prezentați Manwe -- zeul văzduhului și al suflurilor Ardei, Ulmo -- zeul apei, Aule -- făurarul pământului, Orome - zeul vânătorii, Mandos – zeul morții și al judecății, Lorien – zeul viselor și Tulkas – zeul puterii ocrotitoare; pe de altă parte sunt prezentate zeițele valare: Varda – zeița spațiilor siderale, Vaire – a ursitei, Vana – a tinereții, Nessa – a colindărilor și a dansului, Yavanna – a vegetației și a făpturilor de pe pământ, Nienna – a compasiunii, Este – a tămăduirii. În aceeași tabără, a Binelui, mai sunt prezentate câteva din cele mai importante zeități maiare, al căror rang poate fi mai mic decât al valarilor, prin actul de creație divină, dar a căror importanță se poate dovedi esențială pentru istoria Ardei, deși rar s-au arătat ele pe Pământul de Mijloc: „Neștiut le este elfilor numărul lor și puțini au primit nume în vreunul din graiurile Copiilor lui Iluvatar; căci or sta ele

lucrurile altfel în Aman, dar în Pământul de Mijloc arareori s-au arătat maiarii în forme ce puteau fi văzute de către elfi și oameni“ („Silmarillion“, p. 62, al. 1).

Dintre dușmani, cel mai important, bineînțeles, este valarul întunecat Melkor, al cărui nume înseamnă „Cel-ce –cu-puterea-i-lovește“. Nume ulterior tot mai contestat de către ceilalți zei. El a ajuns, până la urmă, tot mai cunoscut drept Morgoth, Dușmanul Întunecat al lumii. Dispunând de foarte mari daruri și puteri, inițial, în zilele sale de glorie, i-a ademenit și pe alții în rebeliunea lui împotriva Divinității. Dintre toți, mai importanți au fost valaraukarii sau balrogii, biciurile de foc și demonii terorii pe Pământul de Mijloc. Dar cel mai important slujitor al său a fost maiarul corupt, devenit Sauron sau Gorthaur cel Crud, adevăratul moștenitor a Lordului Întunecimii.

A treia secțiune din „Silmarillion“ se numește „Quenta Silmarillion“, adică „Istoria silmarililor“. Este aici desfășurat ceea ce afirma Tolkien despre ce a căutat el să imprime lumii sale imagine: o structură mitologică triplă, articulată ca întreg în modul următor – povestea Căderii (deja ilustrată din „Muzica Ainurilor“), caracterul muritor la care se raportează într-un fel sau altul toate personajele sale, la aceste două aspecte adăugându-se și mecanismul magic al Creației. Toate acestea alcătuiesc un întreg spectaculos, rafinând Povestea Divină de pe Arda într-un fir continuu ce urmărește Gândul lui Dumnezeu – Focul Tainic, dăruit operei Sale.

La Tolkien, centralitatea mesajului se concentrează pe elfi – pe condiția, graiurile și istoria lor. Asta pentru că ei dețin adevărata moștenire spirituală, în stare a-i susține și pe oameni. Elfi sunt principalii purtători ai Artei Divine a transfigurării ce susține întreaga viață de pe pământ, ca atare, principalii adversari ai contrafacerilor produse de Melkor-Morgoth în Creație. Ei sunt nemuritori, putând fi doborâți de moarte doar prin armele dușmanilor lor. Starea lor obișnuită tinde a da satisfacție Divinității și zeilor valari, iar devierea de la acest ideal apare ca o Cădere a lor. Aceasta se manifestă prin jurământul de răzbunare al lui Feanor, cel mai strălucit reprezentant elfic, care caută să-l ucidă pe Marele Dușman după ce acesta i-a omorât tatăl și i-a răpit silmarilii. Aceștia din urmă fiind geme de nespuse de mare valoare, deținătoare ale Luminii Divine a începuturilor imaculate ale universului. Aproape întreaga seminție a noldorilor îl urmează pe Pământul de Mijloc, având și motivația de a stăpâni imensele teritorii de acolo, transformându-le în regate proprii. Posesivitatea este, deci, un alt motiv al Căderii sau întârzierii elfilor pe ținuturile de dincoace. Fiindcă ei sunt cu putere îndemnați să renunțe la rătăcirile lor prin lume și să se întoarcă pe corăbii în Paradis, unde valarii sunt gata să le acorde iertare și înțelegere depline.

Jurământul lui Feanor face, ori de câte ori se activează, doar jocul lui Morgoth. În regatele pe care le înființează, elfii noldori sunt urmăriți și de un

puternic blestem asupra lor din partea zeilor, din cauza unui război fratricid purtat odată ce se reîntorc pe Pământul de Mijloc și din cauza scopurilor mai prejos de menirea lor, așa cum ei le întrețin. Cu toate că oamenii și piticii lui Durin apar la rândul lor în istorie, toate armatele aliate sunt zdrobite, în cele din urmă, de necruțătorul Melkor care, prin născocirea dragonilor, copleșește tot mai categoric domeniile elfilor. Ajutat, bineînțeles, și de trădarea întâlnită din ce în ce mai des în cetățile lor.

Oamenii, în majoritatea lor, trec de partea Răului. Doar cei din cele trei case ale edainilor se alătură elfilor. Proveniența oamenilor, de pe undeva de la miazăzi, este neclară, fără suport mitologic. Ci doar cu o anumită susținere teologică, pentru că Dumnezeu vrea ca ei să apară. Dar Tolkien indică, prin asta, lipsa de integritate a ființei umane în spațiul înalt al fapticii divine. Ca atare, este firească alianța cu Dușmanul a celor mai mulți dintre ei.

După ce reușește să le zdrobească elfilor aproape întreaga rezistență, Morgoth pustiește Pământul de Mijloc. Dar un sol, reprezentându-i pe elfi și pe oameni, Earendil pe nume, reușește cu greu să ajungă în Valinor și-i înduplecă pe valari să intervină. Având suportul marilor armate ale Paradisului, ultimele rămășițe ale elfilor și ale oamenilor credincioși lor sunt salvate, Răul fiind răsturnat decisiv din însăși fortăreața lor principală – Angband, dar nu eradicat din lume. Păstrându-și astfel un capăt de pod pe pământ. Beleriandul, partea cea mai frumoasă a Pământului de Mijloc, se scufundă, iar cei mai mulți dintre elfi renunță la viața chinuită de acolo pentru a se întoarce, pe corăbii, în Valinorul ce-i așteaptă de mult timp. Oamenii cu un destin paralel lor dispar, plecând prin moarte dincolo de lumea asta, undeva unde nici elfii nu știu. Imaginea finală a umanității este, evident, împărțită între Cer și Pământ, precum în cazul teologiei creștine.

„Akallabeth“ sau „Decăderea Numenorului“ este a patra mare secțiune din „Silmarillion“. Este prezentată aici istoria oamenilor din cele trei case ale edainilor, principalii și neabătuții aliați ai elfilor în războiul dus de ei neîntrerupt împotriva lui Morgoth. După ce primul ev se sfârșește prin intervenția armatelor Valinorului împotriva Întunecimii atotstăpânitoare a lui Melkor, aceia dintre oameni care au rămas, în mod consecvent, alături de elfi și de valari sunt răsplătiți din plin. Sunt călăuziți pe ape, în corăbii, spre o insulă în formă de stea, pe care Ulmo o ridicase din străfundul mării și pe care stăpânii Valinorului au binecuvântat-o în toate felurile. Insula Stelei sau Insula Darului, cum a mai fost numită, Numenor îi rămâne numele recunoscut în istoria Pământului de Mijloc.

Primii săi regi rămân consecvenți cu totul politicii inițiale, moștenite de la strămoșii lor, cinstindu-i mai departe pe valari, închinându-se doar lui Eru-Iluvatar (Dumnezeul Veșnicilor) și onorându-i pe cât se poate mai mult pe elfi,

mai ales prin ospitalitate. N-au voie să depășească, spre vest, limita de la care n-ar mai vedea țărmurile insulei lor, dar trăiesc câteva sute de ani (de vreo trei-patru ori mai mult decât oamenii obișnuți). Una peste alta, o duc nemaipomenit. Sunt vizitați de elfi și beneficiază de o știință superioară tuturor celorlalți oameni de pe pământ. Dar dorința de înavuțire și de putere, pe lângă dorul, nejustificabil divin, de nemurire în cadrele acestei lumi, îi rod neîncetat. Așa că decăderea lor, treptat, se adâncește, consecințele ei finale devenind inevitabile.

Până la urmă, amăgiți de Sauron însuși (pe care-l aduc inițial prizonier în Numenor), ajung la concluzia că pot smulge valarilor viața veșnică prin forță. Cu o mare armadă trec la fapte, traversează Marea Belegaer spre Apus încalcându-și interdicția, dar ceea ce urmează este pentru ei un dezastru: insula li se scufundă în adâncul mării, armata debarcată le este înghițită de pământul care se deschide sub ei, în Valinor, iar vasele pe care-au ajuns acolo sunt scufundate de zei în adâncul apelor. Doar puțini dintre numenoreeni, dintre cei credincioși Divinității, valarilor și vechilor aliați, îmbarcați din timp pe nouă corăbii, reușesc să se salveze în ultimul moment, aruncați fiind, de stihile dezlănțuite, pe țărmurile Pământului de Mijloc.

La Tolkien, și nu doar, revolta împotriva zeilor (și mai ales împotriva Divinității Supreme) este ceva de extrem de rău augur, un fapt prea grav spre a putea fi evaluat, dincolo de orice iertare cu putință, iar urmările sunt prea copleșitoare pentru a fi cu totul înțelese. Iar răul făcut lasă și altora bătăi de cap, mare parte din vechea lume fiind scufundată sau modificată, devenind practic de nerecunoscut.

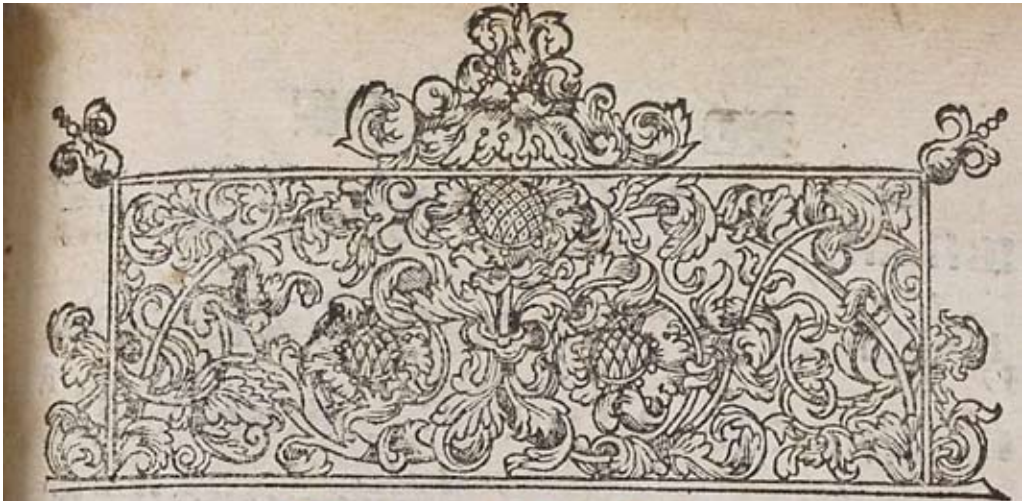
A patra parte și ultima din „Silmarillion“ se numește „Despre Inelele Puterii și despre al treilea ev.“ Este aici, pe larg, tratat motivul refacerii condiției de frumos a pământului, după înfrângerea lui Morgoth, care a pus capăt primului ev. Sauron, apărând cu totul căit de rolul său de locotenent al lordului Întunecimii, își propune, printr-un calcul viclean, să-i unească pe toți elfii sub un proiect-pretext de-al său, de restaurare a Pământului de Mijloc. De fapt, urmărește să-i subjuge și pe ei și pe toți ceilalți de acolo. Așa că, deși respins de cei mai importanți conducători ai acestora, împreună cu noldorii din Eregion, care-și dau consimțământul, începe să lucreze Inelele Puterii. Acestea îngreunează copleșitor deteriorările provocate de timp și de schimbările istorice, având un efect de farmec proiectiv supranatural. Printre altele ele dau puteri deosebit de mari posesorilor lor. Dar, în secret, Sauron își creează propriul Inel al Puterii, Inelul Suprem, care le poate subordona pe toate celelalte nouăsprezece. De aici – conflictul ireductibil.

Elfii îl simt când încearcă să-și dispună autoritatea peste ei și peste tot pământul. Inelul Puterii îl face să poată citi gândurile dușmanilor săi și să îndeplinească ceea ce el își dorește cu lucrurile realizate de orice alt inel. Dar,

la cererea lui ca eldarii să-i predea inelele lor, întâmpină un refuz categoric. Declanșează războiul, iar acesta nu se va mai sfârși până când lumea Răului nu va fi radical învinsă, mai înainte de sfârșitul istoriei. Dar Sauron pierde, între timp, Inelul Puterii și controlul direct ce-l deținea asupra tuturor celorlalți.

„Simarillion“ se referă la evenimente petrecute departe în timp, într-o istorie imaginară, dar vital ancorată în structura de reflecții a umanității. E greu de știut ce calități pot fi enumerate, mai înainte de orice, dar un lucru este sigur: această frescă reușește să insinueze din plin împletirea Cântului Creației cu aceea a Poveștii împletite a celor vii, șopotind reidentificarea fiecăruia în parte în Gândul Divin: „În acel ceas, ultimii dintre noldori au ridicat ancora de la Limanuri și au părăsit pentru totdeauna Pământul de Mijloc. Și, în cele din urmă, au plecat și Păstrătorii celor Trei Inele, iar Seniorul Elrond a urcat pe corabia ce i-o pregătise Cirdan. În amurgul toamnei a ieșit corabia din Mithlond și a plutit până când mările Lumii Rotunde au luat-o în jos și vânturile boltei rotunde nu i-au mai umflat pânzele; purtată în văzduhurile înalte de deasupra cețurilor lumii, corabia a pătruns în Apusul Străvechi și astfel s-au sfârșit pentru eldari povestea și cântul“ („Silmarillion“, p. 462-463, al. 4).

ДОМѢНЕСКЪ ДОЛЪ ЕУЛІА

Днѣ Млѣнѣ Риолаж Капече .

Дѣ прѣратъ, кѣндѣ вѣлѣ въежѣщѣаеи кж
кѣрѣжѣбѣнѣ дѣ прѣтѣвѣа дѣ лѣтѣнѣ дѣ прѣрѣа
дѣ тѣу нѣчѣнѣ мѣнѣнѣтѣ етѣ рѣнѣце бѣннѣчѣнѣ
дѣ тѣрѣрѣмѣлѣцѣнѣ . шнѣ дѣ тѣу дѣа пѣрѣчѣдѣ еѣ

Restitutio

дѣлѣ . въеолоколасѣ рѣдѣлѣ ѡмѣнескѣ днѣ рѣобѣа
лѣнѣ чѣтѣ а мѣрѣж . веннѣ лѣ мѣрѣтѣ гѣалнѣленѣднѣ . шнѣ
дѣ тѣколо дѣ чѣепѣу дѣ тѣнѣнѣ дѣ тѣрѣнѣце дѣ пѣлнѣ етѣ рѣчѣа
ета чѣ рѣбѣж , кѣдѣмѣ дѣ рѣнѣмѣ етѣднѣнѣдѣ еѣтѣа еѣу лѣе .

CERAMICĂ DERUTEZĂ

Simona Moțoc

Ceramică, majolică (maiolică), porțelan.

În sine aceste cuvinte sunt sinonime. Privind mai în amănunt, nu orice ceramică este majolică și nu orice ceramică este porțelan. Substantivul ceramică îl moștenim de la grecescul „keras” care înseamnă coarne. Ce legătură ar avea coarnele cu ceramica, majolica sau porțelanul? În preistorie, coarnele erau folosite drept vase, abia mai târziu vasele confecționate din lut au fost folosite la păstrarea sau manevrarea lichidelor cotidiene în diverse cantități, și de-abia acum putem vorbi despre ceramică. Nu trebuie să uităm de existența vaselor de lemn, metal, os sau alte materii prime care deopotrivă au existat pe lângă vasele manufacturate din lut.

Lutul combinat cu diferite alte ingrediente naturale face diferențierea dintre vasele de pământ, fie ele ceramică, majolică sau porțelan. Iată că în antichitate ingredientul secret bine păstrat - caolinul - făcea posibilă manufacturarea porțelanului numai în China și Persia.

Trecerea de la vasele de pământ uscate la soare la porțelan se face treptat în dorința unei mai bune funcționalități și nu putem vorbi deocamdată de o nevoie estetică. Apariția procedurii de glazurare sau smălțuire vine din nevoia unei mai bune impermeabilități.

Arabii descoperă în secolul al VI-lea un oxid care, dizolvat în apă, face să fie absorbit de suprafața poroasă a vasului ars de teracotă și abia după o a doua ardere putem vorbi de un vas alb smălțuit cu suprafața dură și netedă, asemănător unui vas de porțelan. Datorită absenței caolinului, bineînțeles că îl vom numi majolică.

Denumirea de majolică vine din confuzia italienilor din secolul al XIII-lea, care au crezut că acest nou tip de ceramică este originară din Majorca, și astfel se naște și numele. Cum Majorca era portul din care veneau vasele care aduceau ceramică mult apreciată, ei nu erau departe de adevăr. Totuși nu trebuie să uităm că maurii, prin expansiunea lor spre Nordul Africii, Spaniei și a Siciliei, au adus cu ei această tehnică de lucru. Este celebru vasul de la Alhambra, Granada, din sec. al XIV-lea (1320), înalt de 1,36 m și cu un diametru de 0.9 m, decorat somptuos pe toată suprafața în două tonuri de albastru deschis și aur pe fond de fildeș, reprezentând inscripții, arabescuri, descriind curbe grațioase, arcuite, având la

mijloc două antilope care stau față în față¹.

Majolică sau majolică italiană timpurie

Pe la 1200, ceramica hispano-maură își croia drumul spre Italia și ajungea prin portul maritim din Pisa, devenind „majolică”. Era transportată pe râul Arno, care izvorăște din Apenini și traversează regiunea Toscana, trecând prin Montelupo Fiorentino, acesta fiind primul centru de ceramică toscan care află tehnica de producere a ceramicii maure. Cu toate acestea, primul centru unde s-a produs majolică italiană nu a fost în Toscana, ci în Umbria, mai exact în Orvieto. Explicația ar fi că acest oraș avea acces la propriul port maritim, Orbetello, prin râul Tibru.

În secolele al XIV-lea și al XV-lea, datorită descoperirii cauzelor ciumei bubonice, mulți locuitori ai peninsulei au început să considere obiectele de ceramică neigienice și aceasta a dus la distrugerea în mare parte a ceramicii datând din secolele al XIII-lea până la începutul sec. al XV-lea.

Până la 1420, vasele de ceramică aveau ca scop utilitatea lor în detrimentul simțului artistic. Paleta coloristică era săracă și era predominantă de verdele de aramă și brunul de mangan. Decorarea se realiza cel mai adesea cu motive geometrice și din când în când se mai îmbinau motive zoomorfe. Ea era aplicată pe glazură uscată și poroasă, care cerea o mare acuratețe a execuției, erorile neputând fi rectificate mai apoi. Smaltul era din oxid de plumb opacizat cu oxid de staniu combinat cu silicat de potasiu.

De la meșteșug la artă

După cum am văzut mai sus, există o sumă de factori care influențează și contribuie la apariția unui centru de producere a ceramicii. Cu siguranță, legăturile comerciale sau materiile prime oferite de mediu nu pot influența singure, în totalitate, atingerea unui vârf artistic al artei ceramice, într-o perioadă anume

¹ DALEA, Dalea. *O istorie a artei ceramice*. București: Meridiane, 1987, p. 19

sau într-o regiune dată. De exemplu, ceramica engleză „Delf” inițiată în secolul al XVI-lea de olarii olandezi, și-a atins vârful artistic abia în a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Probabil că desprinderea obiectului de utilitatea în sine face să apară nevoia de frumos, de împlinire a simțului artistic.

La Florența, Luca della Robbia descoperă în anul 1420 formula chimică a emailului stanifer, cu care acoperă pământul ars numit de el „terra invetriata”, pământ pietrificat². După aproape o sută de ani, în anul 1511, Orazio Fontana din Pesaro manufacturează majolică, o faianță pictată pe emailul stanifer crud, cu un verniu metalic numit copertă pus peste pictură, în felul celei hispano-maure din Mallorca. El își semnează piesele „Fatto in bottega de Orazio Fontana” (făcute în atelierul lui Orazio Fontana).

Tehnica teracotei smălțuite se trage din cărămizile poleite ale babilonienilor, și a fost transmisă perșilor și apoi arabilor. Reinventând-o, Luca della Robbia o aplică la arta statuară. Această tehnică s-a bucurat numaidecât de un succes extraordinar, datorită noutății sale, dar și a prețului scăzut. Activitatea lui Luca și a nepotului său, Andrea, se întinde pe un secol. Luca se naște în anul 1400, Andrea moare în 1526. Cei cinci fii ai săi îl urmează în meserie, ceea ce explică numărul mare de lucrări ieșite din atelierul lor. Ele împodobesc și astăzi numeroase case florentine, sau, risipite prin biserici, palate, muzee, sunt admirate pentru delicatetea personajelor redată dar și a ghirlandelor de flori multicolore care le încadrează³.

Tot în această perioadă, la Modena se afirmă sculptorul în teracotă **Mazzoni**. A lucrat și la Neapole, Tours, dar după decesul lui Ludovic al XII-lea, care îi comandă lucrări importante, se retrage la Modena, unde moare în 1518, copleșit de onoruri și bogății⁴.

Majolica pătrunde în palate, dacă ținem cont că la 1 iunie 1520, Tebaldo, agentul la Veneția al lui Alfonso I, ducele de Ferrara, îi scrie acestuia : “*trimit Excelenței Voastre 11 vase mari, 11 mijlocii și 20 vase mici de majolică, cu capace, comandate de Tiziano, care a supravegheat pictarea lor, pentru farmacia Excelenței Voastre*”. Tiziano, prietenul ducelui de Ferrara, era atunci pictorul oficial al Veneției⁵.

Spre sfârșitul secolului al XV-lea, majolica italiană este îmbinată cu arta portretului. Apar obiecte

Albarelli

² LAROUSSE *du XX-e Siecle*, vol. 2. Paris: Larousse, 1929, p. 82

³ BÉRENCE, Fred. *Renașterea italiană*, vol. 1. București: Meridiane, 1969, p. 250-251

⁴ Ibidem. Vol.2, p. 69

⁵ DALEA, Dalea. *O istorie a artei ceramice*. București: Meridiane, 1987, p. 26

făcute la comandă, cum este **Coppa Amatoria** - o cupă cu dedicație pentru persoana iubită, **Piatti da Pompa** - platouri pictate în onoarea unei celebrări sau a unei realizări personale, sau **Albarelli** - vase folosite pentru păstrarea medicamentelor sau poțiunilor.

Ceramică deruteză - 700 de ani de atestare

Localitatea **Deruta** este situată în regiunea Umbria, pe un deal de unde se poate vedea valea râului Tibru. A fost probabil construită pe fundații romane. Numele localității semnifică „ruină”.

Cel mai vechi document care atestă prezența acestui tip de meșteșug în regiune datează din 12 august 1290 și se referă la plătimea unei indemnizații „în natură” cu „*unam souman vasorum*”.

Calitatea superioară a argilei locale a încurajat olăritul în evul mediu timpuriu, dar punctul culminant artistic îl atinge în secolul al XV-lea, începutul sec. al XVI-lea. În acest timp există o largă cerere a rafinamentelor, a obiectelor prețioase exportate de negustorii venețieni spre toate curțile europene.

Tot în această vreme funcționau în Deruta peste 50 cuptoare și semnăturile faimoșilor artiști ca **Giacomo Mancini** - cunoscut sub numele de „*Il Frate*” (1541), **Francesco Urbini** (1537) și **Gergio Caselli** (sec. XVIII), erau foarte cunoscute. Piesele de Deruta erau marcate cu un D alături de o parafă. Ei au creat multe proeminente lucrări. Ca o expunere de forme și imagini putem enumera unele dintre ele: potirul îndrăgostiților (*coppa amatorie*), farfuriile de perete ornate cu personaje feminine, scene mitologice, bătălii sau blazoane ale familiilor nobile.

În general, farfuriile de Deruta din această perioadă au borduri divizate în compartimente, separate prin benzi verticale de culoare cu decor alternativ suprapus parțial în genul solzilor, palmete, ramuri, flori.

La 1492, datorită lui Cesare Borgia, care devine arhiepiscop de Valencia, atelierul din statul pontificat Deruta ajunge să dețină tehnica lustrului metalic de tip hispano-maur, pe care o practică până la 1525, când se adoptă decorul plin, cu scene de vânatoare, într-o remarcabilă nuanță de galben deschis⁶.

Vasele “*Bella Donna*” erau ornate cu portrete stilizate de femei a căror nume apăreau pe câte o flamură fluturând alături de o inscripție măgulitoare.

Vasele “*Bella Donna*” erau comandate special de către nobilime.

Pe lângă acestea, circulau și stilurile clasice deruteze decorate cu motive zoomorfe și florale, figuri grotești, coroane de spini, penel și ochi de

⁶ DALEA, Dalea. *O istorie a artei ceramice*. București: Meridiane, 1987, p. 27

păun sau colți de lup.

Între timp, paleta de culori folosită se îmbogățește cu oranj, albastru și galben. Tehnica smălțului metalic, caracterizat de splendide reflecții aurii, începe să apară la lucrările cele mai apreciate. Prima piesă smălțuită italiană este atribuită derutezilor; ea datează din 1501 și este un basorelief reprezentând martiriul Sf. Sebastian.

Influențele culturale, vigoarea și libertatea artistică a olarilor derutezi se reflectă în executarea complexă a pardoselii bisericii Sf. Francesco din Deruta, ce datează din 1524. Aceasta este realizată dintr-o serie de pavele în formă de stea și cruce, juxtapuse după tipicul pardoselilor islamice. Multă vreme opera a fost anonimă deși este semnată cu un „S”. Datorită studiilor de ceramologie comparată, s-a permis identificarea unor lucrări atribuite anonim „maestrului de pardoseli”. Succesiva executare a pardoselii i se atribuie lui **Giacomo Mancini - il Frate**.

Pardoseala bisericii Sf. Maria Maggiore din Spello, sau cea a sacristiei bisericii Sf. Pietro din Perugia, sunt alte exemple majore ale măreției ceramicii deruteze.

În secolul al XVIII-lea a existat o perioadă de criză, dar cu toate acestea s-a încercat o reînviere a splendorii majolicii deruteze. În 1770, **Gregorio Caselli** a pus bazele unui atelier de producere a majolicii și a porțelanului de imitație în Deruta.

După unirea Italiei, cunoaștem artiști derutezi ai majolicii cum ar fi **Angelo Micheletti, Alpinolo Magnini, Davide Zapirovic** și **Ubaldo Grazia**, care au devenit cunoscuți pentru talentul lor de buni copiatori.

Stilurile clasice Deruta

-*Raffaellesco, Ricco Deruta, Galetto, Arabesco-*

-**Raffaellesco**. Numele și nașterea acestui stil se datorează ilustrului artist al Renașterii, Raffaello Sanzio. Meșteșugarii sfârșitului secolului al XVI-lea i-au

copiat și adaptat motivele simbolice decorative ale frescelor sale, dragonii stilizați și animalele mitologice, dezvoltând un stil aparte din aceste figuri grotești.

Zaharnița Raffaellesco

Amfora Rafaellesco

Acest motiv central care definește **stilul Raffaellesco** reprezintă o divinitate binevoitoare, care aduce noroc negustorilor mării, trimițând vântul prielnic printr-o suflare.

-**Ricco Deruta** - Acest stil este denumit după numele localității în care a fost adus la lumină. Privind abundența motivelor decorative florale, putem să descoperim și motivul pentru care este denumit „ricco” - bogat, îmbelșugat. Și acest stil își are originea în detaliile frescelor renascentine.

Carafa Ricco Deruta

Platou Ricco Deruta

- **Galetto** - Caracteristica acestui stil clasic este reprezentarea cocoșului ca motiv principal. Cocoșul simbolizează bunăstare, binecuvântare și sănătate.

Galetto ornato rosso

*Farfurie
„galetto ornato verde”*

*Ceas
„galetto ornato verde”*

- **Galetto** - cocoșul aducător de noroc este reprezentat și sub formă de ulcior în diverse mărimi sau stiluri.

Este o tradiție italiană să dăruiești un cocoș în ocazii deosebite rudelor sau prietenilor, pentru a-i feri de infractori și pericole.

Originea imaginii cocoșului ca reprezentare datează din perioada Renașterii. În Republica Florența a acestei perioade, familia Medici organizează o sărbătoare cu mare fast în apropierea așezării Gallina. Târziu, după terminarea festinului, când toți dormeau, o familie rivală trimite asasinii

să omoare un membru conducător al familiei Medici, pentru a obține puterea. Asasinatul nu s-a produs deoarece cocoșii de la curte și din împrejurimi au început să cânte până când au trezit gărzile. Asasinii au fost prinși și executați. În onoarea cocoșilor, meșteșugarii executau la comandă familiei Medici replici din ceramică ale cocoșului, pentru a fi folosite ca ulcioare.

- **Arabesco** - își are originile în modelul caligrafic maur. Acesta a fost confecționat în Deruta pentru prima dată în secolul al XVII-lea și îi este caracteristică redarea centrală a perechii de păsări.

Bol Arabesco

Modelele de inspirație maure constau în flori contorsionate, frunze, arabescuri, păsări sau alte motive zoomorfe⁷.

O scurtă vizită în Deruta de astăzi

În zilele noastre, Deruta este un mic oraș fermecător, bogat în biserici și clădiri seculare. Cuptoarele arhaice pot fi observate chiar la intrarea în centrul istoric, prin Poarta Arhanghelului Sf. Mihail. În Piața Biordo Michelotti, se mai pot vedea încă liniile goticului romantic ale bisericii Sf. Arhanghel, în fața căreia se află o fântână poligonală care datează de la 1848. În Piața Consulilor (Piazza dei Consoli), se află de la 1300 Palatul Municipal. Grație descoperirilor arheologice, aici au ieșit la lumină vestigii neolitice și etrusce. O magnifică galerie de artă ce conține o importantă colecție de ceramică o deține Muzeul Internațional de Ceramică. Această colecție prezintă o largă descriere a istoriei ceramicii prin expunerea de lucrări, pornind de la cele arhaice până la cele din zilele noastre.

În fața sediului primăriei, putem admira biserica gotică Sf. Francesco. La capătul străzii Mastro Giorgio, se ridică biserica Sf. Anton, care păstrează fresce importante executate de Bartolomeo și Gian Battista Caporali, iar de-a lungul drumului Tiberina răsare mica biserică Madona delle Piagge, care dăinuiește aici de la 1601 și a cărei fațadă este frumos ornamentată cu majolică.

*Cuptor
arhaic derutez*

Olăritul este încă principala activitate economică și în prezent funcționează peste 200 ateliere și laboratoare de producție.

Meșteșugul olăritului, transmis de la o generație la alta, dă naștere unei istorii a majolicii în paralel cu succesiunea generațiilor familiilor vechi de

⁷FAURE, Elie. *Istoria artei medievale, vol. 1. Artă medievală*. București: Meridiane, 1988, p. 131

meșteșugari. Una dintre aceste familii ar fi **familia Mari**, care manufacturează majolică încă din secolul al XVI-lea. Actele oficiale arată că printre strămoșii acestei familii exista un anume **Giuseppe da Diruta**, care, în secolul al XVIII-lea, avea un cuptor în apropierea orașului, lângă poarta denumită „*Il Cerro*”. În 1930, trei frați și un cumnat al lor au avut ideea de a organiza o companie de producție a ceramicii tradiționale. Compania Fratelli Mari începe producția în anul 1932. Peste ani, datorită fondatorilor și succesorilor lor, dar și datorită artiștilor artizani din zonă, compania și-a construit un renume internațional, câștigând recunoașterea în diverse expoziții și competiții internaționale. Astăzi, compania **Fratelli Mari** este una dintre cele mai prestigioase companii din Deruta, iar colecțiile ei includ o mare varietate de piese clasice și moderne, clasificate în suveniruri, servicii de masă și obiecte decorative. **Fratelli Mari**, prin frumusețea formelor și liniilor tradiționale, este unul dintre cele mai bune exemple de producție a majolicii tradiționale.

Pe lângă **Fratelli Mari**, mai putem adăuga o altă linie de producție a majolicii artistice tradiționale demne de luat în seamă, care datează din 1950 și este deținută de “**Fabrica de ceramică artistică Torretti**”.

4 august 2009

Bibliografie selectivă:

1. BUSTI, G. *Ceramica derutese del Novecento*. Deruta, 1991.
2. BUSTI, G. *Maestri ceramisti di Deruta*. 1997.
3. BUSTI, G. *Museo Regionale della Ceramica di Deruta, Ceramica policrome, a lustro e terracotta di Deruta dei sec XV e XVI*. Milano, 1999.
4. CHOMPRET, J. *Repertoire de la majolique italienne, Vol. 1-2*. Paris, 1949.
5. GIACOMOTTI, J. *Les Majoliques des Musees Nationaux*. Paris, 1974.
6. GUAITINI, G. *Antiche maioliche di Deruta*. Firenze, 1980.
7. MICHELETTI, A. *Catalogo generale*. Milano, 1900.

DIN OPERA LUI V.A. URECHIA

- citate -

culese de *Paula Balhui*,
Biblioteca „V.A. Urechia“

Vasile Alexandrescu Urechia, părintele spiritual al Bibliotecii „V.A. Urechia”, a lăsat drept moștenire o bogată operă, care prin caracterul multidisciplinar al temelor dezbătute, reprezintă un liant ce leagă iubitorii de cultură din generații trecute și prezente.

Pentru a evoca ideologia și talentul oratoric al marelui iubitor de carte, voi cita selecții din scrierile și discursurile cu caracter cultural și educațional ale lui Vasile Alexandrescu Urechia, care au marcat societatea și cultura sfârșitului de secol 19.

- *„Eu nu sunt lăudător al timpului trecut, în folosul meu, ci sunt lăudător al bărbaților, cari au lucrat într-o direcțiune oare-care a activității omenești pentru Patria Română. [...]*

În așa direcțiune de amintiri din trecut aflându-mă, nu vă pot spune bucuria ce am simțit primind de la vechiul meu amic, d-l profesor Costandache și apoi de la d-l actual Primar, înștiințarea, că Bacăul a hotărât să aibă și dânsul icoana scumpă a marelui poet Vasile Alexandri. Națiunile cari își amintesc de cei cari au lucrat pentru ele, cari li onora și li venera memoria, sunt națiuni conștiente de sineși, sunt singurele națiuni, cari manifestă vitalitate. Națiunile cari perd amintirea bărbaților cari au lucrat, ba s'au sacrificat pentru ele, sunt națiuni îmbătrânite, cari decât n'au perit încă, sunt însă nu numai gata a păși pe calea ce duce la groapă, dar chiar ajunse pe marginea neantului. [...]

- Un bust este puțin lucru, măsurat pe intensitatea bărbatului venerat, dice un afecționat al monumentelor megalitice. Dar nu cumva icoana ce facem pentru D-zeu corespunde celui pe care o reprezintă?

Un fragment imperceptibil de lemn sfânt prins într'o fărîmătură de cêră, în cruciulița de pe peptul credinciosului, este tot atât de adorat, cât de adorată poate fi întreaga cruce. Bustul, mica iconă a marelui poet, va grai în Bacău generațiilor, cari vor trece pe sub pedestalul său, [...].”

Cum am cunoscut pe Alexandri, Conferință de V.A. Urechia ținută în Sala Palatului Administrativ de la Bacău, în profitul fondului pentru ridicarea monumentului poetului V. Alexandri, din ziua de 22 ianuarie 1894, București, Lito= Tipografia Carol Göbl, 1894, p. 3-4, 15.

• *„Ca și apa cristalină- ve zicem la începutul acestui raport- ca și apa isvorului din munte, care la început își deschide calea cu greutate, țîșnind pe unde poate resbi, ocolind stâncile, când curând la dreapta, când la stânga, când tăinuindu-se pe sub stâncă, ori ascunzându-se pe sub pământ; așa Ateneul român în primii ani se strecura cu greu în calea ce 'și deschidea. Astăzi nu mai este isvorul ce țîșni în séra de 28 Februarie 1865, lângă intrarea Cișmigiului, ci este deja un măreț fluviu, pe unele căruia plutesce, spre bun port, vasul măreț al culturii. La pupa acestui vas al Ateneului, sub faldurii drapelului desfășurat cu inscripția: instrucție și educație, ateneiștii au pus penaații vasului lor: Icoanele suveranilor țerei... iar busola conductoare ne va fi pe tot-d'auna: iubirea de bine, frumos, adevăr și mai ales Naționalitate, Româanism.”*

Darea de Seamă a D-lui V.- președinte al Ateneului V.A. Urechia, citită în ziua de 24 Noembre 1890 cu ocasiunea Serbării jubileului de 25 de ani a acestei Instituțiuni, București, Tipografia Curții Regale F. Göbl & Fii, 1894, p. 37.

• *„Se revenim la modestele dar sanctificatoarele noastre încercări literari; se revenim la câmpiile și doinele țerei noastre!... Aici este natura,- natura cea mare și sănătă, asociată cu sufletul moșilor noștri. [...]*

Dér écă colo, la orizonte, o stea mai scumpă se ardică. Acea stea se chiamă România!... S'o salutăm cu deosebire în imnele anticei concepțiuni ale imaginațiunei, în dulcea limbă și marea și nobila cugetare națională, căci limba , literatura originale și națională, écă ce nu trebuie se lipsescă Romaniei renăscēnde,... Poporul căruia lipsesc aceste averi, este un popor care se va stinge și nu va rămânea neci suvenirea lui! [...]

Se ne cultivăm limba și literile noastre naționale! se le ferim de molopsitoarele aburiri ce ne vin de la Apus! se vorbim și se scriem românesce, d-lor, căci sunetul limbei naționale e o musică ce deșteptă ăanima și deșteptarea ăanimei e deșteptarea României.”

De Clasicism, Romantism și Realism, Lectură Publică, ținută la 28 februarie 1865, în Salonul Ministerului Cultelor și Instrucțiunei Publice, p. 46, 47, din Opere Complete, Conferințe și Discursuri, Seria B, Tomul I, București, Tipografia Curții, Proprietar F. Göbl, 1878.

• *„România este harpa lui Dieu; fiă-care din cordele ei dă sunet melodos, dar armonia nasce din totalitatea lor! [...]*

Poesiă, arte, sciințe, nimic din acestea nu sunt ale cutăreia provinciă, ale cutăruia sat român, ci ale României cele mari de la Tisa la Balcani și Nistru.”

Cronicele Noastre, Conferintia Publica, ținută în Sala Ateneului Român,

în 22 aprilie 1865, p. 55, din Opere Complete, Conferințe și Discursuri, Seria B, Tomul I, București, Tipografia Curței, Proprietar F. Göbl, 1878.

- „Atăta vreu numai se mi se concedă, că poesia, fiă ea în lucruri, fiă ea în noi înșene, nu este poesiă decât cu condițiunea de a ne mișca adânc, de a rescoli ăanima noastră, pînă în fundul ei, d'a ne face se iubim și se dorim, d'a ne înălța mai ales în regiunile pure și luminoase ale devotamentului, a le sublimului! [...]

Onore eternă lirei române!

Ea a cântat câmpiele înflorite ale patriei; ea a cântat cântarea ăanimei române însetată de libertate, de dreptate, de naționalitate! [...]

Dar, domnelor și domnilor mei, nu e o simplă figură de retorică, când repet și astă-zi, ca la lectura despre Cichindel: Noi suntem ceea ce ne au făcut poesia nostra naționale!

Literatura, poesia e ca focul, e ca lumina ce aprindem în casele nostre. Operă a nostra, ea însă ne încăldesce și ne luminază. Sciu bine că literatura, că poesia unei națiuni sunt expresiuni ale societăței acelei națiuni, dar foc și lumină aprinse, ele vor încălzi séu vor arde, vor lumina séu vor streluci pre acésta-și societate și națiune.

Caracterul naționale nu numai se oglindesce în operele literarii naționale, ci și primesce forme și direcțiuni noue de la ele.”

Despre Fabule în Genere și în special despre Cichindel, Lectură publică ținută în Salonul Ministerului Cultelor și Instrucțiunei Publice, în 28 noembrie-10 decembrie 1865, p. 162, 164, din Opere Complete, Conferințe și Discursuri, Seria B, Tomul I, București, Tipografia Curței, Proprietar F. Göbl, 1878.

- „Numele acest nemuritor, Schakespeare, nu este dar numai nume de individ; cu el desemnă un secol, o epocă, o cultură, o naționalitate, o rasă. Geniile sunt colonatele microcosmice cu care D-zeu însemnă treptele eternității; precum Chinesii cu colone însemnau milesimele anilor Imperiului lor; geniile sunt colonele cu care inteligența umană ‘și însémnă din epocă în epocă victoriile séle. Cu acest caracter, ele, geniile, încetéză de a fi posesiune națională spre a fi ale omenirei. [...]

Omenirea a făcut din Schakespeare piramida miraculosă care însémnă punctul pînă unde în secolul al XVI omul a străbutut și explorat în țera, în labirintul acela nesticabil, care se zice: ăanimă, suflet.”

Conferința în onoarea aniversalei de 300 ani a născerii lui Schakespeare, ținută la Universitatea de Iași, în 11(23) aprilie 1864, p. 236, din Opere Complete, Conferințe și Discursuri, Seria B, Tomul I, București, Tipografia Curței, Proprietar F. Göbl, 1878.

- „Schakespeare!

Écă nu un nume de om, ci de o epocă, ci de o revoluțiune literariă!

Déră décă Schakespeare, are titluri, pentru care nu numai Anglia, ci lumea sê-l serbeze, nu este totuși, după noi, cel de pre urmă cuvânt al inteligenței; nu este, după mine, cea de pre urmă tréptă care va apropia arta de sciință, frumosul de sublim. Schakespeare înseamnă cunoscința omului lăuntric, fiă ca gen, fiă ca speciă! [...]

Opi-se-va aci omenirea?

Pote ea, cum se întemplă arborelui care a fost obosit prin o rodire prea abundentă, pote ea se se repaosă un moment de câți-va secolii...dér apoi...?

Apoi va veni un alt om-epocă, alt Schakespeare, care din sufletele<<ășia cum sunt>>, cum le-a aretat Schakespeare, se facă sufleteleășia cum trebuie se fiă!

Atunci udii din D-tre, cred, pote, că vor avé sciia în loc de artă.

Noi credem că vom avé arta în totă splendorea ei, frumosul pentru innobilirea sufletului omului.

Când va fi acésta?

Ecă secretul lui D-zeu!

Și numele teu, o! Schakespeare, nu va perde din gloria lui, când acel om-epocă va veni, căci tu vei fi fost părintele lui și gloria fiului se reflectă asupra frunței părinților.”

Conferința în onoarea aniversalei de 300 ani a născerii lui Schakespeare, ținută la Universitatea de Iași, în 11(23) aprilie 1864, p. 259, 260, din Opere Complete, Conferințe și Discursuri, Seria B, Tomul I, București, Tipografia Curței, Proprietar F. Göbl, 1878.

- „Instrucțiunea morală rezultă din totalulu ideilor, care președu la direcțiunea unei școli, din sfătuirile și exemplele învățătorului, mai multu decât din lecțiuni speciale. Cum e magistruluășia e și școla, zice un adagiu Francesu,.....Instrucțiunea morală este strânsu legată de instrucțiunea religiosă. Déca cea antêi forméză pre omu, cea de a doua forméză pre creștinu, și de la înființarea creștinismului pe lume, nescine nu este omu în totă puterea cuvântului decât cu condițiunea de a fi creștinu. De aceea și legea pentru intrucțiunea publica, zice că scopul școlelor elementare este de a forma <<pe lêngă gospodari buni și omeni cu frica lui D-zeu>>.”

Instrucțiuni relative la predarea diferiteloru materii după programa scoleloru primare 1859/60, p. 3, din Opere Complete, Didactica, vol.I (1858-1867), Seria D, Ediția a doua, București, Tipografia Curții regale, Propr. F. Göbl & Fii, 1883.

• „Unde începe însă a se deosebi învățaturulu bunu de celu neabile, este în sciința ce are de a profita de celu mai micu nume propriu, de țără, orașu, localitate, poporu...pentru a înavuți în modu enciclopedicu mintea scolarului.

Déră, o dificultate mai multu: nu este suficientu ca învățaturulu să scie profita de predarea geografiei, pentru a îngrămădi în mintea scolarului, cunostințe în desordine, fără legătură, fără scop, fără ținere de comtu de etatea și de inteligența lui. [...]

Décă învățătorulu nu găsește în inima sa metoda cu care se înscrie pentru tot-d'a-una, asemenea locuri, în inima scolaruli săi, o! atunci să înceteze acela d'a profana sântulu nume de învățătoru!”

Despre propunerea geografiei în clasele primare, p. 360, 361, din Opere Complete, Didactica, vol.I (1858-1867), Seria D, Ediția a doua, București, Tipografia Curții regale, Propr. F. Göbl & Fii, 1883.

• „Décă ași zice că nu mă număr între acei cari constituiesc Academia română, rămâne-ași totuși academic, în înțelesul mare al vorbei?

Vai nu! Numai faptul că sunt trecut în apelurile nominale ale academiei, nu-mi dă dreptul la nemurire. Totuși, cu voia mea, cu neautorizarea amicilor și mai ales cu neplăcerea celor cari nu mă iubesc, sunt academic, academic forte muritor, déră, încă odată academic!

Umbra trece peste dambravă. Când ea a trecut ce a rămas din umbră?- Nimic, de nu o răcore mai mare decât a șesului înflorit în carele s'au alungat de cu zi pênă în sēră, desmerdătore, calde raze ale sorelui. Voiu fi trecut și eu ca umbra în Academia română...Cine scie de câte ori cu nesuficiintele meu talent, n'am lăsat în urma cuvântărei mele răcorea umbrei din dambravă!...”

Prefacia, p. 1, din Opere Complete, Discursuri Academice, Seria B, Tomulu II, Edițiunea a treia, București, Typographia Curții Regale, Propr. F. Göbl, 1882.

După răsfoirea operei lui Vasile Alexandrescu Urechia, ca o concluzie personală am observat accentul pe care îl pune marele cărturar pe: originile și latinitatea poporului român, istoria acestuia, rolul lui D-zeu în evoluția omului și contextul social al epocii în care trăiește. El este nu numai un erudit istoric, mare politician, ci și un talentat filosof considerând că toate lucrurile converg în jurul inimii și sufletului omenesc.

Opera lui Vasile Alexandrescu Urechia va fi în permanență un izvor nesecat de informații pentru istoria poporului român, a literaturii, culturii și civilizației românești.

ABSTRACTS

translated by *Ioana Chicu*
„V.A. Urechia“ Library

VASILE ALEXANDRESCU URECHIA AND HIS CONTRIBUTION TO THE DEVELOPMENT OF ROMANIAN PRESS

With a typical encyclopedic culture, V.A. Urechia (1834-1901), believed by some of the biographers as “enlighten scholar”, typical of the XVII century (Vistian Goia) or, on the contrary, an intellectual with visionary spirit, aspirant to the Nobel Peace Prize (1901), patriot and pacifist, connoisseur of time realities (Anisoara Popa), played an important role in as far as Romanian press is concerned from the second part of XIX century.

Being a good communicator, Urechia has well inferred since university years, in the preunionist period, the importance that press has upon public opinion, by establishing “Opiniunea” newspaper at Paris (8 numbers between march, 30th and may, 14th 1857), after a previous collaboration with important French newspapers, which favored and sustained the idea of Principalities’ Union (Le Constitutionne, Gazette de France, La Patrie, Le Siècle).

In V.A. Urechia’s journalistic activity, many shaped stages are distinguished, mainly, in terms of political involvement.

Even if his literary and historic work was called into question and relatively forgotten by his successors Urechia has proved through his vast journalistic activity, genuine journalistic qualities: polemical spirit, humor and satire, frantically writing different types of materials, most of the times by his own. Thus, he published from informative materials, official discourses, adverts, administrative documents, university courses to historical, literary and didactic writings and studies, translations etc. At the same time, he founded and was a member of the editorial staffs of many periodicals, the last being (Buletinul Fundației Urechia, 1901) a premiere: the periodical of “V.A. Urechia” Library.

Believed the parent of româanism (concept initiated since 1858), Urechia emphasizes in his journalistic work the national feeling of Romanian people, that refers to the Romanian ethnogenesis, Latin downward, Romanian territorial continuity and permanence; including here those territory which were under a neighboring state temporary control.

ROMANIAN PRESS IN THE PERIOD OF THE UNION OF THE ROMANIAN PRINCIPALITIES

By the year 1859, the press from the Romanian Principalities played an important role in the formation of the Romanian nation state by initiating debates on the important issues of that time.

The author of this paper focuses his attention on such aspects as: the publication of new newspapers at Bucharest and in Jassy, the issues of censorship and the restraining provisions imposed by authorities, the influence played by large masses of people on the events from that period which ultimately had a great impact on the Union of the Romanian Principalities.

“ION I. C. BRĂTIANU” LIBRARY

In order to honor the memory of Ion I.C. Brătianu, whose acts had a great impact on Romanian history, two cultural institutions were founded: “Ion I. C. Brătianu” library and The Foundations.

The library is based on the book collections which were kept in his home, *Florica*, near Pitesti, and which stands for the intellectual concerns of two generations, that were guided by the same love for the past of our history.

The book collection has been increased as a result of the Sturza’s and Duca’s donations.

Nowadays, this library is the place where the Special Collection Department of the Romanian National Library is set.

GENOCIDE, ETHNOCIDE AND LIBRICIDE

People respond to the violent destruction of books and libraries with deep emotion, their sadness and fear showing that the act itself means not only the immediate breakdown of order and peace but also a compromised future. Since books and libraries are the living tissue of culture, their burning violates ideals of truth, beauty and progress – and civilization itself. Libricide, therefore, should be approached within the larger context of ethnocide and genocide, the three of them having left such a horrible mark on the history of humankind.

ROMANIAN LANGUAGE

Paronyms are a highly confusing semantical category (category which is made according to the form and the meaning of the words) and one can actually see that these words are difficult to use by those who believe that their social status also determines an accurate language.

CONTRIBUTIONS TO A HISTORY OF CONTEMPORARY LITERATURE (FROM GALATI)

The excerpt presented here is part of the first volume of a history of literature on the Lower Danube, the first volume entitled “Writers from Galati, explained”, consisting in chronicles, studies and essays of 14 writers belonging to the literary space of Galati.

It is also a pleading for a better understanding of a literary school that has its features, forming and evolving, geographically and spiritually, between Bucharest and Jassy, between what some critics and philosophers called “wallachian” and “moldavian” .

All these because a part of literary criticism and history, hasty, careless or out of it, more or less, neglects many of these writers, the so-called provincials.

In this first volume we looked to writers like: Ion Avram, Victor Cilincă, Costel Crângan, Enică Cătălin, Apostol Gurău, Violeta Ionescu, Radu Macovei, Katia Nanu, Teodor Parapiru, Dan Plăeșu, Ion Potolea, Aurel Stancu, Viorel Ștefănescu and Ion Zimbru. For this issue of the “Bulletin...” we chose the second part of the study dedicated to Victor Cilincă’s theatre.

COMMUNICATION MANAGEMENT IN PUBLIC LIBRARIES

Any speaker could define today, closer or further from the truth, a concept as simple as communication. With so many works written on this topic and all the debates in the media, the answer to the question “What is communication?” comes naturally as “a way to convey information”. It is a too simple, but yet acceptable way to see this process that includes a sender that sends verbal or nonverbal signals to a receiver through a communication channel that can be air (in the case of oral communication) or a technical support (paper, computer, various storage media, etc.). Behind this highly technical definition hides a whole range of factors that

sometimes have a decisive influence on the act itself. The purpose of this study is to identify the factors which may have an impact on effective communication in a public library, and in this case, in a county library. The problem can be addressed in broad lines, extrapolated to all types of libraries in Romania, but it is clear that each institution has its specific operating parameters and that one cannot build a Proustean kind of matrix that matches any organization, regardless of local specificity.

THE EDUCATION OF THE USERS FOR THE CULTURE OF INFORMATION IN SCHOOL LIBRARIES

We have tried to prove in a few pages that the info-documentary structures from the educational system could contribute to the acquisition of some competences of finding, of exploiting and communicating the information by the pupils, during many activities of initiation and formation in the documentary field.

The work is divided in four sections: The Education of the users, a necessity; The Culture of Informations; Activities with the aims of developing the information; Conclusions. The first section underlines the importance of the awareness of the necessity of informing at all romanian educational system levels, emphasizing the factors that influence the way of organising the school libraries. The second section, defines „the culture of information” which necessauly needs the knowledge of the nature of information, of its organization, the possibility to reach it through many access sources and research tehniques. We have insisted on the aspect of the use of traditional resources from the school library. In the III-ed section, we have defined the objectives of the development of the culture of information, underlining the resources of information and the creation of oportunities for learning and cooperation activities. The theoretical statements are accompanied by practical library activities.

We emphasized in the last section that, the real key of permanent education of any kind, the culture of informations has a great importance in the educational curriculums of all levels, improving the teaching and learning envirannent. Due to this, the specialists consider iti as „the ability to survive in the XIX-st century”.

THE CLASSIFICATION OF PUBLICATIONS: LITERATURE - PRACTICAL ASPECTS

The classification of literature publications determines a great number of controversies regarding the way the intellectual content of those documents is expressed by the class numbers. Since the information retrieval is essential to users, the work of the subject specialist is increasingly important because she/he is responsible for the exact framing of the resource, according to its content.

This article refers to a round-up of the class divisions of Division 82 – Literature.

PERSONAL NAME AUTHORITY FILE - CHARACTERISTICS, RULES AND PRINCIPLES -

In order to achieve a Romanian Shared Catalogue, the uniform processing of bibliographic data becomes a major issue.

According to the Declaration of International Cataloguing Principles from Frankfurt (December 2003), among the checked access points, the heading word for personal name gives the necessary support for finding such sets of resources.

Reading this article, you will find out more on the principles and the general rules we use in making an author entry and also the specific characteristics of this access point established according to the international rules.

THE SCIENTIFIC ACTIVITY OF THE HISTORIAN PAUL PĂLTĂNEA

Paul Păltănea considered the research of our national history, as both an act of commitment and an ideal; truly devoted to the idea of historical truth, he turned his love for books into a sacred conviction and thought that the library and the archives are sacred places for researchers. This paper focuses on Paul Păltănea's more than 5 decade research activity. At the same time, we try to evaluate his contribution to the further development of the historical research at the national and local level.

THE LIFE AND THE PERSONALITY OF COSTACHE NEGRI

This article is a brief excursus of the life and the activity of Costache Negri, one of the most important Romanian personalities of the second half of the 19th century, who contributed to the development and the affirmation of Galati county.

THE DERUTA POTTERY

The small town of Deruta, from the Italian region Umbria, is well known for its ceramics which has been manufactured here since the beginning of the 14th century.

The style of the Deruta ceramics has been influenced by the artistic style of Rafael Sanzio's frescos. One can actually see Sanzio's influence in the ceramics decorations, such as the stylish dragons and the floral ornaments; this style is known as the Raffaellesco and Ricco style. Another figure is the cock which is a welfare symbol and also a lucky charm.

The craft of ceramics is inherited by each generation from Deruta that preserves the tradition.

Serviciile Bibliotecii „V.A. Urechia” Galați

Disponibile la sediul central și filiale

Servicii de împrumut la domiciliu:

● Oferă pentru împrumutul la domiciliu orice tip de documente: cărți, reviste, materiale tip multimedia (DVD-uri, CD-uri, CD-ROM-uri etc.); Împrumutul se realizează pe o perioadă de 28 zile pentru cărți și de 7 zile pentru celelalte tipuri de documente: reviste, materiale tip-multimedia;

- Asigură înscrierea utilizatorilor și oferă informații despre serviciile bibliotecii;
- Oferă asistență de specialitate și informații legate de activitatea secțiilor atât personal, cât și prin telefon;
- Oferă efectuarea de rezervări atât personal, la Punctul de împrumut cât și prin telefon, e-mail, messenger, instant messenger și prin secțiunea "Întrebări și răspunsuri" din site-ul www.bvau.ro.

Serviciile oferite în sălile de lectură, multimedia și colecțiile speciale:

- Asigură condiții optime de a studia în săli de lectură special amenajate;
- Asigură posibilitatea de a cerceta și studia documente, manuscrise, cărți rare, iconografii, hărți etc., în original sau facsimil, fotografii, denumite pe scurt colecții speciale, în sala de lectură destinată acestui scop;
- Audierea și vizionarea individuală a documentelor video, audio sau digitale în Sala Multimedia;
- Asigură accesul la colecțiile altor biblioteci, prin împrumutul interbibliotecar. În cazul în care documentele solicitate nu se găsesc în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”.

Secția Referințe vă ajută în rezolvarea cererilor de informare:

✓ În persoană, prin intermediul:

- **Pupitrului de Referințe**, unde bibliotecarii oferă îndrumare și asistență de specialitate utilizatorilor ce vizitează Biblioteca;

- **Biroului de Informare bibliografică** în cadrul căruia are loc activitatea de cercetare analitică a diferitelor tipuri de documente în scopul întocmirii bibliografiei locale a județului Galați. De asemenea, în cadrul biroului sunt rezolvate cererile de informare complexe și respectiv cererile de bibliografii tematice;

- **Colecției de Referință** ce adună în spațiul Biroului de Informare bibliografică enciclopedii, dicționare, ghiduri, hărți, documente de referință în format tradițional sau electronic ce oferă răspuns întrebărilor de referință ale solicitanților;

- **Biroului Referințe Electronice & Internet** ce asigură asistență de specialitate și acces la Internet, programe de aplicație (inclusiv Indaco - legislația României), baze de date și servicii de tipărire la imprimantă, la cerere.

✓ La distanță, prin intermediul:

- colecției de **Resurse electronice**, o colecție de site-uri web de interes local, național și global, organizate tematic, pe domenii de interes, la adresa:

<http://www.bvau.ro/resurse/index.php>

- poștei electronice (**e-mail**), la adresa bvau.referinte@yahoo.com sau bvau@bvau.ro, completând câmpul "Subiect" al mesajului cu textul "Ref@urmat de subiect";

- serviciului **instant messenger**, în orele de program cu publicul, ID-ul de contact fiind **bvau.referinte**, clientul de mesagerie folosit fiind Yahoo;

- telefonului, în orele de program cu publicul, la numărul de telefon 0236-411037, la intrarea semnalului sonor se poate forma imediat interiorul 111.

Alte facilități:

Asigurarea asistenței de specialitate pentru cercetarea și consultarea cataloagelor în sistem automatizat;

Posibilitatea de a multiplica pagini de interes din documentele existente în colecțiile bibliotecii, în limitele prevăzute de Legea drepturilor de autor;

Organizarea (și asigurarea spațiilor de desfășurare pentru colaboratori) de activități educative, reuniuni culturale, lansări de carte și întâlniri cu personalități din diverse domenii, expoziții (personalitatea săptămânii, autorul săptămânii, noutăți) etc.

NOU!

Filiala nr. 4, „Grigore Vieru”, inaugurată pe 15 iunie 2009 într-un spațiu neconvențional la etajul I al Gării CFR - Călători, pune la dispoziția utilizatorilor săi o colecție enciclopedică de peste 3.000 documente (cărți, periodice, documente multimedia) și dispune de: sală cu acces liber pentru împrumut la domiciliu, sală de lectură și un spațiu generos amenajat cu fotolii, măsuțe și vitrine pentru manifestări culturale (lansări de carte, expoziții tematice, seri de teatru și poezie). În această toamnă se vor finaliza lucrările la cea de-a 3-a filială „Paul Păltânea” din Cartierul Aeroport, onorând angajamentul nostru de a fi cât mai aproape de beneficiarii serviciilor de bibliotecă.

NOTE

Ilustrația este realizată după documente din colecțiile **Bibliotecii „V.A. Urechia”**, cu excepția celor furnizate de colaboratorii externi pentru materialele proprii.

Mașetarea, tehnoredactarea, editarea și legarea periodicului **Buletinul Fundației Urechia** au fost realizate cu mijloace și resurse proprii.

Anul I. — No. 1.

GALAȚI

BIBLIOTECA URECHIA

ABONAMENT PE 12 NUMERE 20 LEI

*

Anul 1901 Novembre.

BUCURESCI

28, STRADA BREZOIANU, 28

UN NUMER DOI LEI

*

BULETINUL

Fundațiunei Urechia

BIBLIOTECĂ. — PINACOTECĂ. — MUZEU

șederea de biblioteci se făcu cu mult înainte și la noi Românii¹ unde multe localuri publice, ca monăstiri, episcopii și altele aveau

orecare colecțiuni de cărți. Aceste erau de sigur răspândite fără nici un profit real cultural și deci nu la îndemâna ori-cui. Trebuința de biblioteci publice s'a simțit însă mai cu seamă cu începutul renascerei noastre culturale. Omenii de bine, românii adevărați au priceput însemnătatea acestor focare de cultură, au întrebuințat toate mijlocele ca să ridice nivelul cultural al țerei, ca acesta să se pōtă presenta cum se cuvine, în concertul popōrelor culte.

Grație inteligenței și sacrificiilor făcute, ale anterioarelor generațiuni, țera noastră a câștigat sub toate raporturile și ea numără astăzi câte-va bogate și bine organizate biblioteci.

Evident este că aceste depozite de cultură aduc națiunei foloșe incalculabile, sunt un izvor nesecat pentru cultura limbii, răspândirea cunoștințelor, stima străinilor și a posterității. În aceste biblioteci așl se pot găsi cei mai remarcabili autori antici și moderni, ale căror scrieri au contribuit și contribuiesc la împlinirea faptului celei mari a civilizațiunei, la formarea minței și

inimei, cu alte vorbe, la perfecționarea omului prin înmulțirea cunoștințelor.

La 1890, d. V. A. Urechia, profesor la Universitatea din București, marele răvniitor pentru tot ce-l românesc, s'a despărțit de propria sa bibliotecă, adunată în curs de circa jumătate secol printr'o neincetată stăruință și cu enorme sacrificii, oferind-o Galaților și alipind-o d'ocam-dată pe lângă cea mai înaltă instituțiune școlară de aci, pe lângă liceul local. Ea fu organizată așa, că lumea setōsă de a gusta producțiunile minței omenesci și românesci, găsesce în ori-ce timp cărțile necesare.

1. Veđi *Istoria Culturei* de V. A. Urechia, tom. I.